

מבחר עלונים

שמות
שנת תש"פ

ר"ת	בעלזא	מוצ"ש	ער"ש	
06:17	05:55	05:39	04:24	ירושלים
06:13	05:51	05:40	04:38	בני ברק
06:14	05:52	05:38	04:27	חיפה
06:15	05:53	05:41	04:39	אשדוד
06:16	05:54	05:40	04:23	בית שמש
06:16	05:54	05:41	04:41	קרית גת
06:14	05:52	05:37	04:30	נוף הגליל



כסףסו ושירות נפגשים...

רח' אהלי יוסף 5, ירושלים 📍 שעות פתיחה: א.ה. 19-10 רצון, יום שישי 12-10
טל. 02-5337722 | פקס. 02-5383018 ✉️ g5337722@gmail.com

מארכפוט 
דפוס דיגיטלי מהיר ומקצועי



הילד שלכם יכול להמשיך ולהתקדם גם אם נבצר ממנו להגיע ללימודים עקב מחלה באמצעות תוכנית לימוד על ידי מורה פרטי

בסבסוד מלא ללא שום עלות!

התוכנית מיועדת לילדים ובחורים בגילאי 3-18!
לתשומת לבכם: הליך הרישום הינו פשוט וקצר מאד, כמו"כ תוכלו לבחור מורה פרטי המתאים לכם.

לפרטים נוספים ולקבלת מסמכים להגשת הבקשה
פנו לארגון מאוחדים: meuchadim.org@gmail.com
או להרב שמואל גנגן- מורה מטעם התוכנית בטל': 05041-21231

דרושיק
אתנזביק
ואתנזבות
לפעילות
'אאוחדים'

מאוחדים
יחד למען עם ישראל

'מאוחדים' לצידכם ולמענכם בכל עת ובכל זמן:
054-845-8815

בשורה טובה! היצירה הנפלאה "מדות טיש" ראתה אור בשעה טובה ומצלחת!

גיליון מס' 388
שנה 7

פרשת ויחי - חזק, י"ד בטבת תש"פ

שבת טיש

מתוך סדרת ספרי "שבת טיש"

ספורים ואגדות פנינים ופרפראות מדות והליכות

פנינים

ויחי יעקב (מז, כח) - ראשי תבות ומיתת ישירים חיים יקראו, יתוספו עליו קדושי ברכות, כי צדיקים במיתתם קרויים חיים. (מחמדי שמים)

האלקים הרעה אתי מעודי עד-היום הזה (מח, טו) - מעודי בגימטריה 130, שם אלקים הוא מדת הדין, כי במשך 130 שנה היה יעקב אבינו שרוי במדת הדין מחמת צרותיו, כמו שאמר לפרעה ימי שני מגורי שלשים ומאת שנה מעט ורעים היו. (תורה מסיני)

לא-יסור שבט מיהודה ומחזק (מט, י) - ראשי התבות בגימטריה דוד בן ישי. (בני שלמה)

עד בייבא שילה (שם) - בגימטריה ובה מלך המשיח. וכן ואמונה בגאולה קרובה. (עט שאסף)

יששכר חמו גרם רבץ בין המשפטים (מט, יד) - רמז יש כאן לדברי המשנה באבות, כך היא דרכה של תורה, פת במלח תאכל ומים במשורה תשתה ועל הארץ תישן וחי צעיר תחיה, ובתורה אתה עמל. ואם אתה עושה כן, אשירך בעולם הזה וטוב לך לעולם הבא.

יששכר חמו גרם הוא הלומד תורה, רבץ בגימטריה ארץ עם הכולל, בין המשפטים ראשי תבות פת מלח תאכל מים במשורה ישתה, ותתנהג האותיות הישן, כי על הארץ הוא ישן, ואם עושה כן, וירא מנהג כי טוב בעולם הזה ובעולם הבא. (ורע אברהם)

רבץ בין המשפטים בגימטריה **דל השפל עדי ארץ פאשפה**, שיתנהג בענינה. (מנחת יהודה)

מאשר שמנה לחמו והוא יתן מעדניימלך (מט, כ) - שלשה פסוקים יש בתנ"ך בני שבע תבות והאמצעית שבה היא תבת והוא. מאשר שמנה לחמו הוא בתורה, השני בגביאים בספר ישעיה ונדיב נדיבות יעץ והוא על-נדיבות יקום, והשלישי בפתובים בספר איוב אלהים הבין דרבה והוא ידע אתי מקומה. ושלשתם מרמזים על שלש המדרגות בצדקה, הראשון הנותן בעצמו - והוא יתן מעדניימלך, השני משיפע גם על אחרים שיתנו - ונדיב נדיבות יעץ, והשלישי הוא הנותן בסתר - אלהים הבין דרבה. (האלשיך הקדוש)

ספורים בפרשה

ויאמר ליוסף הנה אביך הלה (מח, א)

אדם אחד בא פעם אל רבי מאיר יחיאל מאוסטרובצה והתאונן בפניו, כי זה מכבר הזכיר לפניו את אחד מבני ביתו שגפלו למשקב ועדין לא הוטב לו. תמה הרבי: "ומה אפוא אשם אני בכך?" התפלא האיש ואמר: "והרי אמרו חז"ל, שמי שיש לו חולה בתוך ביתו, ילך אצל חכם ויבקש עליו רחמים, והרי באתי אל הרבי כדי שיקבש עליו רחמים". תקנו הרבי ואמר: "שים לבך לדיק בדברי חז"ל אלו. לא נאמר ילך אצל חכם שיקבש עליו רחמים, דהינו שהחכם יבקש רחמים על החולה, אלא נאמר ילך אצל חכם ויבקש עליו רחמים, דהינו על האדם הפונה אל החכם להתפלל בעצמו על החולה ולא לסמוך על אחרים, כי יפה תפלת עצמו מתפלת אחרים".

אפרים ומנשה בראובן ושמעון יהויכא (מח, ה)

המגיד רבי מרדכי מטשורנוביל, היה חתנו של רבי אהרן הגדול מקרלין ונולדו לו שלשה בנים שנודעו בצדיקים מפרסמים וכת אחת. לאחר פטירת אשתו, הציע לו גיסו רבי אשר מסטולין לשאת את בתו של רבי דוד ליקס המגיד מנבאר, מגדולי תלמידי הבעל-שם-טוב, אך פשרי מרדכי הגיע לבאר לשם-סוף, טרב רבי דוד להצעת השדוך. תמה רבי מרדכי ושאלו: "יאמר לי המגיד את טעם מאונו, שכן ידי משנת להוצאות מזון והלכשה כפי בכודכם". גלה לו רבי דוד, כי צפה וראה שעתידיה בתו ללדת שבועה בנים, ולרבי מרדכי יהיו יחד שמונה בנים, שלשה שכבר נולדו לו ועוד חמשה שעתידים להולד לו. יוצא אפוא, שבתו עתידה להתאלמן מבעלה ותצטרך להנשא שוב כדי להעמיד עוד שני בנים, ולכן אין חפצו בשדוך זה. בקש רבי מרדכי שזות של שלשה ימים כדי להתישב בענין, ולאחר מכן חזר ואמר בשמחה: "מצאתי, ברוך השם, עצה נבונה בדבר. שאלתי את פי הבעל-שם-טוב והוא הסכים לשדוך, והזכיר את הפסוק אפרים ומנשה בראובן ושמעון יהויכא, כלומר ששנים מנכדיו יהיו נחשבים כבניו ויצטרפו להשלים את שבעת הבנים". הסכים רבי דוד ליקס לשדוך ואמנם נולדו להם חמשה בנים צדיקים ואף שתי בנות. ואמרו החסידים, ששני נכדיו רבי דוד מזלטיפולי ורבי דוד מסקוירא נחשבו כבניו של המגיד רבי מרדכי והשלימו את מגו הבנים.

יעיני ישראל כבדו מזקן לא יוכל לראות (מח, י)

אחד מדיני טריפולי שבלוב, היה המקבל רבי יצחק ואתורי, שעשה לילות פיימים והגה בתורה הקדושה. גם לאחר שכבה מאור עיניו לא פסק מתלמודו, והיה משען וחזר את תלמודו בעל-פה בפני תלמידיו בגאונות מפליאה. כך עברו עליו שלשים ושלש שנה כשהוא בעורונו, וכל אותם ימים לא פסק פומה מגרסה. יום אחד, נקלע לטריפולי רופא עינים, ערבי מפרוקו, שדבר היהודי הסומא שמתמיד בתורה כל העת, הגיע לאוניו. בדק הרופא את רבי יצחק, ובחסדי שמים הצליח להשיב לו את מאור עיניו. שמח רבי יצחק לראות שוב את האותיות הקדושות, ושבועתים היתה שמחתו לגלות, כי לא החסיר ולא יתר אפלו אות אחת בתורה וכל תלמודו בנגלה ובנסתר ובכל מקצועות התורה, היה שגור על פיו במדק.

לרפואת הילדה מרים בת חיה ברכה יהודית תחי' ולרפואת הנער אושר אמיל בן ברטה שיחי'

זמני השבת - ירושלים הדלה"נ 4.17 צאת השבת 5.33 רבנו תם 6.11

לקבלת הגיליון ותנחומות
0777777@gmail.com :וא"ל

הגיליון מודפס באלפי עותקים לזיכוי הרבים בנדבת ידידינו היקרים הי"ו לע"נ ג'מילה בת יוכבד, אליהו בן חנינה ושמעון בן ג'מילה ע"ה - למשפחת אוהיון. ולע"נ רבי שמעון זנטי בן מסעודה ע"ה ולע"נ מרת רחל בת אנייה ע"ה למשפחת גטו, ולע"נ סמיו בן שלמה ז"ל למשפחת אבוקרט, ולע"נ מסגנאו בן יצחק טדלה ולרפואת: הבחור גבריאל זנטי בן חנינה שיחי', חזקיה בן כאפי שיחי' ואורה בת במוני יפה למשפחת מגן תחי' - בתושחי'

היה היה

זבולן לחוף ימים ישכן והוא לחוף אנית וירכתו על-צידן

עשיר מפלג היה ר' אשר טרכטנברג מאמריקה, ותומך תורה גדול. מחשובי הנדיבים של מוסדות התורה והחסד שבירושלים של מעלה שלפני שנות דור היה, וכל קריאה מצד מנהלי המוסדות נענתה על ידו במאור פנים ובד רחבה. יום אחד, החליט הנגיד להגיע לבקור בארץ ישראל, לפקד את המקומות הקדושים שבה ואף לבקר במוסדות הנתימכים על ידו. מיד עם הגיעו, המתין לו אחד ממנהלי המוסד הוותיק "עץ חיים", שנוסד בראשית ימי הישוב ורב בני ירושלים לקדו בת"ת ובשיבה שבו, והדריך אותו במבואות העיר אל בית מלונו. לאחר מנוחה קלה, פנה הנגיד אל העיר העתיקה, אל ביתו הקטן של רבי שמואל סלנט, רבה הנערץ של ירושלים, שהיה גם מייסד הת"ת והשיבה "עץ חיים" ועמד בראשם שנים ארוכות. אזהבם של בני ירושלים היה רבי שמואל, ומעולם לא קבע בביתו שעות קבלת קהל. כל אימת שמאירי דהו בקש לשוחח עם הרב ולהציג לפניו את שאלותיו, היתה הדלת פתוחה לפניו, ובדרך כלל ישב הרב ליד שלחנו כשהדלת פתוחה לפניו, והוא עמל פתוחה בין גברא לגברא. כשהצג הנגיד המבכד בפני רבי שמואל, האיר לו הרב פנים והודה לו על תמיכתו הגדולה בלומדי תורה, כשהוא מאריך בדברים על השכר הגדול של הזבולן שעוסק בפקרמטיא ותומך ביישכר הלומד תורה.

עודם משוחחים, ואל ביתו של רבי שמואל הגיע אברך צעיר אחד, צנוע-גוף ולבוש קרעים, ומיד כשרבי שמואל ראהו, קם לכבודו ובעיניו אזהבות נפנה לשמע את אשר בפיו. נכנס עמו הרב בשיח של דברי תורה והשנים האריכו בחדושים המשמחים את הלב עד שהיו הדברים מאירים בנתינתם מסיני. כל אותו זמן, ישב הנגיד באחד שנשפח מלב, עד שמתוך חלישות הדעת הגיע לכלל פעם ורגז. "באמריקה לא היה מתרחש דבר פעין זה", לחש ספק לעצמו, ספק לסובבים, "שם לא היה רב העיר מתפנה לשוחח עם איזה אברך דלפון ומפזר, בשעה שהוא יושב עם נגידים ושועים". עוד הדברים בפיו, ופניו של רבי שמואל חורו. "אני מוזק על כבוד התורה", אמר בלי משוא פנים, "זוהי עזות פנים של מקש להתבטא כך בפני תלמיד חכם מפלג מיקירי ירושלים". ובפנותו אל משמשו אמר: "מדוע מכבדים אנו את העשירים? רק מפני שהם תומכים בלומדי תורה כגון אברך זה, שזכות תורתם מתקים העולם". והוסיף: "לדעתי, צריך האורח לקבל נזיפה כדיו מבזה תלמיד חכם ולקבל על עצמו שלא לשוב לכסלה עוד". מר טרכטנברג מהר להעלם מן השטח, ומנהל הישיבה הסיק, כי מעתה לא ימשיך הנגיד הנכבד בתמיכותיו ונדבותיו.

האברך הצנוע ששוחח עם רבי שמואל בדברי תורה והיה נראה פאורח פורה, היה אכן תלמיד חכם מפלג, צנוע וענוותן, בשם ר' צבי הירש מטומשוב. הלה למד בצעירותו אצל בעל החדושי הרי"מ והכל נבאו לו גדולות ונצורות, אלא שעקב פטירת אחיו שבירושלים בלי להותיר אחריו זרע של קימא, נאלץ לעלות לירושלים כדי לחלוץ לאשת אחיו, והוא ראה בכך סמן מן השמים כי עליו להשתקע בעיר הקדש יחד עם בני משפחתו. טרם עלותו, נתן לו רבו החדושי הרי"מ כתב המלצה בכתב ידו לרבה של ירושלים, רבי שמואל סלנט, כדי שהלה יקרו ויסייע בעדו בחבלי הקליטה בירושלים, ותאר את תלמידו פעלוי מפלג, הלומד תורה מתוך הדחק והתורה היא משוש חייו. בלביים, כאשר הציץ רבי צבי הירש במכתב של רבו וראה את השבחים שכתב עליו, מצא עצמו במבוכה. מסרב היה לעשות תורתו קרדם לחפר בו, וחושש היה שמא יכבדוהו ביותרת הכבוד עקב המכתב שעמו, ובגבורת הנפש החליט להשליכו בין גלי הים, ונכנס לירושלים בחשאי פאלמוני.

עברו ימים ושבועות, זה מכבר פטר את אשת אחיו בחליצה, ורבי צבי הירש יושב בביתו בחסר כל בשעוללו שואלים לחם ואין. נמלך אפוא ופנה לרבי שמואל סלנט בבקשה להתקבל לישיבת "עץ חיים", אלא שהרב בקש ממנו כתב המלצה פלשהו על היותו בראוון ובראבון, ומחמת ענותנותו הגדולה שתק רבי צבי הירש ואף לא ספר על המכתב האבוד של החדושי הרי"מ. מן השמים סבבו את הענין, ובאותם רגעים מקש הגיע לרבי שמואל צדור מכתבים מן הגולה, וביניהם מכתב מורשה, בו בותב החדושי הרי"מ כי תלמידו רבי צבי הירש מטומשוב עלה לירושלים, ומפיין שמפירו הוא אותו פענו גדול ונחבא אל הפלים. מבקש הוא מהרב לתור אחריו ולקרבו. רבי שמואל שפסק היה, הבין מיד מי הוא העומד לפניו ועל אתר הכניסו אחר כבוד לישיבתו.

שעות מספר לאחר בקורו הכושל של הנגיד בביתו של רבי שמואל, התדפק על דלת בית מלונו מנהל הישיבה שקבלו בעלותו ארצה, ונסה להפיג את רגזו הגדול. בעמל גדול הצליח להרגיעו מעט, ולאחר מכן הצייע לו לפנות אל ביתו של האברך העני. בהשתאות ראה הנגיד את הדלות הגדולה השונרת בבית, אך יחד עם זאת גם ראה את השמחה הנסוכה על פני כל בני המשפחה. שעה ארפה עקב אחריהם וראה את תמימותם הגדולה, את שקידתו הגדולה של בעל הבית פתורה באישון ליל ואת טהר פניו ואצילות מדותיו. מיד לקחת, עלה הנגיד אל ביתו של רבי שמואל ובקש דרך תשובה על פגיעתו בכבודו של בן הישיבה, ועוד באתו יום נחתם "הסכם ישכר זבולן" בין הנגיד האמריקאי ר' אשר טרכטנברג לבין האברך הירושלמי רבי צבי הירש, כאשר כל מחסורו מעתה עליו, ובשכר תמיכתו הגדולה לקיים משפחתו, יזכה להיות שתף עמו בחלקו שגן עדן.

מאורות

הראשון לציון רבי **רפאל מאיר** ב"ר יהודה פאניז'ל זצ"ל ליום ההולולא י"ד בטבת תרנ"ג

מגדולי חכמי ירושלים והראשון לציון" בה פמשה י"ג שנה. נולד בבגריה ועלה לארץ ישראל, בה התייתם בהיותו כבן ט"ו ונותר עני וחסר לחם. על-אף בדידותו, היה שמח בחלקו וקיים את התורה מעני. בהיותו כבן כ"ז כבר נשלח לערי תונים ואלגיר למען עניי ירושלים. בשנת ת"ר נסע בשליחות חברון לאיטליה, והשכין שלום בקהלת וקמא שותיה במקלקת. באותה עת, התקבל לראיון בפני ראש הכנסיה הקתולית והוא אשר לו לבקר במרפתי הוותיקן ולראות את הנגנים העתיקים שבהם. בשנת תר"ד נבחר לנשיא ועד העדה וראש בית הדין של עדת הספרדים בירושלים. בשנת תר"מ, נפטר הראשון לציון רבי אברהם אשכנזי, והיה מעמד לתפקיד יחד עם מחתנו היש"א ברבה, וכל אחד כבד את חברו. לבסוף נבחר ושמש בתפקידו י"ג שנה עד פטירתו, ואחריו התמנה חברו שכהן גס"כ י"ג שנה. נדפסו שני חבוריו "לב מרפא" דינים ושיות, ו"לשון מרפא" על הרמב"ם. מרפ"א - אני רפאל מאיר פאניז'ל. פעל יחד עם רבי שמואל סלנט לבניית בתי שכונת 'מין משה', מעובון השר מונטיפיורי. מספר, שבעת בקורו בגן החיות שבתונים, התעקב לאחר השעות המגבלות לבקורים, ובעלי החיים הטורפים יצאו מפלביהם, אך לא נגעו בו לרעה ויהי לנס. באותה עת, היתה שם עצירת גשמים, ובני העיר בקשוהו להעמיר בעדם. נעמד הרב בתפלה, ומיד החלו לרדת גשמי ברכה, והמלך העניק לו סכום גדול לעניים ובגד מלכותי רקום.

יוסיף דעת

מובא במסכת ברכות שאין מברכים 'מרפא' בבית המדרש מפני ביטול בית המדרש, ומפרש רש"י, מרפא לאדם המתעטש שרגילים לומר 'אסותא'. במדרש ילמדנו מובא, שחייב אדם לומר לחברו בשעת עשייתו 'חיים', שנהפך מוות העולם לאור. הרי לנו שלוש ברכות במקורות חז"ל לעיתו, בהם אסותא שמובא גם להלכה שאין לומר אסותא למי שנתעטש בסעודה שמה יקדים קנה לוושט. הנהגה חכמה, שנהוגים לומר אחר העיטוש לישועת קיומיה ה'. כיום נהוג לומר 'לקריאת', בהשפעת שפת האידיש 'צום געזונט'. סיבת הברכה לרפואה על עיטוש, מובא במדרש שלא היה אדם עוטש וזיה, אלא בכל מקום היתה נפשו יוצאת דרך נחירי אפו בין בשוק בין בדרך, עד שבא יעקב אבינו וביקש רחמים על הדבר, לפיכך חייב אדם בעטישה להודות לקב"ה שנהפך ממות לחיים. לעומת זאת, מובא בתוספתא שבת שהאומר מרפא על התעטשות, הרי זה מדרכי האמורי. במסכת ברכות נאמר, המתעטש בתפילתו סימן פיה לו והוא רק לאונסו כפירוש רש"י. יש הנוהגים למשוך באוזנם בשעה שמדבר על המת ומתעטש או אחר כל התעטשות שהיא, ויש שאמרו שזה מדרכי האמורי. אחרים נתנו טעם למנהג, מפני שנגזרה מיתה על אדם הראשון שלא שמע בקול ה' שצוהו לא לאכול מעץ הדעת, ולכן מרמזים במשיבת האוזן כי האוזן שלא שמעה היא שגרמה מיתה לעולם, בדומה לעבד עברי שנרצע באוזנו שלא שמע בהר סיני. על-פי הרפואה מטרות העיטוש לפלוט מהגוף מזיקים שונים ולמונע את חזירתם לדרכי הנשימה, והיא מסייעת לאדם בשימתו החיונית. המלה עיטוש כבר מופיעה בספר איוב בסופו 'עטישתיו תהל אור', ויש אומרים ששלשון נובע מהקול הנשמע בעת העיטוש. במלכים מוזכר בשורש זר", 'ויזרר הנער עדישבע פעמים' מפסקה זו מביא מקור פתגם השורש שהמתעטש שבע פעמים ברצף זוכה לקץ הימים, מכך שהנער המת שהחיה אלישע, התעטש שבע פעמים וקם בתחיית המתים...

ידיא מנחה כי טוב ואתהארץ בי נעמה ויט שכמו לסבל

פניני אור החיים

מדברי האור החיים הקדוש על הפרשה

ויחי יעקב - ויברך רמז ותפארת התשוב למה שהודיע אלוקים בבחינת יוסף כי הוא המשביר, והוא שזון והתורה עסר, כמאמרו להחיות עסר, ובחינה זו השלל היותה בעלת חוב לזולתה בבחינת ההשפעה לה, ולצד שיעקב זון ופרנס את יוסף י"ז שנה, דקתיב בן י"ז וגו', לזה שלם הבחינה הלו והשפיע הוא ליעקב במדת השלומי ככל כמה מדות קרבות י"ז שנה, והוא שרמז ויחי יעקב בארץ מצרים שבע עשרה שנה, וזולת זה אפשר שהיו שלמים ימיו קדם לכן אלא לשלם יוסף טובת חסד שקבל ממנו, וזה טובים השנים מהאחד כי כל אחד הטיב מספר ט"ז שנים ונכון לשלם זה לזה, ותמצא שאמר ז"ל כי יוסף הוא בבחינת וא"ו מלוי וא"ו, כידוע לידועי נסתרות לה' אלוקינו: המלאך הגואל וגו' - פרוש, מאמר ה' אשר יצו ה' את ירדיו אליו, יקרא שם מלאך, כי קול ה' חצב להבות אש, והוא פנתו באומר המלאך וגו', פרוש שיהיה מימרא דה' בסעודם ויברך אותם:

ויקרא בהם שמי וגו' - פרוש שהיו בהדרגת שלשה אבות וכשם שאין אדם בעולם יכול לנתק או לקלקל באחד משלשת אבות ואין צריך לומר בכלן יחד, כמו"כ הם. עוד ירצה לשון יקר ונדלה, פרוש שיגיע באמצעותם יקר לשם אבות, והוא על-דרך אומרם גיל יגיל אבי צדיק, וכן הוא אומר עטרת זקנים בני גנים, וזה יהיה באמצעות הקנתם ההגונה ודקם הישר עד שיגיע יקר לכבוד אבותם. עוד ירמז כי יהיה להם חובב הזכרת שמם לפני ה' כחובב הזכרת שם אברהם יצחק ויעקב, וכמו כן תמצא שאמר הנביא, הן יקרו לי אפרים וגו' כיימדי דברי וגו', הרי כי שמו של אפרים נתקן בפני ה' ומזכירו בחשק וחקה יתרה:

מגדולי תלמידיו של החוזה מלבלין, היה רבי ישראל יצחק קליש, הידוע ברבי יצחק מוורקא. רבי דוד מללוב, הוא שקרבו לחסידות ובהשפעתו החל לנסע אל החוזה, כדי ליהנות מאורו ולשאב מתורתו. באחד מביקוריו, פנה אליו החוזה ואמר: "סבורני, שאלו היה מזדמן לך להיות מלמד תינוקות, ראוי שתקבל את המשנה". תמה רבי יצחק על הדברים, שכן באותה שעה היה אברך צעיר הסמוך על שלחן חותנו והפרוטה היתה מצויה בכיסו, ובכלל, מה ענין מלמדות אליו? אולם בהיותו תלמיד נאמן לרבו, שתק ולא השיב דבר. באותה שעה, הגיע יהודי פשוט אחד שהתגורר בכפר סמוך לעיר טריניטרי, והתאונן בפני החוזה על גניו הגדלים בכפר ללא מורה ומדריך, ואין להם ידיעה אף בצורת אות. מבקש הוא אפוא מהרבי, שיתור אחר מלמד הגון לבניו, והוא ושלם את כל ההוצאות בדרך כבוד. על-אתר הציע לו החוזה את האברך שזה עתה יצא ממנו, ספר בשבחו ודרש ממנו לשלם לו ארבעים אדמים זהב בשכר עבודתו. יצא הפפרי מחדרו של הרבי, מהר אל רבי יצחק מוורקא והציע לו להשתקע בכפרו כדי ללמד את בניו תורה, וכל מחסורו עליו. השתומם רבי יצחק לראות את כח ראיתו של רבו והבין כי מה יצא הדבר, ומיד הביע את הספקתו. טרם נסע עם הפפרי, שלח רבי יצחק מכתב לאשתו, ובו ספר לה על הצעת המלמדות שקבל, והאריך להסביר כי מצוה ועומד הוא מאת הרבי לקבל על עצמו את המשנה, על-אף שמצד הכלכלי שפיר ואין הם זקוקים להכנסה זו. בעוד רבי יצחק עושה את הכנותיו לנסיעה עם הפפרי, ותשובתה של אשתו שהגיעתה הגדילה את השתאותו שבשבתים. "הצעה טובה היא שתהפך להיות מלמד תינוקות", בותבת האשה, "שכן אסון גדול ארע לנו בימים האחרונים. חילי צרפת, שנמצאים בעצומה של מלחמתם הגדולה עם רוסיה, עברו דרך עירנו ובזזו את כל הרכוש שעמנו, עד שלא הותרו בביתנו מאומה, אף לא את התבן והשחת, ונטלו הכל מחוט ועד שרוף נעל". ראה רבי יצחק, כי הקב"ה הקדים לו רפואה למכה ויצא עם היהודי לכפרו.

כבר בימים הראשונים מאז הגיע רבי יצחק לכפר והחל בלמודיו עם בניו של הפפרי, ראה כי הוא נקלע לעסק ביש. הבנים התקשו מאד בלמודם, מוחותיהם היו אטומים וערלים וכל עמלו של רבי יצחק להחזיר בהם תורה ויראת שמים, עלה בתוהו. ימים ארבע עברו, עד שידיו של רבי יצחק רפו והוא חש חסר אונים. נסע אפוא לרבו החוזה מלבלין, וספר לו בצער על הקשיים הרבים שהם מנת חלקו עם בניו של הפפרי, בהם הוא משקיע פה רבות, טורח ועמל ללא הרף, אך זורע רוח וקוצר סופה. פנה אליו החוזה ושאל: "האם התפלל עליהם? האם שפכת דמעות פמים להצלחת הנערים ופתיחת לבם לתורה הקדושה? עשה זאת, ותראה פלאים". שב רבי יצחק מעדד אל הפפרי, החל להתפלל לה' בדמעות שליש לפתח את לבם של הבנים להבין ולהשפיל, ללמד וללמד, ותפלותיו נשאו פרי. אט-אט החלו להבקע סדקים בלבם הערל של הבנים, וקמי מעין הנובעים ומחלחלים לעמק, החלו דברי התורה לחדר ללבוותיהם ואף התנהגותם התעדנה לאין ערוך.

הפפרי בו שמש רבי יצחק במלמד, היה כפר קטן ונדח ויהודים בו מעט, אולם מנין קבוע היה בו והתפללות התנהלו בו בסדרן מדי יום. פעם אחת, עמדו תשעה מן המתפללים ורבי יצחק בתוכם, והמתינו למתפלל העשירי שישלם להם את המנין, אולם הלך בושש מלבוא. התברר, כי הלה שרבי בקריבה עם אחד המתפללים האחרים, ומחמת הפעם והתערעמת שבלבו על חברו, החליט להחזיר את רגליו מהמקום בו חברו נמצא, ומסרבו הוא משום כך לבוא לבית הנכנסת לתפלה. המתינו המתפללים זמן רב, עד שלבסוף קם אחד הפפריים התמימים, פתח את חמש בראשית, דפדף עד פרישת ידיו, וכשהגיע לפסוקים העוסקים בברכת יעקב ליששכר, הקריא ואמר בקולו: "וידיא מנחה כי טוב ואתהארץ בי נעמה ויט שכמו לסבל", ואז הסביר: "האדם הנבון, שידוע ומבין כמה חשובה היא המנוחה, מטה הוא את שכמו לסבל ואינו מתרעם על זולתו גם כאשר הלה גורם לו נזק וצער, ועל-ידי זה שהוא נושא את הכל ואינו כועס, הוא זוכה למנוחת הנפש ולשלום הגוף".

עברו ימים וחדשים, והנה תמה תקופת עבודתו של רבי יצחק, הפציר בו הפפרי להמשיך את עבודתו לשנה נוספת, אולם רבי יצחק טען כי כל ביאתו לכאן היתה רק על-פי הוראתו של הרבי, ולכן מתבונן הוא שוב לשאל בעצתו. כשהגיע רבי יצחק אל החוזה ושאל בעצתו, נענה כי מלא את תפקידו בהגון, ויכול הוא כבר לשוב לביתו ולשבת על התורה ועל העבודה. לאחר מכן פנה החוזה ושאל: "הגד נא לי, אולי שמעת איזה דבר תורה שם בכפר?" שתק רבי יצחק והחוזה תמה: "היתכן שבמשך חדשים ארבעים לא שמעת מאומה?" שקע רבי יצחק בהרהורים ולבסוף נזר בדברי הפפרי על הפסוק: "וידיא מנחה כי טוב", וכששמע החוזה את הפרוש הנאה, נענע בראשו ואמר: אם-כן אפוא, הלא שמעת פרוש נפלא! ימים רבים לאחר מכן, כאשר כבר התפרסם רבי יצחק פרבם של ישראל ואלפים נהרו אליו, ספר פעם את הספור הזה, ואמר: "זמן קצר לאחר ששבתי לביתי, זכיתי מן השמים והתעשרתי שוב, עד שלא נזקקתי לדמי המלמדות שקבלתי והעברתי אותם לצדקה. אולם עדין עוסק אני כל ימי בקיום דברי התורה ששמעתי מאותו כפרי תמים, ומשתדל אני להפנות שכמי ולשאת במנוחה את כל מה שמתרחש עמי, כדי לראות מנוחה כי טוב".

דברי הימים

שבע שנות השבע במצרים היו בין השנים ב'רכ"ט - ב'רל"ו, ובהן נולדו מנשה ואפרים. שנות הרעב לא היו אלא שנתיים, בין השנים ב'רל"ו - ב'רל"ח, כי בזכות יעקב אבינו שירד למצרים בשבעים נפש בשנת ב'רל"ח לא היה הרעב שבע שנים. בביאתו, נגשו יעקב ויוסף לאחר 120 שנים שלא ראו זה את זה, כשיעקב היה אז בן 139 ויוסף בן 39. מאז ירדת יעקב, מתחילים למנות 210 שנות השעבוד שבמצרים, ו-430 שנה מאז ברית בין הבתרים.

יובד בת לוי, אשת עמרם בן-אחיה קהת, נולדה בין החמוות עם הירידה למצרים. היא ילדה את משה בגיל 130 שנה לאחר שחזרה לנערותה, שכן משה היה בן 80 שנה ביציאת מצרים. יש אומרים שהיא קבורה בקבר האמהות בטבריה, המכונה בכתבים העתיקים של עולי הרגל "ראס בן-עמיס", יחד עם צפורה אשת משה, אלישבע בת עמינדב אשת אהרן, בלהה וזלפה נשות יעקב, ורחל אשת רבי עקיבא.

יש אומרים שגם איוב נולד אז, וחי 210 שנה עד שיצאו בני ישראל ממצרים בשנת בת"מ"ח. במשך שנה אחת סבל ייסורים עד שהגיע לגיל 70, וחי עוד 140 שנה מאושרות. חז"ל נחלקו על זמן תקופתו, וישנה אף דעה שלא היה ולא נברא אלא משל היה.

יעקב אבינו עליו השלום נפטר בשנת ב'רנ"ה בהיותו בן 147, וביום קבורתו במערת המכפלה אשר בחברון, נהרג אחיו עשו בידי חושים בן דן ויש אומרים שיהודה הרגו. במדרש מובא שראשו של עשו נקבר שם וכן כתבו המוקבלים ויש אף שהצביעו על מקום קבורת הראש, ואילו את הגוף שלחו לארץ ארצות בהר שער, אולם בתרגום נאמר שלאחר שהותו ראשו של עשו, קברו בניו גם את גופו במערת המכפלה.

מטעים

יהודה אתה (ח.ט.ט.)

תבת אתה מפקדת בפשטא, וקריאה יש כאן: יהודי אתה! ובר כי שם הוי"ה בקרבך ועליך לשמור על זהותך היהודית ולהתרחק מהרשעים. (דברי הימים ב')

מאשר שמנה לחמו והוא יתן מעדני מלך (ח.ט.ט.)

באור הפסוק הוא, שמאדמתו הטובה בה יהיו זיתים למקביר עד שיטבל בשמן רגלו, יוציא אשר את פרכתו ולחמו, ותבת שמנה אינה שם תאר שהלחם יהיה שמן, אלא מהאדמה השמנה יוציא לחמו, שאם-כן היה צריך להקדים את השם לפני התאר ולומר מאשר לחמו שמנה. וכן תבת והוא מהברת לתבה הבאה יתן, ואינו דבר חדש כמו אצל דן שנאמר בו והוא יגד עקב, ושם תבת והוא מפקדת לומר בשפוף יגדל גבולו, וכאן היא מהברת כדי להמשיך ולומר שיוציא את לחמו בכבוד ויתן לאתרים מעדני מלך. (השולחן ארז)

ויחי יוסף מאה ועשר שנים (ח.ט.ט.)

התבות ויחי יוסף מטעמות במנה זקף קטן, וכן ימנת יוסף בן-מאה ועשר שנים, לרמן לדברי חז"ל בסוטה, מפני מה מת יוסף קדש לאחיו? מפני שנהג שדרה, ולכן מטעמות התבות על חיי יוסף ומיתתו במנה זקף קטן, כי הסבה מדוע נהג לפני כלם, מפני שזקף את עצמו למלכות ושרדה אף שהיה קטן מאחיו, והקב"ה מדקדק עם הצדיקים. (ברכת אש)

מדגש

את תבת שכם שבברכת יעקב ליוסף ואני נתתי לך שכם אחד על-אחיו"ק מפרשי רש"י בשני פרושים, העיר שכם שאיתה קבל יוסף מנהלה יותר מאחיו, או פתגמו שכם מלשון חלק, שגניו יטלו שני חלקים בירשה. לתבת שכם בנקוד של שני סגלים, משמעות גם של הגב העליון או של הכתף, כמו שאמר אצל רבקה וכדה על-שכמה ומתרגם שם 'וקולתה על-בתפה', ואצל שאול משכמו ומעלה גבה מכל-העם, והיא מופיעה פעם אחת בנקוד זה בתהלים בפסוק כי תשיתמו שכם במיתריה, אולם בשאר המקומות מופיעה המלה בסמיכות בשוא וסגול, כמו "שכם אחד" שמופיעה כאן ובצפניה. יוצא אפוא שישנן חמש משמעותות לשכם: שם אדם שכם ברחמור, שם העיר שכם, שכם מובן של כתף כמו בבטני 'טפח על-שכמו', ובמובן של גב 'הטה את-שכמו', וכן במובן של חלק ונחלה.

ממלך

בסיום מלחמת העולם הראשונה, נקבעו גבולותיה של ליטא העצמאית. אמרו אז בהלצה, שהגבולות נקבעו על-פי ההגיון 'גוש שבת' של יהודי הערים, והגבול עבר בין ליטא בה לא הבחינו בין ש"ן ומינת לשמאלית לבין רוסון וזונוט, וכן אמרו שמוצאם של בני ליטא כנראה מגני אפרים, שהיו מבטאים סבלת במקום שבלת, מפני שבשעה שברך יעקב את אפרים ומנשה, שכל ידיו והניח את יד ימינו שלצד מנשה על ראש אפרים שלשמאלו, והיה אפרים סבור שסבו מניח על ראשו את שמאלו, ומאז רואה אפרים ימין כשמאל ומבטא ש"ן ימנית כשמאלית..."

גדול היה רבי יעקב צבי מפורסם באהבת ישראל ורגיל היה לומר "האספו ואגידה לכם את אשר-יקרא אחכם באהרית ה'מים", העקר הוא שבני ישראל היו אוהבים זה את זה ותהיה אחדות ביניהם, ועל ידי זה ימתקו מעליהם הדינים, שכן אגידה מתפרשת גם מלשון מגדים, ובכוח זה ינצלו מחבלי משיח". פעם התבטא על הפרוד שהיה בשעתו בין 'החזוה' מלבלין לבין תלמידו 'היהודי הקדוש' מפשיסחא שהנהיג עדה בחייו, כי במותיבא דקריעא בודאי עבדו רבנן שולם ביניהם. לאחר פטירת אמו של רבי יעקב צבי, שהיתה בתו של רבי נפתלי הירץ הלברשטט מלובוב נכדו של ה'עטרת צבי', נשא אביו רבי יהושע אשר מפורסם את בתו של רבי מרדכי מזליבוב, שהיה חתנו של 'החזוה' מלבלין, ובשעת הקפה אמר רבי יהושע אשר שהוא רואה את אביו 'היהודי', עם חתנתו-קנו 'החזוה', ששניהם באו להפת נכדיהם וביניהם השלום והשלווה. כך מספרים גם על ה'עב"ץ, שקרא טרם פטירתו "ברוך הבא, אבא ברוך הבא, רבי יהונתן, וכשנאם לקבור בבית העלמין שבאלטונה, מצאו מקום פנוי במרחק קברים אחרים מבר הפלגתא שלו רבי יהונתן איבשיץ, ומפני שהססו בדבר שאלו את פני ה'נודע ביהודה', והוא צוה לעשות פו, שכן כבר התקדם בשני גאונים אלו דברי חז"ל על הפסוק "את-נהב בסופה", שתלמידי חכמים 'נעשים אויבים זה לזה, ואינם זויים מושם עד שנעשים אוהבים זה-את-זה, אל תקרי את זהב בסופה, אלא בסופה'.

רבי חיים מבירסק, השתתף פעם באספת רבנים ועסקנים בעניני שעה, ונגרמה לו חלשת הדעת ומפח נפש פשראך את החכמים וחלוקי הדעות הרבים מאחורי הפרגוד. באותה שעה אמר למקרביו: "המיד התקשיתי בדברי המדרש המוקדים בלילות שמעוני, שמפרש את הפסוק 'יקרא יעקב אל-בניו ויאמר האספו ואגידה לכם את אשר-יקרא אחכם באהרית ה'מים', האספו - הטהרו, כמו שנאמר אצל מרים 'תפגור שבעת ימים מחוץ למחנה ואחר תאספי', מה ענין אספה אצל טהרה? אולם עקשו התבהר לי הדבר. כל יהודי לכשעצמו יכול להיות נקי וצדיק, אולם בזמן שיהודים נקיים וכשרים מתאספים באספה, מיד נכנס לשם יצר המחלוקת וחלוקי הדעות. ולכן ברך יעקב את בניו 'האספו והטהרו', שתצאו טהורים מכל אספה'.

מיחד במדת אהבת ישראל, היה רבי משה יחיאל אפשטין מאזורוב בעל "אש דת" ו"באר משה". פעם פנה אליו אחד ממקרביו ותמו: "מדוע מניח הרבי את פלוגי, איש מרמה ומדנינו, לדרף על מפתן ביתו?" והרבי ענה בענות-חו: "מים עמדו על דעתי, צמא הייתי לדעת הכל וללמד על הכל, אולם דבר אחד סרתי ללמד ומאנתי לדעת, איך לגרש אדם מביתו או לשנא, חלילה, כל איש אשר בשם ישראל רבנה. שכן איני פוסל שום יהודי מלבוז במחציתי". והמשיך ואמר: "כבר אמר ימני 'החזוה' מלבלין, כי המצוה של אהבת ישראל לא מקומים בך שאוהבים רק אנשים גדולים וצדיקים אשר עושים טוב ולא יחטאו, אלא פשוטה גם את אלו שאינם הולכים בדרך הישר ומשפיעים עליהם טובה כדי להשיב את לבם לאבינו שבשמים". ההזמנות מסומות, הזכיר את דברי המדרש על הפסוק 'האספו ואגידה לכם', שיעקב אבינו הזכיר את בניו מפני המחלוקת, ואמר להם להיות באספה ואגדה אחת, ואז תקיבו עצמכם לגאלה, כי התקנה לביאת המשיח תהיה רק על ידי שולם ואהבה בין אדם לזולתו. הרבי לא היה רק נאה דורש, אלא גם נאה מקים. כשעלה לארץ הקודש, הביא עמו מונון די הצרף כדי לרכש דירה מרוחת פיאה לו, אולם פאשר שמע שיתומה אחת ממשפחתו עומדת להנשא ואין בידה מאומה, מסר לה את כל ממונו לרכישת דירה, ולעצמו חכר דירת מגורים בקמי מפתח.

ישב פעם היאור ישראל, רבי ישראל מסטולין שמנוחתו כבוד בעיר פרנקפורט, ואמר לחסידיו: "יעקב אבינו עליו השלום, בצווחו את בניו לפני הסתלקותו אמר להם 'האספו ואגידה לכם את אשר-יקרא אחכם באהרית ה'מים', ולמה נאמר אשר-יקרא באל"ף שהוא לשון קריאה, ולא אשר-יקרה בה"א מלשון מקרה? מפני שהתכונן יעקב לומר לבניו, שמה שיקראו וימרוזו לכם באהרית ה'מים, הוא האספו ואגידה, להתאסף ולהתאגד יחד באהבת חברים". מספר, שפעם בעת שערך את שלחנו, נחקו חסידים רבים מסביב מחסר מקום, עד שאחד העומדים הזדעק אל העומדים סביבו להקל מלחצם ודחפויותיהם, כי כמעט כלתה רוחו. ענה הרבי ואמר: "פאשר תוחב אדם את אחת מאצבעותיו בין אצבעות ידו השניה ולחץ אתן על אצבעו, לא יכאב לו הדבר. אולם, פאשר אדם אחר יקח את אצבעו וידחק אותה באצבעותיו שלו, יסב לו הדבר כאב רב. וכך הוא הספן של אהבת חברים, מי שאוהב באמת את השני, אינו חש ואינו מרגיש כי השני לוחץ עליו ודוחק בו".

"שבת טיש"
חדש מבית היוצר של רב המכר

יום בשורה להורים, לנוחנים, ולתלמידים

הנה זה בא!

הספר החינוכי המופלא והמרתק שרבים ציפו לו

מידות טיש

• ב' כרכים •

מידות והליכות בראי פרשת השבוע
שולחן השבת שלכם עולה דרגה נוספת!

שלל מדורים חדשים בתוק חינוכי בעיצוב מרהיב עין ומשובח לב

1240 עמודים בעבריים 900 תמונות נדירות ומסמכים

מפתח ערכים מורחב נשאים אישיים ימי הולאה

מחיר מיוחד לרגל ההוצאה לאור

להשיג בכל חנויות הספרים המובחרות
לפרטים והזמנות מרוכזות במחיר מיוחד: 02-5806777 • דוא"ל: 5806777@gmail.com

שוחח פעם רבי משה מינדר מבגריבויץ עם אחד מתלמידיו ה"חפץ חיים" אודות אדם אחר, ואיש שיהו העונה את חטמו במרת רוח. התרעם עליו רבי משה ושאל: "וכי באמצעות האף מתר לדבר לשון הרע? והרי נאמר 'כי באפם הרגו איש' - גם באף לבד אפשר להרג אדם, חלילה".

אגעד אנק

על פרשת השבוע

פרשת שמות תש"פ

© כל הזכויות שמורות למו"ל. אין לקרוא בזמן התפילה וקריאת

בס"ד, בכל ענייני הגיליון ניתן לפנות לדוא"ל: g.agedank@gmail.com

בגמרא (מגילה יג, א) "ואלה בני בתיה בת פרעה אשר לקח מרד אמאי קרי לה יהודיה על שום שכפרה בעבודה זרה דכתיב ותרד בת פרעה לרחוץ על היאור ואמר רבי יוחנן שירדה לרחוץ מגילולי בית אביה". וברש"י, (ראה סוטה יב, ב) שירדה לטבול לשם גירות.

בספר שי לתורה הביא לבאר את דברי חז"ל מניין הוציאו שנתגיירה, ע"פ מעשה שהיה עם הרב מבריסק:

הרב מבריסק זצ"ל, בעלייתו ארצה נסע באוניה, ועקב הקפדתו הרבה בענייני כשרות, הוא לא אכל מאום. רב החובל ראה שאינם אוכלים, ודאג להם: "אני אביא לכם סיר חדש עם תפוז"א".

הרב מבריסק תמה ושאל את ילדיו: "מה רוצה מאתנו הגוי הזה? הלא הלכה היא ש"עשו שונא ליעקב", ולא יכול להיות שהוא דואג לנו סתם! מה הוא באמת רוצה?" כשחזר רב החובל, שמע את הרב שואל את את השאלה הזאת!

פנה אליו רב החובל ואמר לו "אני יהודי!" והכל הסתדר...

וזהו מה שהכריח את חז"ל לומר שבת פרעה התגיירה. אחרת בשביל מה היא הלכה להציל יהודי? על כרחך שהיא התגיירה. (עלי ורדים)

ותפתח ותראה את הילד והנה נער בוכה ותחמול עליו ותאמר מילדי העברים זה (ב, ו)

כתב רש"י: והנה נער בוכה, קולו כנער. ויש להבין למה כתוב 'מילדי העברים זה' היה צריך לומר ילד עברי זה.

מסופר, כי בעת שהמלכה מריה תרזיה מלכה בפראג, הציקו מאד לישראל בגזירותיהם, עד ללא נשוא. והיה שם שתדלן נכבד שקראו לו ר' זלמן קרוב, בעל קול עבה וחזק, והוא קיבל עליו שליחות המצוה לבטל הגזירה. הוא הופיע בפני המלכה, במעמד שרי המדינה לשטוח בקשת היהודים, ובקולו האדיר זעזע את הנוכחים. נגש אליו אחד מהשרים ואמר לו בגערה: לא מן הנימוס לדבר בקול חזק בפני המלכה! השיב להם ר' זלמן בחכמתו: כסבורים אתם שקולי מדבר בפניכם? לא ולא! אלא קולם של רבבות ישראל הנאנחים ונאנקים תחת מצוקת הגזירה, קולם בוקע מתוך גרוני ומבקשים עזרה!

הדבר נתקבל בפני המלכה והנחה עשתה ליהודים.

משה רבינו עוד בילדותו הרגיש בצרת אחיו שנגזר עליהם 'כל הבן הילוד היאורה תשליכוהו, ולכן "ותפתח ותראהו את הילד" ראתה בתוך התיבה ילד קטן בן שלשה חדשים "והנה נער בוכה" קולו כנער, קול כפי אדיר פורץ מתוך פיו, אז הבינה בת פרעה את המצב "ותחמול עליו ותאמר מילדי העברים זה" קולו הוא קול כל ילדי העברים הנאנקים בגזירה הרעה הזאת כולם בוקעים מתוך גרונו של משה.

(תורת משה נתן)

ותאמר אחתו אל בת פרעה האלך וקראתי לך אשה מינקת מן העברית ותינק לך את הילד (ב, ז)

וברש"י והוא מהגמ' סוטה יב, ב "מן העבריות - מלמד שהחזירתי על מצריות הרבה לינק ולא ינק לפי שהיה עתיד לדבר עם השכינה".

מובא ב"שולחן ערוך" (יו"ד סי' פ"א ס"ז בהג"ה) כי אין לתת לתינוק יהודי לינוק מגויה, אם אפשר למצוא מינקת ישראלית. ובביאור הגר"א (שם ס"ק ל"א) הביא מקור ורמז לזה מהמד"ר פ' שמות ממששה רבינו שלא נתנו לו לינוק מאשה מצרית כי אם מאשה עבריה.

שואל רבי יעקב קמיניצקי זצ"ל בספרו "אמת ליעקב", מה הראיה ממששה רבינו, הרי משה היה צריך לדבר עם הקב"ה, ופה שמדבר עם השכינה לא ראוי שיינק מגויה, אך מניין שגם בשאר ילדי ישראל יש להקפיד על כך?

אלא מבואר מזה לימוד גדול בענין החינוך שצריך כל אב לתת לבניו, שלכל ילד יש סיכוי לדבר עם השכינה, וע"כ צריך לחנכו כאילו הוא יהיה גואלם של ישראל. וזה פסוק מפורש "אל תגעו במשיחי" (תהילים ק"ה ט"ו) ומי הם "משיחי"? אלו תינוקות של בית רבן (שבת קיט:). כל אחד מילדי ישראל ראוי להיות משיח... ולכן צריך לחנך כל ילד מישראל כאילו הוא כמו משה רבינו, עם כל הקדושה והטהרה...

ויקם מלך חדש על מצרים אשר לא ידע את יוסף (א, ח)

כתב בכלי יקר: אמר אשר לא ידע את יוסף, כי לא ידע מה שקרה ליוסף, כי אחיו היו משתדלים בכל עוז להאבידו ולבטל חלומותיו ולא הועילו להם כל נכליהם אשר נכלו, כי רצון האל ית' היה עם יוסף לגדלו ודבר אלקינו יקום לעולם, כך פרעה אמר פן ירבה נגד רצון האל ית' שאמר כן ירבה וחשב מחשבות עליהם ולא עלתה בידו כאשר לא עלתה בידי אחי יוסף, ובכל מה שהיה קם על ישראל אותה קימה היתה על המצרים - ועל קדקדם חמתו ירד.

ועתה נתאר לעצמנו איך היה נראה הדבר למעשה, בתיה באה לבית אביה פרעה עם ילד קטן ומושיבה אותו על חיקו של פרעה, מפתו יאכל מכוסו ישתה, והוא מושיען של ישראל, הרי הוא ממש קיום הפסוק 'התעללתי במצרים', כך הקב"ה צוחק על העולם, כולם עושים נגדו והקב"ה משתמש בהם ככלים לצורך התגלות אלקותו ית' בעולם. כך הוא בכל ההסטוריה של העולם, כמעשה דיוסף מוקיר שבת וכל המעשיות שבעולם. (עפ"י כלי יקר)

וימררו את חייהם בעבודה קשה בחומר ובלבנים ובכל עבודה בשדה את כל עבודתם אשר עבדו בהם בפרך. (א, יד)

צריך להבין אריכות הסיפור שהתורה מאריכה מה עבדו בהם, היה די באמרם 'וימררו חייהם בעבודה קשה', מאי נפקותא במאי היה. גם מה שמסיים 'את כל עבודתם וכו'', שלא לצורך לכאורה.

וני"ל, הנה כל ההתחלות קשות [מכילתא יתרו יט, ה], ומי שלא רגיל לעבוד עבודה מאד יקשה עליו, וישבר גופו. מ"מ ברוב הימים היה מורגל בזה ולא יקשה עליו כ"כ, כי הרגל נעשה טבע. ולמשל אם יתרגל בעבודת השדה לא יקשה עליו כ"כ, אבל כששוב יתחיל במלאכה אחרת שלא הורגל בה, יקשה עליו מאוד, ויהיה בכלל כל התחלות קשות. אבל, גם לזה יתרגל במשך הימים ויעשה לו כטבע לבסוף. ואח"כ כשיבא לעשות בחומר ובלבנים ולא רגיל בזה יקשה עליו מחדש. וכן הלאה.

ואומר, בוודאי היה קשה מאד לישראל כשהתחילו לשעבד עמהם כי לא הורגלו בזה ובכיוצא בה, מ"מ בימים רבים היה להם להתרגל, אבל מצריים שרצו למרוו תמיד חייהם, התחכמו לשנותם ולהחליפם ממלאכה למלאכה, כשעבדו בחומר והורגלו בזה החליפום לעשות בלבנים, ואלו שעבדו בלבנים והורגלו במלאכה זו החליפום במלאכה אחרת. וכן עשו חליפין בעבודה בשדה, כדי שתמיד יוקשה עליהם ויתחילו מחדש מלאכת עבודה שלא הורגלו בה, והיו קצין בחייהם תמיד.

וזהו: וימררו את חייהם בעבודה קשה בחומר ובלבנים ובכל עבודה בשדה, באלו המלאכות עבדו בהם בחילוף אותם, את כל עבודתם אשר עבדו, ע"י זה כל עבודתם שעבדו בהם לא היה קל בעיניהם ע"י הרגל, רק היה בפרך כדרשת חז"ל [עיין שמו"ר א, טו] המשברת ומפרכת הגוף וק"ל.

(כתב סופר)

ויאמר מלך מצרים למילדות העבריות... ויצו פרעה לכל עמו לאמר כל הבן הילוד היארה תשליכהו (א, טו כב)

בעל הקצות החושן (מובא בילקוט הגרשוני ובפנינים יקרים) ביאר את בקשת פרעה למיילדות ותשובתו אליו כך:

דהנה שיטת רבנו תם (ברא"ש נדרים כ"ח) דלא אמרינן 'דינא דמלכותא דינא' אלא כשהגזירה שווה על כל בני המדינה, אבל אם החוק הוא איפה ואיפה בין חלקי העם, לא אומרים בזה דינא דמלכותא דינא. וזהו שבא פרעה בטענה למילדות מדוע "ותחיינן את הילדים" והלא ציויתי אתכם להורגם, ודינא דמלכותא דינא.

ועל זה השיבו המילדות: "כי לא כנשים המצריות העבריות" וכיון וגזירתך היא רק על העבריות ולא על המצריות אין כאן דינא דמלכותא, ועל כן "ויצו פרעה לכל עמו" שאפילו על המצריות גזר כדי שתהא גזירתו שווה אצל כולם.

ותרד בת פרעה לרחץ על היאר וכו' ותרא את התבה בתוך הסוף ותשלח את אמתה ותקחה (ב, ה)

כי היהודי הקטוניסט לא נעצר בא' ב', הוא התקדם הלאה והלאה עוד ועוד, ונעשה גאון גדול ששמו נישא ונערץ בפי כל מכריז - הגאון מעיירת לייפנישוק.

יהודי מתרגז למה צוחקים עליו, לימדו אותו א' ב', איזו סיעתא דשמיא בלי גבול!
למדנו מהפרשה לידע ולהודיע ש"הבא לטהר מסייעין אותו", אבל רבותי, כדאי לנו לבוא לטהר באמת, יותר חזק, יותר עמל התורה, יותר תפילה, יותר לב בתפילה, יותר דקדוקי הלכה - בא ליטהר! הא, אז אומרים בשמים, ככה אתה בא ליטהר? "מסייעים אותו" - נותנים לך סיעתא דשמיא למעלה מן הטבע.

(יחי ראובן)
וישמע פרעה וגו' ויברח משה מפני פרעה וישב בארץ מדין וישב על הבאר (ב, טו)

בין תחילת הפסוק המספר על בריחתו של משה מפני פרעה, לבין סופו המספר על ביאתו למדין - עברו לדעת הרמב"ן כשישים שנה!! ויש לתמוה, מדוע א"כ קירבתם התורה בתוך פסוק אחד, כאילו היו סמוכין תיכף בזה אח"כ?
ויש לפרש, שבא הכתוב לרמוז לנו הערה נוראה ועמוקה עד מאוד, הבה ונתבונן היטב - כי יסוד חשוב לפנינו!

וראווי להקדים, כי כל התורה - היא "תורת משה", הכל הוא דיבורו של ה' אל משה. רק בפסוקים מעטים מתארת לנו התורה את מעשיו של משה עצמו לפני שה' נגלה אליו בראשונה, וכביכול אמר: ראו נא את מעשיו והכיצד נראה משה רבינו בצמיחתו וגדילתו - וכזה ראה וקדש!
והנה אם נתבונן בפסוקים מעטים אלו - נראה מתוכם שני דברים עיקריים: הראשון - טוב המידות וגודל החסד, בעזרה לבני", לבנות יתרו ולצאן, והשני - עמידה נחרצת על קו האמת, ללא חת, ללא מורא וללא כל חשבון, בהריגת המצרי, בגערה על הרשע, ובהצלת הבנות מיד הרועים.

והנה נתבונן נא מה נורא המראה, נסור נא ונראה גבורתו של משה רבינו, ומסירות נפשו על עוול פשוט הנקרה בדרכו.
משה בורח ממצרים מפחד ההריגה, ולמה? - כי פעם אחת קינא את קנאת היהודי המוכה בראותו כי כולם שותקים ולא מקנאים על העוול, ובפעם השניה, למחרת, כשהתערב להציל הנרדף - מיד הלשינו עליו, נתפס, נידון למוות וברח בדרך נס ממש.

אנו לבטח היינו מיד מתחרטים בבחינת "תוהא על הראשונות" ואומרים לעצמנו: מה לנו ולצרה זאת... לשם מה התערבנו במקום לא לנו שתי פעמים?...

ואם היינו סובלים סבל מתמשך מחמת התערבותינו זו - לבטח כל הזמן היה שב לבנו להרהר ולחשוב והחרטה למפרע היתה אוכלת בנו: על מה ולמה עשינו זאת?...

רגילים אנו - לצערינו - לשמוע כאשר אחד נחלץ לעזרת נעשק כל דהוא, איך שרבים סונטים בו בנוסח: "מה איכפת לך", "מה אתה מתערב", "שב בצד", "אתה רק תסבול מכל הענין" וכדו', כהנה וכהנה זמירות ומימרות של "יפי הנפש" הנמצאים בשולי המחנה, הקובלים שלא צריך להתערב, ומניחים לקול האמת להיתבע ולהזדעק ע"י ה"ל"ו צדיקים" של הדור שעבר...

האמת של משה רבינו
אך כאן עומד לפנינו משה רבינו במלא יופיו והדרו.

התורה מלמדת אותנו ומספרת לנו כמה סבל משה רבינו ממעשיו כמעט שישים שנה רצופות, שזה כמחצית כל חייו - ועכ"פ לא נתחרט אף לרגע על התערבותו!!

נשמע היטב: כמעט מחצית חייו של משה איש האלוקים, מיטב שנותיו - הוא גלה גלות אחר גלות כדי שלא ייתפס, מחצית חייו הוא משלם בגלות ונדודים את מחירה הכבד של זעקת האמת והתערבות במניעת עוול - ואינו מתחרט ולו לרגע קל!

לאחר שישים שנה של נדודים הוא מגיע למדין, ושם הוא חושב לקבוע את מקום מושבו (ראה רמב"ן), אלא שמיד בהזדמנו לשם - ועודנו על הבאר - הוא רואה עוול...

הוא אינו מכיר אף אחד, אינו יודע היכן יאכל, היכן יישן, מי הם האנשים כאן, אולי כולם מסוכנים ומאיימים, אינו יודע כלום - אבל רואה הוא לפניו עוול - באות בנות להשקות צאן, והרועים באים ומגרשים אותם.

נו, אנו מן הצד הלא היינו זועקים לעברו של משה: חשוב פעמיים! וכי שישים שנה לא לימדוך לקח לא להתערב על ריב לא לך???

אך התשובה היא: לא!!! אדרבה!!! איזה לקח למד משה מכל השנים? - "לקח טוב נתתי לכם!" בלא שהות: "ויקם משה וישועין!"
והסיבה פשוטה. שכן הנה נחשוב נא לרגע על מה חושב אדם כשסובל שישים שנה כתוצאה מרדיפת האמת? אם מתחרט הוא - יודעים אנו על מה הוא חושב... אך אם לא?

אם לא - אזי בהכרח חושב הוא כל יום ויום רק "אמת!!" הוא חושב: עשיתי טוב! הייתי צריך להתערב ולהוכיח ולקבול על העוול, כי כך מחייב היושר ומידת האמת! אמת, אמת ושוב אמת!!

לאחר שישים שנה של סבל וייסורים לא הרהר משה רבינו לפני שיצא שוב להגן על האמת, כי שישים שנות חזרה על ה"אמת" - הביאו עוד אמת!! מה יוצא איפוא מחשיבת "אמת" כזאת של שישים שנות סבל? - משה רבינו!!

לפיכך לוקחת התורה את שישים שנות הסבל של משה רבינו, מברירתו מפרעה ועד הגיעו למדין - וכורכת אותם בפסוק אחד, להניחם עטרה לראש משה מקבל התורה, ולהכריז קבל עם ועדה: ראו נא בריה שבראתי בעולמי!!

לאמת אין גבול
אמנם עדיין תמהים אנו: כיצד? איך מסתכנים בלי לדעת? איך לא חשב משה רבינו שמא כעת ישלם על המעשה במאה ועשרים שנים של גלות...?

אכן התשובה היא של"אמת" אין גבול, אין מחיר, ואין סוף!! בנוגע ל"אמת" אין פשרות או וויתורים!! אם מחירו של המעשה ההוא במצרים הוא שישים שנות גלות - אז כך צריך להיות, כי זוהי האמת!! ואם כעת יהיה גרוע יותר - אזי שוב אין ברירה, כי זוהי האמת!

ואם א"א להתקיים בכלל בעולם השקר תוך רדיפה ושמירה על האמת - אז נעלה לירח...

לכן משה מגיע לבסוף השמימה ארבעים יום וארבעים לילה - ישמח משה במתנת חלקו!! "אמת זה משה!!"

חופת נעורים - רבי שבתי יודלביץ

"והנה נער בוכה, קרי לה נער וקרי לה ילד ותקח את הילד? תני הוא ילד וקולו כנער דברי רבי יהודה אמר לו רבי נחמיה א"כ עשיתו בעל מום למשה רבינו ע"ה (שכילד היה לו קול נער) אלא מלמד שעשתה לו אמו חופת נעורים בתיבה אמרה שמא לא אזכה לראות בחופתו" (מדרש רבה) אי, לב של אם רחמיאית. לב של אמא. הכניסה אותו אמו לתיבה וחופה על ראש - "שמא לא אזכה לחופתו".

מספרים סיפור, ואספר לכם:

בעיר גדולה באוסטריה התאספו יחד בעצה, לבנות בית כנסת גדול לרומם בית ה'. לקראת הנחת אבן הפינה הודיעו בעיר כי כל איש אשר "ידבנו לבו" לתרום זהב כמשקל אבן הפינה, הוא זה שיתכבד בהנחת אבן היסוד. כמו כן, רב העיר שהיה מקובל גדול גאון וצדיק מופלא, הבטיח שהנותן את האבן יבקש ויקבל ברכה והבטחה - על כל אשר יחפוץ.

בין הקהל שהתאסף לשמחה של מצווה עמד יהודי, כמדומני שהיה רופא, והוא נאות לתרום זהב כמשקל האבן - סכום עתק. הוא זכה ביריית אבן הפינה לכבודה של המצוה.

עם סיום המעמד הוא לא המתין זמן מיותר, אלא פסע לבית הרב הקדוש על מנת לבקש ברכה והבטחה.

"מה בקשתך?" שאל הרב.
"רבי, ממון יש לי די והותר, גם כסף וזהב, אך ילד אין לי. רצוני שהרב יבטיח לי ילד..."

"אוהו", הרבי הזדעזע "שאלה קשה שאלת בני". לבקשה קשה כזו, לא פילל.

"אם רצונך בילד, תאלץ להמתין לי שלשה ימים" השיב הרב ועיניו תלויות לשמים.

לאחר ג' ימים הוא נקרא אל הרב שאמר לו: "בסדר, אפשר להבטיח לך, אבל הדבר יעלה לך ביוקר רב" היהודי עמד נרגש:

"אם אתה חפץ מאד בילד, ראשית, תאבד את כל כספך, שנית, עוד קודם שהילד יוולד - אתה תמות".

"אני מסכים" מקבל על עצמי, העיקר ילד. כדאי לי הכל" השיב בהחלטיות הביט עליו הרב והוסיף "אבל תנאי שלישי, לאחר שהילד יצא לאויר העולם, גם האם תמות".

"על התנאי השלישי, אינני בעל הבית, עלי לשאול את רעייתי". טוב. הוא שב לאחר כשעה עם הסכמה. הם הסכימו - היא והוא. מסירות נפש.

הרבי הבטיח ובירכם. וחיל - ורעדה - יאחזון...

ואכן, העניינים החלו להתגלגל בקצב מהיר:

חלפו שבועות מספר ונכסיו החלו לצבור הפסדים. עסקיו הסתבכו ובזמן קצר איבד את רוב רכושו בעסק ביש. בחלוף זמן נוסף מצבו החמיר ובמהלך חודשי העיבור הוא נותר עני ואביון. כחודש לפני הלידה - הוא נפל למשכב ולאחר כשבועיים שבק חיים.

האם עתירת הנכסים, לשעבר, נותרה ללא פרוטה והתביישה להשאר בעיר. נטלה את שארית חפציה ונדדה לעיירה אחרת.

סמוך מאוד לפני הלידה היא יצאה לדרך, כאשר בכוונתה להגיע לכפר סמוך וללדת שם. הדרך היתה קשה, קור, רוחות וגשמים עם שלג כבד

וחציו לכם. והוא, ברוך השם, כגל של אגוזים. אתה נוטל אחד, ועשרה מדרדרים אחריי. כל אמרה, "שומע ומוסיף". אין מה לומר, היה נחמד. שעה של קורת רוח. הכלל, הגיע למעשה, והצטדק: העסקים אינם כתמול שלשום, אדרבה, שאאציל לו ברכה. הפעם, אין ביכלתו לתרום.

האמת, גם אם לא כעסתי, הקפדתי. הכל יודעים מדוע אני בא, ודאי שלא כדי להעביר ערב בווארטים קלילים. זמני יקר, והאברכים תלויים בי. היה אומר בתחילת הערב, והייתי ממשך לכתובת הבאה, למה עשה לי את זה. אילו היה אומר מראש: המצב קשה, אין לי, אולי הייתי משכנעו. הייתי מזכיר לו דברי הגמרא (גטין ז ע"א): אם רואה אדם שמוזנותיו מצומצמים יעשה בהם צדקה, ושוב אין מראים לו סימני עניות. וכתב הרמב"ם (הלכות מתנות עניים פ"ו ה"ב): לעולים אין אדם מעני מן הצדקה, ואין דבר רע ולא הזק נגלל בשביל הצדקה. יש מה לומר. ישתכנע, ירויח. אם לא, אמשיך הלאה. אבל מה כעת. בזבוז לי ערב.

אמרתי: "עשית לי תרגיל, למדת ממשה רבינו" -

על כך לא חשב! ממשה רבינו, מה למד?

אמרתי: "זה שייך לספור" -

אמר: "אדרבה!" יהיה זה סיום נאה לערב נפלא.

אמרתי: "הספור ידוע, החוזה מלובלין זצ"ל בקש בעל תוקע למנינו. הואיל ותקיעת שופר 'חכמה ואינה מלאכה' (ראש השנה כט ע"ב) בחר ב'חכימא דיהודאי', רבי בונים מפשיסחא זצ"ל, שהיה מצעירי תלמידיו. נאות הרבי מפשיסחא, אבל הודיע שאינו יודע כונת התקיעות. קבע לו החוזה זמן, ולמדו עומק כונת התקיעות דמיושב ודמעומד ברוממות השגותיו. והרבי מפשיסחא "שומע ומוסיף", ושואב מלא חכמה ממעינות החכמה. כשסיים לימוד כונת התקיעות, הודיע לחוזה שבעצם אינו יודע לתקוע... יש לחפש בעל תוקע אחר, בקי ורגיל..."

תמה החוזה, אף הקפיד: למה לא אמרת מראש, כשהצעת לי את התפקיד?!

ענה: למדתי זאת ממשה רבינו, אב הנביאים. כשנגלה אליו הקדוש ברוך הוא בסנה ואמר לו: "לכה ואשלחך את פרעה והוצא את עמי בני ישראל ממצרים" (שמות ג, י), חקר: "הנה אנכי בא אל בני ישראל ואמרת להם אלקי אבותיכם שלחני אליכם, ואמרו לי מה שמו, מה אמר אלהים" (שם, יג). ובארו רבותינו ששמותיו של הקדוש ברוך הוא כפי הנהגותיו, "שמי אתה מבקש לידע, לפי מעשי אני נקרא" (שמות רבה ג, ו). ובקש לדעת מה ההנהגה העליונה ביציאת מצרים, והודיעו הקדוש ברוך הוא שם הנהגת ספירת כתר עליון (תקוני זהר נא, ב), "אהיה אשר אהיה" (שם, יד). היש לנו מושג מה התגלה לו באותה שעה, הלא אמרו (ברכות ז ע"א) שהיתה זו עת רצון להשיג בלא הגבלה! והורה שלשת האותות שיעשה לעיני העם, וגם בהם לקחים וסודות אין מספר -

ואז אמר: "בי ה', שלח נא ביד תשלח" (שמות ד, ג)...

ויש להבין: אם נחוש היה בדעתו כי "לא איש דברים אנכי" (שם, י), מדוע שאל "מה שמו" וחקר לאותות? אלא שרצה לדעת ולהבין ולהשיג ולא היה בדעתו ללכת...

אף אני כן, סיים הרבי מפשיסחא. רציתי לדעת הכוונות לאשורן, ולתקוע אין ביכלתי...

אף אתה כן - סימתי - ישבת ושאלת ודרשת ושמעת, ולבסוף הודעת שאין ביכלתך לתת, ממש כמשה רבינו...

כמה שמח לשמוע שלמשה רבינו, ולרבי מפשיסחא, ולא עצמו, ראש אחד!

כבר ספרתי - הגאון רבי אייזיל חריף זצ"ל הקשה קושיא חמורה ותרץ תרוץ חריף, כדרכו. היה שם אחד, מאותם הקופצים בראש. קרוב לודאי שלא הבין לעמקם, לא את הקושיא ולא את התרוץ. אבל שמע 'בערך' וקרא: "הרי ממש כך הקשיתי גם אני, וכך תרצתי! לי ולרב ראש אחד!" "אין ספק", הסכים עמו רבי אייזיל, "אבל הראש האחד שוכן על כתפי..." "טוב", סיימתי. "אבל אם נהגת כמשה רבינו - אז, במטותא, עד הסוף!" לא הבין: "מה פרוש 'עד הסוף'?"

הסברתי, ואין פשוט מזה: "הקדוש ברוך הוא נגלה למשה רבינו ושלחו בשליחותו. חקר משה רבינו להנהגת הבורא ביציאת מצרים להשגה והבנה, ולאחר מכן הודיע שאין ביכלתו. עד כאן, נהגתם כמוהו - אבל בסופו של דבר הרי הלך בשליחות הבורא!"

אף אתם, הודעתם שאין ביכלתכם. אבל זה לא נעצר כאן. בסופו של דבר, פתחו נא ידכם!

חייך חיוך רחב, והתברר שבכל זאת יכל... (והגדת)

"בבן אמך תתן דפי"

לכתחילה, חשב הגאון רבי ישראל מסלאנט זצ"ל להיות נחבא אל הכלים, צדיק נסתר. לשם כך השתלם במקצוע הנגרות, להיות "גדול, הנהנה מיגיע כפיו". למד להתפלל במהירות עצומה עם כל הכוונות ושינן את כל הש"ס

שהחל לרדת. חולשה רבה תקפה אותה, וחששה שהנה היא הולכת לקפוא מקור. עד שלפתע נצנץ כבר מרחוק אור מפאתי הכפר. היא אזרה את שארית כוחותיה וצעדה עד הבית בקצה הכפר. היה זה ביתו של האופה. אותו אופה מלבד היות אופה, היה צדיק גדול.

נקשה האשה בדלת החצר. בני הבית הזדרזו לארחה ולסדר לה מיטה למנוחה. לא חלפו שעות ספורות - והיא הבקה בן. נתמלא הבית אורה. האם נישקה את הילד חיבקה וגיפפה אותו בכל ליבה, גאתה בבכי נרגש - בכי של פגישה ראשונה עם בנה הנולד לאחר שנים רבות, מי יכול לתאר את הרגשות, ובכי של פרידה, אהה אלוקים...

כחלוף יומיים ילדה גם אשתו של האופה. היא - חבקה בת.

אמרה אם הבן לבעלת הבית נעשה להם חופת נעורים קטנה במיטתם, נעשה שידוך. כך עשו.

למחרת הברית, נפטרה אם הילד, והסתלקה לבית עולמה, מנין אנשים מצומצם ליוה אותה לבית העלמין.

הילד הקטן נותר בבית האופה ובעלת הבית גידלה אותו שנים רבות במסירות. ומי היה ילד זה? המהרש"א!

לאמו היולדת קראו רחל, אבל מהרש"א ראשי תיבות: שמואל אדליש, כלומר שמואל בן אדל. שמו ושם ספרו בישראל - מהרש"א נחקק בגמרא על שם אמו האומנת מרת אדל!...

כאשר גדל המהרש"א - לאיש, יצא שמו בעיירות הסמוכות. רבים ביקשו לקחתו לחתן. הוא מייאן: "לא" השיב "ערכו לי כבר חופה בהיותי בעריסה אתחתן עם בת האופה. אמה של בת זו - גידלה אותי, הייתי לה לבן - ולהם אני חב את חיי". ועל שם אמו זו הוא נקרא: מהרש"א.

הבנתם? "אמר הקב"ה, מכל עשר שמות שיש לך איני קורא אותך אלא משה, בשם שקראה לך בתיה בת פרעה" - האם האומנת, האם שגידלה אותו!!

החלום

נספר מעט על המהרש"א.

מספרים כי למהרש"א היו שערות ארוכות וקשרם לחבל היורד מתקרת הבית, וכך למד תורה בלילות, כאשר נרדם וראשו היה נשטמ מעייפות חש בכאב מהשערות הקשורות, ועל ידי כך התעורר והמשיך בתלמודו. סיפרו עוד כי פעם אמר אחד מתלמידיו בשעת השיעור כי הוא חפץ לישון. הגיב המהרש"א,

"אם התעייפת ונרדמת כאן נחא, אבל לקום וללכת לישון, אתמהה!?"...

כידוע, בשעתו קמו לו מתנגדים בעירת מגוריו. שמש בית הכנסת בעירו של המהרש"א היה צדיק גדול, ולאחר חצות הלילה היה נוהג לסגור את בית הכנסת ולסובב את הבימה שבע פעמים ובסבבו סיים את ספר התהילים בשבע פעמים, באחד הלילות נפלה עליו תרדמה, והנה בא איש אחד, ועוררו. יהודי בעל קומה גובהה והדור מאד! ושוב נרדם, והנה אדם נוסף לקראתו מעוררו משנתו בחזקה, ושואלו: "היכן מתגורר רבי שמואל בן רבי יהודה לוי (שם אביו של המהרש"א)?" פניו של האיש האירו כספירים. שאלו השמש "ראשית, אמור לי מי אתה ומה שמך?" "אני אליהו הנביא".

"ומי האיש הראשון שראית?"

"הוא שאול הקדוש מלך ישראל". ומה מעשיכם כאן? "בשמים, בבית דין של מעלה מתנהל דין מסויים בענין שאול דוד המלך, כאשר הפסק צריך להינתן על ידי חכם וגדול מהעולם הזה, - והוא המהרש"א. לכן באנו אליו". הוסיף אליהו הנביא לאמור: "הזהרו בכבודו כי גדול הוא מאד, תורתו וצדקתו חשובה בשמים! אבל אל תספר מה שראית כי ביום שתגלה את אשר ראו עיניך מות תמות".

השמש לא התאפק, ולאחר כמה ימים עלה על הבימה במרכז בית הכנסת, ואמר בקול גדול: "ישנם מתנגדים למהרש"א, בתוכנו מתהלכים מחרחרי מחלוקת לדבר עתק על צדיק, אך דעו לכם כי כך וכך הווה מעשה, ובמעשה זה נודע לי, כי המהרש"א בדורנו הוא פוסק בשמים. החלטתי לספר לכם על כך אע"פ שאני מסיים את חיי בעקבות הגילוי. וזה יהיה לכם האות והסימן כי הסיפור אמת, כאשר אסתלק מהעולם בימים הקרובים ממש". וכך הווה. מאותו יום פחדו לחום במהרש"א. הרב שמואל אידליש - בן אדל - "ויהי לה לבן".

שכר שיחה נאה

"ליכא מידי דלא רמיזא באוריתא" (תענית ט ע"א), אין לך דבר שאינו רמוז בתורה. לא תמיד מחפשים, ולא תמיד מוצאים, ולא תמיד מפיקים את הלקח הנכון. ובי היה המעשה -

סובבתי בארצות הברית, לטובת מוסדות התורה. שבעה כוללי אברכים, ובהם מאות לומדים בעלי שמפחות, ואני שלוחם. הזמן קצר והמלאכה מרובה. פקדתי את מעונו של סוחר עשיר בר אורין, יודע ספר ומוקד תורה. קבלני בחביבות והתפתחה שיחה בדברי תורה. זה חלק מהטכס, חציו לה'

בעל פה כדי שיוכל להגות בו תוך כדי עבודתו, לקיים "יגיע כפיך כי תאכל, אשריך וטוב לך" (תהלים קכח, ב), יגיע כפים ולא יגיע מח.

ולבסוף החליט שלא לשם כך נתנו לו כוחות כבירים. מצא לנכון לזכות את הדור ואת הדורות הבאים בתנועת המוסר בחתיירה לשלמות אישית כוללת, בין אדם למקום ובין לחברו. כדי שיתקבלו דבריו, הסכים לגלות את גאונו העצומה. הגיע לווילנא, מטרופולין של תורה, קבע למוזדו בבית הכנסת שבחצר זריצא והחל להשמיע את שעוריו המדהימים, שארכו שלוש וארבע שעות ובהם בלל חצי הש"ס בחריפות עצומה, כשהלומדים אינם מספיקים אלא לרשום מראי מקומות וראשי פרקים. לאחר מכן, העידו, נזקקו לשבועיים ימים כדי לעמוד על מהלך שיעור אחד. בהקדמת הספר "עולת שמואל" כותב המחבר: "בשנת ת"ד דרך כוכב חדש בשמי התלמוד בוילנא בהופיע בה הגאון הגדול והנפלא מוהר"י סלנטר זצ"ל שהראה נפלאות בעוצם חידודו ופולפולו שהפליא לב השומעים ותהום כל העיר בבוא אליה רב גאון חריף כזה. הצעירים המצוינים בהלכה התקנאו בו, ויחתרו בכל עוז לעשות כמתכנתו ולחבר פלפולים שנונים כמוהו".

בוילנא נודע לתהילה ישיבת "רמ"ל"ס, בראשה עמדו הגאונים רבי מרדכי מלצר זצ"ל בעל "תכלת מרדכי", ורבי אליעזר טייץ תלמיד הגאון רבי עקיבא איגר זצ"ל. כשעזב רבי אליעזר טייץ את משרתו, הוצעה לרבי ישראל מסלאנט. שמח להזדמנות להרחיב מעגל השפעתו, שהיה זו היתה כל מטרתו. החל להרצות שעוריו בישיבה, והם הפכו לאבן שואבת ללומדי העיר גאוני התורה. חש רבי ישראל שבעקיפין נפגע מכך מעמדו של רבי מרדכי מלצר, ראש הישיבה הוותיק. לא היסס, והתפטר ממשרתו! ויתר על המעמד וההשפעה והמשכורת, ושב ללמוד בבית הכנסת שבחצר זריצא!

ממי למד זאת? מהתורה, וממנחיל התורה.

כידוע, עוד לפני לידתו נועד משה רבינו להיות מושיען של ישראל (סוטה יב ע"א), הנתונים בשעבוד קשה ומו. הצטער בצער כל יחיד מהם כאילו היה זה צערו (שמות רבה א, כז) ואמר: "מי יתן מותי תחתך!" נגלה אליו הקדוש ברוך הוא, וגילה לו שגם השכינה כביכול מצטערת בצערם של ישראל (שמות רבה א, ה) ותגאל כביכול עם גאולתם (פרקי דרבי אליעזר לח). הוא שנבחר להיות הגואל, "ואם אין אתה גואלם אין אחר גואלם (שמות רבה ג, ג) -

ובמקום לשמוח כל כך בגאולתם ולרוץ לגאלם, סרב!

שבעה ימים התעקש, עד שחרה בו אף ה'!

ומדוע? כי אהרן התנבא במצרים (שמות רבה ג, טז משמואל א, ב, כז). וכשמשה רבינו יבוא, יאפיל עליו ויעמידו בצל! חשש: "עכשיו אכנס בתחומי של אחי, ויהא מצר בשביל כך". ולא הלך עד שהובטח: "וראך, ושמח בלבך" (שמות ד, יד)!

ונספר - בבחרותו למד הגאון רבי עקיבא איגר זצ"ל בישיבת דודו הגאון רבי וואלף איגר זצ"ל בברסלאו. בהיותו בן שנים עשרה כבר כתב את חדושי על מסכת חולין, ובהיותו בן חמש עשרה כבר השמיע שעוריו בישיבה. הגביר רבי איציק פרנס מליסא בקש לזכות בו עבור בתו, והגיע עם שני תלמידי חכמים מופלגים כדי לתהות על קנקנו. החלו לשוחח עמו בלימוד, ולא ענה להם. התאכזבו, ובקשו לשוב על עקבותיהם. השתאה דודו, ושאלו לפשר הדבר.

ענהו: "אילו הייתי עונה להם, חייב הייתי לומר לאחד שנעלמו ממנו דברי התוספות במקום פלוני ומהשני נשמטה גמרא מפורשת. אמרתי לנפשי: מוטב שיתבטל השדוך, ולא אלבין פניהם..."

התפעל מצדקותו של הבחור, ואמר לו: "ניחא. אל תתפלפל אתם, אלא השמיעם מחידושיך".

נעתר רבי עקיבא איגר, ושטח בפניהם אחת ממערכתיו הנודעות. התפעמו, והמליצו בכל פה על השידוך שקם ונהיה. שב החותן לעירו, וסיפר לכולם על האוצר בו זכה. הזמין את החתן לביקור, וכל לומדי העיר התכוננו להקיפו בחבילי שאלות ולשמוע פלפוליו. הגיע, ושאלוהו, והוא כאלם לא יפתח פיו. השמיעו חדושיהם, ואינו מגיב. כגודל הציפיות, גודל האכזבות. הריונים הגיעו לאזני החותן, שרמז לחתנו שישבו לישיבה. הפרת התנאים תגיע אליו.

ענה שברצונו להישאר בליסא כל השבוע. תמה החותן, והבליג.

לקראת סוף השבוע חיזר החתן על כל לומדי העיר, הזכירם את קושיותיהם והפתיעם ברוחב בקיאותו. מזה נשמט דיוק לשון הרמב"ם ומזה נתעלמה סוגיא ערוכה. המם בעומק עיונו, חילק בין הנושאים והכביר ראיות. הפריך פלפולי סרק והרחיב בחידושים נכונים. וכולם הודו והמליכו ואמרו: זכה רבי איציק פרנס ביהלום שבכתר!

התמרמר החותן: "אם כך גדול חילך לאורייתא, למה גרמת לי עגמת נפש כה רבה! למה כבשת מעיניך, גן נעול מעין חתום!"

ענה, שכאשר הגיע לליסא מצא ששוהה כאן חתן נוסף וחותנו מתפאר בו. ובאמת כלי מפואר הוא, והכל מתפלפלים עמו ומתפעלים ממנו וחותנו

רווה ממנו רוב נחת. ושיער, שאם יגלה כוחו ועוצם גאונו יאפיל על אותו חתן -

ובלם עצמו. הפיל עצמו לתוך כבשן האש של לגלוג וביטול, ולא פגע במעמדו של אותו חתן!

כך ספר הסבא מנובהרדוק זצ"ל ("מדרגת האדם", מאמר חשבון צדק פ"ו), ונחנו מה!

כמה מבליטים אנו מעמדנו תוך הדיפת הזולת לצד, אם לא לתהום! בחוג החברה, ובחוג המשפחה!

ודוד המלך אומר: "תשב באחיק תדבר, בבן אמך תתן דפי" (תהלים נ כ), ופרש רש"י: דבר גנאי, לדחותו. לשון: "יהדפנו" (במדבר לה, כ). וזה פרט מיוחד בוידוי: "דברנו דפי", דבורים שנועדו להדוף את הזולת ממעמדו בחברה או במשפחה.

משה רבינו מוכן היה לותר משום כך על הגאולה. ואנו נדרשים, בסך הכל, לא לדחוף את עצמנו קדימה. לא להאפיל על הזולת!

(והגדת)

בספר "לב שלום" שגם כן מבאר נקודה זו: עה"פ ויהי בדרך במלון ויפגשוהו ה' ויבקש המיתו (ד', כ"ד) "ויבקש המיתו - למשה, לפי שלא מל את אליעזר בנו. ועל שנתרשל - נענש עונש מיתה. תניא, א"ר יוסי: ח"ו, לא נתרשל, אלא אמר: אמול ואצא לדרך? - סכנה היא לתינוק עד שלשה ימים! אמול ואשהה שלשה ימים - הקב"ה צוני לך שוב מצרים! ומפני מה נענש מיתה? - לפי שנתעסק במלון תחלה" (רש"י).

משמעות הדברים היא, שהציווי של "לך שוב מצרימה" דוחה את מצוות מילה וקודם למילה, ומשה נהג כשורה במה שאיחר את המילה מחמת ציווי זה - על אף גדלותה של מילה שנכרת עליה י"ג בריתות וכו', שכן לא נענש אלא על ש"נתעסק במלון תחילה", אך על עצם העיכוב במילה - לא נענש.

ומעתה נשאלת השאלה: אם כה דחופה היתה ההליכה למצרים ללא כל דחוי, וקיום ציווי "לך שוב מצרימה" דחה אף את מצות מילה - היאך נבין את שהותו של משה עצמו שבעה ימים שלמים שבהם פיתה ה' את משה עד שהסכים ללכת למצרים?

אלא שהטעם שהוצרך ה' לשכנע את משה לילך היה - כידוע - חששו של משה מפגיעתו של אהרן, ורואים אנו מכאן שבין אדם לחברו כ"כ גדול וחמור - אף יותר מהציווי של "לך שוב מצרימה" שדוחה מילה!!

אלא שלכאורה צריך טעם, מדוע? וכי בין אדם לחבירו אינו מצוה ככל המצוות? אם מצות מילה נדחתה - מדוע בני"א לחבירו לא ידחה?

לא שייך דחיה בבין אדם לחבירו

אלא למדים אנו מכאן, שכל דחיית מצוה אחת מפני חברתה כגון עשה דוחה ל"ת וכדו' - אינה שייכת אלא במצוות שנוגעות אל העושה לבד, אשר אז כששתיהן מוטלות לפניו - אחת יכולה לדחות את השניה מפני חומרתה.

אבל אם לי יש מצווה חשובה וחמורה ומאיך עומד כבודו או צערו של האחר - הכל נעצר! כי המצוות שלי אינן יכולות לבא על חשבון הזולת, ואיני בעה"ב בכדי לדחות זה מול זה!!!

פעם נלוותי ע"פ בקשתו של ר' אליהו לאפיין זצ"ל עמו, והלכנו יחדיו לאיש פלוני ע"מ להוכיחו על דבר מה, אשר צירופי לענין היה נצרך. בבואנו לביתו פתחה לנו אשתו את הדלת, הכניסה אותנו אל החדר וקראה לבעלה, אך מכיון שלא בכל יום מזדמן לה בביתה ביקור שכזה - נעמדה אף היא בפתח החדר להאזין לשיחה.

ר' אליהו שאל בשלומי של בעה"ב, התעניין במצבו ושוחח כך עם בעה"ב כרבע שעה, בירכו לשלום - ויצא לדרכו.

בדרכנו הסביר ר' אליהו את פשר הנהגתו זו, כי היות שאשתו של אותו בעה"ב ניצבה כל העת בפתח החדר, לכן על אף שבאמת מחמת חומרת מעשיו - היה מגיע לו ההערה ומגיע לו הבזיון אפי' מול אשתו, אבל מה שנוגע לאשתו - הרי היא לא חטאה ולא פשעה, ואילו ההערה לבעלה תפגע גם בה, וא"כ היאך נעשה ונקיים מצוות תוכחה באיש בעודנו עוברים על בין אדם לחבירו בעלבונה של אשתו?!!

(לב שלום)



"על כן יהיו דבריך מועטים"

היה אדם גדול, הצדיק הקדוש רבי שמעון מירוסלאב זצ"ל. האריך ימים והפליג למעלה מגיל מאה בבריאות איתנה. מלבד מאור עיניו שכבה. גם לעת זקנותו המופלגת כתת רגליו ונסע אל צדיקי דורו, מהם שהיו נכדים של חבריו. הגיע אל הצדיק הקדוש רבי אליעזר מדז"יקוב זצ"ל שקבל פניו בכבוד מלכים, ושאלו: "אל נא יקפיד עלי מר, לא לקנטר כונתי. תורה היא, וללמוד אני צריך. במה זכה לכזו אריכות ימים".

לא הקפיד, וענה: "מעולם לא היו לי קושיות על הנהגת השם יתברך".

לא הבין הרבי מדו"קוב: "נאה ויאה, אך מה לזה ולאריכות הימים".
"אה, אסביר למעלתו. אם יש קושיות, עונים לך: בוא תעלה ונסביר הכל.
אני אין לי קושיות, ומשאירים אותי כאן..."

הגמרא {מסכת סוטה} אומר ר' אליעזר בר' שמעון, שביום הראשון
לעבודה, הגיע פרעה, ופרעה שם על עצמו לבנים, כדי להראות שגם הוא
עובד...

מי שיהי' אומר "יש לי בעיות בחוט שדרה... פריצת דיסק..." ..
אמרו לו - לפרעה יש יותר דיסקים ממך ☺ אם הוא עובד, גם אתה יכל
לעבוד!

כל התינוצים לא היו אקטואליים, בזמן שהיו רואים את פרעה עובד.
אומר המדרש {תנחומא, במדבר, פרשת בהעלותך, אות כ} - שבשעה
שאמר פרעה (שמות א, י יא): הבה נתחכמה לו, וישימו עליו שרי מסים,
קבץ את כל ישראל ואמר להם בבקשה מכם עשו עמי היום בטובה, הינו
דכתיב (שמות א, יג): ויעבדו מצרים את בני ישראל בפרך, בפה רך, נטל סל
ומגרפה, מי היה רואה את פרעה נוטל סל ומגרפה ועושה לבנים ולא היה
עושה, מיד הלכו כל ישראל בזריזות ועשו עמו בכל כחן, לפי שהיו בעלי כח
וגבורים, כיון שחשכה העמיד עליהם נוגשים ואמר להם חשבו את הלבנים,
מיד עמדו ומנו אותם, ואמר להם כזה אתם מעמידים בכל יום ויום. מנה את
הנוגשים של מצרים על השוטרים של ישראל, והשוטרים התמנו על יתר
העם, וכשאמר להם (שמות ה, ז): לא תאספון לתת תבן לעם, היו באין
הנוגשים ומונין את הלבנים ונמצאו חסרות, היו מכין הנוגשים את
השוטרים, שנאמר (שמות ה, יד): ויכו שטרי בני ישראל, והיו השוטרים מכין
על יתר העם ולא היו מוסרין אותן בידי נוגשים, ואומרים מוטב אנו ללקות
ואל יכשלו יתר העם.

במדרש הגדול, וכך מופיע גם במדרש תורה שלמה... הוא מביא שפרעה
הציע כסף, כך גם מביא רש"י בגמרא {מסכת סוטה}...
אם ניקח למשל דוגמא, באו ליהודים, אמרו להם - רבותי, 100 דולר
ללבנה... עשר לבנים מקבלים בונוס!

נו... יהודים מקבלים כסף, למה שלא יעבדו!
כולם עובדים ברוך ה'.... בסוף היום סיימו לעבוד... אמרו - רבותי, בואו
ונלך לקבל כסף...
יש מחלוקת, אם הם שילמו להם או לא... בכל אופן, למחרת אמרו להם -
רבותי, מה שעשיתם אתמול בכסף, היום בלי כסף!
לזה אומר רש"י - בפה רך, בתחילה הציעו להם לעבוד בשכר... אחר כך
הציעו להם לעבוד קשה...

אומר המדרש הגדול - כולם עבדו עבודת פרך, חוץ מעמרם. לא נתפתה
ליבו ועשה לבנה אחת.

ביום הראשון בא עמרם - "כמה צריך לעשות?"
- מינימום לבנה.
עשה לבנה אחת, ונח...

ר' עמרם, מה איתך?! יש אפשרות לעשות בוכסות! תיודע מה זה,
חמישים לבנים, מאה דולר ללבנה... 5000 דולר! שלושה חודשים יש
לך דירת חדר בבני-ברק! לא כדאי?! תתחיל לעבוד!
אמר עמרם - כמה צריך לעשות?! אחד?! אחד אני עושה...
למחרת בבוקר... כשבאו הנוגשים ואמרו להם "מה שעשיתם אתמול
בכסף, היום אתם עושים גם, אבל בחינם!"
- איאיאי.... למה לא היה לנו שכל, כמו לעמרם...
פתאום כולם אמרו - עמרם גדול הדור, הוא רואה למרחקים!

בספר באר יוסף, לר' יוסף סלנט, הוא מבאר עפ"י זה, גמרא {מסכת פסחים
לט}.

הגמרא אומרת, מרור זה שאנו אוכלים, על שום מה?
על שום שמיררו המצרים את חיי אבותינו במצרים...
שואלת הגמרא - איזה מרור לקחת?
ואומרת - רצוי לקחת חזרת, כי תחילתה רך וסופה קשה.

אז זה בדיוק כמו שהיה במצרים.
אומר רש"י - שבתחילה נשתעבדו בהם ע"י שכר...
בהתחלה זה היה רך - היה בכסף... אחר כך זה היה קשה...
אז כמו שהיה במצרים, בהתחלה רך ובסוף קשה, אותו דבר תאכל מרור!
שואל הבאר יוסף - למה אתה צריך לאכל בתחילתו רך? הרי ביום הראשון
שילמו להם כסף, זה היה מתוק...

הרי ביום הראשון הוא בא הביתה עם חבילה של דולרים... אז למה ביום
הראשון אתה צריך לאכל חזרת, שהיא בהתחלה רכה?
כי במצרים, גם ביום הראשון זה היה בסדר... אז אתה עושה זכר למה
שהיה רך, או שאתה עושה זכר למה שהיה מרור???

ביום הראשון זה היה כסף! אז זה לא היה בעיה... אז מה פתאום אתה צריך
לאכל חזרת, שתחילתה רכה וסופה קשה???

לא תבהל על פיך ולבך אל ימהר להוציא דבר לפני האלקים, כי האלקים
בשמים ואתה על הארץ, על כן יהיו דבריו מעטים" (קהלת ה', א), שמירה
גדולה צריך לשמור פיו ולשונו שלא יטיח בשום רמז כלפי מעלה, כגון
האומרים בדרך תמיהה: הבורא ימחול לי, למה זה כך וכך, או איך ברא זה
כך. וזו עברה חמורה, כי הכל בחכמה וביישר ובאמת ובצדק (של"ה, שערי
האותיות ערך השתיקה).
שלא יכנס לארץ (שמות רבה ו, ד) -

"אל תבהל על פיך ולבך אל ימהר להוציא דבר לפני האלקים, כי האלקים
בשמים ואתה על הארץ, על כן יהיו דבריו מעטים" (קהלת ה', א), שמירה
גדולה צריך לשמור פיו ולשונו שלא יטיח בשום רמז כלפי מעלה, כגון
האומרים בדרך תמיהה: הבורא ימחול לי, למה זה כך וכך, או איך ברא זה
כך. וזו עברה חמורה, כי הכל בחכמה וביישר ובאמת ובצדק (של"ה, שערי
האותיות ערך השתיקה).

הלא נראה. היה יהודי גדול. צדיק הדור היה, שאמרו (כתובות ה"א) שמי
שמוריד גשמים בתפלתו הרי זה אמת על צדקתו, כי מפתח הגשמים ביד
הקדוש ברוך הוא לבדו (תענית ב ע"ב), וזה סימן שהוא צדיק גמור (מועד
קטן כח ע"א). צדיק כזה היה חוני המעגל (תענית יט ע"א). והיה גדול הדור,
ענה על כל קושיא ששאלוהו חכמים (תענית כג ע"ב). רק על פסוק אחד
היתה לו קושיא: כל ימיו של אותו צדיק היה מצטער על מקרא זה, "שיר
המעלות, בשוב ה' את שיבת ציון היינו כחלמים" (תהלים קכו, א) [כחלום
נדמה גלות בבל שהיתה שבעים שנה (רש"י)]. אמר: היש מי שישן
ברציפות שבעים שנה. פעם הלך בדרך ונטה לנוח, וקם כעבור שבעים
שנה. לא הכירוהו ולא כבדוהו, חלשה דעתו ובקש רחמים, ומת (תענית כג
ע"א).

ולמה עשה לו ה' כן -
להורות, שלא שואלים על פסוק, לא שואלים על דבר ה'!

וכבר העירו, שבספרו של הרב מבריסק זצ"ל על הרמב"ם מביא הוא את
ההלכה, מקשה קושיא, וכותב: "וצריך עיון". חוקר חקירה, מביא ראיה,
מישב את הקושיא והדברים מאירים. בספרו על התורה לעולם אינו
מקשה קושיא ומצריך עיון לפני הישוב. כי על הבורא יתברך אין מקשים
קושיות. יש לך הסבר, מה טוב. אין לך, אל תאמר מאומה: "על כן יהיו
דבריך מעטים!"

בגמרא (נדרים לב ע"א) אמרו, שבכלל ששאל אברהם אבינו עליו השלום:
"ה' אלקים במה אדע כי אירשנה" (בראשית טו, ח), נאמר לו: "ידע תדע כי
גר יהיה זרעך" ונגזרה גזרת גלות מצרים. יש כאן דברים עמוקים, אבל
בפשטות: לא כדאי לשאול שאלות!

אמר לי פעם יהודי מחיפה: אברהם אבינו נצטוה בעקדה: "קח נא את בנך".
אמר: "שני בנים לי", למי הכוונה. "את יחידך". אמר: "זה יחיד לאמו וזה
יחיד לאמו". "אשר אהבת". אמר: "את שניהם אני אוהב". עד שנאמר לו:
"את יצחק, והעלהו לעולה" -

אילו לא היה שואל, היה לוקח את ישמעאל ומעלהו לעולה, והיינו נפטרים
מצרתם של הערבים...

ללמדנו עד כמה אפשר לחסוך, כשלא שואלים שאלות! (והגדת)
ויעבדו מצרים את בני ישראל בפרך {שמות א, יג}

אומר רש"י - בפרך. בעבודה קשה המפרכת את הגוף ומשברתו.
מה זה עבודה קשה?
בחז"ל במדרש יש מחלוקת - אם הכוונה לעבודה קשה שאין לה קצבה,
או עבודה קשה שאין צריך לה, או מלאכת האיש על האישה, או האישה
על האיש...

הרמב"ם {הלכות עבדים פרק ראשון, ו} כותב - כל עבד עברי אסור לעבד
בו בפרך. ואיזו היא עבודת פרך זו עבודה שאין לה קצבה ועבודה שאינו
צריך לה אלא תהיה מחשבתו להעבידו בלבד שלא יבטל.
אז ממילא, אם כתוב ויעבדו מצרים את בני ישראל בפרך, אז משמע,
שאלה היו העבודות.

אומרת הגמרא {מסכת סוטה יא, ב} - בפרך רבי אלעזר אמר בפה רך.
אומר רש"י - בפרך בפה רך. משכום בדברים ובשכר עד שהרגילות
לעבודה.

היה כאן פיתוי בכסף, ופיתוי בדברים, למה הכוונה?

כסדר הזה עשו לי, שאו אותי שלשה מן הצפון ושלשה מן הדרום שלשה מן המזרח שלשה מן המערב, כשם שאתם עושין לי כך אתם עתידין להעשות ארבעה דגלים במדבר והשכינה באמצע.

במדרש תנחומא {פרשת במדבר, אות יב} כתוב, מי לקח באיזה צד - והיאך צום. אמר להם: יהודה ויששכר וזבולון ויעקב ורובן ושמעון וגד יטענו מן הדרום, דן ואשר ונפתלי יטענו מן הצפון, בנימין אפרים ומנשה יטענו מן המערב. יוסף אל יטעון, למה. שהוא מלך, ואתם צריכין לחלוק לו כבוד. לוי אל יטעון. למה, שעתידין לישא את הארון, ומי שטוען את ארונו של חי העולמים, לא ישא ארונו של מת.

פרעה הגיע להלוויה, ורואה דבר מענין - הוא רואה שלוי לא נוגע... שאל פרעה - למה הוא עומד בצד? מה קרה?!

אמרו לו - תשמע, זה השבט הכי מרום כאן! השבט הזה, לעתיד לבוא, כשהקב"ה יתן לנו את התורה, הוא עתיד לשאת את הארון... מי שנושא את ארונו של הקב"ה, לא נוגע בארונו של מת!

כך אמרו לפרעה, בהלוויה של יעקב...

כותב הכלי יקר {פרשת ויצא, ל, ו} - על כן אמר יעקב לוי לא ישא ארונו לפי שלעתידי ישא ארון הקודש, ועל כן נהגו המצרים כבוד בשבט לוי כי ראו שיעקב נהג בו כבוד, ועל כן לא נשתעבדו בהם המצריים

אם אנחנו מחפשים, נדבך נוסף, של מעשה אבות סימן לבנים - היות וחומש בראשית, מסתיים בנשיאת ארונו של יעקב... כשם ששם ציוה יעקב, ששבט לוי לא נוגע... זה אפשר בתחילת פרשת שמות, לשבט לוי, לא להיות בעבודת פרך.

אומר החזקוני {שמות ה, ד} - **לכו לסבלותיכם**. הטעם מפני מה זכו שבימיו של לוי להיות חופשי משעבוד מצרים כששעבדו מצרים בישראל מתחילה היה פרעה משעבד עצמו עמהם כדי שיתאמצו במלאכה

כדדרשין בפרך, בפה-רך באותה שעה נזכר שבטו של לוי מה ציוה יעקב בשעת פטירתו, שלא ישאחו לוי לפי שהיה עתיד לשאת את ארון הקודש ולא רצה לשעבד עצמו ולא הכריחם פרעה. מיום ההוא והלאה הוקבע להיות משועבד כל מי ששעבד עצמו, ועוד נמצא באגדה, אברהם מסר כל קבלת התורה ליצחק, ויצחק ליעקב, ויעקב ללוי, ולוי וזרעו הושיבו ישיבות במצרים ולפי שלא היו יודעים שום מלאכה ולא נסו בה, רק בתורה היה כל עסקיהם לא נשתעבדו במצרים.

כאן בחזקוני כתוב, שלא המצריים הם אלו ששחררו מעבודה, אלא לוי אמר, אם יעקב לא נתן לנו לשאת את ארונו, ודאי שלבנים אנו לא נושאים!

הרמב"ן כותב {ה, ד} - ומנהג בכל עם להיות להם חכמים מורי תורתם, ולכן הניח להם פרעה שבט לוי שהיו חכמיהם וזקניהם. והכל סבה מאת ה'.

בספר **אמת ליעקב**, לגאון ר' יעקב קמינצקי... ראיתי שמביא את זה גם, **הדברי חיים**... כתוב, שיעקב במצרים, כבר הכין את הקרקע, לפטור את שבט לוי מן העבודה... איפה?

כתוב בסוף פרשת ויגש {מז, כב} - **רק אדמת הכהנים לא קנה כי חק לכהנים מאת פרעה ואכלו את-חקם אשר נתן להם פרעה על-כן לא מכרו את-אדמתם**

כותב האמת ליעקב - כל מה שעשה יוסף, הכל היה למען מטרה אחת, שיהיה שבט אחד בישראל, שבט לוי, שיהיה פטור מן המס, ולכן כשגזר פרעה על ישראל לעבוד, היו שבט לוי פטורים מזה, כי כן היה החוק בארץ מצרים, שנעשה ע"י יוסף, ושבט הכהונה פטור ממיסים, ומקבל את כל האוכל שלו, מידי המלכות, ולכן כשאומרת התורה {א, יא} **וישימו עליו שרי מסיים למען ענתו בסבלתם**... שבט לוי היה פטור מכל מס, והרי פרנסתו מאוצר המלוכה, על כן היה פטור מן העבודה.

כך מביא ר' יעקב קמינצקי, לבאר את מה שכתוב בסוף פרשת ויגש. (ברוך שאמר)

כך שואל הבאר יוסף, ועונה תשובה נפלאה - אדם שנקלע לצרה... אם הוא לא אשם בצרה, אז הוא לא אשם... אם כל הצער והיגון שיש לו, הוא לא מאשים את עצמו בצרה...

אבל ברגע שהוא אשם בצרה, הוא הביא על עצמו את הצרה, אז לא רק שכואב לו מהצרה עצמה, אלא כואב לו "איך הבאתי על עצמי את הצרה..."

הצרה מתעצמת, ברגע שהיא באה, כתוצאה ממה שאני הבאתי על עצמי...

אומר הבאר יוסף - זה מה שכתוב כאן, שצריך להביא חזרת... זה שביים הראשון שילמו להם כסף, זה היה תחילת המרור, כי אם ביים הראשון הם לא היו מתפתים אחרי הכסף, הם לא היו עושים כל-כך הרבה לבנים, אז גם למחרת, הם לא היו צריכים לעשות כל-כך הרבה לבנים.

יוצא שמה שהם התפתו ביום הראשון, שזה היה בפה רך, זה הביא עליהם את המרור. המרירות באה, כתוצאה מזה, שזה היה רך! אם בהתחלה זה היה קשה, אז הם לא היו מגיעים למצב כזה!

הם הפילו את עצמם במלכודת הזאת, לכן זה כאב להם. אומרת הגמרא - תיקח חזרת, שתחילתה רכה, כי היא עצם זה שהיה רך בהתחלה, זה תחילת המרור שלהם!

אומר הספר באר יוסף - עפ"י זה תוכל להבין, בשעה ששבט לוי לא עבד... שכולם למחרת בבוקר ראו, שעמדם לקח לבנה אחת, לכולם כאב הלב "למה לא עשינו, מה שעשה גדול הדור?! ... אם היינו עושים ככה, היום לא היינו נופלים בתוך המלכודת הזאת..."

שבט לוי היה פטור מעבודת פרך... למה? כך מובא במדרש {תנחומא, פרשת וארא, אות ו} - **אמר רבי יהושע בן לוי: שבטו של לוי פנוי היה מעבודת פרך.**

רש"י מביא את זה {ה, ד} **ויאמר אלהם מלך מצרים למה משה ואהרן תפריעו את העם ממעשיו לכו לסבלותיכם**

לכו לסבלותיכם. לכו למלאכתכם שיש לכם לעשות בבתים. אבל מלאכת שעבוד מצרים לא היתה על שבטו של לוי, ותדע לך שהרי משה ואהרן יוצאים ובאים שלא ברשות.

משה ואהרן כל הזמן יוצאים ונכנסים, סימן שהם לא היו בעבודת פרך. למה זכה שבט לוי, להיות פטור מעבודת פרך?

לכאורה זה פלא... למה?

הרי פרעה העביד אותם, פרעה רוצה כסף, פרעה רוצה שיבנו לו ערי מסכנות... הוא רוצה להטיל עליהם מיסים, יש לו מטרה...

פתאום באים אליו, ואומרים לו - תשמע, יש לנו איזה 278,000 שלא עובדים...

למה לא עובדים?? ככה... לא רוצים לעבוד...

כל מי שלא הספיק את מכסת הלבנים, לקחו את הילד שלו, ושמו באמת הבנין...

לא הבאת לבנים... לוקחים ומכסים אותם עם טיט!...

פתאום פרעה שומע, שיש שבט של 278,000 שלא עובד... אוכל ישן ולומד... "זה בסדר, אני מסכים שישבו וילמדו"

מה זה?! מאיפה פרעה הביא את זה?!

כתוב במדרש הגדול, ומביא את זה הכלי יקר בפרשת ויצא, מביא את זה החזקוני על המקום, שבשעה שפרעה הגיע להלוויה של יעקב אבינו, הוא ראה דבר משונה - את ארונו של יעקב אבינו, נושאים 12 אנשים בלבד. שום נכד, לא מורשה לגעת בארון! רק מנשה ואפרים, היו מורשים, רק לאחר שהסבא יעקב, בירר את הכתובה שלהם, ומצא שהיא כשרה והינישוואין היו כדת וכדין...

אומרים חז"ל במדרש {בראשית רבה, פרשה ק, אות ב} - **אמר להם תנו דעתכם שלא יגע ערל [אחד] במטתי, שלא לסלק את השכינה מעלי, אלא**

בדרך הדרוש

ירד עמוד הענן והפסיק בנייה משנסתלק עמוד הענן הלך משה אצל יהושע ואמר מה אמר לך הדיבור וכו' עיי"ש. ורואים מזה שמשא היה רוצה להיות וליכנס לארץ ישראל באופן שהדיבור יתייחד עם יהושע ולא עמו וכו' שכן שוב יוכל להשלים ולקיים מצות פו"ר שהרי כל עיקרו לא פירש מן האשה אלא מחמת ששכינה מדברת עמו.

ובכן יבואר, כדיון שמשא בא בטענה למה הרעותה דם"ל שעשו בכלל זרע יצחק וההוכחה מהא דחזוין שיצחק אבינו קיים בו מצות פו"ר, א"כ אמרין דבשני זכרים מקיים, ונמצא דשלא כדיון בקש משה לנכנס לארץ ישראל כדי לקיים מצות פו"ר דהא כבר היו לו שני בנים, ולכן נאמר לו אז עתה תראה ולא במלחמת ל"א מלכים ודו"ק.

(ציצי פתגם)

עדיין לא השלימו את הזמן ושפיר היה צורך בקושי השעבוד ומוה שמשא בא בטענה למה הרעותה חזוין דסבירא ליה שעשוי בכלל זרע יצחק, והנה מבואר בכתובים (פרשת ואתחנן) שמשא ביקש להיכנס לארץ ישראל, ונראה לומר דהיינו כדי שיוכל לקיים מצות פרו ורבו, כי משה רבינו ע"ה לא היו לו בנות כי אם בנים, והרי זה שנוי במחלוקת אם בשני זכרים בלבד יוצא אדם ידי חובתו במצות פו"ר. והנה בטעם שפירש מן האשה אמרו (שבת פ"א א) מאי דריש, נשא קל וחומר בעצמו, אמר ומה ישראל שלא דברה שכינה עמהן אלא שעה אחת וקבע להן זמן אמרה תורה והיו נכונים וגו' אל תגשו, אני שכל שעה ושעה שכינה מדברת עמי ואינו קובע לזמן על אחת כמה וכמה עיי"ש. ומצונו (דב"ר ט) קרא את יהושע, אמר לפניו רבש"ע יטול יהושע ארכי שלי ואהא חי, אמר הקב"ה עשה לו כדרך שהוא עושה לך, מיד השכים משה והלך לביתו של יהושע וכו' ונכנסו לאהל מועד

ויאמר ה' אל משה עתה תראה אשר אעשה לפרעה וגו' (כו, א) בש"ס סנהדרין (קיא, א) במלחמת פרעה אתה רואה אבל אי אתה רואה במלחמת ל"א מלכים עיי"ש. וצ"ב סיבת הדבר שנעשה בדבר הזה דייקא, ונל"ב דהנה משה טען ואמר ה' למה הרעותה לעם הזה: ולכאורה לפמ"ש המפרשים דעל ידי הכבדת העבודה יכלו לצאת ממצרים קודם של ארבע מאות שנה שקושי השעבוד השלים הזמן הרי בדין הוא. אך במפרשים כתבו עוד דגזירת כי גר יהיה זרעך שנגזר על אברהם אבינו כלל את כל זרעו, ונמצא שבני ישראל כבר השלימו יותר מחלקם במאותים ועשר שנה שנשתעבדו שם ובדין יצאו ולא הוצרכו לקושי השעבוד ולכן בא משרע"ה בטענה למה הרעותה לעם הזה אמנם זה רק אם עשוי הזה בכלל זרע אברהם אבל אי אמרין דישמעאל ועשו אינם בכלל זרע אברהם ויצחק הרי אינם בכלל כי גר יהיה זרעך רבי יעקב, וכיון שהגזרה חלה כולה על בני ישראל הרי

ליקוטים נפלאים פרשת שמות

כאות תודה על שהצילה את משה. וכך אמר לה הקב"ה את קראת לבני משה, הריני קורא לך בתי בתיה.

ברם, מצינו במדרש כי עוד במצרים היו קוראים לה "בתיה", שכן אמרו דתן ואבירם למשה: אף שטוען אתה כי בנה של בתיה אתה, אינך אלא בנה של יוכבד.

אלא, נראה, שפרעה, שראה את עצמו כאליל, הוא קרא אותה בשם "בתיה" היינו בת אלוהים. וכך קראוה גם דתן ואבירם, אולם התורה לא רצתה לתת לפרעה תואר אלהי ולפיכך נאמר "בת פרעה". אבל לאחר מכן, כאשר עזבה את אלילי אביה והצילה את משה, חזרה התורה לקרוא לה "בתיה", שכן מעתה אין לה כל יחס לפרעה, כי על ידי מעשיה הטובים נעשתה לבת אל חי.

(מענינה של תורה, בשם אבני אזל)

"ויגדל משה ויצא אל אחיו" (ב, יא)

משה גדל בבית המלך, ושם לא היה חסר לו דבר, והיה יכול לשבת בשקט ובשלווה; אך מיד כשגדל והיה מסוגל לעשות ולפעול, יצא אל אחיו וחירף את נפשו כדי לעזור לאחד מהם, עד שבשל כך מזה נאלץ לברוח ולצאת לגולה. (הרבי מליובאוויטש)

"וימת מלך מצרים" (ב, כג)

אמרו חכמינו שלא מת ממש אלא נעשה מצורע. שהרי הכתוב מכנהו כאן בשם "מלך", ואם כן אין לפרש כפשוטו שהוא מת ממש, לפי שבמותו איננו קרוי עוד מלך, ככתוב: "אין שלטון ביום המוות"... (הגאון מוילנא)

"ויאנחו בני ישראל מן העבודה ויזעקו ותעל שועתם אל האלוקים מן העבודה" (ב, כג)

שואל רבינו האור החיים הקדוש שלכאורה מיותר לכתוב פעם נוספת 'מן העבודה' שהרי מובן שהם צעקו מצער העבודה??? ומפרש רבינו הקדוש שבפעם השניה אומרת התורה את הסיבה ששוועתם עלתה לה, כי היתה 'מן העבודה' שהיא תפילה בעת צרה, שאז התפילה היא באמת מעומק הלב, בידיעה ואמונה שרק הקדוש ברוך הוא יכול לעזור, ואז התפילה מתקבלת ביותר.

ויקם מלך חדש על מצרים אשר לא ידע את יוסף (א, ה)

אמר אשר לא ידע את יוסף, כי לא ידע מה שקרה ליוסף, כי אחיו היו משתדלים בכל עוז להאבידו ולבטל חלומותיו ולא הועילו להם כל נכליהם אשר נכלו, כי רצון הא-ל ית' היה עם יוסף לגדלו ודבר אלקינו יקום לעולם, כך פרעה אמר פן ירבה נגד רצון הקל ית' שאמר כן ירבה וחשב מחשבות עליהם ולא עלתה בידו כאשר לא עלתה בידי אחי יוסף, ובכל מה שהיה קם על ישראל אותה קימה היתה על המצרים - ועל קדקדם חמתו ירד. (כלי יקר)

"ולא עשו כאשר דבר אליהן מלך מצרים ותחיינ את הילדים" (א, יז)

ולכאורה קשה, הרי זה כפל לשון, דממילא ידעין שאם לא עשו כדבר המלך להמית את הילדים, הם נשאר בחיים? וי"ל, שיוכבד ומרים הצדקניות, התפללו להקב"ה שאפילו אם נגזר ח"ו על מישהו מהנולדים שימות בשעת הלידה, כעת יחיה ולא ימות, שלא יאמרו עליהן שעשו כדבר פרעה והמיתוהו ח"ו, וזהו שאמר הכתוב "ולא עשו כאשר דבר אליהן מלך מצרים" להמית את כל הנולדים, ונוסף לכן "ותחיינ את הילדים", הם בתפלתן הק' פעלו חיים לאלו שנגזר עליהם מיתה בשעת לידה.

"ויעש להם בתים" (א, כא)

בתי כהונה ובתי לוייה ומלכות. (רש"י) מבארים בשם ר"א מישקובסקי שהיה כאן מידה כנגד מידה, כלומר מכיון שהגזרה היתה רק על הזכרים, עדין היה יכול להיות המשך לכלל ישראל, ע"י שבת תחתון עם גר, אך ייחוס של כהונה ולוייה ומלכות הוא דוקא מן האב, וזה לא היה יכול להתקיים אלמלא קיימו את הזכרים, ולכך זכו לבתי כהונה ולוייה.

ותרד בת פרעה" (ב, ה)

התורה אינה מזכירה את שמה של בת פרעה, ואילו בדברי הימים א' (ד, יח) מוזכר שמה: "בתיה". חכמינו אמרו, כי השם "בתיה" ניתן לה רק אחר כך,

פעם נכתבו פשקווילים נגד הרה"צ ר' אשר פריינד שהאשימוהו בהאשמות חמורות ביותר. מקורבו ביקש לתבוע את כותבי הפשקווילים לבית דין על הוצאת שם רע. אמר ר' אשר: "אינני מסכים, כל מה שהם אומרים עלי זה נכון. אז על מה תתבע אותם? הרי הם צודקים!" נדהמו ושאלו את ר' אשר, "אתה מודה שעברת את העבירות שמעלילים עליך?" אמר להם ר' אשר, "ואם בורא עולם ריחם עלי ושמר עלי שלא אחטא, הם לא צודקים?"

(נקודות של אור - ספינקא)

לעי"נ

הרה"צ פנחס בן ר' בנימין בינוש
רוזנבוים זצוק"ל - כ"ו בניסן

ליקוטים נפלאים פרשת שמות

"ושאלה אשה משכנתה ומגרת ביתה כלי כסף וכלי זהב ושמלות ושמתם על בניכם ועל בנותיכם" (ג, כב)

הנה יש לדקדק את המילים 'ונצלתם את מצרים' שנכתבו אחר 'ושמתם על בניכם ועל בנותיכם', והרי ניצול המצרים נעשה כבר בשעה ששאלו את הכלים עוד קודם ששמו על הבנים, והיה לו להכתב קודם 'ונצלתם את מצרים' ואח"כ 'ושמתם על בניכם ועל בנותיכם'.

גם העירו רבים, מה הענין שציוה הקב"ה לשים על הבנים ועל הבנות די"קא, ומדוע לא יעשו עם הרכוש ככל אשר יחפצו. אלא יש לפרש את דברי הכתוב, שציוה הקב"ה להם שקודם תשאל אשה משכנתה הישראלית בגדי כסף וזהב, ורק אח"כ ישאלו מן המצרים. שהרי אינו דומה אדם ההולך יחף כעני ובגדיו קרועים, שאין חפצים אנשים להשאל לו את בגדיהם, משום שאם יאבדו או יתקלקלו לא יהיה לו מאין לשלמם, כאדם עשיר ההולך בבגדי כבוד, שמשאילים לו האנשים את כליהם בנפש חפצה.

ע"כ ציוה הקב"ה קודם כל, שתשאל אשה משכנתה הישראלית ומגרת ביתה, וישימו את הבגדים על הבנים והבנות, באופן שיראו כל בני ישראל כעשירים, ורק אח"כ ילכו אל המצרים לשאול מהם 'ונצלתם את מצרים'. ובזה יתיישבו כל הקושיות הנ"ל. (הגר"א)

"וראך ושמח בלבבו" (ד, יד)

מבואר במדרש שאילו אהרן היה יודע שהתורה תעיד עליו וראך ושמח בלבבו היה יוצא בתופים ובמחולות. והקשה הגאון ר' מרדכי צוקרמן למה א"כ אהרן לא יצא במחולות אם כך היה ראוי לעשות? ותיירץ דאהרן ודאי שמח שמחה גדולה כשראה שמה עלה לגדולה אך לא ידע האם שמחתו אמיתית בכל לבו או שמא יש מעט מן המעט של קנאה ולכן לא רצה להראות כלפי חוץ מה שאולי לא אמיתית בלב אך אם היה יודע שהתורה תעיד עליו כך ז"א שהשמחה היא אמיתית היה יוצא בתופים ובמחולות.

"ומאז באתי אל פרעה לדבר בשמך הרע לעם הזה" (ה, כז)

ח"ו שאדון הנביאים משה עבד ה' ידבר סרה נגד ה'. אלא הענין בזה הוא: שמה נתן בזה דוגמא של טענה לרשב"ע כביכול בשביל כל המליצי יושר. וזהו: "ומאז באתי אל פרעה לדבר בשמך לעם הזה" - כל השנאה נגדנו נובעת מזה שבאתי אל פרעה לדבר בשמך, שאנו מקדשים את שמך ואנו מדברים בשם תורתך הקדושה, בגללך רבוננו של עולם שונאים אותנו ואנו סובלים, עליך הורגנו כל היום, ולכן עליך להצילנו מיד שונאינו. (קדושת לוי)

וכך נאמר אצל יונה במעי הדגה 'ויתפלל יונה אל ה' אלקיו ממעי הדגה, ויאמר קראתי מצרה לי אל ה' ויענני', כלומר, מכיון שקראתי מצרה, לכן 'ויענני'.

ומוסיף רבינו הקדוש, שהתפילה הגיעה בעצמה ישירות להקדוש ברוך הוא, שלא כמו תמיד, שהמלאכים הם המביאים לפניו יתברך את התפילות.

ובזה מפרש רבינו הקדוש באופן נוסף את המילים 'מן העבודה' שהצעקות באו אליו ישירות בלי הפסק מן העבודה, ישירות, ללא שיעבור ויבא דרך המלאכים.

ובהמשך מפרש רבינו הקדוש את הפסוק 'ועתה הנה צעקת בני ישראל באה אלי' (ג, כט), וזה לשונו: לצד שיש הדרגות בתפילות המוגשות לפני הנעתר, יש מהם שמביאין אותם משרתי עליון ומגישים אותם לפניו יתברך, ויש מהם שהם מעולים שיש בהם כח שאין צריכין אמצעי להגיעם לפני הבורא אלא הם מעצמם ניגשים לפניו, לזה אמר 'באה אלי' פירוש, בלא אמצעי.

"המקום אשר אתה עומד עליו אדמת קודש" (ה, ה)

"אל תאמר לכשאפנה אשנה" - אמרו חז"ל, כי האדם חושב בנפשו לכשירחיב לו ה' את גבולו ויוטב מצבו, אז יעסוק בתורה ובמצוות. אבל לא כן עכשיו כשהוא בצרה ומצוקה. לזה אמר הכתוב "כי המקום אשר אתה עומד עליו" היינו באותו מצב ובאותה שעה - קודש הוא. דאפשר שרצון ד' הוא דוקא העבודה מאותה שעה הדחוקה וכבר ארז"ל במ"ר שה"ש פ"ה הלומד תורה בצער נוטל אלף בשכרו, שלא בצער נופל סאתים. ולפום צערא אגרא אמרו ז"ל. (חפץ חיים עה"ת)

"ואמר לי מה שמו מה אומר אליהם" (ג, יג)

משה רבינו היה עניו מכל אדם. כששלחו הקב"ה למצרים האמין שהוא הפחות שבפחותים שבעם, והסימן - אין הוא יודע אפילו את שמו של הקב"ה, בעוד כל ישראל יודעים. טען וחשש שמא "ואמרו לי מה שמו", יבקשו לבחון אותי "מה אומר אליהם?" ומה אענה להם, הרי לא אדע... (אמרי אמת)

"ועתה נלכה דרך שלשת ימים במדבר" (ג, יח)

האור החיים הק' שואל: מדוע ציווה ה' את עם ישראל לגנוב את דעת פרעה ולומר שהולכים רק לשלשה ימים? ושישאלו את כליהם? והוא מתרץ: מידה כנגד מידה, כשם שפרעה בא אל עם ישראל בפרך = פה רך ורק אח"כ באה עליהם הרעה (פרך אמיתי) אף כאן ציווה ה' שתהיה מידה כנגד מידה שעם ישראל יפנו תחילה למצרים בפה רך ורק לאחר מכן תבוא עליהם שלמות הרעה.

סיפורים נפלאים פרשת שמות

חדשה... בעל הבית קבלו במאור פנים... כעבור חצי שעה העניין חזר על עצמו, ובעל הבית רוחו התחילה לקצור, נשמתו החלה להעלות את קצה מהתופעה ששמה, אבל אין לו מה לעשות, הסכם זה הסכם...

לאחר תקופה, זלמן התחיל להגיע באמצע הלילה והעיר את בעל הבית משנתו לא אחת... כשהתופעה חזרה על עצמה מדי יום, החליט בעל הבית מחוסר ברירה לתת לזלמן מפתח, שיכנס ויצא לבד, וכך לא יצטרך להתעורר משנתו... זלמן החל לראות אור בקצה המנהרה, הנה כבר יש לו מפתח, הוא כבר שותף...

לאחר זמן הוא נכנס, תלה שקית ונעלם... לאט לאט חשו בני הבית בצחנה. ריח נוראי. הריח הלך והתגבר והם גילו את מקור הריח - השקית של זלמן... הם פתחו ולא האמינו למראה עיניהם, ולריח אפס... בשר נבילה נח לו בשקית...

טרם התאוששו מהטראומה והנה זלמן מופיע, והפעם בידו שקית גדולה יותר, התחלתי לסחור בנבילות, נימק. כעת אני רוצה לתלות "סחורה"

חדשה... בעל הבית כמובן התנגד, והעני לא התבלבל ונופף בחוזה שבידו... שטח המסמר מושכר לי, זכותי לעשות בו ככול העולה על רוחי ועל אפי, "על אפך ועל חמתך..." בעל הבית נדהם, הרבה מה לעשות אין לו... תוך זמן קצר בעל הבית ובני ביתו עזבו את הווילה, עד שיגמר החוזה עם זלמן... בדיוק לרגע זה חיכה זלמן - הוא בעל הבית! יש לו ווילה פרטית, בשליטתו, ואין איש יכול לפצות פיו...

כך מתנהג היצר הרע! הוא רוצה להיות בעל הבית. איך הוא משיג את מטרתו? הוא מבקש דבר אחד - תן לי לתקוע מסמר! וכך לאט לאט הוא כובש אותנו...

"ותרא את התיבה בתוך הסוף ותשלח את אמתה ותקחה" (ב, ה)

את התוצאות הברוכות של פעולת הצלה, ניתן להסביר בדרך משל לבתיה בת פרעה שמשתה את משה מהיאור, בשעה שעשתה זאת היא עדיין לא ידעה מה עתיד ילד זה להיות. היא כמובן לא ידעה שילד זה עתיד להושיע את

"וכאשר יענו אותו כן ירבה וכן יפרץ" (א, יב)

לכאורה, הרי מדובר על מה שהיה במצרים, ומן הראוי היה לכתוב בלשון עבר: "וכאשר עינו... כן פרצו"?

ר' מאיר שפירא, מייסד ישיבת חכמי לובלין ו"דף היומי", נשאל פעם ע"י פולני מדוע אוכלים יהודים ביצה קשה בליל הסדר בפסח? הוא השיבו: שבניגוד לכל מאכל, שכל שמבשלים אותו יותר, נעשה רך יותר, הרי הביצה, ככל שמבשלים אותה יותר, נעשית דוקא קשה יותר. זה מה שמרומז בפסוק זה, שגם להבא, שכל האויבים ילחצו וירדפו יהודים, הם יתרבו ויפרצו. בשל כך אנו אוכלים ביצה קשה בליל הסדר. (הפרשה לדורותיה)

"ויעבדו מצרים את בני ישראל בפרך" (א, יג)

קודם התחיל בפה רך, ואח"כ כבר לא היתה להם ברירה.

כדי לחדד את הרעיון מובא משל נפלא: זלמן, אדם עני ורש, נתן את עיניו באחת הווילות היפות השוכנות בחופי קיסריה. הוא ידע שהסיכויים שהווילה תהיה שלו שואפים אל פחות מאפס... אבל הוא רצה, כל כך רצה... וכשאדם מאוד רוצה, מוחו עובד "שעות נוספות"... לקח קצת זמן עד שהבזיק רעיון במוחו. הוא דפק בדלת הווילה וביקש לשוחח עם בעל הבית. לאחר כמה מילות נימוס פתח זלמן את פיו ואמר: תשמע, אני אדם עני כפי שאתה רואה, אין לי בית, אני צריך רק מקום לתלות שקית של חפציי

האישיים המועטים... חשבתי להציע לך עסקה הוגנת, תן לי רשות לתקוע מסמר ליד דלת הכניסה של הבית, כך אוכל לתלות את חפציי, ובתמורה אתן לך דמי שכירות חודשיים בסך שלש מאות שקלים... בעל הבית חשב ולבסוף הסכים, נשמע משתלם...

זלמן לא הסתפק בהסכמה בעל פה, הוא רצה חוזה כתוב ומוסכם. ואכן הם פנו לעורך דין וערכו חוזה ברור ללא אפשרויות חרטה - רשות לתלות שקית ליד דלת הכניסה תמורת שלש מאות שקלים לחודש, נו, מזל וברכה...

זלמן בא היישר מחתימת החוזה ותלה שקית... כעבור שעה חזר, דפק בדלת וביקש לקחת את השקית הקודמת ולתלות

"ואנכי תולעת ולא איש" (תהלים כב, ז)

הרה"צ ר' אשר פריינד אמר: למה לא תרצה להגיע להכרה שאתה הבריאה הכי מאוסה בעולם? הרי דוד המלך אמר **'ואנכי תולעת ולא איש חרפת אדם ובזוי עם'**, בשבילו היה מתאים להודות על האמת ורק לנו לא מתאים?

הרה"ק בעל ה'**אמרי יוסף'** מספינקא היה אומר כל יום בברכות והודאות, שהיום זה יום מיוחד כזה, שאפילו בריה שפלה כמוהו, יכולה גם להתקרב לקדושה.

(נקודות של אור - ספינקא)

לעי"נ

הרה"צ **פנחס בן ר' בנימין ביוש**
רוזנבוים זצוק"ל - כ"ו בניסן

סיפורים נפלאים פרשת שמות

ופירש רש"י: 'דתן ואבירם הם שהותירו את המן'. וכי זו העוולה הגדולה ביותר שלהם, והרי בכל עוולה ציבורית הם היו מעורבים, בכון, במחלוקת קרה, שני עברים נצים, הבאשתם את ריחנו, מדוע רש"י מצביע רק על הותרת המן? אלא התירוץ הוא: בכל מה שהתרחש עם דתן ואבירם, היה אפשר להיותם, ולהביט בעין טובה, לסגור עליהם ולהבין - שהמניע למעשיהם הרעים, הוא דאגה לכלל ישראל. למשל כאשר הלשינו על משה שהרג את המצרי, אולי הם חששו מנקמה על רצח המצרי, וכן על זה הדרך, אבל בשעה שאמרו להם משה 'לא תותירו ממנו עד בקר', והם הותירו, מה דאגה לעם ישראל יש כאן? אלא מה? סתם עסק פרטי של קריאת תגר על משה להפך את דבריו. מכאן נתגלה למפרע על הכל, שרשעים היו מימיהם כלשון חז"ל, ואין דאגת ישראל מעניינת אותם כלל, וזה למדנו מהותרת המן.

"מי אנכי כי אלך" (ג, יא)

רבי עזריאל, רבה של לובלין, המכונה 'ראש הברזל', מתנגד לחסידות היה, פנה פעם להאדמו"ר רבי יעקב יצחק, ה'חווה מלובלין' וקנטרו בדברים, תורת עדיפה מתורתו, מה טעם נוהרים אנשים אליו ולא אלי, השיבו החווה בענוותנות, ומה אעשה, הם באים נגד רצוני. אמר לו רבי עזריאל, עצתי שביומא דפגרא יעלה על הבמה ויספר לחסידים שאין בו כלום, לא תורה ולא חכמה, ישמעו החסידים ויחדלו מלבוא. עשה החווה כדבריו, נתעוררו החסידים מדבריו של החווה, המלאים ענוה אמיתית, והם החלו לנהור ללובלין הרבה יותר מאשר עד אז. כאשר פגש רבי עזריאל את החווה שנית, שח לו החווה את כל המאורע. נענה רבי עזריאל, עצתי היא, שביומא דפגרא שוב יעלה על הבמה ויכריז שהוא למדן ואדם גדול, יוכחו החסידים לדעת שגם ענוה אין בו ויחדלו מלנסוע אליו. השיב לו החווה, זאת לא אוכל להכריז, אמנם חכם אינני. למדן אינני. אבל גם שקרן אינני. (בשפתי צדיקים)

"כי כבד פה וכבד לשון אנכי" (ד, י)

על טענה זו ענה לו ה' למשה: "אהרון אחיך הוא יהיה לך לפה". מדוע לא ביקש משה מה' שירפא אותו? אלא משה רבנו לא רצה לשכוח את הנס הגדול שנעשה לו בילדותו, עת שעמד לפני פרעה והוריד לו את הכתר, כדי לבחון את כוונתו, הניחו לפני משה זהב וגחלים לראות מה יבחר (=וע"י זה ידעו כוונתו) ביקש משה ליטול זהב, בא מלאך ודחפו לגחלים. אחז בגחלת והכניס ידו לפיו ומאז הפך לכבד פה וכבד לשון. ממשה רבינו צריך ללמוד שנס שנעשה לאדם צריך לעשות לו זכר ואסור לשכוח לעולם.

א אט שבת

ישראל ולתת להם את התורה, אך בכל זאת היא משתה אותו מן המים. מה מאושרת היתה לו ידעה זאת מיד. כמה שמחה היתה בלבה וכמה מסירות נפש היתה לה עבור משה, אם היתה יודעת שהוא יהיה אדון הנביאים ועליו יאמר על ידי ה', 'בכל ביתי נאמן הוא' (במדבר יב, ז). הנמשל, הסביר רבי מאיר שפירא, ראש ישיבת חכמי לובלין, לתומכי הישיבה: כך הם פני הדברים גם כיום כאשר מישהו נדרש לתרום עבור ישיבה. כמה כסף היה אדם זה נותן לו ידע שבכספו הוא מחזיק בחור ישיבה, שמאוחר יותר יצמח ממנו גדול כמו החפץ חיים למשל, או גאון אחר שיפאר את העולם, אין ספק שהיה תורם סכום גדול בשמחה ובמסירות נפש, שהרי באמצעות תרומתו הוא תורם תרומה גדולה לעם ישראל לדורי דורות. (דברי מאיר)

"וירא בסבלותם" (ב, יא)

רבי אליהו חיים מייזל פסע בין בתי העיר לודז' היהודית, כשהוא עוסק באיסוף כסף לעניי לודז' שיוכלו לחמם את ביתם הקר בחורף הפולני. משהגיע הרב לביתו של גביר גדול הרחוק מחיי תורה ומצוות, נקש בדלת והמתין שהגביר יפתח, הגביר עמד בפתח בחלוק בית קליל והזמין את הרב להיכנס לסלון שם בוורת האח ואז ישמע את דבריו. אך רבי אליהו חיים אמר לו: טרם שאכנס רצוני שתקשיב לדברי. עניי רבים מצויים בעירנו, לרובם אין אפשרות להביא טרף לביתם. כאן החל הרב להפליג בתיאורי עניות מזעזעים על הקור השורר בביתם, ילדיהם שחלו מהקור, ועוד רבים מדקדוקי העניות שלהם. כל הזמן הזה עמד הגביר בפתח כשהוא רועד מקור, שיניו נוקשות והוא מאזין מפאת הכבוד. לבסוף החליט להפסיק את הרב וביקש בתחנונים: "למען ה', יכנס הרב לסלון ושם אשמע את סוף דבריו". הרב ניאות ונכנס פנימה, אך במקום להמשיך במשאו הארוך הגיע לתכלית דבריו וביקש כסף לצדקה.

הגביר חתם על המחאה מכובדת ביותר, הרבה מכפי שציפה הרב לקבל, ואז שאל: "יאמר לי הרב, מדוע לא יכולנו לדבר ליד התנור בניחותא וביישוב הדעת?" שאל אותו רבי אליהו חיים מייזל: תאמר לי בכנות, לו הייתי נכנס ומבקש כסף בלי להתמהמה, הייתי מקבל כזה סכום גדול ונכבד? "לא", השיב הגביר. "ובכן, זה מה שרציתי לפעול, שתרגיש על בשרך את הקור השורר בביתם של הדלים ורק אז תתאמץ לעזור להם", סיים הרב.

"וירא בסבלותם" (ב, יא)

מהו וירא? שהיה רואה ובוכה בסבלותם ואומר: חבל לי עליכם, מי יתן מוות תחתכם, שאין לך קשה ממלאכת הטיט, והיה נותן כתפו ומסייע לכל אחד ואחד מהם, לכך כתיב "וירא בסבלותם". (שמות רבה)

"ויצא ביום השני והנה שני אנשים עברים

נצים" .. (ב, יג)

גליון 396
שנה ט' תש"פסיפורי
צדיקים

י"ל לע"נ הרה"ח ר' הלל ז"ל בן ר' פינחס נחום המבורגר שיבלט"א



תודה למשפחת קליטן על האיור לשריממש בתמונה

סיפורי חז"ל

תנו רבנן מעשה במונבו המלך שבזבו אוצרותיו ואוצרות אבותיו בשני בצורת, וחברו עליו אחיו ובית אביו ואמרו לו, אבותיך גנוז אוצרות והוסיפו על של אבותם, ואתה בזבזת אוצרותיך ואוצרות אבותיך, אמר להם אבותי גנוז אוצרות למטה ואני גנותי אוצרות למעלה, שנאמר (תהלים פ"ה) "אמת מארץ תצמח וצדק משמים נשקף", אבותי גנוז במקום שהיד שולטת בו ואני גנותי במקום שאין היד שולטת בו, שנאמר "צדק ומשפט מכון כסאך" (תהלים פ"ט) אבותי גנוז במקום שאין עושה פירות ואני גנותי דבר שעושה פירות, שנאמר (ישעי' ג') "אמרו צדיק כי טוב כי פרי מעלליהם יאכלו". אבותי גנוז אוצרות ממון ואני גנותי אוצרות נפשות, שנאמר (משלי י"א) "פרי צדיק עץ חיים ולוקח נפשות חכם". אבותי גנוז לאחרים ואני גנותי לעצמי שנאמר "ולך תהיה צדקה" (דברים כ"ד) אבותי גנוז לעולם הזה ואני גנותי לעולם הבא שנאמר (ישעי' נ"ח) "והלך לפניך צדקך כבוד ה' יאספך"

(בבא בתרא דף י"א)

פרשת השבוע

ואלה שמות בני ישראל הבאים
מצרימה (א' - א')

מסופר על אחד מחסידיו של הרה"ק רבי יהושע מבעלזא זיע"א שנכנס אל רבו וביקש ברכה לפרנסה טובה. יעץ לו הרבי שיסע לארץ רחוקה ושם יעשה לפרנסתו, אולם התנה עמו, שמידי פעם יכתוב אליו מכתב בו יתאר את מצבו ברוחניות ובגשמיות. עשה החסיד כעצת רבו ועקר דירתו לארץ אחרת ושם החל לעסוק במסחר וראה ברכה בעמלו. כעבור זמן כתב מכתב לרבו ובו מתאר את כל המוצאות אותו, סיפר על הצלחתו בעסקים, אולם קבל על כך שהאווירה הרוחנית רחוקה מלהיות משיעיה רצון, וחטרונו של הרבי ושאר בני חבורת החסידים מורגש מאד, ושאל, האם להישאר או לשוב. לא עבר זמן רב והגיעה מכתב תשובה מהרבי בו הוא מורה לו להישאר על מקומו ולהמשיך בעסקיו.

לאחר כשנה שלח החסיד מכתב נוסף ובו מתאר את אורח חייו, ובין השאר כתב כי בחסדי שמים התאקלם לחלוטין במקומו החדש ורכש לו ידידים כלבבו. לא חלף זמן רב ומברק תשובה הגיע אליו, ובו מורה לו הרבי לעזוב את הכל ומיד לשוב אל עיר

מולדתו. עשה החסיד כאשר נצטווה ושב אל ביתו. מיד עם הגיעו נכנס החסיד לרבו לקבל שלום, כאשר התקבל אל הקודש פתח ושאל: יאמר נא לי הרבי, בתחילה כשהודעתי במכתב שקשה לי ואינני מרוצה מסביבתי, הורה לי הרבי להישאר, ואילו כאשר סוף סוף התאקלמתי מורה לי הרבי לשוב מיד. השיב לו רבו הקדוש: אכן כן, כל זמן שהרגשת זר ומנוכר, לא היה חשש שאווירת הריקנות ורדיפת הגשמיות השוררת בארצות הניכר ישפיעו עליך, דוקא כשהתאקלמת במקום החדש עלה החשש פן ישפיע עליך לרעה.

וכן אנו מוצאים בתורה, נאמר בפסוק "ואלה שמות בני ישראל הבאים מצרימה", למה כתב "הבאים" בלשון הווה, כי כל הימים שהיו בני ישראל במצרים לא שינו את שמם, את לבושם ואת לשונם, לא הושפעו מהמצרים מאומה, משום כך נאמר "הבאים", כי בכל יום ויום הרגישו בעצמם כאילו באו עתה וזרים הם במקום זה. כך לא היה חשש שיידבקו במנהגייהם הרעים של מארחיהם.

זמני השבת

זמני יציאת השבת

ירושלים 5:39 ת"א: 5:40 ר"ת: 6:13

פרשת שמות

זמני כניסת השבת

ירושלים: 4:24 ת"א: 4:38

עתה נמצא הענין בערעור בפני בית דין גבוה יותר, אך הסיכויים שיצאו זכאים הם קלושים ביותר.

בשמעו את סיפורו של המארח, אמר לו האורח כי הוא הנו חסיד מחסידי הרה"ק רבי שניאור זלמן "בעל התניא" זיע"א, ועתה הוא נמצא בדרכו אליו לליאזונה, אם אתם רוצים לשמוע בעצתי אמר, סעו שניכם אל הרבי, ספרו לו את מה שקרה לכם, ובקשו את עצתו ואת ברכתו, אני משוכנע כי הרבי יכול לעזור לכם. אין לי מושג כיצד הרבי שלכם יכול לעזור לי, אמר המארח, אך אדבר עם השותף שלי, ואם הוא יסכים ניסע שנינו אל הרבי. למחרת היום הלך החסיד לדרכו, ואילו בעל הבית הלך אל שותפו כדי לשוחח אתו על הענין. בימים ההם ימי בראשית של התנועה החסידית, היא לא היתה כל כך פופולרית בקרב היהודים שהתייחסו אל החסידים בחשד גלוי, היו שחשבו כי החסידים אינם מקיימים את המצוות כראוי, אין פלא איפוא כי השותף לא היה מוכן להודות עם החסידים על ידי נסיעה לליאזונה. לבסוף הסכימו השניים להיוועץ בראש הקהל ר' מאיר רפאלס, תלמיד חכם גדול ואדם בעל ידיעות כלליות נרחבות, שכבר קודם לכן ניסה לסייע להם בעניינם אך ללא הצלחה, הם החליטו לשאול אותו, ומה שהוא יאמר יעשו, ר' מאיר רפאלס לא היה חסיד, אולם להפתעת השותפים הוא סבר שאין זה רעיון רע כל עיקר לנסוע לליאזונה, אחרי הכל מה הם יכולים כבר להפסיד, אילו ידעו השניים על הנסיון בו התנסה ר' מאיר לפני זמן לא רב, לא היו מתפלאים על ששינה את דעתו לגבי חסידות וחסידים. ר' מאיר לא סיפר לשניים כיצד שימש הוא עצמו אמצעי בידי בעל התניא ששיחרר עגונה מכבלי עגונותה בצורה מופלאה ביותר. מאז אותו מקרה שינה ר' מאיר את יחסו לרבי, אם כי הוא עדיין לא השתכנע לגמרי להפוך לחסיד, עתה הגיעה לידיו הודמנות מצויינת, כך הוא חשב, לנסות שוב את כוחו של הרבי. את מחשבותיו אלו שמר ר' מאיר לעצמו, לשותפים הוא אמר, כי רק נס יכול לעזור להם, אני אינני עושה נפלאות אמר, אולי הרבי כן כוה, ומדוע שלא תיסעו אליו, וכי מה יש להפסיד.

השניים נסעו לליאזונה, נכנסו אל הרבי, וסיפרו לו על מצבם המיזוואש. הרבי הקשיב לדבריהם ואמר, אני רואה כי שניכם תלמידי חכמים הנכם ובקיאים בהוויות עולם, האם יודעים אתם את פירושו של מאמר חז"ל "מלכותא דארעא כעין מלכותא דרקיע". במה דומה שלטונו של מלך בשר ודם למלכותו של מלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא? השניים הודו שאין הם יודעים, אני אסביר לכם אמר הרבי, כאשר השם יתברך הופיע בפעם הראשונה בפני משה רבנו מתוך הסנה, ושלח אותו למצרים כדי להוציא את בני ישראל משעבוד מצרים, שאלו משה רבנו מה יהיה אם ישאלו לשמו? ענה השם יתברך כי שמו הוא סוד, כי כבודו מלא עולם, והשגחתו פרושה על כל העולם, אך את שמו אין לבטא, אין הוא ניכר בשמו, כי אם במעשיו, וניתן לקרוא לו רק שכינה אלוקית. הוא הדין למלך בשר ודם, סיים הרבי, למרות שיש לו שם פרטי משלו, בכל זאת כולם קוראים לו הוד מלכותו, ולמרות שניינו של המלך אינם מכירים אותו אישית, ואף לא יכולים לקרוא בשמו, בכל זאת הם מקבלים על עצמם את מלכותו באהבה ומסירות. עתה, סיים הרבי, לכו הביתה וביטחו בה' שיהיה בעורכם. השניים עזבו את ליאזונה במפח נפש, הרבי לא נתן להם עצה, לא בירכם ולא כלום, רק השמייע באזניהם דבר תורה, שנראה היה להם כי לדברי הרבי אין כל קשר למשפט שצפוי להם. עתה הם יודעים את פירושו של מאמר חז"ל אך באיזו צורה זה יעזור להם. השניים הצטערו על כך שהפסידו את זמנם היקר על ידי הנסיעה שלא העלתה דבר.

מלכותא דארעא כעין מלכותא דרקיע

ליום ההילולא של הרה"ק בעל התניא והשו"ע זיע"א (כ"ד טבת)

בתי המדרש של וילנה (כאשר היא היתה עדיין ירושלים דליטא עיר מלאה חכמים וסופרים, לפני הכיבוש הרוסי ומלחמת העולם השנייה) היו תמיד מלאים יהודים נודדים מכל הסוגים, היו פה סתם קבצנים שחזרו על הפתחים, היו עניים שקיבצו נדבות באופן חד פעמי להכנסת כלה, והיו תלמידי חכמים יראי שמים שערכו גלות מרצון, כדי לייסר את הגוף ולזכך את הנשמה. המראה של יהודי זר שלא מבני המקום לא היה איפוא מראה נדיר בבתי המדרש הוילנאיים. אולם הוד שנכנס באחד הימים לבית מדרש וילנאי, לא נראה תואם אף אחד מהסוגים שהוגדרו לעיל, עיניו החדות של השמש שהיו מסוגלות להעמיד כל אחד במקומו במבט אחד, הביטו בור בתמיהה, הוא לא התאים לתמונה הרגילה, הוא נראה בעל בית או אפילו סוחר, אך אם כן, מה הוא עושה באמצע היום בבית המדרש? היה זה יום חמישי בשבת, הור התיישב באחת הפינות, נטל גמרא והחל לומד בקול מתנגן, כשגופו נע לכאן ולכאן לקצב המנגינה, כך הוא למד שעה שעתיים. לאחר מכן סגר את הגמרא, הוציא אוכל מצקלונג, נטל ידיו וישב לאכול, ארוחתו של הור היתה צנועה למדי, הוא אכל לחם ודג מלוח, וקינח במים.

השמש שכל הזמן הביט בור, ניגש אליו עתה אחרי שהלה בירך את ברכת המזון, נתן לו שלום, ושאלו אם להזמין לו מקום לינה באחד המלונים, או אצל יהודי מכניס אורחים. הור השיב בתודה, אך הוא אינו זקוק לכל זה, מוזנותיו עמו, הוא אמר, ולישון הוא יישן בבית המדרש. לפנות ערב התמלא בית המדרש יהודים שנכנסו כדי להתפלל מנחה-מעריב, בניהם היה יהודי אמיד בעל בעמיו, שנוהג היה להזמין אליו מדי פעם אורחים לשבת, הפעם נאלץ השמש להשיב על שאלתו כי האורח היחיד הנמצא בבית המדרש, הוא יהודי המסרב להיעזר בהכנסת אורחים. ניגש בעל הבית האמיד אל הור, בירכו לשלום והזמינו לעשות את השבת בביתו. גם לו השיב הור כדרך שהשיב לשמש, יש לו מה שהוא צריך והוא מעדיף ללון בבית המדרש, אולם המזמין האמיד הפציר בור באומרו, כי אחרי הכל אינו מבין מדוע לא יתן יהודי ליהודי שני, לקיים את מצוות הכנסת אורחים, ומדוע שלא ישב בקרב אחיו היהודים ויתענג על שבת קודש? בלחץ הטענות הללו שהיו כבדות משקל, הסכים הור להתארח אצל מזמינו לשלוש סעודות השבת, אולם הוא עמד על כך כי ילון בבית המדרש.

וכך היה. בסעודת ליל שבת נכנס המארח עם אורחו לשיחה מעמיקה בדברי תורה, ושמח לראות כי אורחו יודע הרבה, וכי הוא איש חסיד ובעל מידות תרומיות, שניהם נהנו הנאה מרובה מהשיחה העריבה, אולם משהגיעה עת ברכת המזון, דוק של עצב ירד על המארח, והוא נאנח מעומק הלב. האורח לא רצה לגלות סקרנות, ועל כן לא אמר כלום. הדבר חזר ונשנה בסעודת השנייה, וכן בסעודה השלישית. אחרי צאת השבת הזמין בעל הבית את האורח להצטרף אליו למלווה מלכה, והלה הסכים ברצון. כאשר חזר המארח ונאנח מרות, הרהיב האורח עוזו בנפשו ושאלו לפשר הדבר. המארח סיפר כי הוא ושותפו למסחר נקלעו לעסק ביש, העלילו עליהם עלילת שווא, והאשימו אותם בדבר שלא היו אשמים בו, למרות היותם חפים מכל פשע, הרשיע אותם שופט שונא יהודים, ודן אותם למאסר וקנס כבד.

משל ונמשל

כל ישראל ערבים זה בזה

משל לכת של כפריים שסקלו חצר המלך באבנים ועפרו בעפר, ויבואו עבדי המלך ונתנום אל בית הכלא אל בור תחתיות, והנה החכמים שבהם אמרו מדוע נתנו אל הבור? ויבואו ויגידו אל המלך דבריהם כי אלו האבנים כולם אבנים טובות המה, נלטשם עד שיוהרו כוזהר הרקיע וכעצם השמים לטוהר, ויאמר המלך כדבריכם כן תעשו, ויעשו כן. ויקבעם המלך במלבושיו ובכתרו, ותהי לו לכבוד גדול ולעושר רב, וינשא את האנשים האלו לוטשי האבנים על כל השרים אשר אתו. ויבואו גם האחרים לפני המלך ויאמרו גם אנחנו זרקנו אבנים, ואם אז לא חכמנו ללטשם ולהצהירם, מ"מ הלא חכמינו לטשו הכל גם שלנו גם שלהם, ולא עוד אלא אבנים שזרקנו גדולים היו משלהם, והרי אבנינו קבועים בכתרך ובכיסאך ואיך לא נטול שכר עליהם? ויטיבו דבריהם בעיני המלך ויתן להם שכר רב ג"כ, אך לא כמו הראשונים.

והנמשל כי החוטאים המה הפוגמים הזורקים אבנים ועפר לחצר מלכו של עולם ית"ש, וכל ישראל ערבים זה בזה, והיה כי יבואו חסידי בני עמנו וישבו אל ה', המה מהפכים החטאים של כל ישראל לזכיות, עד שיקבעו בכתרו ית"ש ויוחקקו על כיסא כבודו ויצויירו על מלבושיו, ומלאכי מעלה יראו ויתמהו, וע"ז כתיב (תהלים ק"ב) "כי רצו עבדיך את אבניה ואת עפרה יחוננו" פירוש, שיעשו רצון וזון מן האבנים ועפר אשר סקלו, ועי"ז "וייראו גוים את שם ה' וכל מלכי הארץ את כבודך", והנה חלף זאת יעלה ה' את חסידיו מבור תחתיות ויגביה כיסאם ממלאכי השרת. אך דלת העם אשר לא לטשו ולא הפכו מעשיהם לזכיות ע"י תורה ותשובה כראוי, מ"מ באים הם בטענה הלא אנחנו חטאנו יותר מן החסידים, ונדי שלא הפכנום לזכיות מ"מ חסידינו הפכום לזכיות, ונקבעו בכתרך ונתכבדנו על ידינו ולמה נגרע? והוה שאמר דוד המלך ע"ה "זכרני ה' ברצון עמך וגו'" לראות לכל הפחות בטובת בחיריך, שהרי עכ"פ חטאנו עם אבותינו כי בענין החטא אנחנו שווים לאבותינו החסידים, ע"ד אבי אבי רכב ישראל, ויותר מהם כי העוינו והרשענו לכן מגיע לנו שכר ג"כ.

(בשם הגה"ק ה"חתם סופר" זיע"א)

הם חזרו לזילנה, נכנסו אל רבי מאיר רפאלט וסיפרו לו את קורותיהם אצל הרבי, ר' מאיר רק משך בכתפיו, וכי מה הוא יכול לעשות? כנראה זה לא זה חשב, ובמוחו עברה המחשבה שחבל היה לשלוח את השניים לליאזנה.

יום המשפט קרב והלך, שני השותפים נסעו לפטרבורג הבריה, עורכי הדין אותם שכרו להגנתם לא מצאו שיש מקום רב לתקווה, לכל היותר הם יכלו לקוות להפחתת מה בעונש המאסר, אחד מעורכי הדין הציע להם לנסות ולהתקבל על ידי שר המשפטים בכבודו ובעצמו ולשטוח בפניו את טענותיהם, אחרי חקירות ודרישות, עלה בידי השותפים לברר, כי שר המשפטים מטייל בפארק מסויים מדי בוקר לפני לכתו למשרדו, הם שיחדו את שומר הפארק, ונכנסו בשעה מוקדמת כדי להמתין לשר, הם לא ידעו כי שר המשפטים לא הרגיש טוב בבוקר זה ונשאר בביתו. אולם לעומת זאת עבר בפארק שר החינוך, והם חשבו שהוא האיש לו הם מחכים, הם תפסו את שר החינוך ואחרי שהתנצלו על ההעזה שלהם, שיטחו בפניו את טענותיהם ואמרו, כי רק התערבותו יכולה להציל שני אנשים חפים מפשע מלהישלח למאסר. הסר שמע אותם בסבלנות, אך לבסוף אמר להם כי טעות בידם, הוא אינו שר המשפטים אלא שר החינוך, וכי ענין זה לא שייך אליו והוא לא יכול לעזור להם במאומה. באומרו את דבריו המשיך השר ללכת, בעוד השניים נשארו קפואים על מקומם ונרעשים. לא עברו אלא דקות אחדות, והנה שומר הפארק בא אליהם בריצה ואומר להם, כי השר מבקש לראותם תיכף ומיד. הוא הוביל אותם אל הספסל עליו ישב שר החינוך, השר קיבל אותם בסבר פנים יפות ואמר להם, הנה אני רואה שאתם יהודים מלומדים, אם תוכלו להשיב על השאלה שאציג בפניכם, אביא בעצמי את עניינכם בפני הוד רוממותו הצאר, ואמליץ שיתנו לכם חנינה.

הנה לפני ימים מספר שאל הצאר ירום הודו אותי ואת חברי השר להסביר מאמר שכתוב בתלמוד שלכם, ואיש לא היה מסוגל להשיב. המאמר הוא "מלכותא דארעא בעין מלכותא דרקיע" ואם תסבירו לי אותו היינו שתבהירו במה דומה מלכותו של מלך בשר ודם למלכות השמים, אעשה לכם כפי שהבטחתי. עיני השותפים אורו, הם נזכרו בהסברו של הרבי, אשר לכאורה לא היה כל קשר בינו לבין הענין שלהם, הם הסבירו לשר את מה ששמעו מפי הרבי, יחד עם זאת הם סיפרו לו את הסיפור כולו ולא כיחדו ממנו מאין ידוע להם ההסבר על מאמר מוקשה זה. השר התרשם מאד ממה ששמעו אזונו, הוא הביע תקוה כי יעלה בידו באחד הימים להכיר את הרבי הקדוש בעל התניא, והבטיח לשותפים ששוב אין להם מה לדאוג בקשר למשפט שלהם. השר נפרד מהם בדידות, והלך שמח וטוב לב לשר אל הצאר, כדי לספר לו את הסיפור המופלא ואת תשובתו המוכנה על שאלתו. נקל לתאר כי לשמחתם של שני השותפים לא היה גבול, הם חזרו לזילנה ומיהרו לביתו של ר' מאיר רפאלט, לאחר ששמע את סיפורם של השניים, לא נותרו בלבו של ר' מאיר כל ספקות. הוא נסע מיד לליאזנה והפך לחסידו הנלהב של בעל התניא.

צ'ין אדם לחברו

טוב ומטיב לרעים ולטובים

מסופר על הרה"ק רבי נחום "המאור עיניים" מטשערנוביל זיע"א שהיה נוהג לקרב כל נפש מישאל ולהיטיב עמה, אפילו על הריקנים שבהם היה מסתכל בעין יפה, מימיו לא הביט און ביעקב, ונהג לקרוא לכל יהודי בשם צדיק, ולתת לו מתנות למעלה מיכולתו, פעם הסביר הרבי את מנהגו ואמר: אני מתכוון לתפוס בקצה מידותיו של הקב"ה, מה הוא "טוב ומטיב לרעים וטובים" אף אני רוצה להיות כך.

זהירות על הזמן של הזולת

מסופר: בזמן המחסור ששרר בימי המלחמה בשנת תש"ח, הנהיגו בארץ ישראל חלוקה של נפט ע"פ תור. פעם ירדה הרבנית, אשתו של הגה"ק רבי איסר זלמן מלצר זיע"א ונעמדה בתור הארוך. המוכר הבחין בה ומתוך דרך ארץ כלפיה, קרא לה לעמוד בראש התור. משראה רבי איסר זלמן שאשתו הרבנית שבה לאחר זמן קצר, שאלה והתברר לו שקיבלה נפט בלי תור. "זו גניבה, גול זמנם של אחרים", אמר לה. "לכי מיד, החזירי את הנפט ועמדי בתור כמו כולם".

איסור מחלוקת

פעם באו תושבים מעיר אחת אל הרה"ק רבי אברהם "האבני נור" מסוכטשוב זיע"א בטענה: שהרב שלהם הכשיר בשאלה של בשר וחלב, וזאת אע"פ שלפי דעת רוב האחרונים יש להחמיר ולאסור. ולכן אנו מבקשים להסמיך מורה הוראה

נוסף, אותו נשאל ולפיו נלך. אמר להם הרבי: אינני יכול להכריע בשאלה, עד שלא אברר את פרטי הדברים ואדבר עם הרב של עירכם. אך גם בלא להיכנס לכל פרטי השאלה, הרי אפילו לדבריכם התיר הרב שלכם רק איסור דרבנן, ואילו אתם רוצים לעבור על איסור דאורייתא. תמהו האנשים: איסור תורה? כן קרא הצדיק, מחלוקת היא איסור דאורייתא לדעת כולם, על ידי המחלוקת מגיעים לעבור על איסורי תורה רבים: לשון הרע, רכילות, שנאת חנם, הלבנת פנים ועוד איסורים רבים.

לא לפגוע בכבודו של אדם

מסופר: על אחד מתלמידי הגה"ק רבי שלמה זלמן אויערבאך זיע"א שהזמין אותו לסידור חופה וקידושין. כשהגיע זמן החופה נודע לרבי שלמה זלמן מי יהיו עדי הקידושין, ונסתפק לגבי כשרותו של אחד העדים. התלבט רבי שלמה זלמן מה לעשות, מצד אחד הרי חייבים העדים להיות כשרים על פי גדרי ההלכה, ומאידך כבר הזמינו את אותו אדם להיות עד, ואם יטלו ממנו כיבוד זה עלול הדבר לפגוע בכבודו. בשעה זו בא לידי ביטוי ענוותנותו ופקחותו של רבי שלמה זלמן, הוא ניגש אל העד ואמר לו בחיובו הידוע: אני מבקש מכבודו שיהיה מסדר קידושין במקומי, ואילו אני אהיה עד. הלה ניסה לסרב ואמר כי אינו ראוי לאיצטלל זו, אך רבי שלמה זלמן עמד על כך עד שנתרצה.

חילולא דצדקיא

שבת קודש כ"א טבת

הרה"ק רבי אריה לייב מוכיח מפולנאה (קול אריה) ב"ר יחיאל מיכל (תק"ל) הרה"ק רבי ישראל אברהם ב"ר משולם זושא מאניפאלי (תקע"ד) הרה"ק רבי ישראל דוב בער מוילעדניק ב"ר יוסף (שאריית ישראל - תר"י)

יום ראשון כ"ב טבת

הרה"ק רבי שלמה מסטרעליסק ב"ר אורי (תקפ"ז)

יום שלישי כ"ד טבת

רבי נפתלי ב"ר יצחק (סמיכת חכמים - תע"ד) הרה"ק יוסף מיאמפאלי ב"ר יחיאל מיכל מזולאטשוב (תקע"ב)

הרה"ק רבי שניאור זלמן ב"ר ברוך (בעל התניא והשו"ע - תקע"ג)

הרה"ק רבי שמואל בר אברהם מסאכטשוב (שם משמואל - תרפ"ו)

הרה"ק רבי משה מרדכי מלעלוב ב"ר שמעון נתן נטע (תשמ"ז)

יום רביעי כ"ה טבת

הרה"ק רבי משה צבי מסאוורין ב"ר שמעון שלמה (תר"ה)

יום חמישי כ"ו טבת

הרה"ק רבי אברהם חיים ב"ר גדליה מזולאטשוב (אורח לחיים - תקע"ה)

הרה"ק רבי ישכר בער ב"ר אהרן אריה מפרעמישלאן (תר"ה)

יום שישי כ"ז טבת

הגאון רבי שמשון רפאל הירש ב"ר רפאל (תרמ"ט)

זכותם תגן עלינו ועל כל ישראל אמן

עצונה הלכות

מאת הרה"ג נמליאל הכהן רבטיבין שליט"א
מח"ס "בם אי אורח" הפרטים יוסף הירש" על המעשים

האוכל בשוק (י"ב)

א) תלמיד חכם יש לו להחמיר ביותר שלא לאכול בפני רבים, אפילו אם יש הרבה שאוכלים כן בשוק, [ראה רמב"ם דעות שם ובכל הפוסקים]. (שלמי חיים, להג"ר חיים מלין שליט"א)

ב) בכל מקום שכתבנו ש"תלמיד חכם יחמיר על עצמו", היינו כל אדם שנראה כתלמיד חכם וכן תורה, וכיום כל בן ישיבה נחשב כתלמיד חכם, ועבורו זה חילול ה' גדול לאכול בשוק, [כל הפוסקים]. ובאמת מי שאוכל בשוק, הוא ודאי אינו תלמיד חכם ואינו בן תורה [הגר"א שלזינגר]. (שם)

ג) נשים ובנות ישמרו ביותר בזה - שלא לאכול בשוק כלל [מנוחת אמת ז' מ"ח]. ואף חמור הוא אצלה, שמורה חסרון בצניעות והוא פריצות, ובגמרא מבואר שזהו אחד מהסימנים שיכול אדם לגרש את אשתו [גיטין פ"ט]. (שם)

קרית קרעטשניף רחובות

טל': 052-7144471 מייל: sipureitzadikim@gmail.com

לע"נ הרה"ק רבי שניאור זלמן

בעל התניא זיע"א

בהרה"ק רבי ברוך זיע"א

נלב"ע כ"ט טבת תנצב"ה

בחסות רשת חנויות

גל פז

פני עין חמד

יוצא לאור י"ג בית הכנסת לכונת "עין חמד" - מכללת ציון

פְּרֻשֶׁת שְׁמוֹת - בְּגִלְל אָבוֹת תּוֹשִׁיעַ בְּנִים



"וַיִּלֶךְ אִישׁ מִבֵּית לְוִי וַיִּקַּח אֶת בֵּת לְוִי" (שמות ב, א)

בעל מטען מרומם!

משה רבינו, שנולד מנישואין של "בן לוי" עם "בת לוי" - היה טעון בכוחות רדומים, שהתעוררו ברגע שהוא מילא את חלקו ויצא אל אחיו!

גדלותם של עמרם ויוכבד, הוריו של משה רבינו - לא היתה יכולה להשפיע על הילד הרך בהשפעה סביבתית, כפי שכל הורים משפיעים על ילדיהם, שהרי לאחר שנות הינקות הוא כבר לא גדל בביתם.

לפיכך שמותיהם אף לא הוזכרו בפסוק. **אולם מוצאו המרומם של משה מ"בית לוי" הוא שנתן בו את אותותיו!**

ומכאן נחמה ועידוד לבעלי תשובה, אשר את מיטב שנותיהם עשו בניכור מוחלט מריבונו של עולם ומעם ישראל.

אם יתבוננו במסלול שעבר משה רבינו בדרכו אל הגדלות הרוחנית, הם יגלו כי גם בלי סביבה חיובית ותומכת, גם בלי חינוך נכון - ניתן להעפיל ולצמוח.

כי אחרי הכל, במוצאם יש אותו מטען רב עוצמה שירשו באופן טבעי מאבותינו, אבות האומה הקדושים - אברהם יצחק ויעקב.

בברכת שבת שלום
הרב אליהו חיים פנחסי שליט"א
חבר הרבנות המקומית מבשרת ציון

לכאורה עלינו לבאר, מדוע התורה הקדושה מקדימה ומדגישה את הנקודה הזו, שמשה רבינו היה בנו של "איש מבית לוי" אשר לקח לו אישה "בת לוי"? (שמות ב, א).

אם התורה רוצה ללמד אותנו מי היו הוריו של משה רבינו, אבי הנביאים - הרי שהעיקר חסר מן הספר, שכן שמותיהם אינם מוזכרים. **ואם ישנה מטרה אחרת בהזכרת פרטים אלו, עלינו לברר מה טיבה!**

נראה לומר, מכיוון ששנות ילדותו של משה היו בבית פרעה, מדובר בפרעה הרשע, שלאחר שהצטרע שחט את ילדי העברים ודאג שמי שלא הספיק את מתכונת הלבנים, בנו ישמש כלבנה, **ואם כן שם בוודאי לא חונך על ערכים של תורה ויראת שמיים.**

החינוך שמשה רבינו קיבל בצעירותו - בהחלט לא היה חיובי, וזאת בלשון המעטה, הוא גדל בבית פרעה, בארץ מצרים שטופת הזימה!

אילו היינו שומעים על ילד שגדל בנתונים הללו, לא היינו מעניקים לו סיכויים גדולים להיות צדיק.

אולם ראו זה פלא: משה רבינו, למרות החינוך שקיבל, למרות הסביבה בה גדל - צמח להיות האדם הגדול ביותר שבכל הזמנים, והעפיל אל פסגת הצידקות!

כיצד ניתן להסביר זאת? כיצד זה יתכן?

מבאר מהרי"צ הלוי דינר זצ"ל בספרו 'מקדש הלוי', כי למרות החינוך הקלוקל, למרות הסביבה המושחתת, מוצאו של משה היה

הצלחה בגורר

יצחק אריאל בן טובה חגי חיים וב"ב
שמואל אימן בן אסתר זרי שגית בת רותי
מאיר ישראל בן רחל ברכה - יראת שמים
ליאור יהושע סומך וב"ב גלית בת מסודי
יהודה אריה בן רחל ברכה ארז בן שושנה
רונן אברהם וב"ב קסירר אפרים וב"ב
רחל ברכה בת פדילה דליה משפ' שטרית
נעם יצחק בן רחל ברכה רינה בת סימי וב"ב
יוסף ליאור בן דליה אפרת - הצלחה בכל העניינים
שלמה ודנה דוד וב"ב אריה ושרה לוי וב"ב
י.מ.י.ש כדורי אקבלי יוסף חיים בן נסכה
שולמית ומרדכי חיים דויטש וב"ב

זיווג הגון וכשר במהרה

אורן חיים בן אלן אסתר רונית בת סימי
תרצה בתיה בת ימנה ניט יוסף בן רוחמה
אילן בן ג'וליאט יפית שרה בת ג'ינה
דרון בן סופיה דוד עומרי בן יהודית
מיטל בת מלכה מאיר בן שרית ואליהו
טליה עדן אסתר בת שולמית
שירי ימנה בת שולמית שמעון בן שולמית
אנאל חביבה בת שולמית אורן בן נעמי
שושנה שירה בת סילביה מיטל בת שושנה
סיון רבקה בת אלן אסתר עמית בת טובה
אברהם גורגי' בן דליה אפרת

זרע קודש בר קיימא

גלית בת מסודי אליהו זרי בן ימנה
אילנה בת רוחמה שמואל אימן בן אסתר זרי
סיון בת אסתר רחל מרים בת יהודית
נועה בת מזל טוב משה נחמס בן רחל
דניאל בן שרה ואושרית בת שושנה
נעמה בת יפה דגנית בת שושנה
אסף בן סופיה נתנאל בן ג'ינה

רפואה שלמה

מאיר ישראל בן רחל ברכה יצחק בן עזרא
ימנה ניזרי בת טסה - בריאות ואריכות ימים
מרדכי ניזרי בן פרחה - בריאות ואריכות ימים
מאיה בת עדי דליה אפרת בת נעמה
סימי בת סוליקה שלו בן מזל פחמיה
אורן בן אסתר דינה בת מזל
נעם יצחק בן רחל ברכה נעמי בת רחל
שירה שילת בת אורלי אפרים בן שרה
לביא ישראל בן תמר חיה אסתר בת סוליקה
מוריה בת רחל ברכה נחום בן כיריה
יהודה אריה בן רחל ברכה ישראל בן חווה
יפה בת שרה - הצלחה ורפואה רחל בת זוהרה
שאול בן סילביה משה בן נדימה
עינת בת רחל ברכה בנימין בן יקוט
רפאל משה בן רחל יצחק בן פנינה
רחל ברכה בת פדילה דליה יצחק בן רבקה
רונית בת סבריה קסנש בת דגטו
יצחק בן חנון רפאל אבידן בן תקווה
אליהו בן רחל נעמה בת שרה
בנימין בן ברכה
יהודית אסתר פראדל בת חיה - בריאות ואריכות ימים

העלון מוקדש לעילוי נשמת משה בן גורג'יה ז"ל

לרפואה שלימה לנוריאל בן אסתר

לרפואה שלימה לאיידה חיה בת אסתר וליילד אלחנן רפאל בן איריס וליילד אורי חיים בן שלי

זש"ק, פרנסה טובה ובריאות איתנה
לאליהו ניזרי בן ימנה וגלית בת מסודי
הצלחת ולרפואת אברהם גורג'י בן דליה אפרת
וב"ב והצלחת יוסף ליאור בן דליה אפרת וב"ב
לע"נ הצדיק ר' חיים אבישלום כהן פרחיה בן בלנקה זצ"ל

שְׁמֵי לַבַּיִת

שָׁמַיִם	כְּנִסְתֵי לַבַּיִת	צְמֵחַת לַבַּיִת	יְבִינֵי חַס
18:09	17:37	16:24	י-ט
18:05	17:34	16:41	ח"ט
18:05	17:33	16:41	ח"ה
18:09	17:37	16:44	ב"ד

שואל ומשיב בהלכה - קדשת שביעית - חלק ב'



כיצד ניתן להשתמש בפירות בעלי קדושת שביעית?

שאלה: **?**

תשובה: **!**

להלן סיכום ההלכה מפי הרב אליהו חיים פנחס, רבנות מקומית מבשרת ציון מספרו 'הכשרות למעשה':

אכילה - ירקות ופירות הקדושים בקדושת שביעית יש להשתמש בהם כדרכם, ולכן דבר שדרך לאוכלו חי כגון אבטיח, מלפפון וכדומה, לא יאכל מבושל. ודבר שדרך לאוכלו מבושל כגון תפוח אדמה, דלעת וכדומה, לא יאכל חי. ואם הדרך לאוכלו בין חי ובין מבושל כגון עגבניות, בצל וכדומה, מותר לאוכלו בין חי ובין מבושל. **מקורות:** רמב"ם (פ"ה מהל' שמיטה ה"ג). מיני ירקות שדרך לאוכלן חיים, אך טובים גם כשהם מבושלים כגון עגבניות, מותר גם לבשלם. כ"כ בשו"ת אז נדברו ח"י (סימן מד).

כל שמותר בבישול הוא הדין שמותר בצלייה ואפיה שנחשבים לדרך שימוש אחת.

הפסד פירות שביעית - כתוב בתורה: "וְהִיְתָה שִׁבְתְּ הָאָרֶץ לְכֶם לְאֶכְלָהּ" (ויקרא כה, ו). ומדייקת הגמרא "לאכלה" - אמר רחמנא - ולא להפסד" (פסחים נב ע"ב). לכן אסור לאבד אפילו כל שהוא מהפירות. וכן אין מאכילים אותם לגוי, אבל אם גוי התארח אצלו מותר לכבדו בפירות שביעית. **מקורות:** רמב"ם (פ"ה משמיטה ה"ג).

אולם מותר להאכיל פירות שביעית לישראל מומר או למחלל שבת בפרהסיה, כאשר נוהגים באכילתם קדושת שביעית. **מקורות:** קדושת הארץ - שביעית (עמוד קפח).

איסור סחורה - פירות וירקות שיש בהם קדושת שביעית, אסור לסחור בהם. **מקורות:** משנה שביעית (פ"ז מ"ג), רמב"ם (פ"ו משמיטה ה"א). ולעניין קייטרינג המוכר אוכל בשנה זו ומעורב בו פירות שביעית, כתב בשו"ת אבני דרך ח"ו (סימן צז) לחלק בין סלטים שבהם כל הפירות והירקות קדושים בקדושת שביעית, לבין טיבול - רוטב וכדומה, שטפל למאכל העיקרי כגון, דג עם רצועות פלפל וכדו'. ולכן אין למכור סלטי שביעית באופן נפרד אלא אם כן הם מובלעים בשאר המאכלים. כגון, מחיר למנה עיקרית הכולל סלטים. ובשו"ת משנת יוסף - ליברמן ח"ד (סימן יט) כתב, בשנת השמיטה יוריד מעט מהמחיר ויאמר שזה בגלל השמיטה. גביית התשלום היא עבור הוצאות עבודה, שכר העבודה שלו ושל הפועלים, הוצאות מיסים והאוכל הרגיל, נמצא המעט שהוא מוריד בתשלום זהו עבור הפירות והירקות של השביעית.

וכן אין מייצאים פירות שביעית לחוץ לארץ. **מקורות:** רמב"ם (שמיטה פ"ה ה"ג). ולעניין אתרוגים - יעשה שאלת חכם.

היה דין כל האדם לכף זכות



להלן סיפור המעובד מתוך 'משנתה של תורה', ויש בו כדי ללמדנו עד כמה עלינו לדון כל אדם לכף זכות ואף אם לעיתים הדברים נראים אחרת, הרי שאם נבדוק לעומק, יתכן ונגלה כי המציאות שונה לגמרי כפי שהיה בסיפור שלפנינו: "במשך תקופה ארוכה מאוד ומורטת עצבים, נוות ביתי תחי' חיפשה עבודה. חיפשה, חיפשה, חיפשה ולא מצאה. הלכה לראיונות, שלחה קורות חיים ולא מצאה. והנה באחד הראיונות אומרת לה המנהלת, שלא הייתה שומרת מצוות: 'אחזיר לך תשובה תוך שעתים'.

השעה הייתה עשר בבוקר. השעתיים עברו בעצלתיים, ההמתנה ארוכה, אך בסוף הן הסתיימו. "הנה, עכשיו הטלפון המיוחל יצלצל..." חשבה. אך לא. חולפות שלוש שעות, ארבע וגם חמש, והטלפון דומם. מה קורה? מדוע אינה מתקשרת? איננו יודעים, והמתח רב. חולפות שש שעות וגם שבע, ואין שום יצירת קשר.

מאוד כעסנו. איזו התנהגות זו?! אם הם רוצים, כן. אם לא, לא. אבל למה למשוך אנשים כל כך הרבה זמן? איזו רשעות! איזו אכזריות! חולפות תשע וגם עשר שעות, ובערב היא מחליטה כי עליה להתקשר בעצמה אל האישה ולשאול אותה לתשובתה. היא מטלפנת, ולתדהמתה אחרי שני צלצולים היא מקבלת מענה. "בטח, בטח, תבואי. מחר מתחילים".

השמחה על התשובה הגואלת לה ייחלנו, התערבה בתחושות קשות של זעם עצור. מדוע ייסרה אותנו כל כך? מדוע המתנה עד עכשיו? למה נתנה לנו לחכות עד בוש? איזו התנהגות! ובכן, העבודה התחילה מיד למחרת, ולמרבה הפלא האווירה הייתה נעימה, העבודה טובה. הימים והחודשים חולפים על מי מנוחות, אך את ההתחלה עם הטעם המר לא יכולנו לשכוח. זה עדיין שכן בליבנו כאבן גדולה של כעס.

יום אחד נוות ביתי תחי' באה לעבודה כהרגלה, והנה היא שומעת את המעסיקה אומרת לה: "מדוע באת היום? שלחתי לך הודעה שיש היום חופש". "הודעה?!...!", תממה נוות ביתי, "הטלפון שלי כמובן כשר ואינו מקבל הודעות".

"מה?!", שאלה המעסיקה, "אז איך את ההודעה ששלחתי לך באותו בוקר, שקיבלנו אותך לעבודה, כן קיבלת?" "בום!". 'האסימון נפל'. מסתבר שבאותו יום, כבר מחצית השעה אחר כך היא שלחה לאשתי הודעה על קבלתה לעבודה, אך לא טרחה לוודא שההודעה התקבלה. כמה צריך לדון לכף זכות!

עושה אירוע שמחה באולם שמחות וברצונך להפוך אותו לכשרות "מהדרין-גלאט"?

צוות משגיחים תלמידי חכמים ידאגו לכך בכל איזור בארץ. ההשגחה החל מזמן אספקת הבשר ועד למנה האחרונה. בפיקוחו של הרב אליהו חיים פנחס שליט"א 052-6329144 (הנייד באישור ועדה רוחנית)

מינויים

לקבלת העלון חינם במייל מדי שבוע, יש לשלוח בקשה למייל

PnineEH@gmail.com

הקדשת העלון

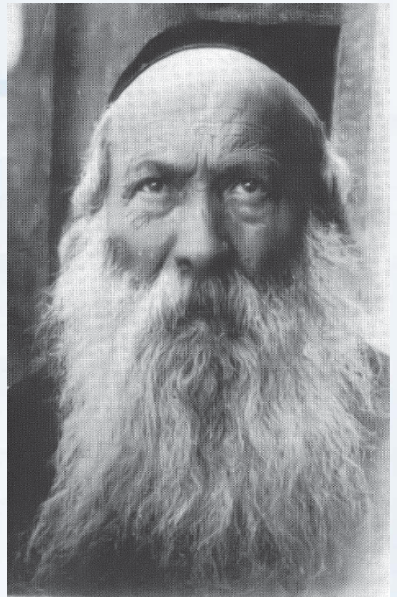
ניתן להקדיש את העלון לעילוי נשמה, רפואה שלמה, הצלחה, זיווג הגון, חזרה בתשובה וכו' נא לפנות לליאור בטל' 052-7652084 כתובת המערכת: עבור ליאור עצמון, רח' הבושם 26 ת.ד. 83375. מבשרת ציון. מיקוד 9076926

לשאלות בהלכה

נא לפנות לרב אליהו פנחס בטל' 052-6329144 (הנייד באישור ועדה רוחנית)

אם ראשונים כמלאכים- האדמו"ר הרב שמואל בורנשטיין זצ"ל

האדמו"ר הרב שמואל בורנשטיין זצ"ל- נולד ב- ד' חשון ה'תרט"ז (1855) בקוצק. על קריאת שמו מסופר כי אביו נכנס לחותנו הרה"ק מקוצק לשאול מה השם שיקרא לרך הנולד. חותנו התחיל לדבר איתו בדברי תורה, וזה נמשך זמן רב. מתוך כך שכח את מטרת בואו. כשיצא, נזכר, שלא שאל על קריאת השם וחזר על עקבותיו. הרבי הפטיר כלאחר יד ואמר: קרא אותו בשם, שיעלה על דעתך בשעת הברית, באותה שעה עלה על דעתו הפסוק: "וּתְקַרָא אֶת שְׁמוֹ שְׁמוּאֵל" (שמואל א' א, כ)...



כשהיה ילד רך בשנים התפרסם כעילוי. בעל תפיסה אדירה. בעל כישרונות עילאיים. התמדתו לא ידעה גבול. **גאון בנגלה ובנסתר.** הגאון האדיר ר' מאיר שמחה אבד"ק דווינסק (מח"ס 'אור שמח'), אמר על רבינו: "העולם יודע על גדלות ה'אבני נזר' בנגלה, ושל ה'שם משמואל' בנסתר. אבל הוא בנגלה עוד יותר גדול מאשר בנסתר". בתחילה פתח עסק לחנות יין, כיוון שלא רצה לעשות את התורה קרדום לחפור בה.

כשהסתלק אביו בשנת ה'תר"ע (1910) הוכתר ע"י החסידים לממלא מקום אביו כאדמו"ר. שימש כראש ישיבה בסוכטשוב. רבינו היה ידוע בתקיפותו וחרירות הנהגתו אולם לאחר שעלה על כיסאו- הפך לחלוטין את טבעו והנהיג כל איש לפי רוחו. עם פרוץ מלחמת העולם הראשונה התיישב בלודז', ובשנת ה'תרע"ח (1918) עבר לזגריזש. נפטר ב-כ"ד טבת ה'תרפ"ו (1926) בעיירת הנופש אוטבובצק. חי כ-71 שנים. הובא לקבורה באוהל אביו בסוכטשוב, בעת הלווייתו הוכתר בנו הגדול ר' דוד לממלא מקומו.



אביו: האדמו"ר הגה"ק ר' אברהם בורנשטיין (בעל 'אבני נזר'). **מרבותיו:** אביו, ר' אברהם. **נשותיו:** מרת יוטא לאה (בת הגה"ח ר' אליעזר ליפמן מראדומסק. זיווג ראשון- נישא בשנת ה'תרל"ג 1873), בת הגאון ר' נתן נטע כהנא שפירא (רבה של קשויב-מח"ס "שמן למאור"). **מילדיו:** היו לו 21 ילדים, שכמעט כולם נספו בשואה: ר' דוד (ממשיך מקום רבינו באדמ"ורות), ר' משה, ר' חנוך הניך (שימש באדמורו"ת כממשיכו של אחיו ר' דוד), ר' אברהם, ר' נפתלי צבי, ר' אהרן ישראל, מרת דובריש, מרת שרה. **ימספריו:** שם משמואל- על התורה ומועדים.

יפר הרה"ג ר' נחום קארנוואסער: שמעתי מהגה"צ ר' יצחק הוברמן זצ"ל אב"ד רעננה, שהיה תלמיד מצוין אצל רבינו, וסיפר שלמד שם חבר, ולו נתן הרה"ק ה'שם משמואל' מעות שיסע לגור אל הרה"ק רבי אברהם מרדכי אלטר ה'אמרי אמת' זיע"א, ואמר לו: "שורש נשמתך הוא בגור", אבל לחברו לא נתן ה'שם משמואל' רשות לנסוע לגור.

ועוד סיפר הגאון ר' יצחק הוברמן על אביו של חברו, שהיה חסיד אחד של ה'אבני נזר' ולא נפקד בזרע של קיימא. והיה חסיד זה מתדפק בתדירות על דלת רבו, ומתחנן לפניו, שיברכה שיזכה להיפקד. אך הגאון, מסיבות השמורות עימו, נמנע מלהעניק לו את ברכתו והיה דוחה אותו תמיד באומרו, שעכשיו אין לו זמן וכו'.

חיפש אותו חסיד שעת כושר, שבה יוכל לתפוס את רבו בעת שמחה, ואז יבקש ממנו, שיברכהו. שעה שכזו הזדמנה לפניו בשמחת תורה, כאשר ה'אבני נזר' היה בשיאה של השמחה בבית מדרשו ופניו להטו מרוב דבקות. ניגש אליו החסיד והודיע, שלא יעזוב את המקום עד שהרבי יברך אותו.

כשראה ה'אבני נזר' כך, אמר לו: "האם רוצה אתה, שאברך אותך שייולד לך בן שיהיה כומר?!"... שמע החסיד את דברי רבו ופניו חוורו כסיד. הוא הבין שרבו צופה ברוח קודשו את העתיד להיוולד ממנו, ואכן לא המשיך עוד לשטוח את בקשתו לזרע של קיימא בפני רבו.



כעבור תקופה מסוימת נפטר ה'אבני נזר', ורבינו הוכתר בכתר המלוכה בחצר סוכטשוב. ידע אותו גאון מצערו של החסיד ההוא, בידעו שזה שנים רבות, שאין לו ילדים. פעם אחת בשמחת תורה, בעת התלהטות השמחה בבית המדרש, ניגש ה'שם משמואל' מעצמו אל החסיד ואמר לו: "**אני מברך אותך, שהשנה תיושעו, תיפקד בזרע של קיימא!**"... והנה לא די שהחסיד לא ענה אמן על ברכתו של הרבי, אלא שהתחווה פניו והוא כמעט התעלף... ראה זאת ה'שם משמואל' והבין, שיש דברים בגו. לכן שאל את החסיד, מדוע לא ענה אמן ומדוע חוורו פניו.

לא כיחד החסיד וסיפר כל מה שעבר עליו עם אביו, ה'אבני נזר', ואמר, שלאחר שאביו רמז, שבנו העתיד להיוולד יהיה כומר, לכן נמנע מלבקש ברכה. רבינו שמע את הדברים, הרהר בינו לבין עצמו, ואחר כך פנה לחסיד ואמר לו: "ואף על פי כן, רוצה אני לברכך, ועכשיו תענה אמן!" ברכו שיזכה להיושע, והחסיד ענה אמן ביקוד נפש.

חמישה ילדים נולדו לאותו חסיד. ארבעה מהם נרצחו בתקופת השואה הי"ד. הם עלו על מזבח ה' וקידשו שם שמיים. הבן החמישי, שהיה הבכור, הצליח לשרוד את השואה ולצאת ממנה בשלום על ידי שהתחפש ל... כומר. שכן הוא זכר את מה שאמר אודותיו ה'אבני נזר'. בחור זה היה כשרוני במיוחד, שלט במספר שפות, וכך יכול היה להתחפש לכומר ולעבור את אימי המלחמה בשלום. לאחר מכן אף עלה לארץ ישראל. הוא זכה להקים דור של בנים תלמידי חכמים ויראי שמיים, ההולכים בדרכי אבותיהם ומקדשים שם שמיים בכל הליכותיהם.

בנוסף הראה הגה"צ מרעננה 'חידושי תורה' שכתב לו אותו בחור והסביר, שהצדיקים ממתיקים מר במר, שהפך העניין של שמד לבגדי כומר, וע"י זה ניצל ממוות לחיים. ראינו שהצדיק, בכוחו הגדול, מסוגל להמתיק דינים! על הבן נגזר, שיהיה כומר, אבל מי אומר שצריך להיות כומר ממש? בכוח הברכה הצליח להמיר את הגזרה, ולגרום שהבן 'יצא ידי חובה' בתחושת בלבד.. ובכך אף ניצלו חייו. (מעובד מתוך 'עלינו לשבח')

בנוסף הראה הגה"צ מרעננה 'חידושי תורה' שכתב לו אותו בחור והסביר, שהצדיקים ממתיקים מר במר, שהפך העניין של שמד לבגדי כומר, וע"י זה ניצל ממוות לחיים. ראינו שהצדיק, בכוחו הגדול, מסוגל להמתיק דינים! על הבן נגזר, שיהיה כומר, אבל מי אומר שצריך להיות כומר ממש? בכוח הברכה הצליח להמיר את הגזרה, ולגרום שהבן 'יצא ידי חובה' בתחושת בלבד.. ובכך אף ניצלו חייו. (מעובד מתוך 'עלינו לשבח')

הודאה לבורא עולם בכל מצב



רגועה, המשדרת או חוסר הבנה מוחלט או התעלמות מהנתונים העובדתיים... האם הבשורה שאמרתי הובנה כראוי?"

"הובנה לגמרי", השיבה האישה בשלווה, "ודווקא לכן אני כה רגועה ונינוחה. דבריך דווקא משמחים אותי, עד שליבי גואה בתודה וקורא 'הודו להשם כי טוב כי לעולם חסדו!', אמרה כשדמעות התרגשות נוצצות זולגות מעיניה, וכשהרופא היושב מולה נותר פעור פה והמום..."

אחרי ההקדמה הקצרה, הוסיפה האישה והסבירה: "הרי לפי דבריך, אני עומדת לזכות בשנתיים במתנה, כלומר - אני אזכה עוד 700 פעמים לקום בבוקר בשמחה, והרי הקימה בבוקר מדי יום אינה מובנת מאליה, **הרי בורא עולם לא חייב לי כלום, הוא נותן לי חיים במתנה כל יום מחדש**..."

"ובעצם אתה אומר, שאמשיך לזכות במתנה היקרה הזו עוד שנתיים ימים, עוד 700 פעמים! יש משהו מרגיע ומשמח יותר מלשמוע שמתנת החיים תבוא מדי יום עוד 700 ימים? הרי בדיוק על כך ליבי מתרוץ מדי יום בהודאה נרגשת 'מודה אני לפניך... שהחזרת בי נשמתי בחמלה!', ואתה מגלה כי אמשיך להודות על מתנה זו עוד שנתיים, האם לא אשמח בלבבי? האם לא אהיה רגועה ושלווה לנוכח המידע החדש והמרגש?"

הרופא היה המום לנוכח ההסבר המפורט, עיניו נפקחו בהפתעה, מבטו על מתנת החיים השתנה מן הקצה אל הקצה. ואז הוסיפה האישה: "ואתו בורא עולם שנותן במתנה 700 ימים, אף שזה לא מובן מאליו והוא לא חייב, מה ימנע ממנו להעניק לי עוד שנות חיים מאושרות? האם כמות החיים שהוא מעניק מוגבלת? האם אינו יכול חלילה להעניק לי עוד ועוד חיים במתנה, פי כמה ממה שאתה מתאר?"

את הסיפור המטלטל, סיפר העסקן הנלווה לבני הזוג לרבי, והרבי הוא שסיפר את הסיפור במוצש"ק פרשת שמות ה'תשס"א לקבוצת בחורים שהגיעו להתברך במעונו, כשהוא מוסיף בהתרגשות: "וכבר עברו מאז יותר מ-5,000 ימים ולילות, ועדיין האישה משכימה קום מדי בוקר ואומרת בלב מתרוץ: 'מודה אני לפניך מלך חי וקיים, שהחזרת בי נשמתי!'".

לא פעם אנשים נכנסים ללחץ, כתוצאה ממשבר כלכלי, בעיה רפואית או קושי חינוכי. ההתמודדות עלולה להפחיד ואולי אף לשתק. אך כל זה נכון כאשר האדם חושב כי בריאותו ובעלותו, פרנסתו ובידיו, הצלחת ילדיו וכל הדברים האחרים תלויים אך בו.

אך מי שמתרגל להודות על הבריאות התקינה והשגרתית, על הפרנסה חמויה ועל הילדים כפי שהם, העובדה כי הוא שב ומודה מפנימה בליבו כי אין זה מובן מאליו, וכל הדברים הללו ניתנים לו במתנה, כל יום מחדש, כל פעם - מתנה חדשה.

הבא נאמץ דרך חיים זו להודות לבורא עולם על טובו הגדול ולהפנים, כי הכול מאיתו יתברך. (מעובד מ'פניני פרשת השבוע')

סיפר הרה"ג אשר קובלסקי שליט"א: היה זה בשעת לילה מאוחרת, בחדרו של מורי ורבי כ"ק מרן האדמו"ר מנדבורנה זי"ע. כדרכו בקודש, ישב הרבי בשעות הלילה וקיבל את מבקשי עצתו תוך כדי שהוא מרעיף עליהם מברכותיו, מליבו הבוהר באהבת ישראל יוקדת. ואז, באישון לילה, נכנסו לחדרו בני הזוג - בעלי המעשה, בליווי עסקן רפואי אשר עסק בפתרון מצוקתם, והוא שסיפר את סיפורם האישי המטלטל:

היה זה בחדרו של אחד המומחים הגדולים שבבית הרפואה 'שיבא' בתל השומר. אל החדר הגיעו בני הזוג, הנשואים כ-15 שנה, כאשר כבר שנתיים אחרי נישואיהם החלה האישה לסבול מתופעות שונות, עד שהתברר כי למרות גילה הצעיר היא סובלת ממחלה נדירה וקשה במיוחד...

כשנקבעה הפגישה עם הרופא המומחה, מיהר העסקן לזנוח את סדר יומו ולהצטרף לפגישה המכרעת עם הרופא המומחה. בשעה עשר בבוקר התייצבו השלושה בחדר הרופא, שהביט כל העת במסמכים שבתיק הרפואי עב הכרס, ומדי פעם נעזר במשקפי הקריאה כדי לעיין היטב בצילומים שלפניו. הרופא שאל כמה שאלות והוסיף להביט בניירת, כשבחדר משתררת שתיקה מתוחה וחדה...

ואז הרופא ניסה להסביר, אולם הוא התקשה להוציא את המילים המפורשות מהפה וגמגם קלות. למרות זאת, לא היה מקום לטעות. "אני מביט ומעיין, עוקב אחרי התפשטות המחלה, בוחן כל התפתחות במשך השנים, וצר לי להודיע".

הוא כחכח בגרונו והמשיך: "זה עניין של כשנתיים. אין תקדים רפואי שבמצב כזה, שרד החולה יותר משנתיים. אפשר בזמן הזה להקל על הכאבים, אך אי אפשר לעצור את המחלה. אני ממש מצטער לומר שאין לי מה לסייע, נותרו שנתיים של חיים, במקסימום כמובן".

הרופא השפיל את מבטו, לא רוצה להיתקל בעיניה של אישה צעירה השומעת גזר דין רפואי כזה, חד, חלק, נחרץ וברור. אין סיכוי לרפואתה, כל המאמצים נידונו לכישלון. שנתיים ימים מהיום, לדברי הרופא, אין שום סיכוי שתשרוד!

אחרי שתיקה ארוכה, הרים הרופא את עיניו ובחן את תגובתה. האישה נראתה נינוחה ורגועה, שלווה ובטוחה, כאילו לא שמעה בשורה קשה. לרגע חשב כי דבריו לא הובנו כראוי, ולכן חזר והסבירם, אך גם לנוכח ההסבר השני המפורט - האישה נותרה רגועה ונינוחה כפי שהייתה...

"אתם אינכם מבינים במה מדובר", חזר ואמר, "או שהבשורה קשה מדי לעיכול. ובכל זאת, אין לי מה להוסיף". ושוב גילה כי האשה לא נחרדה ולא נבהלה, אלא נותרה רגועה ושלווה, ועוד אמרה בשלווה: "תודה על המידע!".

לנוכח זאת, לא הצליח הרופא לכבוש את סקרנותו: "עשרים שנה אני יושב על הכיסא הזה, וכבר בישרתי בשורות דומות לא מעט לאנשים במצב זהה. מעודי לא נתקלתי בתגובה

לע"נ		תוצב"ה	
הרב עובדיה יוסף בן גורג'ה זצ"ל	הרב שמואל בן שמחה דרז"ל	הרב יצחק בן תפאחה כדורי זצ"ל	הרב שבת בן אסתר אטון זצ"ל
הרב מרדכי צמח בן מזל אליהו זצ"ל	הרב יעקב בן מרגלית זצ"ל	הרב מנחם בן יקטוריה בצרי זצ"ל	מאיר מורד בן שושנה ז"ל
חיים משה גרשון בן שלמה יחזקאל ז"ל	שמואל בן רבקה ז"ל	אביבה בת איירין ע"ה	זהבה בת שושנה רייזל ע"ה
ר' עוליאל ישועה בן סטה מקנין זצ"ל	משה בן רוזה ז"ל	אברהם בן יונה ז"ל	עמרים בן דבורה ז"ל
דרור יהושע בן ארץ מיוחס ז"ל	אביחי בן אסתר ז"ל	יעקב בן חביבה ז"ל	נעמי בת כותן ע"ה
צדיק חכם בן חזלה ז"ל	נעימה בת גורג'ה ע"ה	אהרון (אורי) בן רבקה ז"ל	מרים בת בלה ע"ה
שני בת אסתר ע"ה	דוד בר חסיה ז"ל	חי זידי בן קלרה ז"ל	דב בן יצחק ז"ל
מסודי בת חביבה ע"ה	חוה בת יעקב צבי ע"ה	ר' יצחק בן מסעודה קדוש ז"ל	סוליקה בת עישה ע"ה
אסתר בת גולה גאולה ע"ה	רפאל בן אסתר ז"ל	אסתר בת נעמי ע"ה	סלים בן פרחיה ז"ל
יוסף בר סעדה ז"ל	ר' דב בן בנימין אלתר ז"ל	יעקב בן סלימה ז"ל	לטיף בן פרחיה ז"ל
יעקב בן נעמה ז"ל	אורה בת נעימה ע"ה	ספירנס אסתר בת נעימה ע"ה	דינאל רפאל בן חגית ז"ל
שרה בת מורברי רחל ע"ה	שמעון בן חנה ז"ל	מישא אסתר בת זרהה ע"ה	יהודה בן סעידה ז"ל
אלון בן סעדה ז"ל	גורג'ה בת נעימה ע"ה	אברהם בן דינה ז"ל	עפאת בת השמת ע"ה

**נא לשמור על קדושת העלון
אין לקרוא בשעת התפילה.
מומלץ לקרוא בשולחן שבת!**

לע"נ מוריס מורטזה בן שרה ז"ל

או צרות הפרשה

פרשת "שמות"

"ותרא את התיבה בתוך הסוף ותשלח את אמתה ותקחה" [ב, ה].

סח הגאון הצדיק, רבינו ה"חפץ חיים" זצ"ל, מעשה שהיה. המגיד מדובנא זצ"ל הלך ברחוב העיר וראה עיוור עני, לבוש קרעים, וילד קט אוחז בידו ומנחהו בדרכו. אדם אחר היה חולף על פניהם באדישות. אם ניחון בלב רגש, היה מבליע אנחה על הצער והמדווים שיש בעולם. אם לב מתפעל לו, היה נותן בלבו הודאה לבוראו על חוש הראיה שחננו: "ברוך אתה ה', פוקח עיוורים". למגיד מדובנא היה לב רגיש ולב מתפעל, אך על כולם היה לו לב רחום. עצר בדרכו, פנה אל השניים ונתן להם שלום. "אחי, מאין אתם", שאל. העיוור מר נפש היה, רטן ולא ענה. הילד תלה במגיד עיניים נוגות, מיסורות, סיפר שזה אביו, ואמו נפטרה. סיפר שקר להם במעונם הטחוב, שאין עצים להסקה. "עם מי אתה משוחח שם", הפטיר העיוור, "המשך ללכת!" ענה המגיד. "אמור נא לי, כבר אכלתם?". "לא", השיב הילד. "לוקח אני את אבא לבית תמחוי לעיני העיר, שם נאכל ארוחתנו ואחזיר לביתנו".

לא היה טעם לשאול את הילד האם הוא לומד. במצבו, פטור היה מלימוד תורה. "בואו עימני", אמר להם, "אתן לכם ארוחה משביעה, טובה בהרבה מהאוכל בבית התמחוי". זיק של הכרת טובה ניצת בעיני הנער, עיניו נעורו לחיים – והביעו פיקחות רבה כל כך, מהולה בעצב עמוק. המגיד ביטל את תוכניותיו, סב על עיקבותיו, התאים צעדיו לצעדי הילד. הביאם לביתו המוסק, החם, וערך לפניהם שולחן. שקד להנעים את שהותם, טרח להשביעם. גם האב העיוור הפשיר, נרגנותו נסדקה. "טעים", אישר. "נעים כאן". "התסכים להתגורר כאן", שאל המגיד. "אקצה לכם חדר מוסק, שלוש פעמים ליום תקבלו כזו ארוחה. חינם אין כסף", מיהר להוסיף. והילד יוכל ללמוד בתלמוד תורה, חשב. על חשבוננו, כמובן. האב העיוור התלבט. עיני הילד נצצו בתקווה. לבסוף הסכים האב, לניסיון. למעשה, התנחל בדירת המגיד, שיעבד את הבית לנרגנותו ורצונותיו. והמגיד סבל הכל, הן גדולה הכנסת אורחים יותר מקבלת פני שכניה. במיוחד כאשר הילד החל לפרוח. קיבל מזון וביגוד, הלך ללמוד והתערה בחברה. ברבות הימים נפטר האב, והילד המשיך לימודיו בישיבה. הוברר שיש לו זכרון מדהים, לא שכח דבר מתלמודו. תפיסתו מהירה היתה כברק, שכלו חד כתער, מידותיו זכות כשמן, נשמתו טהורה כבדולח, התמדתו ושקידתו באין הפוגה. עד מהרה קנה שם טוב ונודע לתהילה. בנה בית לתפארת ועלה על כס רבנותה של ברודי, ושמו נערץ לדורות, הלא הוא הגאון האדיר רבי שלמה קולגר זצ"ל...

ועתה, נתאר לעצמנו מה היה קורה לו אם היה המגיד מבליע אנחה וממשיך בדרכו, והילד ממשיך להנחות את אביו לבית התמחוי. מה היה עם ישראל מפסיד. מה היה הילד מפסיד – וכמה היה המגיד מפסיד! בתיבה בת פרעה, כשהושיטה ידה לתיבה – האם ידעה את מי היא מצילה? האם שיערה שזה מושיעם של ישראל, אבי הנביאים, מנחיל התורה, שעל ידו תזכר גם היא לטובה לנצח נצחים?! ולמעשה, כל ילד יהודי הוא כמשה בתיבה, אין לנו מושג איזה עתיד מזהיר נכון לו, יתכן שיהיה לגדול הדור – אם אך תנתן לו ההזדמנות, אם ייפתח לו פתח. האם נסתפק באנחה ומשיכת כתפיים – או נושיט יד, כבתיבה. נפתח יד, כמגיד מדובנא. וכל הפירות, לדורות עולם, יזקפו לזכותנו?! נתמוך, במעשה ובממון, ככל יכולתנו, בחינוך התורני. ובראש ובראשונה נפיק את המירב מבנינו ומבנותינו. מי יודע, אולי הם שיאירו לדור הבא! (מעייין השבוע).

"של נעליך מעל רגליך כי המקום אשר אתה עומד עליו אדמת קודש הוא" [ג, ה].

בספר "ליקוטי רפאל" להגאון רבי רפאל חקק מצינו מעשה משנים קדמוניות. כידוע, טענו הקראים (הכופרים בתורה שבעל פה ובמסורת רבותינו ז"ל) שהם היהודים האמיתיים והמקוריים. בעוד שאנו יודעים שבהר סיני קיבלנו את התורה שבעל פה עם התורה שבכתב, ככתוב: "ואתנה לך את לוחות האבן, והתורה והמצווה אשר כתבתי – להורותם". אשר כתבתי, זו התורה שבכתב. להורותם, זו התורה שבעל פה.

הגישו הקראים את תעצמותיהם לפני המלך, שהחליט לברר עניין זה עד תומו. קרא לחכמים לבוא לפניו לדין יחד עם נציגי הקראים. בשעה היעודה עלו הקראים לארמון המלך, וכמנהג המקום חלצו נעליהם לפני הטרקלין, קרבו לפני המלך והשתחוו לפניו אפיים ארצה. אחריהם עלו ובאו החכמים. גם הם חלצו נעליהם לפני הטרקלין, אבל – כפי שנידברו מראש, נטלו את נעליהם והניחו אותן מתחת לבית שחיים. כך פסעו לתוך היכל המלוכה וקדו לפני המלך. תמה המלך למראה החכמים הנושאים את נעליהם, והקראים גיחכו ואמרו: "כאלו הם, חסרי נימוסין. כאילו חוששים כאן מפני גנבים!"

קדו החכמים שנית, ואמרו: "אל נא יחר אף המלך, אמנם כן – חוששים אנו, וכבר היו דברים מעולם!" סקרנות המלך נעורה, והחכמים הסבירו: "כאשר משה רבינו הלך אחרי צאן יתרו, במדבר, ראה סנה בוער באש, והסנה איננו אוכל –"

"כן", אמר המלך, "שמעתי על כך. האלוקים קרא לו מתוך הסנה, ושלחו לגאול את בני ישראל".

"אכן", אמרו החכמים. "משה רבינו שמע את קול ה' אומר: של נעליך מעל רגליך, כי המקום אשר אתה עומד עליו קדוש הוא. חלץ משה רבינו נעליו, וקיבל את הנבואה. הוטלה עליו משימת הגאולה. אבל כשירד מן ההר וביקש

לנעול את נעליו, לא מצאן – הקראים גנבו אותן! מיני אז, אדוני המלך, הננו מקפידים שלא להותיר את נעלינו מאחורינו במחיצת הקראים!"
שמע המלך, ונתן בקראים מבט שואל. חרה אף הקראים, וקראו: "אלו הבלים הם אלו! הרי הכל יודעים שכת הקראים נוסדה זה עתה, ובימי משה רבינו לא היתה עוד בעולם!"
חייכו היהודים, וחייך גם המלך. פיהם של הקראים הכשילים, והוויכוח הסתיים עוד בטרם החל...
סיפור נאה הוא, אבל כדי לעשותו אקטואלי, הבה נחליף את הקראים שבסיפור ברפורמים ובקונסרבטיבים...
אותן כיתות קיקיוניות המתיימרות לייצג את היהדות, שהראביי שלהם – הסמכויות ה"רוחניות" – מחללים שבת בפרהסייה, "מגיירים" בהנף קולמוס, ומשיאים יהודים לנכרים בנישואי תערובת בלי להניד עפעף! פעם, כששוחחו עם ראש הממשלה המנוח על הרפורמים ועל ההכרה בהם. אמר: בהיותי שגריר בארצות הברית, השיא ראביי רפורמי זוג בנישואי תערובת, בכנסייה, בתשעה באב – כלום רצונכם לטעון שאלו הם מייצגי זרם בדת היהודית?!

אז כבר היו בעם ישראל צדוקים ובייתוסים, מתיוונים מתנצרים ומתאסלמים. היו שמרונים וקראים, היו ניאולוגים ו"גרמנים בני דת משה". עברנו את כולם, ונעבור גם את הרפורמים והקונסרבטיבים, את היהדות "המתקדמת" והיהדות המסתובבת. ונצח ישראל חי וקיים, אמונתנו נצחית ועיקבית, דרכנו סלולה – ממעמד הר סיני ועד לגאולה הקרובה! דרך ישרה, רחבה, סלולה ומאירה! דרכם של אבותינו מאז ומעולם, ודרכנו עד עולם! (מעייין השבוע).

"קחו לכם תבן מאשר תמצאו" [ה, יא].

הגאון הקדוש ה"דברי חיים" מצאנו זצ"ל, סיפר פעם סיפור: בעיר הבירה וינה היה יהודי עשיר, נודע לתהילה. שמו היה רבי שמשון וורטהיימר, אבל כולם קראוהו "השר היהודי". הוא היה בנקאי עתיר נכסים, ובעל השפעה בחוגי השלטון. הן בכספו והן בהשפעתו גמל חסד ללא שיעור עם הכלל והפרט, היה לאחיו לפה בפני השלטונות, והירבה צדקות לעניים ואביונים. זקן ושבע ימים נפטר בשם טוב, ונספד כהלכה. באותו יום, נפטר גם חברו. אף הוא בנקאי יהודי עשיר, אך בכך הסתיים הדמיון ביניהם.

עלו שתי הנשמות למרום, עמדו שתיהן לפני כס המשפט, והשר רבי שמשון נידון בראשונה. התבקש לפרוט בפני בית הדין את סדר יומו. "ובכן", פתח ואמר, "הייתי קם בחמש לפנות בוקר, לומד מעט, והולך לבית הכנסת למניין של שש. למדתי פרק משניות אחר התפילה, אמרתי חמישה מזמורי תהילים, ושבתי לביתי לארוחת בוקר. עליתי לבנק, לסדרת פגישות עם מנהלי המחלקות, ולהכרעות חשובות. ובשתיים עשרה – קבלת קהל לענייני צדקות, גמילות חסד והחזקת תורה. באחת וחצי, לערך, הלכתי הביתה, לאכול ולנוח. בשלוש וחצי הייתי קם, ומתחיל בסדרת הפגישות הבלתי רשמיות, ואז הייתי הולך לבית הכנסת, למנחה וערבית, ואחר כך הייתי מתיישב ללמוד – אלא אם הפריעו לי. אם זה רב המבקש תרומה לשיבה, שתדלן המבקש להמתיק גזירה או קהילה המבקשת לבנות מקווה טהרה... זהו. הייתי קורא קריאת שמע והולך לישון. אין לי מה להוסיף".

שמעו הדיינים, שקלו ופסקו: "עולם הבא מלא. גן עדן מושלם".
שמע הבנקאי השני, ואמר לפנשו: אם כן, אין מצבי רע כל כך... פנו אליו, ושאלוהו: "ואתה, מה היה סדר היום שלך?"... ענה ואמר: "ממש זהה, מלבד הבהדלים זעירים. קמתי, אמנם לא למדתי ולא התפללתי, אבל הלכתי לבנק ושהיתי בו עד לצהריים, כמוהו. אכלתי ארוחת צהריים והלכתי לנוח, כמוהו. ופתחתי בסדרת פגישות בלתי רשמיות, כמוהו. אמנם לא הלכתי אחר כך להתפלל ולא למדתי בלילה, אבל חוץ מזה הכל זהה!"...
שמעו, ופסקו: "גיהנם מושלם, אובדן מלא!"...

התקומם וקרא: "היכן הצדק?! לחברי קצבתם גן עדן מלא, גם עבור שעות עבודתו! והרי בהן אנטנו זהים, מגיע לי לפחות חצי גן עדן!" ענו ואמרו: "פסק הדין יעמוד בעינו, אבל הרשינו להסבירו לך."

משל למה הדבר דומה? במחוז אחד שרר רעב נורא. הדבר נודע לסוחר תבואות, שהיה אדם בעל עקרונות: לעולם לא יפקיע מחיר תבואה, לא יספסר באוכל נפש! אם מחיר הקרון אלף זהובים, לא ידרוש פרוטה נוספת. אבל מחיר של סובין, קש ותבן, מוכן הוא להפקיע. בהם מוכן הוא לספסר. מה עשה, נסע לשם עם ארבעה קרונות טעונים חיטה, ושישה קרונות סובין וקש. שאלוהו: בכמה תמכור את הסחורה? ענה ואמר: אלף זהובים לכל קרון. מחיר מציאה. אבל לא אמכור קרון בודד, אלא אם כולם יחדיו! היה שם פיקח אחד, שערך חשבון מהיר: הלא בתנאי הרעב השוררים כאן שווה כל קרון חיטה חמשת אלפים זהובים, אשלים לו עשרת אלפים, כדרישתו, וארכוש את ארבעת קרונות החיטה – ועימם הסובין – וארוויח על אתר סכום כפול מהשקעתי!
קיבל הסוחר את הכסף, מסר את הקרונות, והלך לדרכו שמח וטוב לב.

בדרך פגש הסוחר תבואה, וסיפר לו כיצד מכר תבואה וסובין באלף זהובים הקרון... שמע אותו סוחר, ותמה לטיפשותם של הקונים הרוכשים קש ותבן במחיר אלף זהובים. הטעין עשר קרונות סובין ודהר לאותו מחוז. הציע את הסובין ודרש את המחיר: אלף זהובים הקרון. צחקו עליו כולם, ולעגו לטיפשותו...
התקומם וטען: "אבל לחברי שילמתם את מלוא הסכום!"

חייכו וענו: "מה ההשוואה?! הוא מכר תבואה משובחת המבוקשת כאן עקב הרעב, אבל כרך אותה בקניית כל המטען. הסכמנו לעסקת החבילה. אבל אתה מציע סובין בלבד – בהם, אין לנו צורך..."
הוא הדין בכאן, אמרו לאותו בנקאי. רבי שמשון למד בכל עת פנאי, גמל חסד ככל יכולתו, היה לעזר לאחיו, 'מכר תבואה משובחת' – וגם 'סובין' היו לו: שעות מסחר ותגרות, מאכל ושינה. קנינו הכל יחדיו, ושילמנו במיטב. אבל אתה – הן רק 'סובין' תמכור. בהם אין לנו חפץ...

והגאון הרב "ישמח משה" זצ"ל, מגאבס שבטוניס, פירש בכך פסוק בפרשתנו: "קחו לכם תבן מאשר תמצאו", אם בכל עת פנאי שתמצאו, תקחו לכם תבונה ותלמדו תורה – "כי אין נגרע מעבודתכם דבר", תקבלו שכר גם עבור שעות עבודתכם!!! (מעייין השבוע).

זכות הלימוד בעלון זה תהיה לעילוי נשמות: ר' נוראל חזני בן מרים ויעקב ז"ל, לע"נ מרת מונירה חזני בת כורשיד ז"ל, לע"נ מרת פארי בת מונירה ז"ל, לע"נ ר' עזיזולה בן שרה ז"ל, לע"נ מרת מנסורה בת כשוור ז"ל, לע"נ קודסיה בת כשוור ז"ל, לע"נ אליהו בן שלום ז"ל, לע"נ אור בת יפה ז"ל, לע"נ ניסן בן ננה ז"ל, לע"נ מרים מורטזה בן שרה ז"ל, לע"נ זייט בת מרים ז"ל, לע"נ יהודה בן מרים ז"ל, לע"נ אליהו בן בתיה ז"ל, לע"נ אליהו בן כשוור ז"ל, לע"נ דוד בן מרים ז"ל, לע"נ משה בן כורשיד ז"ל, לע"נ לידה בת רחל ז"ל, לע"נ אברהם בן סולטנה ז"ל, לע"נ יונה בן אסתר ז"ל, לע"נ חיים בן לונה ז"ל, לע"נ תמר בת רחל ז"ל, לע"נ אברהם דוד בן תמר ז"ל, ולע"נ כל נפטרי עם ישראל.

כַּנְיַנִי בַּיִת לֹזִי

שע"י בית הכנסת "בית לוי" רח' יוסף חכמי 48, מדורגי בית וגן ירושלים

שמות

גליון מס' 567

יציאת שבת: י"ם 17:39, ת"א 17:40

כניסת שבת: י"ם 16:24, ת"א 16:38

נלמד מהפרשה

"ויגדל משה ויצא אל אחיו וירא בסיבלותם"

ופירש רש"י: נתן ליבו ועיניו להיות מיצר עמהם. בפרשת השבוע מסופר על מינויים של משה ואהרן לשליחי הבורא, להוציא את עם ישראל ממצרים ולהושיעם מגלותם. מידות מיוחדות היו למשה ואהרן, והמפרשים מסבירים כי לכך זכו בתפקידים כה חשובים ונכבדים, הוצאת עם ישראל ממצרים, הנהגתם במדבר ומסירת התורה. מידות אלו הן תנאי הכרחי לכל מי שבא להיות מנהיג על עם ועדה. מאז ומעולם דאגו מנהיגי הדורות לצאן מרעיתם. לא רק לצרכיהם הרוחניים, ללמדם תורה ודרך ארץ, אלא אף לטובתם הגשמית.

מסופר, על האדמו"ר בעל ה'אמרי חיים' זצ"ל, מויז'ניץ שנחלה לעת זקנותו. אחד ממקורביו נסע אל האדמו"ר בעל ה'שפע חיים' זצ"ל מצאנז, להזכיר את רבו שיעתיר עליו רחמים. התלמיד אף הוסיף כי הוא חושש שמא שלטה עין רעה ברבו בעל ה'אמרי חיים'. ביטל בעל ה'שפע חיים' את דבריו, והטעים: "אדם שנהג כל ימיו בטובת עין עם זולתו, אין חשש כי שולטת בו עין הרע".

וכך סיפר בעל ה'שפע חיים': "לאחר המלחמה, כאשר עליתי לארץ הקודש, ועלה בדעתי לבנות את 'קריית צאנז', הצעתי את רעיוני לפני האדמו"ר בעל ה'אמרי חיים', ומיד כששמע על כך אמר לי, כי כאן, בסמוך לקריית ויזניץ ישנו שטח ריק המתאים מאוד לצרכי, ולרצינות כוונתו אף הוסיף, כי השטח שייך לעשיר 'ציטרון' מברזיל. האדמו"ר סיפר כי לחתנו, הרב משה ארנסטר יש קשר עם אותו עשיר, והציע שאבקש ממנו לדבר עם ציטרון אודות קניית השטח עבור קריית צאנז". "השתוממת", מספר האדמו"ר מצאנז, "לשמע ההצעה הנדיבה, ומיד שאלתי את ה'אמרי חיים': 'וכי אתם מחפשים 'משיג גבול', שיבוא רבי נוסף עם חסידיו בשכנות עמכם?' ענה לי ה'אמרי חיים': 'אין הדבר דומה אלא לשדרת חנויות יהלומים, שכולם מוכרים שם אותה סחורה, אך כשחנות אחת סגורה, הולכים הקונים אל החנות השניה הסמוכה לה, ומבין שניהם ירווח לקונים, אף כאן כל חסיד יוכל ללכת כאוות נפשו, לצאנז או לויז'ניץ'. 'עתה', סיים השפע חיים את דבריו, 'וכי יעלה על דעתך, שביהודי כזה שאין לו כל זיקה לקנאה וצרות עין - תשלוט בו עין רעה?'"

מיהו בן חורין אמיתי?

"ואלה שמות בני ישראל הבאים מצרימה את יעקב איש וביתו באו."

לכאורה יש להקשות מפני מה הוסיפה התורה תיבת "שמות", ולא כתבה בקיצור: "ואלה בני ישראל העולים מצרימה"?

אלא שכידוע, שבכל עיר מחוז במדינת פולין יש בית סוהר, הקיים במיוחד ל"עברייני ניקיון", אלו שלא מילאו חובתם לנקות את קטע הרחוב הסמוך לביתם. ובשביל אלו קבעו בית כלא מיוחד לבל יאלצו לשבת בצוותא עם גנבים ושוודדים. אולם פיקחים שבהם מה הם עושים? באים ומשחדים את ראש בית הסוהר, זה כותב את שמם בספר הרישום כאילו נכנסו למאסר, וכעבור הזמן המיועד לשחרור - שב ורושם אותם כמי שיוצא לחופשי. כך שבינתיים במשך כל אותו הזמן הם נהנים מהחופש בביתם.

ללמדך, שאם נגזר על האדם מאסר בבית האסורים או ירידה לגלות - אפשר ואפשר שרק שמו יבצע את גזר הדין, ואילו הוא עצמו יהיה חופשי לביתו.

בני ישראל הבאים מצרימה, אף הם נהגו כך, הם נרשמו בשמותיהם כמי שנכנסו לגלות, אבל הם עצמם בכל מהותם היו - בני חורין.

שכן אמרו חז"ל: "אין לך בן חורין אלא מי שעוסק בתורה". וכיון שהיו דבוקים בהשי"ת ובתורתו - ממילא היו "משוחררים" מעול הגלות. וזהו שנאמר: "ואלה שמות בני ישראל הבאים מצרימה" - דווקא שמות.

לתורה הייתה כוונה מיוחדת בזה, להשמיענו בראשית הגלות של ישראל, שכל יהודי היושב בגלות הארוכה הזו, הגם שבאופן רשמי הוא אסור בבית הסוהר הגדול הזה, ששמו גלות, אבל אם ירצה לשבת בביתו ולעסוק בתורה הרי הוא בן חורין, אדון לנפשו ואין עול הגלות מדכא אותו כלל. הרי כאילו רק שמו נאסר ונכלא, והוא עצמו פטור מהגלות הגשמית בלא כלום, ונותר חופשי בד' אמות של הלכה.

וכמו כן עצם יציאת בני ישראל ממצרים אין הוא שבח כה גדול, כי עבור הקב"ה בורא כל העולמות - אין כל רבותא בכך שהוציא עם שלם ממצרים חרף המכשולים שהערים פרעה בדרכם. ההודאה המיוחדת הינה על כך שיצאנו ממצרים ממיצרי החומר, וקיבלנו את התורה הקדושה להיות בן חורין. ואומנם אם נתבונן איזו חירות יש לאדם מהרחוב? הרי הוא עובד כל היום, אח"כ מגיע הבייתה ומשתעבד למכשירים הטמאים, ואח"כ טס לקפריסין. האם הוא חופשי? מה פתאום! הוא עבד לתאוותיו. כשמתעוררת בו התאוה, הוא לא יכול לעמוד כנגדה. האם זה בן חורין?

כשבני ישראל היו שקועים במצרים בתוך התאוות, והקב"ה הוציאם מעומק זוהמת התאוות להיות בני חורין באמת! על כך אנו משבחים ומודים לו.

בברכת שבת שלום,
רב בית הכנסת



ורכב תאמינים

עלון שבועי מבית בני אמונים

פְּרִשֵׁת שְׁמוֹת

מאוצרות אמונים

פניני אמן ותפלה בפרשה

חיוב נשים בקדוש היום

י'עבדו מצרים את בני ישראל בפרך' (א כ)

במסכת פסחים (פ"ח א) חייב חכם להזכיר את יציאת מצרים בסדר הקדוש בשבת. את טעם הדבר בארו התוספות (שם ד"ה למע) בשם המדרש: המצרים העבירו את ישראל במצרים בליט מלאכות, פכתוב (שמות א י): 'י'עבדו מצרים את בני ישראל ב-פרך'; 'פרך' בא"ת-ב"ש [ונגיל] - בגימטריה ל"ט. לפיכך כשנגאלו ישראל למצרים הזהירו לשבת מאותן ל"ט מלאכות בשבת, ולכן תקנו להזכיר בקדוש 'זכר ליציאת מצרים'.

לפי זה תמה החתם סופר: מפני מה הצרכו חכמים (ברכות כ א) לדרשה מיוחדת כדי לחייב נשים במצות קדוש בשבת שלא ככל 'מצות עשה שהזמן גרמא', הלא בלאו הכי הן חייבות לקדש משום שאף הן נצלו משעבוד מצרים [ראה מגלה ד א שנשים חייבות בקריאת מגילה, אף שהיא מצות עשה שהזמן גרמא, משום "שאר הן היו באותו הנס"]?

ותרץ שעקר מצות השביתה בשבת הוא: 'זכרון למעשה בראשית' שבו שבת ה' מפל מלאכתו. ואף שחכמים כללו בה גם זכרון יציאת מצרים, כיון שאין זה עקר טעם השביתה, אין די בכך כדי לחייב נשים במצות עשה זו שהזמן גרמא, אלקמל דרשו זאת חכמים מפסוק מיוחד.

ש"ת 'חתם סופר' ח"א סימן קפה

תפלת המילדות התקבלה במלוואה

י'תחין את הילדים... ויטב אלקים למילדת וירב העם ויעצמו מאד' (א יח-ט)

מלשון הפסוק משמע שהטבה שנתנה למילדות היתה: 'ירב העם ויעצמו מאד', ויש להבין היאך הוטב בכך למילדות?

באר רבי משה אֶלְפֶּלֶס רבה של סלונקי:

מלשון הפסוק 'י'תחין את הילדים' דרשו חכמים (שמו"ד א טו) ש'מלבד שנמנעו המילדות מלקים את דברי פרעה ולהרג את הילדים, עוד הוסיפו להחיותם. וכיצד: "יש מהם [מהתינוקות] שראויים לצאת חגרים או סומים או בעלי מומים... ומה היו עושות? עומדות בתפלה ואומרות לפני הקדוש ברוך הוא: 'אתה יודע שלא קימנו דבריו של פרעה, דברך אנו מבקשות לקיים! רבון העולם, יצא הולד לשלום, שלא ימצאו ישראל ידים [שלא יהיה פתוחו פה לישראל] להשיח עלינו ולומר: הרי יצאו בעלי מומים מתוך שבשטו להרג אותם'. מיד היה הקדוש ברוך הוא שומע קולן ויוצאים שלמים'.

תר על כן הוסיף ודרש רבי לוי: "יש מהן [מהילדים] שראויין למות בשעת יציאתן או לספק את אמן שתמות אחר יציאתן, והיו עומדות בתפלה ואומרות לקדוש ברוך הוא: 'דבוננו של עולם תלה [המתן] להם עכשו ונתן להם נפשותיהם, שלא יאמרו ישראל הן הרגו אותם. והקדוש ברוך הוא עושה תפלתן, שנאמר: 'י'תחין את הילדים; 'י'תחין' - אלו האמהות, 'הילדים' - הילדים ממש'.

בכך יש להסביר את כונת הפתוב: 'ויטב אלקים

מדוע מהרתו לענות אמן?!

מדוע מהרתו בא היום' (ב ח)

פסק ה'שלחן ערוך' (או"ח קכד ח) כי אין לענות 'אמן' בטרם סיים המברך את הברכה עד תמה, שכן אמן שפזו נחשבת 'אמן חטופה' ואסור לענותה. מוסיף המושג ברורה' (שם ל): 'ויש אנשים שמתחילים לענות בעוד שהשליח צבור עומד עדין בחצי תבה אחרונה, וזה אסור'.

דורשי רשומות אמרו כי הלכה זו נרמזה בפסוק שלפנינו: 'מדוע מהרתו בא היום' - סופי תבות 'אמן', וכביכול תמה הפתוב: מדוע מהרתם לענות 'אמן חטופה' ולא המתנתם עד שהמברך יסיים ברכתו ותענו אמן כהלכה? הוסיף וכתב האדמו"ר רבי ישראל ממוז'ז'ץ, כי לכך אנו רומזים באמירתנו בסדר ברכת המזון: 'בברכה שלמה ונאמר אמן'. כלומר, יש להמתין עד שתאמר הברכה בשלמות מחלטה, ורק אז לענות אחריה אמן.

דברי ישראל נח; תורה לשמה

אמן - קדש קדשים

ויאמר משה אל האלקים הנה אנכי בא אל בני ישראל ואמרת להם אלקי אבותיכם שלחני אליכם ואמרו לי מה שמו מה אמר אלהם' (ג י)

חכמים אמרו (תק"ו מ א) כי גדולתה של 'אמן' נובעת מן שהיא בגימטריה של שני השמות הקדושים - 'הויה' ו'אדנות'. בכך באר 'פעל השוים' את הסבה שאמרו חכמים (ברכות ג א): 'גדול העונה אמן יותר מן המברך', שבעוד המברך מקביר בברכתו רק את שם 'אדנות', העונה 'אמן' מוציא בעניו מפי ה' את שם הויה והו את שם אדנות.

תר על כן כתב המגביל האלקי רבי אהרן הזקן משרדינא בעל ספר 'קרנים' (חי לפני כאלף שנים) בספרו 'אגרת השעמים':

"כי כל שמות הקדושים כלם כאחד כלולים בלוגים סגלים וסתרים מכסים כמוסים תחת אמן... ועליה אומר הפתוב (ישעיהו כו ב): 'ויבא גוי צדיק שמר אמינים, רצה לומר כמו שומר האוצר שהוא לפני ולפנים חזרי חדרים, כך התבה הזאת הטהורה והקדושה מקורה יקרה מפנינו... אם כן ראה גם ראה אמה בן אדם כמה רמים, רמים וסודות מיוחדות על אדני פז... ואיזהו מקומו של אמן - קדש קדשים'.

בסדר הקדוש 'סדר הורא השלם' הובא בשם הקדמונים שאכן בשעת ענית אמן יש לכוון לצרוף שמות הויה ואדנות שהם בגימטריה 'אמן'. וכבאר שד"ך זה נרמז בפסוק שאותו אנו אומרים כל בקר ביהודה (ד"ה טו לו): 'ויאמרו כל העם אמן והלל לה' - על כל העם להקפיד על ענית 'אמן'. ומה מכונני? 'הלל לה', כלומר לצרוף שם אדנות שהוא בגימטריה 'הלל', לה' - לשם 'הויה', אשר צרופם יחד הוא בגימטריה 'אמן'.

פעל השוים דברים כד; מ; אגרת השעמים דף יב-יד;

סדר הורא השלם ריש פטו' בהג'ה

למילדת" שקבל את תפלתו במלוואה, וכיצד? 'וירב העם' - שלא נפקד כל נפש מישראל, הן מהילדות והן מהגלות, ויותר מן, אפלו בעלי מומים לא היו בהם, אלא אדרבה 'ויעצמו מאד' - היו הגלות חזקים ובריאים בכל איבריהם וחושיהם.

י'קהל משה' [ונגזר שני] דרוש ד

במות מלך מצרים התקבלה תפלת ישראל

י'יהי בימים הרבים ההם וימות מלך מצרים ויאנחו בני ישראל מן העבדה ויעקבו ותעל שועתם אל האלקים מן העבדה' (ב כ)
נודעה הקשה: הלא בודאי נאנחו ויעקבו בני ישראל פעמים רבות במהלך שעבודם, ומדוע דוקא זקתם במות מלך מצרים עלתה והתקבלה?

להלן כמה מהתרוצים שנתנו לכך:

א. באר רבי יצחק עראמה:

במות פרעה התקצבו כל המצרים להספידו פנהוג, ואף בני ישראל חיבו להספידו כפי שראוי לעבדים לנהוג במות אדונם. ואכן, התאספו בני ישראל כאחד: הם, נשיהם וטפסם ופתחו ובקו. אולם שלא כמצרים שהתאבלו על מות המלך, בני ישראל זעקו בתפלה למלך מלכי המלכים, ובלת תפלת רבים נפתחו שערי שמים והתקבלה תפלתם.

ב. עוד באר רבי פינחס הלוי הורוביץ בעל ה'הפלאה':

במסכת סנהדרין (ד מד א) אמרו חכמים: "לעולם יקדים אדם תפלה לצרה". זאת משום שבשעת הצרה אין התפלה מתקבלת, פכתוב (איכה ג א): 'גם כי אזעק ואשוע שתם תפילתי', משום שהצער גורם לאדם שלא יוכל לכוון בתפלתו כראוי, ובנוסף, לעתים בשל רב גזל הצער מתאבן לב האדם עד שאינו מתפלל כראוי.

והנה, בזהר הקדוש (שמות ט א) בארו את הפתוב: 'וימת מלך מצרים' - שהשר הממנה על מצרים בעולמות העליונים נפל מגדלתו. ולפי שבכך נפתח פתח גאלה והוקל לשעבודם של ישראל, מיד חשו בצרתם ויכלו לכוון בתפלתם.

ג. באר אחר באר רבי מנחם סג"ל פולק רבה של סרונטש:

במסכת ברכות (לא א) קבעו חכמים קלל בהלכות תפלה: 'אין מתפללין לא מתוך קלות ראש ולא מתוך עצבות... אלא מתוך שמחה'. לפי זה יש לומר כי עד עתה היו בני ישראל נתונים בצער קשי השעבוד, ולפיכך לא התקבלה תפלתם, אף במות מבקש רעתם התמלא לבם בשמחה, ומתוך השמחה עלתה שועתם אל האלקים.

ד. עוד באר הראב"ד רבי משה שטרנבוך:

בשנות שעבודם הראשונות קוו ישראל כי גורת השעבוד - זמנית היא, ובמות פרעה הרשע יקום תחתי מלך חדש שיבטל את גורת קודמו. אך משנכחו כי אף לאחר מותו המשיך פרעה להיות בגדר 'מלך מצרים', והשלטון החדש מתעתד להמשיך בדרכו, הבינו כי אין זו אלא גורת שמים, ורק ביד הבורא יתברך להושיעם. מתוך כך תלו עיניהם ביהוה שאת בתפלה לפניו, עד שעתה שועתם לפני האלקים.

שקדש יצחק שער לו; פנים יפות; קנטרס 'קוד לאברהם' הנדפס בראש ש"ת 'חלק לוי'; שיע' וזע"ת

פסק ה'שלחן ערוך' (או"ח קכד ח): בשעונים 'אמן' יש להמתין עד שייסיים המברך, והממהר לענות אמן לפני שייסיים המברך את המלה האחרונה בברכה הרי זו 'אמן חטופה'.

ומוסיף המושג ברורה' (שם ל): 'ויש אנשים שמתחילים לענות בעוד שהשליח צבור עומד עדין בחצי תבה אחרונה וזה אסור'.

אמן ברגע הנכון.

ברכות השחר:

בְּכוּנָה

בְּקוֹל

בְּחִבְרוּתָא.

זכוי הרבים בעניית אמן (ג)

ברכות השלמה למאה ברכות'

המשורר לסדרת המאמרים על מעלת ההשתדלות לזכוי הרבים בעניית אמן, רצוננו להרחיב נקדה חשובה הנוגעת לעצם מהותן של ברכות השחר, ויש בידיעתה כדי לעורר את לבבות המתפללים לגדל סגולתן ולהיבט ההשתדלות לאומרו בראוי.

ברכות השחר אשר בהן אנו מודים על סדר הנהגת העולם אשר חקק ה' יתברך בדרך הטבע, מננות פני השקמונים 'מאה ברכות' אמן משלימה את הברכה (זוה"ק עקב רמא א"ח פסקתא פ"ר שלח; תשובות רב נטרונאי גאון א"ח ט ובידעו מספרי השקמונים) ולא בכדי. זאת משום שמלבד עצם מהותן כסדרת ברכות המבטאות הודאה על כל הטובות שגמלנו ה', כל עקר תקנתן היתה בעקבות תקנתו הידועה של דוד המלך, עליו השלום, לומר 'מאה ברכות' בכל יום. כפי שגלו מן השמים לבי יעקב ממרוויש מבגלי התוספות (ש"ת י"ו השמים י"ב) וכן פסק הסוחר (א"ח טו).

תקנתו של דוד המלך לומר מאה ברכות בכל יום נקבעה בעקבות סדרת אסונות כבדים שנתכו על עם ישראל, כאשר מגפה קשה הפתה בעם, ובכל יום מתו בעיניה מאה איש. לא ידעו ישראל על מה ולמה הגיעה המגפה, עד שחקר דוד המלך ברח הקדש והבין את אשר עליו לעשות. עמד וימור לסינהדרון את סודן של מאה הברכות כדי שיתקנו אותן פטוב בעיניהם, והם תקנו לישראל את סדר ברכות השחר שיהיה עליהם לומר כדי להשלים למאה הברכות, ומשעשו כן נעצרה המגפה (במדב"ר יח כא; טור א"ח מו; פרישה פ"ט).

מאה ברכות מצילות ממגפות

בעל הרזקן (ד"ר ברכות) כותב שסוד סגולתן של מאה הברכות הוא בכך שהן כנגד מאה חלקות שנכתבו בהרפת כפי תבוא; ש"ח שהתפרשו בתורה, ועוד שתיים שגורמו בפסוק (דברים כח טא): "גם כל חלי וכל מכה".

הרה"ק רבי אלימלך מליז'נסק מבאר את הקשר שבין מאה ברכות להצלה ממגפות על פי הסברו בפסוק (בראשית כו יב): "ויזרע יצחק בארץ הריא וימצא בשנה ההיא מאה שערים" - "ויזרע" - שהזריע כבני אדם יראה וקדשה. וימצא בשנה ההיא מאה שערים" - ללמדך שחבי אדם לברך מאה ברכות בכל יום (מנחות מג ב). והן נתקנו גגד מאה נפשות שמתו מדי יום, ותקן דוד המלך עליו השלום כנגדן מאה ברכות.

ויבאר רבי אלימלך: "והצדיק הזה המזדיע קדשה ויראה בבני אדם, הרי הוא פאלי מחיה אותם, ועל ידי זה הוא גורם תקון למאה שערים הידועים. כי לכל איש ואיש יש שער מיחד לו והמקומו הוא מתקן אותו השער המיוחד... ישלח ידי כל ברכה שהוא מברך הוא פותח שער אחד ממאה שערים העליונים שהם נקראים מאה ברכות, והינו ברכות העליונים..." (נעם אלימלך תולדות).

דורשי רשומות הסמיך לכך את לשון הפסוק בתהלתו של דוד המלך (קטו יז): "לפי מהמתים יחלו י"ה" - הרי שיהללו י"ה הוא הפך מהמתים, ומכאן שהמהלל את ה' במאה ברכות בכל יום, סגלה היא לו לחיים (שבע ביום הללתיך ע"מ י"ב).

כיוצא בדרך בארו חכמים (דב"ר וליקרון) ואת הברכה) את ההבדל בין הצדיקים לרשעים:

"הרשעים במיתתו ובחיייהם קרויו מתים... מפני מה, שרואה חמה זורחת ואינו מברך יוצר אור, שוקעת - ואינו מברך מעריב ערבים. אוכל ושותה ואינו מברך, אבל הצדיקים מברכין על כל דבר ודבר".

מאה שומרים משלמים כנגד הצרות

הרחבנו אך מעט על שגב גדלתה של תקנת 'מאה ברכות', ואולם לא יהיה המאמר משלם בלא תזכרת חשובה והכרחית: עניית אמן משלימה את הברכה (זוה"ק עקב רמא א"ח פסקתא פ"ר שלח; תשובות רב נטרונאי גאון א"ח ט ובידעו מספרי השקמונים) ולא בכדי. זאת משום שמלבד עצם מהותן כסדרת ברכות המבטאות הודאה על כל הטובות שגמלנו ה', כל עקר תקנתן היתה בעקבות תקנתו הידועה של דוד המלך, עליו השלום, לומר 'מאה ברכות' בכל יום. כפי שגלו מן השמים לבי יעקב ממרוויש מבגלי התוספות (ש"ת י"ו השמים י"ב) וכן פסק הסוחר (א"ח טו).

אם למדנו שבכחן של מאה ברכות ובפרט ברכות השחר, להגן מן הצרות, על אחת כמה וכמה בודאי תגדל סגולתן שבעתים כאשר הן תאמרנה בצורה משלמת - חתומות בעניית אמן.

במאמר מסגור ראוי להביא פאן את דברי החיד"א בספרו 'מזבז קדמות' (ערך אמן), כי אף לעניית תשעים אמינים ביום כתקנת חכמים (תיקוני יח) יש סגלה מיוחדת לשמירה ולהגנה. וכמעשה שהביא שם על אשה שבקשו המזיקים לפגוע בה, ונצלה אף וכן משום שהקפידה באותו יום על תקנת צ' אמינים.

יהודי יקר!

ידוע שברכה בלא אמן היא כגזר דין שאין עליו חותם. פאשר אתה מזכה את חברך באמירת ברכות השחר פאיות יהודאיה משלמת לך מה העולם, דע וזכר כי בכך אתה מוסיף לך וגם לו חיים, שמירה והגנה.

זכר פי ברכה משלמת היא סגלה משלמת להגנה משלמת!

בשולי הדברים יש בנותן טעם להביא פאן את מכתבו של בעל 'אילת השחר' זצ"ל בענין זה:

"ואשר בנוגע מה שיום יום רואים שמתרבים הצרות, שאנשים צעירים בעלי משפחות גדולות נענשים ומשאירים אלמנות ואלמנים ויתומים, פמוכו אין לנו נביאים שידעוים על מה נענישו ומה יש לתקן. אבל גם אם אין יודעים, יש לכל הפחות לקבל להטיב מעשיו, וזכות זה אולי ישפיע שפע טוב להפלה ולהפטר להנצל ולבלם הקטגוריא הגדולה של מדת הדין השולטת בעוונותינו הרבים.

והיות שמצינו דברים שבאפו יחסי הם לא קשים לקיים, רק צריך קצת תשומת לב והם דברים גדולים בחשיבותם, כגון אמירת ק' ברכות בכל יום אשר מבאר בטור א"ח סי' מו שלפני שיד המלך תקן את הדין מתיים מאה נפשות בכל יום ולא היו יודעים על מה מתיים עד שחקר והבין ברוח הקדש ותקן להם לישראל מאה ברכות. וכן מצינו בחז"ל גדל המצאה של אמירת אמן..." (אגרות אילת השחר תפלה אות פ).

ממות לחיים בכח התפלה

הספור שלפניכם נלקח מספרו המפלא של נצול השואה רבי יעקב מארוקו זצ"ל. בין פרקי קורות הצלתו מן החפזת, רויני האמונה וההשגחה, שזירות התפלות הרבות שנישא בעמק הבכא, ואשר לא פעם זכה לראות בהתנשמותו בארץ נסי, כמו בספור שלפנינו:

בשלהי ימי השואה בארץ על טבעי ומפלא, נלקח רבי יעקב מתוך גיא ההריגה של מייזנק, בהיותו חולה אנוש ומעמד להשמדה. הוא נשא על פני חבריו, בדרכו לשמש כפועל אחד מני אלפים שעבדו במפעל הנשק הגרמני שפעל במלוא הקיטור בפאתי העיר צ'נטוסחוב וספק בכל יום רבבות פדורי רובה לפלגות הצבא הגרמני. באותה שנה כבר היה הצבא בתהליכי תבוסה מתקדמים, אף המשיך להלחם במלוא עזו.

גן עין לא צפו לו בצ'נטוסחוב. אולם בשונה מסכנת המות המדי שרחה עליו במייזנק, בצ'נטוסחוב יכול היה לקוות כי ככל שימש כפריט נצרך במכונת המלחמה הגרמנית, פותח הסכוי שיקטלוהו ללא סבה. עובדי הכפיה בצ'נטוסחוב נדרשו להספק עבודה גדולה מסבלת אנוש, דבר שהיה כנגוד גמור למנת האכל היומית הזעומה שקבלו למחייתם. אולם ביוזעם כי חיייהם תלויים בהספק עבודתם, הם עשו הכל כדי לעמוד בו.

רבי יעקב, שבשרשרת נסים גלויים שב לאיתנו, שבץ כטכנאי לצד אחת המכונות הענקיות שיצרו את פדורי הנשק. הגרמנים לא אפשרו ולו הפסקה קלה בפעילות המפעל, והאחריות על כך הטלה על כתפיו השמוטות. פאשר ארע קלקול במכונה, היה עליו לתקנו בזמן הקצר ביותר, שאם לא כן נחרץ דינו למנת מלכות אמה מידיהם של קלגסי האס אס.

שרשרת של תקלות שנגרמו למכונה כתוצאה מרשלנות של אחד העובדים, יהודי כחוש וחולה שמפעם לפעם נרדם בנגוד לרצונו, וסרובו של רבי יעקב לגלות למנהל המפעל מי גרם לתקלה, גרמו לכך שהוא ספג את המלקות האמות במקום היהודי החולה. וכאשר שב הדבר ונשנה, החליט מנהל המפעל להענישו בענש קשה עוד יותר.

תבוסתו המתמדת של הצבא הגרמני כבר נודעה בקרב האסירים, והיה עתידה זו כדי לנסף בהם כחות לעמד בתנאי העבודה האמינים, ביוזעם כי בקרוב יגיע החץ לסבלם. אף מנהל המפעל ידע זאת. ברצותו להעניש את העובד הסורר, הודיע לו חניגית כי בבוא היום, פאשר יעבר המפעל הנחוצ אל תוככי גרמניה מאחורי קו החזית, ידאג באפן אישי שגם הוא ילקח למפעל החדש שיוקם בתוככי גרמניה. תוך כדי דבור כתב המנהל את שמו של רבי יעקב בדר על שלחנו, כתזכורת בולטת להבטחתו.

ההודעה המפתיעה הפתה את רבי יעקב בהלם. השמועות אמרו כי כחות הצבא הרוסי עומדים לכבש בקרוב את צ'נטוסחוב. אף בין פתלי המפעל כבר

רבי יעקב שהספיק להפיר את המנהל האכזר, ידע כי הוא מקפיד לקום את גורי הדין האמינים שלו. לא נותר לו אלא להתפלל, וכדרכו הוא עשה זאת בכל לבו. הישר משלחן המנהל הוא פנה להמשיך כעבודתו כשהוא שופך דמעות בתפלה לפני השוכן בפרומים שעה ארפה כי עצת הרשע לא מקום וכי יזכה בקרוב להנצל ולהגיע לארצות החיים.

פמה ימים לאחר מכן כבר נשמעו מרחוק הדי תותחי הצבא האדם. החזית הלכה והתקברה למפעל, ומנהליו הגרמניים נחפזו לבצע את תכנית המלוו; המכונות פרקו בחפזן והעמסו על גבי משאיות ענק, ומבין אלפי עובדי הכפיה נלקחה קבוצה גדולה והושמה באחד מאולמות היצור כמעמדים לשלוח לגרמניה, למקום שבו יקם המפעל מחדש.

מנהל המפעל לא שכח את הבטחתו. בין מאות העובדים שהצטופפו באולם היצור עמד רבי יעקב. האוירה סביבו היתה חזירת יאוש ואכזבה. העובדים ידעו כי בשלוחם לגרמניה כמעט ברור שגורלם נחרץ למיתה, והם בפני חרישית את מר גורלם. אף רבי יעקב שם לנגד עיניו את מאמר חכמים: "אפילו חרב חדה מנחת על צארו של אדם אל ימנע עצמו מן הרחמים", ושפתי רחשו ללא הרף תפלה.

רעם מנועי המשאיות שיעדו לשלוחם כבר נשמע היטב, ורבי יעקב לא התאיט. הוא ידע כי מפלט אחד נותר לו - התפלה, והוא לא הרפה ממנה לרגע.

ובינתים, הדי וכוח קולני וקשה נשמעו מאחד החדרים. היה זה מפאד מחנה עובדי הכפיה, אשר התופח עם מנהל המפעל בטענה כי פמות כה גדולה של עובדים היא גטל בעבור הצבא הגרמני הנסוג.

לבסוף השגה פשרה. דלת האולם נפתחה, פלגת חילים נכנסו פנימה, בחרו באקראי קבוצה גדולה מקרב הנוכחים במקום, ושלחו אותם חזרה למחנה. יתר האסירים העמסו מיד על המשאיות ושלחו לגרמניה.

רבי יעקב שסמו באפן בולט בראש רשימת הנשלחים, חזר עמה בארץ נס לארצות החיים. ברגע האחרון נצל רבי יעקב ממות לחיים בכח התפלה.

זמן מה לאחר מכן פרצו חילי הצבא הרוסי אל המחנה, והאסירים, ובתוכם רבי יעקב, שחררו לנפשם.

'שאגת מענה' עמ' 042



”וַתִּשְׁלַח אֶת אֲמָתָהּ” (ב, ה)

מהי אַמָּתָהּ? כותב רש"י: "את יְדָה, שְׁנִשְׁתַּרְבְּבָה אֲמָתָהּ אֲמוֹת הַרְבֵּה". וְדַרְשׁוּ חַז"ל (פְּסִיקְתָא זוֹטְרָתָא שְׁמוֹת ב) שְׁנִמְשָׁכָה אֲמַת בַּת פְּרַעֲהַ שְׁשִׁים אֲמוֹת. אִם כֵּן, נִשְׁאַלְתָּ הַשְּׂאֵלָה: אִם הִתְבָּה שְׁבִי־אֹר הִיְתָה רְחוּקָה מִמֶּנָּה כָּל כֶּף, מִדּוּעַ בְּכָל־נֶסֶתָה בַת פְּרַעֲהַ לְהוֹשִׁיט אֵלֶיהָ אֶת יְדָה? וְהֲלֹא בְּדֶרֶךְ הַטְּבַע לֹא הִיָּה כָּל סְכוּי שִׂידָה תִּגִּיעַ עַד לַתְּבָה.

הַתְּשׁוּבָה הִיא, שֶׁבַת פְּרַעֲהַ הִבִּינָה שְׂאָדָם צָרִיךְ לַעֲשׂוֹת כָּל מָה שְׁבִי־כָלְתוּ, וְיֵאֱמִין שְׂאָם אֲמָנָם יִשְׁתַּדֵּל עַד קֶצֶה יְכַלְתוּ, יַעֲזֹרְהוּ ה' הַלָּאָה עַד שִׁי־צִלִּית. וְאִכּוֹן כֶּף עֲשִׂתָה, וְשִׁלַּחְתָּ אֶת יְדָה עַד גְּבוּל יְכַלְתָּה, וּמִהַמְּקוֹם שְׂאֵלֶיךָ הַגִּיעָה הַיָּד הַמְּשִׁיבָה הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לְהֵאָרִיךְ אוֹתָהּ, עַד שֶׁהִגִּיעָה לַתְּבָה.

(פְּרָפְרָאוֹת בְּעֵלֵי מוֹסֵר)



סוֹחַר: "הַפְּרָשָׁה חִסְפָּרַת לִי" שְׁמוֹת

”וַיַּגְדֵּל הַיָּלֵד וַתְּבֹאֵהוּ לְבַת פְּרַעֲהַ” (ב, ו)

הֵיכָן הוּא הַמְּקוֹם שָׁבוּ גְדֵל מִשֶּׁה, הַתְּחַנּוּךְ וְלִמּוֹד גּוֹנוּנֵי מַלְכוּת? בְּבֵית פְּרַעֲהַ. מִדּוּעַ סוֹכֵב ה' שְׁדוּקָא שָׁם יַגְדֵּל מוֹשִׁיעֵן שֶׁל יִשְׂרָאֵל? לְלַמְדָּנוּ, שֶׁ"עֲצַת ה' הִיא תְּקוּמָה". גַּם אִם אָדָם מְנַסֶּה אֶת כָּל הַדְּרָכִים לַעֲשׂוֹת דְּבַר נֶגֶד רְצוֹן ה', לֹא יַעֲלֶה הַדְּבַר בְּיָדוֹ. דּוּקָא בְּבֵיתוֹ שֶׁל פְּרַעֲהַ, שֶׁכַּה נֶסֶה לְהַשְׁמִיד אֶת מוֹשִׁיעֵן שֶׁל יִשְׂרָאֵל, שָׁם גְּדֵל מִשֶּׁה.

(אֲזַנִּים לַתּוֹרָה)

”וַיֹּלֶךְ אִישׁ מִבֵּית לִוִּי וַיִּקַּח אֶת בַּת לִוִּי” (ב, א)

רש"י מְסַבֵּיר שְׁעַמְרָם לָקַח אֶת יוֹכְבֵד, שֶׁהִיְתָה בַת מֵאָה וּשְׁלֹשִׁים שָׁנָה, וְחִזְרָה לְנַעֲרוּתָהּ וַיִּלְדֶּה אֶת מֹשֶׁה.

פְּלִיאָה גְדוֹלָה בְּדַבָּר: אִיךְ יִתְכַּן, שֶׁכֶּאֱשֶׁר יִלְדֶה שָׂרָה אֲמָנוּ אֶת יַצְחָק, בְּגִיל תִּשְׁעִים שָׁנָה, מִצִּינָתָה זֹאת הַתּוֹרָה כִּנְסָה וּפְלָא, וְאֵלּוּ כֶּאֱשֶׁר יִלְדֶה יוֹכְבֵד אֶת מֹשֶׁה בְּגִיל מֵאָה וּשְׁלֹשִׁים הַתּוֹרָה אֵינְנָה מִדְּגִישָׁה נִס זֶה?

מְשַׁל לְשָׁנֵי אֲבִיוֹנִים אֲשֶׁר הָיוּ רִגְלִים לְקַבֵּץ נְדָבוֹת בְּעָרִים שׁוֹנוֹת. פַּעַם אַחַת נִפְגְּשׁוּ שְׁנֵי הָאֲבִיוֹנִים בְּדַרְכָּם וּשְׁחִוּ זֶה עִם זֶה עַל בְּנֵי עִיר מְסִימַת שְׁבָה חֶלֶף כָּל אַחַד מֵהֶם.

אָמַר קִבְּצָן אַחַד לַחֲבֵרוֹ: "כֹּה נְדִיבִים הֵם תוֹשְׁבֵי הָעִיר!"

הַתְּפִלָּא חֲבֵרוֹ: "הֲרֵי הֵם כֹּה קִמְצָנִים!"

אִיךְ יִתְכַּן שְׁשָׁנֵי הָאֲבִיוֹנִים קָבְלוּ רִשָּׁם כֹּה שׁוֹנָה זֶה מִזֶּה עַל בְּנֵי אוֹתָהּ עִיר?

הַתְּבָרָה, שֶׁהָאֲבִיוֹן הַרְאִשׁוֹן בָּקַר בְּעִיר זוֹ בְּיוֹם הַפּוֹרִים, יוֹם שָׁבוּ יְדֵי כָּל פְּתוּחוֹת לְצַדִּיקָה. וְאֵלּוּ הָאֲבִיוֹן הַשְּׁנִי נֶסֶה אֶת מִזְלוֹ בְּאוֹתָהּ עִיר, בְּיוֹם רִגְלֵי בְּשָׁנָה.

זֶהוּ גַם הַהִבְדֵּל בֵּין לֵידַת שָׂרָה לְלֵידַת יוֹכְבֵד.

יוֹכְבֵד יִלְדֶה בְּגִיל מֵאָה וּשְׁלֹשִׁים בְּמִצְרַיִם. בְּמִצְרַיִם כָּל הַלֵּידוֹת הָיוּ כְּרוּכוֹת בְּנִסִּים מִפְּלְאִים, כַּגּוֹן:

* נוֹלְדוּ שִׁשָּׁה תִּינוּקוֹת בְּכֶרֶס אַחַת.

* נוֹלְדוּ תִּינוּקוֹת תַּחַת עֲצֵי הַתְּפוּחַ, הֵם נִבְלְעוּ בְּאֲדָמָה וְשָׁם גָּדְלוּ.

* מְלֶאכִים הָאֲכִילוּ אֶת הַתִּינוּקוֹת מִן הַסֶּלַע דְּבִשׁ וְחֶלֶב.

כֶּף שֶׁלְדָתוֹ הִנְסִית שֶׁל מֹשֶׁה, לֹא הִיְתָה בְּגֶדֶר דְּבַר יוֹצֵא דִפְּוֹן.

אִךְ לְדָתוֹ שֶׁל יַצְחָק, לְעֲמַת זֹאת, הַתְּרַחֲשָׁה בַתְּקוּפָה שְׁבָה עוֹלָם כְּמִנְהַגוֹ נְהַג, וְלָכֵן עֲשָׂה נִס זֶה רִשָּׁם גְּדוֹל וְהִיָּה בְּגֶדֶר חֲדוּשׁ מִפְּלָא.

(הַמְּגִיד מְדוּבְנָא)

”וַתֵּרָא אֵתוֹ כִּי טוֹב הוּא” (ב, ב)

חִידָה

מַהוּ: "יְבוֹא טוֹב, וַיִּקְבַּל טוֹב, מִטוֹב לְטוֹבִים?"

"יְבוֹא טוֹב" - זֶה מִשֶּׁה, שְׁנֵאֲמַר בּוֹ: "וַתֵּרָא אֵתוֹ כִּי טוֹב הוּא" (שְׁמוֹת ב ב).

"וַיִּקְבַּל טוֹב" - זֶה תּוֹרָה, שְׁנֵאֲמַר עֲלֶיהָ: "כִּי לָקַח טוֹב נְתַתִּי לָכֶם" (מְשַׁלֵּי ד ב).

"מִטוֹב" - זֶה הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, שְׁנֵאֲמַר: "טוֹב ה' לְכָל" (תְּהִלִּים קמ"ט).

"לְטוֹבִים" - אֵלּוּ יִשְׂרָאֵל, שְׁנֵאֲמַר: "הִיטִיבָה ה' לְטוֹבִים" (תְּהִלִּים קכ"ד) - וְהֵם יִשְׂרָאֵל.

(מְנַחוֹת נַגִּי)

הלולא דצדיקיא | חיים הופקוביץ

רבי שלמה ליב ב"ר משה יצחק ברעודה < יום חמישי כ"ו טבת תשע"ג

לא יבוא קהל לדרשוּתיה, עליה לאתר ילדים ונערים צעירים שיסכימו להקשיב לה, ותדבר בפניהם".

אכן, זכה רבי שלמה וכל דרשוּתיו שנשא פעמים רבות כל כך בימי חייו, נשמעו בשקיקה על ידי מאות ואלפי אנשים, ויהודים רבים התחזקו בעבודת ה' בזכותו. שיחות אלו הקלטו והופצו עוד ועוד, לתועלת כל יהודי מבקש ה'.

בשנותיו האחרונות חלה רבי שלמה במחלה קשה.

שבועים לפני פטירתו, בשכבו על ערש דני בבית חולים בניו יורק, קרא לבתו וספר לה:

"היום ראיתי בהקיץ כמה גדולי ישראל שכבר הלכו לעולמם. אותם צדיקים גלו לי ששני יהודים שמתגוררים כיום בארץ ישראל הצילו עכשו את חיי. מהם גדולי ישראל שאמרו לי זאת אינני מוכן לגלות לה, אך את שמם של השנים מהארץ אגיד לה, וכאן נקב רבי שלמה בשמם, "אנא צרי עמם קשר עוד היום ומסרי להם את תודתי העמקה"

"אבא, אולי זה רק חלום?" נסתה הבת לומר.

אך רבי שלמה בשלו: "לא חלמתי, היה זה בהקיץ. מהרי עכשו וצרי קשר עמם!"

היהודי הראשון שהבנת חגיגה אליו היה ראש מוסד תורני מצפון הארץ.

"אכן עשיתי מעשה מסים לטובת אביה", כך ספר לבתו של רבי שלמה, "בעקבות צרה שארעה בביתי, נהג אני מזה תקופה ארבה לקום שעתים לפני נץ החמה ולסיים את כל ספר התהלים. לאחר מכן אני מבקש רחמים על צרתי, וכמו כן מוסיף את שמו של רבי שלמה לרפואה שלמה. וכה ברציפות במשך ארבעים ותשעה ימים. היום בבקר, בקר יום החמשים, חשתי עיפות רבה משתלטת על גופי, וכבר חשבתי לותר הפעם על מנהג זה. אך למרות זאת אזורתי עז בנפשי וקמתי לומר שוב את כל ספר התהלים, וכמוכן שגם הזכרתי את שמו של אביה לרפואה שלמה".

היהודי השני שהבנת התקשרה אליו ספר כך: "עוסק בצרכי צבור אנוכי. אתמול בערב ארגנתי בעירי כנס גדול לחזוק בענייני השעה. לאחר תם הכנס, חזרתי לביתי עייף ומתש. מתוך אפיסת כחות חשבתי לעצמי:

"עכשו זה הזמן הראוי לבקש רחמים על רבי שלמה, להתפלל לרפואתו ולהעמיד לזכותו את כל הטרחה והיגיעה הרבה שנפלה בחלקי סביב ארגון הכנס".

לסיום המעשה נציון פי מאחר יותר גלה רבי שלמה לאחד ממקורביו מי היו אותם גדולי ישראל שהופיעו אצלו:

היה זה הגר"א מוילנא (שרבי שלמה עמל רבות בתורתו ומשנתו), מורו ורבו המשגיח רבי יחזקאל, והצדיק רבי נחום לסמן ז"ע.

בצעירותו הגיע פעם רבי שלמה לבקור קצר בארץ ישראל. היה זה בטרם עלותו להתגורר באפן קבע בארץ הקודש.

יום לפני מועד חזרתו לארץ נכר, בא לטל ברכה ממורו ורבו המשגיח רבי יחזקאל לוינשטיין ז"ע.



המשגיח ברכו בחמימות יתרה והאריך בדברי הברכה. לאחר מכן שאל: "שמא תוכל לשוב לכאן גם מחר?"

למרות שהיתה זו טרחה עבורו לעבר דרך בני ברק בדרך לשדה התעופה, קיים רבי שלמה את בקשת רבו ללא עוררין והתייצב בחדרו גם למחרת, שעות ספורות לפני הטיסה.

לגדל תמיהתו, חזר המשגיח וברכו בחמימות רבה, לחץ את ידו ארכות ולאחר מכן פטרו לשלום ללא שהוסיף מאומה.

לאחר נחיתתו בשלום בארץ מגוריו, הבין רבי שלמה את פשר התנהגותו של המשגיח. באותו יום נחטפו כמה מטוסים על ידי מחבלים (ועל אחד מהם אף היה רבי יצחק הויטנר זצ"ל). מרן המשגיח חש בסכנה המרחפת מעל תלמידו, ודאגתו רבה היתה לשלמו.

לאחר נשואיו עלה רבי שלמה עם רעייתו לארץ ישראל, וקבע את מקום מגוריו בירושלים.

לעתים קרובות סר לביתו של מרן ה"חזון איש" בבני ברק, ללמד תורה מפיו או להתיעץ עמו בנושאים שונים בשליחותו של המשגיח רבי יחזקאל. ה"חזון איש" העריכוו מאד ובאחת הפעמים, שח למקורביו בהתפעלות: "הבחור הזה יודע ללמד". בהזדמנות אחרת השמיע רבי שלמה חדוש בפניו, ומרב התפעלות קם ה"חזון איש" ממקומו, חבקו ונשקו.

רבי שלמה עסק רבות בענייני תורת המוסר ובדרפי עבודת ה'. רבו המשגיח אמר לו פעם באחת משיחותיהם הרבות:

"תדע לה שכל ימיה היה עליה לדרש דברי מוסר ברבים. ואם תפסיק מכה, הוסיף המשגיח ונוסף באצבעו, אבוי לה! ואפלו

לדעת נביא!

**מדרשי הנ"ך
לילדי ישראל**

11 כרכים

לילאי 7 ומעלה



מתחילת יהושע עד סוף מלכים ב'

עכשיו בחנויות הספרים

נאה דורש

פנינים על פרשת שבוע מספרי הרב יעקב פוזן

החוק ותרגומו

וַיֵּצֵא פְרַעֲה לְכָל עַמּוֹ לֵאמֹר כָּל הַבְּנֵי הַיִּלּוּד הַיְאֹרֶה תִשְׁלַכְהוּ וְכָל הַבֵּת תַּחֲיוֹן (א, כב)
בבאור המלים "וַיֵּצֵא פְרַעֲה לְכָל עַמּוֹ" כתב רש"י ז"ל, ודבריו מְסֻדָּים על דברי הגמרא (סוטה יב ע"ב): "לְכָל עַמּוֹ - אף עליהם גזר. יום שנולד משה אמרו לו אצטגנינו: היום נולד מושיענו, ואין אנו יודעין אם ממצרים אם מישׂראל, ורואין אנו שסופו ללקות במים, לפיכך גזר אותו היום אף על המצרים, שנאמר 'כל הבן הילוד', ולא נאמר 'הילוד לעברים', והם לא היו יודעים שסופו ללקות על מי מריבה".
התרגום אוינקלוס כתב: "ויפקיד פרעה לכל עמיה למימר כל ברא דיתיליד ליהודאי בנהרא תרמוניה וכל ברתא תסימו". לכאורה התרגום סותר גמרא מפרשת: הגמרא אומרת שפרעה צוה לכל עמו לזרק את ילדיהם ליאור, ואלו אוינקלוס כתב שהגזרה בונה רק כלפי היהודים!

על דרך הפשט אין כאן שום מחלוקת, שהרי גם רש"י אומר שהגזרה בונה ליהודים, ורק ביום הלדת משה גזרו גם על המצרים, אולם המהרי"ל דיסקין באר שכונת התרגום כן: בתחלה היו ממנים אנשים ושומרים מיוחדים על השלכת בני היהודים ליאור, והם באמת נטלו ילדים רק מבתי היהודים, ואותם השליכו ליאור.
אבל עתה, ביום שנאמר לו כי נולד מושיעם של ישׂראל, צוה פרעה ונתן רשות לכל עמו, הינו לכל מצרי, מי שידוע לו על ילד מהישׂראלים - שישליכהו בעצמו היאורה. כתוצאה מכך, מצרי שהיה שונא את חברו המצרי, היה נוטל את בן חברו ומשליכו גם כן אל היאור, ולא נתן היה לתבעו על מעשהו זה כיון ששעו: סבור הייתי שישׂראל דר שם, ולקיים מצות המלך באיתי!
מדוע עשה כן פרעה?

כי אם היה גוזר את הגזרה על המצרים בפרוש, שיש להרג כל ילד מצרי שיולד היום - היה חשש גדול שכל עמו יקומו עליו ויקשרו קשר מלחמה כנגדו, על אשר בא להרג את בנייהם. לכן נקט פרעה בדרך זו. אין אפוא סתירה בין דברי התרגום לנאמר בגמרא, אלא הדעת פרעה היתה שכל המצרים יכולים להרג את בני היהודים, וכך היו, בעצם, המצרים שליחים של פרעה להרג את כל התינוקות שבארץ מצרים, כולל התינוקות המצריים.

הספר נוסף בדברי התרגום "כל ברא דיתיליד ליהודאי", אמר רבי מאיר שפירא זצ"ל מלובלין, וכה היו דבריו:
פרעה רצה להראות כאדם מכבד, שאינו מבחין בין עם לעם, וכשחוקק את החוק, פרסם שהוא מיעד לכל העם בלול, ללא הבדל בין יהודים למצרים. אבל, בד בבד שלח גם לשרים ולפחות אגרת של 'תרגום' לחק החדש כדי למנוע אי הבנות, שבה נאמר במפרש כי הגזרה שיקט רק לברא דיתיליד ליהודאי - לבנים יהודים...

כך זה עובד בכל הגזרות, בכל המדינות - בגזרה כתוב שבכיוול הגזרה היא על כלם, אבל ה"תרגום" האמתי של הגזרה הוא - רק על היהודים.

אצל הגויים - תמיד היהודים אשמים בכל! גם אם הם, הגויים, נלחמים זה בזה - היהודים אשמים בכך.

לכן התרגום של כל גזרה, הלכה למעשה, היא על היהודים...

(רבי שלמה לוינשטיין - ומתוך האור יציאת מצרים)

קל וחמר בשעבוד מצרים

ויעבדו מצרים את בני ישׂראל בפרך (א, יא)

על פסוק זה ישנו מדרש פליאה. לפני שנביא את דבריו נדי לבאר, נסביר מהו "מדרש פליאה".

ובכן, מדרש שיש בו מאמר קצר על פסוק מפסוקי התורה, וכונת דבריו אינה מובנת, עד שנראית כחידה, זהו מדרש פליאה.

לדגמה: בפרשת לך לך יש מדרש שאומר: "תלמידי חכמים נהנים מן הגזל ועמרי כדלעמר". והדברים סתומים לחלוטין: וכי תלמידי חכמים נהנים מן הגזל? יתר על כן, מה הקשר בין הנאמר בפתיחת הדברים: "תלמידי חכמים נהנים מן הגזל", לסיומם: "ועמרי כדלעמר"?

אלא, בארו כן: "גזל" ראשי תבות גם זו לטובה. כונת המדרש לומר, שתלמידי חכמים נהנים מהרגשה שעל כל אשר קורה להם נתן לומר: "גם זו לטובה". ומה כונתו באמרו: "ועמרי כדלעמר"? גם כאן מנח רמז בראשי תבות: כל דעביד רחמנא לטב עביד מרנא רחמנא. מדרשים כאלה ישנם לרב, המתפרשים בדרך זו או אחרת.

על הפסוק שלפנינו - "ויעבדו מצרים את בני ישׂראל בפרך" - אומר המדרש: "חד אמר בקל וחמר, וחד אמר בגזרה שוה".

הדברים נראים תמוהים ביותר לכל רואה, מה הקשר בין עבודת פרך לקל וחמר ולגזרה שוה. ממש חידה!

באר רבי יהונתן איבשיץ זצ"ל: ישנם אנשים שאינם מסגלים לעבודה קשה, אבל לעבודה קלה הם מסגלים. ישנם אנשים שמסגלים לעבודה קשה, ואינם מסתגלים לעבודה קלה, כמו שאומרת הגמרא (בבא מציעא עו ע"א) על "אכלושי (כתפים) דמחוזא" שהבטלה היתה מזיקה להם, ופרש שם רש"י: "במחוזא שהוא עירו של רבא, היו בני אדם הרגילים לשאת משאות תמיד, וכשיושבין בטלים, קשה להן".

בזה נחלקו התנאים שבמדרש: "חד אמר - בקל וחמר", כלומר, פרעה הרשע הפעיל שוטרים שהכירו את בני ישׂראל, והם ידעו מיהו החלש שאינו מסגל לעבודה קשה, ומי זקוק לעבודה קשה שאינו יכול להסתפק בעבודה קלה. פרעה דן אותם בקל וחמר, למי שמסגל לעבודה קלה, נתן פרעה עבודה קשה, ולמי שחייב עבודת "חמר", כלומר עבודה קשה, נתנה עבודה קלה, המזיקה לבריאותו.

"וחד אמר - גזרה שוה". התנא השני מפרש ואומר, שהגזרה, גזרת השעבוד, היתה שוה בין כלם. כלם עבדו בפרך.

הרב חיד"א פרש את דברי המדרש באופן נוסף:

"חד אמר - בקל וחמר" כלומר, בתחלה מנה פרעה ממנים לבדק למה מסגלים בני ישׂראל. ומאחר שהם לא הבינו את כונתו הרעה ואת מזמותיו של פרעה, כי הוא עצמו השתתף בעבודה, רצה כל אחד להראות את כחו וגבורתו, ואת חכמתו היתרה, ובנו במרץ רב. כיון שראו הממנים שפך הם עובדים, הורו להם: למחר תעשו כפלים מהיום. והינו "קל וחמר", מהקל אל החמור.

"וחד אמר גזרה שוה", כלומר, קשי השעבוד היה שוה מתחלתו ועד סופו.

ביום הראשון הודיע פרעה: "מי שיצליח לבנות הכי הרבה היום, יקבל מקפת המלך שָׁכַר גדול". וכך היה - הם עבדו בכל המרץ, ובערב קבלו את שכרם. למחרת הודיעו להם פקיד המלך, כי כך יעשו בכל יום ויום.

(רבי בנימין מז"ל שליט"א - דורש ציון)

הִירָא בְּאֵמַת - אֵינוּ פּוֹחַד מִבְּשָׂר וְדָם!

לֵךְ וְאֶסְפַּת אֶת זַמְנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם (ג. טו)

מִשֶׁה רִבְּנוּ מִצֹּהַר לְאַסֹּף אֶת שְׁבָעִים הַזְּקֵנִים וְיַחַד עִמָּם לְבֹאֵא אֶל פְּרַעֲהוּ. וְמָה הָיָה בְּסוּף?

"וְאַחֲרַי בָּאוּ מִשֶׁה וְאַהֲרֹן וְיֹאמְרוּ אֶל פְּרַעֲהוּ" (ה. א), פֶּרַשׁ רַש"י: "מִשֶׁה וְאַהֲרֹן - אֲבָל הַזְּקֵנִים נִשְׁמָטוּ אֶחָד אֶחָד מֵאַחֵר מִשֶׁה וְאַהֲרֹן, עַד שֶׁנִּשְׁמָטוּ כָּלֶם קָדָם שֶׁהִגִּיעוּ לְפִלְטִיּוֹ, לְפִי שֶׁיִּרְאוּ לְלַכֵּת".

כִּשֶׁהִגִּיעוּ לְאַרְמוֹן, אִף אֶחָד מִשְׁבָּעִים הַזְּקֵנִים לֹא נִשְׁאַר, רַק מִשֶׁה וְאַהֲרֹן לְבָדָם, אֲבָל הַזְּקֵנִים הַשְּׁתַּמְטוּ כִּי פָּחַדוּ לְלַכֵּת. זֶה לֹא הָיָה פְּשׁוּט לְבֹא לְבֵית פְּרַעֲהוּ. הָיוּ לְאַרְמוֹנוֹ אַרְבַּע מֵאוֹת פִּתְחִים, וְעַל כָּל פִּתַּח וּפְתַח שָׁמְרוּ אַרְיֹת, דְּבִים וְנִמְרִים. מִי שֶׁנִּכְנַס לְלֹא רְשׁוּת - קָרְעוּ אוֹתוֹ לְגוֹרִים. פָּחַד פְּחָדִים!

מִמִּשְׁיַף רַש"י: "וּבְסִינֵי נִפְרַע לָהֶם, וְנִגְשׁ מִשֶׁה לְבַדּוֹ" (כד. ב) וְהֵם לֹא יִגְשׁוּ, הַחֲזִירִים לְאַחֲרֵיהֶם". לְפָרַעֲהוּ לֹא הִלְכְתֶּם? - "גִּיִּישׁ גְּעוֹזֵנְטֶעֶרֶהֵיִיט", לְכוּ לְחַיִּים וּלְשֹׁלוֹם...

וְהַשְּׂאֵלָה הַנִּשְׂאָלָת: עַל מָה מִגִּיעַ לָהֶם עֲנִשׁ? הֵם בְּאֵמַת רָצוּ לְלַכֵּת אֲבָל פָּחַדוּ, לֹא יָכְלוּ. הַרְגָּלִים פְּשׁוּט לֹא הִלְכוּ!

הַפְּשֵׁט פְּשׁוּט. בְּמַעֲמַד הַר סִינֵי נִצְטוּהָ מִשֶׁה: "וְהַגְבַּלְתָּ אֶת הָעַם סָבִיב לְאֹמֶר הַשְּׁמָרוּ לָכֶם עֲלוֹת בְּהָר וְנִגַּע בְּקִצְהוֹ כֹּל הַנִּגַּע בְּהָר מוֹת יוּמָת. לֹא תִגַּע בּוֹ יָד כִּי סָקוּל יִסְקַל אוֹ יָרֵה יִירֵה אִם בְּהֵמָה אִם אִישׁ לֹא יִחִיָּה" (טו, יב-יג).

לָמָּה מִגִּיעָה מִיתָה לְמִי שְׁעוֹלָה לְהָר?

זֶה לֹא עֲנִשׁ. זֶה מִצִּיאוֹת! בְּזִמְנֵן מִתֵּן תּוֹרָה הַקִּבְּ"ה כְּבִיכּוֹל יָרַד עַל הַר סִינֵי. הִיתָה שָׁם כְּזוֹ קִדְשָׁה, שְׂאֵי אֶפְשָׁר הָיָה לְחַיּוֹת שָׁם! וְהָרְאִיָּה לְכָד שְׂזָה לֹא עֲנִשׁ, שֶׁהָרִי כָּתוּב בְּמִפְרָשׁ: "אִם בְּהֵמָה אִם אִישׁ לֹא יִחִיָּה", וְהָרִי בְּהֵמָה אֵינְנָה בַּת עֲנִשׁוֹ, וּמִדּוּעַ תְּמוֹתָ? - אֲלֵא וְדַאי שְׂאִין זֶה עֲנִשׁ אֲלֵא זֶה מִצִּיאוֹת שְׂגוּף לֹא הָיָה יָכוֹל לְחַיּוֹת עַל הַר סִינֵי בְּזִמְנֵן מִתֵּן תּוֹרָה. כְּמוֹ אֲדָם הַמִּכְנִיס אֶת יָדוֹ לְאֵשׁ, שְׂיָדוֹ נִשְׂרַפֶּת. זֶה לֹא עֲנִשׁ, זֶה מִצִּיאוֹת. אֵשׁ שׁוֹרֶפֶת!

אִם כֵּן אִיךָ מִשֶׁה רִבְּנוּ עָלָה עַל הַר סִינֵי? וְאַהֲרֹן אִיךָ עָלָה?

הַתְּשׁוּבָה הַיָּא: בֵּן אֲדָם בְּעַל גּוּף מְגֻשָּׁם אֵינוּ יָכוֹל לְעֹלוֹת. מִשֶׁה רִבְּנוּ, אִישׁ אֲלֵקִים - יָכוֹל! אַהֲרֹן, קְדוֹשׁ ה', הָיָה לוֹ גְּבוּל לְעֲצָמוֹ שֶׁעַד שָׁם הָיָה יָכוֹל לְעֹלוֹת, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר: "וְגַם הַכֹּהֲנִים הַנִּגְשִׁים אֶל ה' יִתְקַדְּשׁוּ" (טו, כב). הַכּוֹהֲנִים גַּם הֵם יָכְלוּ לְעֹלוֹת עַד גְּבוּל מְסִים. לֹא כְּמוֹ אַהֲרֹן, אֲבָל יוֹתֵר מִכָּל הָעַם. לָמָּה הֵם יָכְלוּ לְעֹלוֹת? - כִּי הֵם "הַנִּגְשִׁים אֶל ה'" - יֵשׁ לָהֶם קִרְבַּת ה' מִיַּחַדְתָּ הַמֵּאֲפִשֶׁרֶת לָהֶם לְעֹלוֹת עַד גְּבוּל מְסִים. הֵם יָכוֹלִים לְעַמֵּד בְּדִרְגָּה גְּבוּהָה יוֹתֵר שֶׁל קִדְשָׁה.

הַזְּקֵנִים טַעְנוּ שְׂאִינָם יָכוֹלִים לְלַכֵּת לְפָרַעֲהוּ כִּי הֵם רוֹעֵדִים מִפָּחַד, לֹא מִסְגָּלִים לְהַכְנִס לְגוֹב הָאֲרִיּוֹת. הֵם רוֹצִים לְלַכֵּת, אֲבָל הַגּוּף נִהְיָה קְפוּא, לֹא זֶה. אִיךָ מִשֶׁה וְאַהֲרֹן לֹא פָּחַדוּ? אֲמַנְתָּ כְּתוּב שֶׁחַיּוֹת בְּאַרְמוֹן לוֹ אוֹתָם, אֲבָל מֵרֹאשׁ הֵם לֹא יָדְעוּ אֶת הַסּוּד הַזֶּה שֶׁהָיוּ נֹסִים. אִיךָ, אִם כֵּן, הַרְגָּלִים שְׁלָהֶם כֵּן הִלְכוּ לְאַרְמוֹן פְּרַעֲהוּ?

הַעֲנִין יוֹבֵן עַל פִּי מַה שֶׁקָּרָה עִם הַמִּיּוֹלָדוֹת: כְּתוּב: "וְתִירָאֵן הַמִּיּוֹלָדוֹת אֶת הָאֲלֵקִים וְלֹא עָשׂוּ כְּאֲשֶׁר דָּבַר אֲלֵיהֶן מִלֶּךְ מִצְרַיִם וְתַחֲיִין אֶת הַיְלָדִים" (א. י). וְאֲמַנְתָּ זֶה שְׂלֵא עָשׂוּ אֶת מַה שֶׁמִּלֶּךְ מִצְרַיִם צִוָּה עֲלֵיהֶן לְהַרְגֵּן אֶת יְלָדֵי יִשְׂרָאֵל - זֶה בְּרֹרָה, הֵן מַחֲיִבּוֹת לְנַהֵג כֵּן כִּי אֲסוּר רְצִיחָה הוּא בְּיַהֲרֵג וְאֵל יַעֲבֹר. אֶךְ בְּנוֹסֶף לָכֵן, "וְתַחֲיִין אֶת הַיְלָדִים" - "מִסְפָּקוֹת לָהֶם מִיָּם וּמִזוּן" (רש"י).

בְּדֶרֶךְ הַטֵּבַע קוֹרָה שְׂאֲחוֹ מְסִים מֵהַתִּינוּקוֹת נוֹלָדִים מְשֻׁתָּקִים אוֹ מִתִּים, וְכַעַת עִם הַגּוֹרָה עֲמָדוֹ הַמִּיּוֹלָדוֹת בְּתַפְלָה: כִּיֵּן שֶׁבְּדֶרֶךְ הַטֵּבַע קוֹרָה שְׂנוֹלָדִים יְלָדִים מִתִּים, אֲנִי מְבַקְשׁוֹת שְׂאִף אֶחָד לֹא יָמוּת. שְׂכַלְמֵם יוֹלְדוּ חַיִּים וּבְרִיאִים. וְלָמָּה? כִּי אִם תִּינוּק אֶחָד יָמוּת - יֹאמְרוּ יִשְׂרָאֵל שְׂאֲנַחְנוּ הַרְגָנוּ אוֹתוֹ.

הָרִי לְכַאוֹרָה הָיָה עֲדִיף הַפּוֹךְ - שֶׁהֲאֲחוֹ הַרְגִיל שְׂמֵתִים בְּשַׁעַת לִידָה יָמוּתוּ, כֵּן הָיוּ מְרָאוֹת לְפָרַעֲהוּ שֶׁלְּפָחוֹת מִשֶׁהוּ הֵן עָשׂוּ... אֲבָל עֲתָה, כְּשֶׂאִף אֶחָד מֵהַתִּינוּקוֹת הַיְהוּדִים לֹא מָת - הָרִי בְּרֹר כְּשֶׁמֶשׁ שֶׁהוּ "צִצְמָמוֹ" עַל פְּרַעֲהוּ, לֹא עָשׂוּ שׁוּם דְּבַר. "וְתַחֲיִין אֶת הַיְלָדִים" - צִחְקוֹ מִמֶּנּוּ לְגַמְרֵי.

יִתְרָה מְזוֹ אָמְרוּ חַז"ל (שְׁמוֹת רַבָּה א, יא): "לָמָּה נִקְרָא שְׂמָה [שֶׁל מְרִים] פּוּעֵה? - שֶׁהוּפִיעָה פְּנִים כְּנֶגֶד פְּרַעֲהוּ, זָקְפָה חֲטֻמָּה בּוֹ וְאָמְרָה לוֹ: אוֹי לוֹ לְאוֹתוֹ הָאִישׁ כְּשִׁיבָא הָאֲלֵקִים לְפָרַע מִמֶּנּוּ" - הַקִּבְּ"ה יַעֲנִישׁ אוֹתָךְ עַל מַעֲשֶׂיךָ! 'הַכְּנִיסָה לוֹ' כֵּכָה...

כְּשֶׁפְּרַעֲהוּ שָׁמַע זֹאת, "נִתְמַלָּא עֲלֶיהָ חֲמָה לְהַרְגָּה" - רָצָה לְחַנֵּק אוֹתָהּ, וְרַק בְּכּוֹחַ יוֹכְבָד אֲמָה נִצְלָה מִמּוֹת בְּטוּחַ: "וְלָמָּה נִקְרָא שְׂמָה [שֶׁל יוֹכְבָד] שְׂפָרָה? - שֶׁהָיְתָה מְשַׁפֶּרֶת עַל דְּבָרֵי בְּתוּהָ וּמְפִיסֶת עֲלֶיהָ, אָמְרָה לוֹ: אֲתָה מְשַׁגִּיחַ עֲלֶיךָ? תִּינוּקָתָה הַיָּא, וְאֵינָה יוֹדַעַת כְּלוּם..."

כְּשֶׁפְּרַעֲהוּ שׁוֹאֵל אוֹתוֹ לָמָּה לֹא שָׁמְעוּ בְּקוּלוֹ - הֵן מְסַפְּרוֹת לוֹ "בְּאַבְעַ מַעֲשֵׂה'ס", שֶׁהַנְּשִׁים הַיִּשְׂרָאֵלִיּוֹת נִמְשְׁלוּ לְחַיּוֹת... "כִּי חַיּוֹת הֵנָּה - כֵּן אָמְרוּ לוֹ: אֲמָה זֶה כְּחַיּוֹת הַשָּׂדֶה נִמְשְׁלוֹת שְׂאִין צְרִיכוֹת מִיּוֹלָדוֹת, יַהֲוֶה נִמְשָׁל כְּאַרְיֵה וְכו', כֵּן אָמְרוּ לְמֶלֶךְ פְּרַעֲהוּ, לְלֹא פָּחַד וּמְרָא: אִיךָ בְּאֵמַת הֵן לֹא פָּחַדוּ?

"וְתִירָאֵן הַמִּיּוֹלָדוֹת אֶת הָאֲלֵקִים" - הָיָה לָהֶן כְּזֶה פָּחַד מֵהָאֲלֵקִים, שְׂלֵא הָיָה אֲצֵלָן מְקוּם לְפָחַד מִבְּשָׂר וְדָם. כְּשֶׁבֵן אָדָם יֵשׁ לוֹ כְּזֶה פָּחַד מֵאֲלֵקִים - נֶעְלַם מִלְּבוֹ הַפָּחַד מִבְּנֵי אָדָם.

רִבְּנוּ יוֹנָה ב'שְׂעָרֵי תְּשׁוּבָה' (שַׁעַר א אוֹת יד) אוֹמֵר כֵּן: "וְאָמַר אֶחָד מִן הַמִּתְנַפְּלִים בְּחִין עֲרֹכּוֹ: אֲנַחְתִּי מִפָּחַדְךָ - הַרְחִיקָה מִמֶּנִּי הָאֲנַחוֹת" - אֲנִי כֵּן כֵּן מִפָּחַד מִמֶּךָ, הַשִּׁי"ת, שֶׁכָּבַד אֵינְנִי מִפָּחַד מֵאַף אֶחָד אַחֶה "דְּאֲגַתִּי מִקְצֵר יָדִי בְּעַבְדוֹתְךָ - הַרְחִיקָה מִמֶּנִּי הַדְּאָגוֹת" - אֵין לִי כְּבֹר שׁוּם דְּאָגוֹת. לָמָּה? כִּי יֵשׁ לִי רַק דְּאָגָה אַחַת - אוֹלֵי אֵינְנִי עוֹשֶׂה בְּשִׁלְמוֹת אֶת הַמְּטָל עָלַי לְעֲשׂוֹת בְּעַבְדוֹת ה'!

אָדָם שֶׁפּוֹחַד מִכָּל הוֹלֵךְ בְּרַחוּב וְרוֹאֵה כְּלָב, אוֹלֵם חֲמִשִּׁים מְטָרִים מִשָּׁם הוּא רוֹאֵה אַרְיֵה אֵימְתָנִי. מַה קוֹרָה כְּעַתָּה הָאֵם עֲדִין יַחֲשֵׁשׁ מֵהַכְּלָב? - וְדַאי לֹא. הַפָּחַד מִפְּנֵי הַכְּלָב נֶעְלַם. הָאֲרִיָּה לִקַּח מִמֶּנּוּ אֶת כָּל הַפָּחַד מֵהַכְּלָב.

לְמִיּוֹלָדוֹת הָיָה כְּזֶה פָּחַד מִרְבוּנוֹ שֶׁל עוֹלָם, מִמִּילָא הֵן לֹא פָּחַדוּ מִפְּרַעֲהוּ. נִשְׁבַּח עֲתָה לְעִנְיָנוּ. לְמִשֶׁה וְאַהֲרֹן הָיָה צׁוּי מֵאֵת הַשִּׁי"ת לְלַכֵּת לְפָרַעֲהוּ. גַּם הֵם יוֹדְעִים שֶׁיֵּשׁ בְּאַרְמוֹן פְּרַעֲהוּ דְּבִים, אַרְיֹת וְנִמְרִים, שֶׁמְסַכְּנֵן אֶפְלוּ לְהַתְקַרֵּב לְשַׁעֲרֵי הָאֲרְמוֹן, עַל אַחַת כְּמָה וְכְמָה לְהַכְנִס לְתוֹכוֹ - זֶה דְּבַר כְּמַעֲט בְּלִתֵּי אֶפְשָׁר, סְכִינַת נִפְשׁוֹת בְּרֹרָה! אֲבָל הֵם הוֹלְכִים לְלֹא שׁוּם פָּחַד, הַרְגָּלִים שְׁלָהֶם לֹא קִפְאוּ! מִדּוּעַ? - כִּי כְּשִׁירָאֵת הַשְּׂמִים כָּל כֵּן גְּדוּלָה - לֹא מִפָּחַדִים מִשׁוּם דְּבַר אַחֵר!

לוֹ הָיוּ הַזְּקֵנִים גַּם הֵם הוֹלְכִים עִם מִשֶׁה וְאַהֲרֹן יַחַד, בְּלִי לְפָחַד מִפְּרַעֲהוּ וּמֵהָאֲרִיּוֹת וְהַדְּבִים שְׁלוֹ - הָיָה זֶה סִימָן שֶׁדְּרָגַת יְרֵאת הַשְּׂמִים שְׁלָהֶם גְּבוּהָה, כְּמוֹ זֶה שֶׁל מִשֶׁה וְאַהֲרֹן, וְהָיָה בְּאַפְשָׁרוֹתָם לְעֹלוֹת לְהָר סִינֵי. גּוּף רָגִיל אֵינוּ יָכוֹל לְעֹלוֹת לְהָר סִינֵי, אֲבָל גּוּף כְּמוֹ שֶׁל מִשֶׁה וְאַהֲרֹן יָכוֹל. אֲבָל הַזְּקֵנִים לֹא הָיוּ בְּדִרְגָּה גְּבוּהָה זֶה. בְּדֶרֶךְ לְפָרַעֲהוּ הָדָם שְׁלָהֶם קִפְאוּ, הַרְגָּלִים נִעְצְרוּ וְלֹא יָכְלוּ לְזוּז מִמְקוֹמָן. יֵשׁ לָכֶם דָּם? יֵשׁ לָכֶם גּוּף רָגִיל? - אֵינְכֶם יָכוֹלִים לְעֹלוֹת לְהָר סִינֵי!

זֶה לֹא עֲנִשׁ, אִם כֵּן, אֲלֵא מִצִּיאוֹת!

אֶ גְּעוּוֹאֲלִדִיעַ יִסוּד - יְרֵאת שְׂמִים אֲמִתִּית בְּדִרְגָּתָהּ הַגְּבוּהָה הַיָּא, שְׂאִין פָּחַד מֵאַף אֶחָד בְּעוֹלָם!

(רבי ראובן מרלנשטיין זצוק"ל - יחי ראובן)



גליון

314

פרשת שבועת תש"פ

וַתְּוַחֲלֵן אֶת הַיְלָדִים (א, יז)

מעט לאיש נדכה זה. לאחר מחשבה קלה אמר לאיש: "ראה נא ידידי, אני עצמי איני אדם אמיד כלל וצר לי שלא אוכל להושיעך, אבל מכיר אני כאן בעירנו יהודי אחד עשיר גדול שאינו מהחרדים כל כך, וידוע בסביבה כאדם קיצוני הנתון למצבי רוח... אצל עשיר זה, יתכנו שני קצוות הפוכים, או שיפתח ליבו לענייך, ואז תקבל אצלו מנה יפה. או שלא תקבל ממנו אף לא פרוטה אחת, והוא יגרש אותך מביתו בבושת פנים..."

החליט האיש לנסות את מזלו אצל אותו עשיר, כאשר כבר ראה שבין כך אין לו הרבה מה להפסיד, ובמקרה הגרוע ביותר יגורש מן הבית, והכין את עצמו לכל מצב שיהיה. הגיע האיש אל הכתובת הרשומה לפניו והקיש בדלת, למזלו היה העשיר בביתו והזמינו להיכנס אל טרקלינו ולהציע את עניינו. לאחר כמה דברי פתיחה ונימוסין ניגש העשיר ישר אל הנקודה, והחל לתחקר את היהודי בכמה פרטים נחוצים. בין הדברים שואל אותו העשיר: "כמה ילדים יש לך?"

"אחד עשר ילדים בלי עין הרע!" - ענה האיש.

כשמוע זאת העשיר השתנו פניו בבת אחת, והחל צועק עליו ולהוכיחו על פניו: "וכי אינך מתבייש?! אם יש לך כל כך הרבה ילדים, איך אתה לא דואג לעבוד קשה בכל כוחותיך לפרנסם ולהשיאם? הרי זו הפקרות וחוצפה! זו היא גזילת הציבור שצריכים הם לתמוך בך ולהשיא את בניך!". כך המשיך לשפוך קיתונות של רותחין, ורצה לגרשו מן הבית.

כשראה היהודי את מצבו, שגם מכאן עומד להישלח בלא כלום, החליט שלא להישאר חייב לעשיר על טענותיו, והשם יתברך נתן בלבו תשובה ניצחת. פנה אפוא היהודי אל העשיר ושאל אותו: "יסלח לי מר, וכמה ילדים יש לך?"

ענה העשיר: "ילד אחד בלבד, וברוך ה' יש לי פרנסה בשפע עבורו, אבל אתה אדם לא אחראי, פרזיט! חי ללא חשבון וגוזל מעות הציבור, וזו חוצפה גדולה וכו'..."

המתין לו היהודי עד שסיים את תוכחתו, ולאחר שסיים אמר לו כך: "שמע נא היטב, רואה אני שמכאן כבר לא ייצא מאומה והולך אני לדרכי, אבל דע לך שבדבר אחד עשיר אני יותר ממך!"

התפלא העשיר ושאל: "במה עשיר אתה יותר ממני? מה כבר יש לך שלי אין..."

סיפר הגה"צ רבי גמליאל רבינוביץ שליט"א: סיפר לי יהודי אחד, שכמו הרבה משפחות בארצנו הקדושה נאבק גם הוא קשה על פרנסתו, בקושי הוא מצליח לסיים את החודש, ובביתו אחד עשר ילדים בלי עין הרע כן ירבו. והנה הגיעה עת שידוך בנו הראשון במזל טוב, אך הכיס ריק ואין בו, והרי זה בלתי אפשרי לגשת אל פרק זה של 'האיש מקדש' בלא נדן ולא ממון... החליט אותו אדם שאם כאן אין המזל מאיר לו פנים, ייצא לנסות את מזלו ממרחק, שמא יוכל לקבץ מאחינו בני ישראל שבחוץ לארץ מעט מעות שיסייעוהו להשיא את בנו.

ארז את מיטלטליו ושאר צרכי הדרך, ויצא לחוץ לארץ להתדפק על דלתי הגבירים לבקשם שיהיו לו לעזר ולאחיסמך. אבל לדאבון ליבו, מזלו הביש רדף אחריו גם שם, ולא הצליח לצבור אפילו כדי כיסוי עלות כרטיס הטיסה... בראותו כי כן, נשבר לבו בקרבו מאוד, והפסיק להתדפק על הדלתות כאשר בין כך לא הועילו לו נקישותיו... הוא עזב את מלאכתו כך באמצע היום ונכנס לבית כנסת צדדי אחד בלב שבור ודואב, לקח את ספר התהילים בידו והחל שופך צקון לבו בתפילה לפני ד', כשדמעות רבות ורותחות ניגרות מעיניו.

כך ישב לו אותו אדם ובכה ולא שת לבו כי מתקרבת שעת מנחה ואנשים החלו להתאסף לתפילה. והנה נכנס לבית הכנסת אדם אחד שנחרד למראה היהודי היושב כך ובוכה, הדבר נגע ללבו, והבין שהאיש נתון בצרה. בסערת ליבו ניגש אל היהודי, הגיש לפניו כוס משקה צונן וביקשו לברך וללגום מעט, ולאחר שנתן לו ברכת 'שלום עליכם' שאלו בעדינות לסיבת בכיו ומרירותו.

האיש האורח נרגע מעט והודה למטיבו על יחסו הטוב אליו וסיפר לו דברים כהווייתם, איך שהוא עומד בעירום וחוסר כל, בביתו ממתינים לו משפחתו הענפה, ומייחלים מאד שיביא עמו מעות, כדי שיוכלו לגשת אל החתונה. והנה הוא מסתובב פה בניכר, משרך את עצמו מדלת אחת לשנייה ומגביר אחד למשנהו, אבל אין רואה שום ברכה בעמלו, ועדיין הוא עומד כמעט באותו מצב כבתחילה, ואינו מוצא שום עצה בנפשו. בשמוע איש שיחו במה המדובר נגעו הדברים לליבו, והחל לחשוב כיצד ובמה יכול הוא לעזור

מצידה את מה שהיא יכולה לעשות, והושיטה את ידה לעבר התיבה. ומכאן ואילך - מתערבים משמים, והקב"ה עושה לה נס שתתרבב ידה אמות הרבה עד לתיבה, כדי שתוכל להביא את התיבה אליה.

כי ידעה בת פרעה את סוד האדם בעולם, ש'אדם לעמל יולד', ואין האדם מצווה להצליח אלא רק לעשות את מה שביכולתו, וכיון שיכולה היתה רק לשלוח את ידה שהיתה רק אמה אחת, היא עושה מה שהיא יכולה, ומן השמים כבר סייעו שאותה אמה הכפילה את עצמה פי שישים, והצליחה בזה להציל את משה. **[מתוך 'שלמים מציון']**

* * *

הוא היה תינוק מתוק, חייכן ומלא שמחה. כשגדל קצת היה למושא הגאווה של המשפחה. אבל את השנים הללו הוא לא היה מסוגל לזכור... הזיכרונות הראשונים שנחרטו במוחו היו מכירת המכונה, של הרב'ה אהרון, וצעדו - אותם זכרונות - שלובי זרוע עם המאבק שהתחיל באותה שנה... מאבק שהתחיל, ולא הסתיים לעולם... מאבק אמיתי, מתיש, סוחט כוחות גוף ונפש - מאבק של קשיי למידה וריכוז.

היו שהתייאו כבר בשנים המוקדמות ההן, הרימו ידיים וקבעו בפסקנות שהלימודים לא נועדו בעבורו. כמו שני קווים מקבילים שלעולם אינם אמורים להיפגש. אחרים המתינו קצת עם הקביעה הנחרצת הזו, מניחים לו להתמודד ולהילחם על כל בדל אות, על כל הברה. היה בו, בתינוק שהפך לילד, שילוב בלתי מצוי של קשיי למידה וקשיי ריכוז והיגוי שהתגבהו כהר אימתני שראשו מגיע השמימה. קשיים ממשיים, שאיימו להכריע את מאמצי הטיפוס שלו. קשיים שלא אפשרו לו להתקדם ולהעפיל.

לצד כל אלו, היו לו גם מעלות ייחודיות. מעלות שהאירו את אישיותו ולא הניחו לו להידחק לשולי החברה. הלב, והרצון, היה לו לב זהב, שגרם להיות אהוב בכל מקום. והיה בו כוח רצון עצום, שהעניק לו את היכולת להמשיך ולהיאחז בצפורניים. להמשיך ולהיאבק מול הקשיים, גם אם ההצלחות לא האירו לו פנים.

כך חלפו עליו שנות הילדות ב'תלמוד תורה'. הוא היה מתאמץ בכל כוחותיו להקשיב ולהתרכז, משנן שוב ושוב, ולא מתייאש. ילד צעיר, שנלחם בכל הכוח. ילד שיש לו את כל הסיבות לכישלון. ובכל זאת אינו אומר נואש. אבל המאבק שלו הלך ונהיה קשה משנה לשנה.

כשהצליח לכבוש את פסגתו של ההר הראשון ולרכוש את אומנות הקריאה, היו חבריו לכתה בעיצומו של הטיפוס על ההר הבא, שקועים ראשם ורובם בלימודי החומש עם פירוש רש"י. הוא המשיך לטפס, מתנשם ומתנשף, משקיע כל בדל של יכולת, מקווה לכבוש גם את הפסגה הזו, אבל החברים המשיכו לדהור בקצב שהיה בלתי אפשרי בעבורו. הם שינו

הסביר לו היהודי: "הרי אמרו חכמינו ז"ל (גדה לא). שלשה שותפים באדם - הקב"ה, אביו ואמו. אני עשיתי אחד עשר פעמים עסקי שותפות עם הקב"ה בעצמו, ואתה השתתפת עמו רק פעם אחת! אני 'שותף' עם השם יתברך באחד עשר עסקאות, ואתה לא השתתפת עמו כי אם בעסקה אחת בלבד...".

נדהם אותו גביר מתשובתו הקולעת של היהודי, ועל אתר הוציא ממגירתו את פנקס הצ'קים ורשם את כל הסכום שנדרש לאותו יהודי להשיא את בנו, כדי שגם לו יהיה חלק בשותפות הנפלאה הזו... והוסיף וביקשו שבנישואי הילד הבא יבוא אליו שוב, כדי לשתפו גם בעסקה השניה!

ומאז בכל ילד שמגיע לפרקו נוסע אותו יהודי לחוץ לארץ, ומתקבל בברכה ובחום אצל אותו עשיר שרוצה להיות גם כן שותף בעסקה עם הקב"ה, ומשלשל לידו את כל הסכום הדרוש להוצאות הנישואין.

זה המבט של התורה על גידול הילדים והבאתם לעולם, יש כאן שותפות עם ד' יתברך! כשמגיעים מתוך תחושה כזו, גם היחס לילדים עצמם שונה לגמרי, הרי אנו שותפים בהם עם הקב"ה, בזכותם נעשינו שותפים למלך!

[מתוך 'טיב הקהילה']

וּתְשַׁלְּחוּ אֶת אִמְתָּה וּתְקַוֶּהָ (ב, ה)

את ידה, שנשתרבה אמתה אמות הרבה (רש"י)

מבואר במפרשים (דעת זקנים, רבינו בח"י), שהשתרבה ידה שישים אמה. כידוע, אין הקב"ה עושה ניסים בחינם, א"כ מוכרחים לומר שתיבת משה היתה מונחת בתוך עומק הסוף - שישים אמה (בסביבות 30-36 מטר), ולא היתה אפשרות להגיע אליה ללא יד של שישים אמה.

ידועה השאלה, אם בת פרעה היתה כל כך רחוקה מן התיבה, מדוע שלחה את ידה לעבר התיבה כדי לקחתה, הרי לא ידעה שיעשה לה נס וידה תשתרבה אמות הרבה, ואין שום הגיון לעמוד במרחק כה רב, ולשלוח את היד כדי לקחתה. ובת פרעה שהיתה בת מלך מסתמא היתה חכמה ולא עשתה דברים שאין בהם שום תועלת, וא"כ לשם מה היא שולחת את ידה.

ומובא בשם מרן ה'חפץ חיים' זצ"ל שביאר, שרואים מכאן יסוד גדול, שגם בדברים שנראה לעיני האדם שאין בכוחו וביכולתו להצליח, עדיין אין בזה 'פטור' שלא צריך לעשות כלום. אלא למרות שבדרך הטבע אי אפשר להצליח בזה, חובת האדם לעשות מה שהוא יכול לעשות. וכשיעשה כל מה שביכולתו לעשות, כבר יזכה שהקב"ה ישלח לו את עזר משמים, ויצליח בדרכיו. ולכן, כאשר בת פרעה ירדה לרחוץ על היאור, וראתה את התיבה במרחק גדול ממנה וגם הבינה שיש בתוכה מישהו שצריך להציל אותו - עשתה

כבר פרקי משנה, צללו אל תוך הגמרא, שלטו בנבכי האותיות הקטנטנות והבינו היטב את המילים הארמיות, והוא נותר אי שם בתחילת הדרך... משתרך אחר כולם...

בישיבה כבר היה פער הלימודים עצום. פסגתו של ההר כוסתה בערפילים, ההעפלה היתה בלתי אפשרית בעבורו. אבל גם כשאחרים הרימו ידיהם בחוסר אונים, המשיך הוא להיאחז בסלעים ולטפס. המשיך לרצות בכל ליבו ונשמתו. היה לו מקום של כבוד בין הבחורים. הם אהבו אותו, העריכו את מידותיו התרומיות. אבל הוא לא הסתפק בכל אלו, הוא שאף בכל ליבו להיות תלמיד חכם. השתוקק להגות בתורה, לזכות להבין את הוויות אביי ורבא. להתפלפל בחידושים ובסברות, להתייגע...

המשגיח ראה בצרת נפשו והשיאו בעצה נבונה. הוא יעץ לו להמשיך ולהשקיע את כל כולו, אבל בפרק אחד בלבד. להתחיל ללמוד את הפרק השני של 'בבא מציעא', ולהמשיך להתעמק בו, ורק בו, להתפלפל ולהגות בסוגיות, ולא להרפות. להיות בבחינת תלמיד חכם אמיתי. אבל בפרק הזה האחד.

הוא קיבל את העצה כי נבונה היתה וגם מפני ששביל אחר לצעוד בו לא מצא. למד את הפרק 'אלו מציאות', שינן והתאמץ להבין, וכשסיים התחיל אותו שוב מבראשית. ההר היה גבוה, אבל כל פסיעה קידמה אותו אל הפסגה והוא טיפס בכל כוחותיו. התייגע להבין לעומק, ככל יכולתו. לא התייאש. ההצלחה נסכה בו עידוד וכוחות נפש. העניקה לו סיפוק רוחני עצום. הרוותה את נשמתו. הפרק הזה, אותו ידע על בוריו, היה עוגן ההצלחה שלו. הוא זוכה להגות בתורה. שאיפת חייו מתגשמת.

קול ששון וקול שמחה החל להישמע בקרב חבריו לישיבה, וטוב הלב המפורסם שלו מצא כרי פעולה נרחבים. הוא היה מברך את החתנים בכל לב, מפזז ומכרכר לפנייהם, מצהיל פנים, משתתף בשמחתם בכל מאודו.

רכבת החיים המשיכה לדהור, הזמן לא עצר מלכת. חבריו ערכו בריתות והובילו ילדים אל ה'חידר'. צעירים ממנו נישאו והקימו בתים, והוא המשיך להמתין על ספסל הישיבה. הוא, והפרק השני של 'בבא מציעא'... להמתין, ולקוות בכל ליבו כי תמצא המשפחה שתביט על חצי הכוס המלאה שיש בו, ולא רק על זו הריקנית...

עד לאותה פגישה אומללה עם אחד השדכנים שהפגישו איתו...

"שמעו שמעתי עליך", הגיב השדכן בניד ראש וסקר את הבחור בחוסר סימפטיה מכף רגלו ועד קדקודו, "אז מה, ללמוד יודע אתה?", שאל בנימת זלזול.

הוא התבלבל. הזלזול הציני שבצבץ בקולו של השדכן לא נעלם מאוזניו הרגישות. גם המבטים פצעו את נפשו.

"יודע אני את פרק 'אלו מציאות' על בוריו", ענה בניעמות, משתדל לגייס שרידים של כוחות נפש כדי להמשיך בשיחה, "אף כתבתי עליו חידושי תורה במחברתי", הוסיף בקול שלוו.

השדכן שלא היה לו בעולמו דבר חוץ מכסף, פרץ בצחוק, צחוק מצמרר, צחוק שנובע מהמחוזות האפלים בנפשו של האדם. צחוק מר מלענה... הצחוק הזה ננעץ כחיצים וכחברות בלב הדווי, משבר אותו לרסיסי רסיסים.

מאז אותה פגישה אומללה, השתנו חייו. הצחוק הנורא המשיך להדהד באוזניו, לרדוף אחריו. הדיו של הצחוק מחקו לחלוטין את הביטחון העצמי, העלימו את כח הרצון, דכאו את נשמתו עד לעפר. הוא לא היה מסוגל יותר לכלום. עזב את הישיבה, הסתגר בד' אמותיו ולא מצא טעם להמשיך לחיות. ידו של המשגיח קצרה מהושיע. בפיו לא נמצאו מילים שיוכלו לחבוש את פצעו לבבו של תלמידו האומלל. ישב מולו כמחריש. משתתף בכאבו, ולבסוף הובילו אל הקודש פנימה, ליטול עצה וברכה מפיו של מרן 'הסטייפלר' זי"ע.

בחדרו של הסטייפלר סיפר המשגיח את הסיפור מתחילתו. סיפר על כח רצון עצום, על מאבק אדיר מול קשיים, סיפר על פרק 'אלו מציאות' שנקנה בדם ובדמע, ועל מילים פוצעות וצחוק הרסני שהשחיתו כל חלקה טובה ושיברו את הנפש לרסיסים. הסטייפלר ביקש להישאר ביחידות עם הבחור. מבעד לדלת שנותרה פתוחה קמעה, שמע המשגיח את שיחו ושיגו, וחיל ורעדה אחזתו.

הסטייפלר נטל את ידיו של הבחור ואמר לו: "מבטיח אני לך, כשאתה יושב ללמוד את פרק אלו מציאות, ה'ריבוננו של עולם' עוזב את ה'קהילות יעקב' [שכתב הסטייפלר] ואת ה'אבי עזרי' [שכתב הרב שך] ורוצה לשמוע רק אותך. כשאתה פותח את הגמרא שלך ומתחיל ללמוד, התורה שלך חשובה אצל ה' יותר מהדרשות והשיעורים שאומרים בכל הישיבות הקדושות. התורה שלך ראויה להערכה הרבה ביותר. כשאתה לומד את 'אלו מציאות' אתה חשוב יותר מכל התלמידי חכמים..."

הבחור החריש, מביט בעיניים קמות בסטייפלר, שהמשיך ואמר: "אין דבר יקר בעיני ה', יותר מתורה שנלמדת בלב שבור. אין יקר בעיני ה' יותר מתורה שנלמדת בעמל ובהתגברות על קשיים וניסיונות, אין יקר יותר מהתורה שלך. לך יש את הקשיים הכבירים ביותר!".

הבחור יצא מביתו של הסטייפלר, ויצא גם מהדיכאון המר שאיים להטביע אותו... חייו השתנו בשנית. הוא חזר לישיבה והחל ללמוד במשנה מרץ, כשמילות העידוד הנפלאות של הסטייפלר ממשיכות להתנגן באוזניו, לרפד את נתיב חייו, לחבוש את פצעו לבבו. אין דבר יקר בעיני ה' יותר מתורה שנלמדת בעמל ובקושי, אין יקר יותר מהתורה

של העמל בתמצית דם לבו, וידע שמהיום הוא והתורה חד
הם לנצח...! [מתוך 'קבלת שבת']

* * *

הרב בנימין כהן שליט"א [י"ר 'קון השביעית'] סיפר: אברך
חשוב תושב מרכז הארץ, מוסר שיעורים קבועים מדי יום
ביומו באחד מישובי השרון. השיעור נמסר בין מנחה
למעריב ומשתתפים בו מתפללי המושב הדתיים הבאים
לבית הכנסת.

באותו מושב מעורב, מתגורר יהודי שאינו שומר תורה
ומצוות, שאביו נפטר. האב יהודי דתי, הותיר אחריו בן ובת
שאינם שומרים תורה ומצוות, ושנים-עשר מיליון שקלים
כירושה, וגם צוואה חתומה בידי עורך דין: הבן יקבל עשרה
מיליון שקלים והבת שתי מיליון, אך בתנאי שהבן יאמר
אחריו קדיש כל יום בשלושת התפילות בכל ימות שנת
האבל. אם לא יקיים את התנאי, תתחלק הירושה - חצי חצי
הוא שש והבת שש. צוואה כתובה וחתומה.

כשהבת פתחה את הצוואה עיניה חשכו. לאחר דקה היא
התפכחה, באומרה לעצמה: 'אין מה לחשוש, אין סיכוי
שאחי יאמר קדיש כל השנה באופן מוחלט שלוש תפילות...'

מה עשתה? החליטה ושכרה חברת חקירות מפורסמת
שתעקוב אחריו בתבונה ובסודיות ותתפוס את הפעם האחת
שהוא מפספס את ה'קדיש', ואז מיד יש לה ביד ארבע מיליון
שקלים נוספים...

כמובן שהיא התייעצה קודם לכן עם עורך דין להיות בטוחה
כי בנוסח הצוואה משתמע באופן מוחלט שאם יחסיר 'קדיש'
אחד היא תוכל לעכב לו את הכסף. העסק השתלם לה, כי
'חברת חקירות' כמה שתעלה לה, עדיין שווה להשקיע בזה,
כי הרבה מתוך הארבע מיליון...

אך התוכנית שלה לא היתה קלה... האברך מוסר השיעור
מספר שהבן מגיע ערב ערב לתפילת מנחה, ממתין אחריה
לערבית ואומר 'קדיש'. הבעיה היתה שהבן לא נכנס
לשיעור, הוא היה יוצא בקביעות מיד אחרי תפילת מנחה
ולא ממתין אפילו רגע להקשיב לשיעור, היה מפטפט בחוץ
ומשתעמם ובשום אופן לא שומע מילה אחת. אמנם כיון
שהוא סיפר לאברך מוסר השיעור כי הוא בא במיוחד כדי
לומר 'קדיש' על אביו, לכן האברך היטיב עמו ובקביעות
בסיום השיעור, היה יוצא ומסמן לו בידו כי מתחילים ערבית
כדי שלא ישכח את המעריב מחמת עסקיו בחוץ.

לומר את האמת, האברך, הרגיש מבזזה במידת מה, שצעיר
שאינו שומר תורה ומצוות מזלזל בו ולא מוכן לשמוע אפילו
מילה אחת של דברי תורה, ועוד הוא טורח לצאת החוצה
לקרוא לו לומר 'קדיש'. אבל למרות זאת, כיון שהאברך ידע
את ערכו של ה'קדיש' כמבואר בחז"ל, עשה זאת למענו -
ולמען אביו שוכן עפר.

הבלשים של 'חברת החקירות' מיקדו את מאמציהם בשעות
הללו של מנחה וערבית. הם המתינו בסבלנות לערב אחד
שבו יהיה טרוד וכדומה, וישכח מעריב אחד, אבל הם לא
השיגו את מבוקשם כי הוא הגיע בכל פעם בקביעות
מפליאה, כשהאברך היה יוצא וקורא לו פנימה.

האחות, שהבינה מחברת החקירות שכל עמלה לשווא,
החליטה ועשתה מעשה. היא ביררה את כתובתו של
האברך והרימה אליו טלפון. היא סיפרה לו בצורה כנה את
כל הטמון מאחורי ה'קדיש' של אחיה, וכי היא מפסידה מכך
ארבע מיליון שקלים. "אני בטוחה כי לולי שהיית קורא לאחי
פנימה, יבוא ערב אחד שהוא ישכח ואני ארוויח את הכסף.
לכן אני מבקשת: ידוע לי כי יש בקהילתכם אנשים הזקוקים
לעזרה כספית, אני מוכנה לתרום לנזקקים ארבע מאות אלף
שקל - דרכך, אם בסך הכל 'קדיש' אחד לא תקרא לו
פנימה, לא ב'קום ועשה' אלא ב'שב ואל תעשה'..."

האברך נסע למעונו של מרן ראש הישיבה הגאון רבי אהרון
יהודה לייב שטיינמן זצוק"ל, והציג לפניו את הסיפור אודות
היהודי הזה שמגיע ל'קדיש' בגלל הכסף וכו'. מרן זצוק"ל
אמר לו, כי עליו לדאוג ל'קדיש' באופן מושלם ולא לעשות
שום שיקולים, כיון שכל 'קדיש' של כל יהודי חשוב עד מאד.

ניסה האברך להעלות שיקול נוסף: "הרי יש כאן ביזוי
התורה כי הוא יוצא מהשיעור בקביעות מזלזלת ואני עצמי
יוצא לקרוא לו אח"כ לקדיש, ואם כן חשבתי לעצמי שמותר
לי להימנע מלקרוא לו".

הביט עליו מרן ושאל בתמיהה: "וכי קוראים לך 'תורה'?!...".

האברך קיבל את ברכת מרן להצלחה. שב לביתו והרים
טלפון לאותה אחות, והבהיר לה כי אין על מה לדבר והוא
ימשיך בשלו לקרוא לו ל'קדיש'. האחות הרימה ידיים
מהדרך הזו. הבן המשיך ב'קדיש' שבוע ועוד שבוע.

והנה, לפתע בערב אחד, אחרי תפילת ערבית, שואל הבן
את האברך: "תגיד לי, לא פוגע בך שאני ככה בחוץ, ואפילו
לא משקיע רגע אחד כדי להקשיב לך?...".

"אני מחלק לשומעים יהלומים, ההפסד כולו שלך" - הגיב
האברך.

"יהלומים"? תמה הבן.

"כן יותר מיהלומים, תנסה להקשיב פעם אחת ותיווכח, טוב
לי תורת פיך מאלפי זהב וכסף' עם כל המשתמע מכך...".

הבן אזר אומץ והתאמץ, נכנס לשמוע שיעור, ועוד שיעור,
ו... כיום הוא כבר התחיל לשמור שבת, ויש לאביו בשמים
נחת כפול לא רק מה'קדיש', אלא גם שהארבע מיליון הגיעו
לידיים טובות. וכל זה הודות לאברך שלא עשה שיקולים
זרים, לא התייאש, ולא הפסיד לו אפילו לא 'קדיש' אחד.

[מתוך 'אמונה שלימה']

נר אהרו

מאיר לי את הנשמה!

פרשת
שמות

כניסת השבת: י-ם: 16:19 מרכז: 16:39 נא לשמור על קדושת הגליון אין לקרוא בשעת התפילה או קריאת התורה

עורך: ראם בן טוב

הנצחון שלנו תלוי - בך...

כשהפלאפל והצ'יפס הופכים לאנטישמים...

היתה זו שעת צהריים רותחת במרכז המסחרי רעמסס. ברקע התנגנו להם שירי אום-קול-תום, וריח משכר של בשר צלוי ריחף באוויר ועורר את בלוטות הטעם.

גם מתושאל וחבריו תפסו להם שולחן והתחילו לעבור על התפריט. מה יש? מה, לא מגיע לקלינטורה המצרית חובבי הג'אנק-פוד איזו ארוחת צהריים מפנקת? מידי פעם מותר להתפרק קצת...

"אנחנו רוצים להזמין צלחת צ'יפס, חומוס ופיתה חמה-אש" הם פונים למלצר המצרי. אביאל שעדיין לא חתך לגמרי את הקשר ליהדות קורא לאבו-דאוד שעומד על יד מנגל הענק "כשר פה, נכון?"

"בטח כשר! הכל מהדרים! אל תדאג, הנה, אתה רואה ב"ה תמונה של הבבא-חננאל משבט שלכם יששכר? זה לעולם לא יורד מפה..." אביאל קצת חשש, אבל החבר'ה לא עזבו אותו בקלות "תפסיק, אפשר לחשוב אתה איזה יוסף הצדיק... תבין, אתה חייב להיפתח לעולם. אתה צעיר, יבואו זמנים שאתה תהיה חלק מהם, אין לך מה לדאוג..." אביאל עוד חשב לומר משהו, אבל לפתע נשמע מאיזור הבוקסות רעש מוזר.

מה יש? התפרצות מפתיעה לאולפן "רדיו 93 FM רשת-רעמסס" הכתב מדווח בקול דרמטי על מסיבת עיתונאים בביתו של המלך פרעה שמודיע על מהפך במדיניות המצרית "בשם אבו-פרעה שליט הפירמידות, התקבלה החלטה הסטורית, אני חוזר, החלטה היסטורית, האיזונו היטב כל תושבי רעמסס והסביבה: מי שנתפס מוכר או קונה מ"היהודי יקבל קנס גדול, יע'ני, בני בניו של אבו-יוסף משכם, המלך הקודם. וואלק דיר-בל... אם משהו נתפס מתעסק איתם..."

יושבי הסטקיייה מעכלים מהר מאוד את המצב, ותוך שניות מוצאים את עצמם מתושאל ואביאל בורחים כשהעודף והצ'יפס נשארים על השולחן בסטקיה שהפכה לאיום חיים, מצב לא נעים בכלל...

ברח' כלנית פינת גושן חוזרים להם בריצה מבוהלת עדיאל ועזריאל מחוג השחיה במתנ"ס השלום "אבא, אמא" הם שואלים "עד לפני

שעה קפצנו עם אבו-ג'ליל ומחמוד לברכה, כעת הם מחפשים להטביע אותנו... כל הבן היילוד היאורה תשליכוהו..." מה עבר על המצרים שהחליטו להתהפך כך על עם ישראל? והתשובה - הכל מתחיל מהפסוק בפרשה "ויקם מלך חדש על מצרים אשר לא ידע את יוסף". נבאר!

אם אתה לא מכיר, למה שהם יכירו?...

מישהו פה מאיתנו יכול לתת הסבר הגיוני לסיבת האנטישמיות בעולם? אנחנו גם לא 0.01 אחוז מתושבי העולם, ועם כל זה 87% מהעולם לא מפסיק לדבר עלי ועליל! מה עשינו? פה מבאר במתק שונו מורנו ורבנו הרב יוסף מרקוביץ שליט"א: השורש התחיל

במצרים, ועד היום המדיניות קיימת... מובא בילקוט שמעוני שהסיבה לחוסר הכרת הטוב מצידם של המצרים כלפי בני יוסף היא בגלל שהחבר'ה מבני השבטים הרגישו בבית... פה ושם הצצות למסכי הענק של תרבות פיתום-רעמסס, מידי פעם קופצים קצת לבתי קרקסאות ותיאטראות "סינמה-קהיר", משחקים ביחד ומשתתפים בטורנירים של גולף וקליעה למטרה מהליגה המצרית, והתוצאה - בום! יוסף דאג להושיב את



אביו ואחיו בארץ גושן, להתרחק מתרבות מצרים, המטרה העיקרית להמשיך את דרכו של יעקב יושב אהלים הוחלפה לה בהנאות הרגע והבלוף... ובאה התורה ומדגישה "וימת יוסף וכל אחיו וכל הדור ההוא, ובני" פרו וישרצו... ותימלא הארץ אותם", ומיד אח"כ "ויקם מלך חדש על מצרים אשר לא ידע את יוסף"! ומסביר הרב: כשמת יוסף מת יחד איתו היוסף שחבוי בתוך תוכו של כל יהודי - הכח הגנטי שהועבר בירושה ממלך שהצליח לשלוט על עצמו מחמת כח אמונה אדיר הלך לאיבוד תמורת הנאת "ההרפתקאות החדשות" שהציעו מסכי הבייבי-פון הקהירי! אז קמה לה המידה-כנגד-מידה - "הפך ל"פם לשנא עמו להתנכל בעבדיו" (תהלים קה, כה): אם אתה בתור יהודי לא מכיר בעבר העשיר הנפלא שהורישו לך במתנה אבותיך, למה שמלך גוי יכיר באבותיך? "מלך חדש... אשר לא ידע את יוסף..." נעמיק!

כשהיהודי לא עורך "קידוש" - הגוי ידאג ל"הבדלה"...

אמר פעם אחד האדמו"רי: תפקיד הנסיך הישראלי הוא לשווק את האמת בעולם. אם הבנאדם מתחיל מסלול "מחדש", מחפש "צבעים חדשים" - פה הוא מאבד את הכח הגנטי שניתן בו. "יהודים לכו הביתה" זו לא קריאה מגרונותיהם של ראשי האומות, זוהי קריאה שמיימית הבאה לתזכור לשגרירי הקב"ה בעולם, שאם ימשך המצב כך... אז המשחק יתפוצץ! אתה לא ברמה שלהם! תנתק את עצמך מהם, ומהר, ואם אתה נרדם בעמידה מכח פיתויי הצבע הנוצץ - אז הגוי בעצמו עלול לעורר אותך "חביבל"ה, הקדושה שלך מתדלקת אותי! כדי שאנחנו נוכל להמשיך לחיות, אתה צריך להשאר בתפקיד שלך, לשם כך נבחרת - לשווק את הריבונות-של-עולם בעולם! 'גט-אגט' - קח רוורס לכביש שרק אתה יכול לנסוע בו... בהצלחה!!!
נסביר!

צריך אחד שיציל פה את המצב! אולי מדובר - בך!!!

מדייק הרב נפלא. מלך מצרים התכופף 80 שנה להנהגת יוסף ולקיום העם היהודי, כי עדיין היו כאלה שנשארו עם אחיזה בדרכו של יוסף, והראיה "וימת יוסף (עדיין לא קם מלך חדש) וכל אחיו (ועדיין המלך ממשיך לישון...) וכל הדור ההוא..." זאת אומרת כל זמן שלא מתו כולם - לא קם מלך חדש. ההסבר הוא, שאפילו אחד! שעדיין ממשיך בדרכו של יוסף בצדקות ובקדושה, הוא יכול להרדים אומה שלימה של אויבים ולהשאיר את העבדות והסבל במצב של 'סטנד-ביי'. ואם זה היה נכון אז - וודאי שזה נכון גם בדורנו, והשאלה מתבקשת "מה אתך?"

בואו ונפרוס את הקלפים. היום בשנות ה-2000 מהי מטרתו של היצר הרע? והתשובה פשוטה - הוא מכוון לקודקוד! הוא לא מחפש להפיל אותך בעבירות [זה הבונוסים שלו...] הוא יעשה הכל כדי שתאבד את האמונה והקדושה, הכל...

ההפסדים שלך הם הרווחים של העולם...

לכל אחד זה עובר בראש, הדורות הקודמים פייטרים רציניים, פשוט העניקו לעולם שיעור מאלף איך מתמודדים עם כח הדמיון שמפזר המאסטר מיסטר יצר הרע... הבבא סאלי סיים 300 פעם את כל הש"ס, בעל פה... לפני שהוא עלה לארץ... המהרש"א - אף אחד לא הבין מיהו האיש המוזר שמגדל שיער עד לגובה הכתפיים... עד שהוא נתפס על חם בבית הכנסת כאשר דוד המלך ושאל המלך באו להתדיין על עברם מול ראש אב בית הדין - המהרש"א!! הוא גידל שיער כדי ללמוד בלילות ולא להירדם, מדוע? כי השערות היו תלויות עם מסמר בתקרה כך שבכל פעם שהוא מתכופף - בום, וממשיך ללמוד... ואנחנו? בדור של אביחי, רועי, עוז ואסף... עדיף בכלל לא לעלות למגרש - התוצאה

ברורה, אם הם לא הצליחו לגאול את העולם מתרמית השקר והדמיון, מה נאמר אנחנו? התשובה - תלמד ת'שורש! ספר בראשית, מסביר הרב במתק לשונו, מסתיים בפסוק "וַיִּשְׁכַּע יוֹסֵף אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, פְּקוּד יִפְקֹד אֱלֹהִים אֶתְכֶם וְהֵעֲלִיתֶם אֶת עַצְמוֹתַי מִזֶּה, וַיִּמָּת יוֹסֵף... וַיַּחְנֹטוּ אוֹתוֹ וַיִּישֶׂם בָּאָרוֹן בְּמִצְרַיִם". סופו של ספר בראשית מכוון ת'בנאדם לתחילתו - המטרה של כל יהודי היא להפיץ לעולם "בראשית ברא אלוקים"... הכל, חביבל"ה, כולל "את השמים ואת הארץ". איך מפיצים זאת? נלמד מהצדיק יוסף. רבותינו המקובלים טוענים שסבל לנשמה הוא להיות בארון לאחר היום האחרון, שנאמר "כי עפר אתה ואל עפר תשוב", אלא מה - את יוסף זה לא מעניין, מדוע? כי אצלו אין חשבונות של מה אני ארווית, הפוך! אני יודע שהולך להיות פה "שמה". אחי בית ישראל הולכים לטבוע לתוך עולם הבלוף והשקר של מסכי הבייבי-פון הרעמססים, אלא מה, וכאשר המצב הזה יגיע אנשים ילכו ברחוב עם תחושה שבדוק שאלוקים לא מסתכל לכיוון שלנו... מ"ט שערי אטימות הלב... (ה' ירחם). אבל כאשר הם יראו את ארוני שבו אני מוכן להישאר עד הגאולה, הם יעשו 1+1=... אם הוא מוכן לקחת ריזיקה ומי יודע אולי להישאר לנצח בארון, ובכל זאת הוא מאמין שה' יתברך יגאל כל אחד ואחד שיקיש את קוד האמונה. אני מאמין שה' מאמין בי ומצפה ממני, הא, עם הנצח יפשילו את שרוולי האמונה יתפללו, יאמינו בעצמם ויגאלו! ומסביר הרב: יוסף חי כל חייו כלי רווחים אישיים. הפוך. הרווחים שלי הם מה ה' ירוויח כעת! אני מפסיד, אך העולם ושאר אחיי ירוויחו. אני מבסוט... וכעת נעבור אלינו. ה' מעביר פה מסר עצום לכולנו. מילת סיכום - לא לזוז...

הניצחון תלוי בך - תתרגש...

כמה אתה מוכן לשלם עבור פגישה בארבע עיניים עם ר' מאיר בעל הנס, כשבפגישה ר' מאיר מבטיח לך שכל מה שתבקש הוא יתחנן עבורך מול בורא עולם, הא? כמה? או, או, אלפים... כעת עצור. פה לא מדובר בר' מאיר, איש אלוקים קדוש. פה מדובר בקב"ה בכבודו ובעצמו. אתה נכנס לשיעור תורה - מה נראה לך - אלוקים לא מדבר אליך דרך הספר... אתה בתפילה, אלוקים לא נמצא לצידך? אלא מה, יש מפריעים... להסיח את דעתך... לפני שאתה מתפתה כמו פתי מאמין לבדוק מי הוא מעבר למסך, תתפתה לניצחון - תעביר את המכשיר הילדותי שלך למצב כיבוי. לא לרטט, ולא למצב פגישה, כ-י-ב-ו-י, אז בשמים צועקים י-י-ש-ש-ש-ש זה השער לה' צדיקים יבואו בו... אתה "מפסיד" אך העולם מרוויח - העולם ירוויח שאתה תעשה מה שאף אחד לא הצליח לעשות, מעשה קטן עם תוצאה של גאולה גדולה. בהצלחה!

שבת שלום

לעילוי נשמת מכלוף בן פרח

רן אהרן בן ישעיה

האמונה התמימה של בעל הדפוס...

בתחילה חשב בעל הדפוס שמדובר פה בתרגיל עוקץ של ר' שלמה, אך מהר מאוד, תוך כדי בירוורים הבין שכל מילה שלו... בצבע!! שאלה אותו אשתו: מילא לא מפריע לך שהוא פתח ממש מולך, אבל לגלות לו את סודות המקצוע? פתח ואמר לה: תראי אשתך קליינטים לא מביאים פרנסה! הכמות שהקציבו לי משמים היא הקובעת, אז מה אכפת לנו שעול הפרנסה יתחלק בין שניים!...

אמונה של יהודי. אמונה שהביאה אותו לשבת וללמוד עם מרן החזון איש!

הסיפור המרכזי

ר' שלמה כהן, האיש שזכה להיות בצל קורתו של ענק הרוח החזון איש ואף ללמוד עמו בחברותא!! הוא אדם שעבד לפרנסתו, וניהל את בית הדפוס הראשון בעיר בני-ברק. יום אחד עולים פועלים לכיוון חנות שנפתחה ממש ממולו... ומה ימכרו שם? לא לחם, וגם לא בשר, ובטח לא בגדים ונעליים! שם הולך להפתח בית דפוס חדש! ביום שהגיעה המשאית עם מיכלים של דיו ומכונות להדפסה, הודיע ר' שלמה לבעל הדפוס החדש: "בשום אופן אתה לא מוריד את המכונות האלו!" מה יש? קשה לתקן אותם אם הם מתקלקלים... וחץ מזה, הם ממהרות להתקלקל... הדיו הזה - תחליף אותו בסוג אחר... אנחנו קולטים?

להצלחת אלמוג בן זהבה, ספי בן סיגל, לירן בן שולה

לעילוי נשמת מר סבי אהרן בן פרח

לתגובות הערות: שגיא 054-6868199

זמני ת"א:

פְּנִימַת הַשָּׁבֶת: 16:39

יְצִיאַת הַשָּׁבֶת: 17:40

ר"ת: 18:13

לקבלת העלון במייל-

שלחו הודעה ל:

sagif_@walla.co.il

בס"ד עלון מס' 437 14.1.2020 - כ' טבת תש"פ

זו השמחה לך צדיקים ובוואו בו

פְּרִישֶׁת - שְׂבוּת

וַיִּקָּם מֶלֶךְ חָדָשׁ עַל מִצְרַיִם... וְהָיָה כִּי תִקְרָאנָה מִלְחָמָה (א,ח-י)
'וַיִּקָּם מֶלֶךְ חָדָשׁ' - הוא יצר הרע הנקרא (קהלת ד, ג): "מֶלֶךְ זָקֵן וְכָסִיל".
אשר קם בכל יום ומנסה את האדם ושולח לו מצרים.. מלשון מיצר וצער.
והדרך הכי טובה ליצר הרע להפיל את האדם, היא להפיל אותו לעצבות, כי 'אין השכינה שורה אלא על אדם שמח' (שבת ל, ב).
לכן נאמר: 'וְהָיָה' אמרו במדרש (ב"ד מג, ג): "אין והיה אלא לשון שמחה".
'כִּי תִקְרָאנָה מִלְחָמָה' - על מה יש מלחמה, על השמחה של האדם, על זה יצר הרע מנסה תמיד להילחם עם האדם. (עורך העלון)

וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל פָּרוּ וַיִּשְׂרְצוּ וַיִּרְבוּ וַיַּעֲצֻמוּ בְּמֵאד מְאֹד וַתִּמְלֵא הָאָרֶץ אֹתָם (א, ז)
יש לפרש יפה כוונת אמרו 'וַתִּמְלֵא הָאָרֶץ אֹתָם', עפ"י מה שכתוב במדרש (שמו"ר א, יב, סוטה יא): שפרעה עשה תחבולות למנוע מישראל פרייה ורבייה, והיו יולדות בשדה והקב"ה היה שולח מלאך לסייע אותם, ועשה להם שני עיגולים של שמן ושל דבש לינק מהם, וכיון שהיו מכירים בהם המצריים רצו להורגם, ונעשה להם נס ונבלעים בקרקע. וזה מה שרמזו הכא הכתוב 'וַתִּמְלֵא הָאָרֶץ אֹתָם', הָאָרֶץ ממש, שהיו נבלעים בארץ בכדי להינצל מן המצריים שרצו להורגם ונתמלאת הארץ מהם.
(זרע שמשון, שמות אות ג')

כָּל-הַבֵּן הַיְלֹוד, הַיְאָרָה תִּשְׁלִיכֶהוּ, וְכָל-הַבֵּת, תִּחְיִין (כב, א)
במה נשים זוכות לקום בתחיית המתים ובעולם הבא? אם הן לא מצוות בלימוד תורה? אמרו רבותינו במסכת ברכות (דף יז). בכך שדואגות לבניהן שילמדו תורה, ודואגות לבעליהן שילמדו תורה בבית המדרש, ובכך שממתינות לבעליהן שישבו מבית המדרש, זוכות לזכות התורה. ובס"ד יתבאר הפסוק:
ברגע שהאישה דואגת שהבן שלה שנוגד 'הַיְאָרָה תִּשְׁלִיכֶהוּ' כלומר שתשלח אותו ל'חיידר' ל'אור' שהיא התורה המשולה למים ויאור.. בזכות זה 'כָּל-הַבֵּת, תִּחְיִין' תזכה לקום בתחיית המתים ולעולם הבא. (עורך העלון)

לברוח מעבירות- עורך העלון

איזה תורה יש לנו, כמה שאתה לומד ושומע וקורא חידושים על הפרשה, כל שנה תמצא בה עוד ועוד פירושים וחידושים.. כמו שאדם לוקח עם דלי, מים מהים.. כמה שיקח לא יגמר ...

יש פסוק נפלא בפרשה שמדבר אל כולנו: (פרק ג' פסוק ה'): "שֶׁל-נְעֻלֶיךָ מִעַל רַגְלֶיךָ כִּי הַמָּקוֹם אֲשֶׁר עֹמֵד עָלָיו אֲדַמֶּת-קִדְשׁ הוּא". אדם צריך להשיל, מה שנועל אותו, מה שמעכב אותו בעבודת ה', בשמחה שלו, ברגע שתשיל מעצמך את מה שנועל אותך, ואת ההרגלים הרעים שפיתחת... אז תרגיש כי הַמָּקוֹם אֲשֶׁר עֹמֵד עָלָיו אֲדַמֶּת-קִדְשׁ הוּא, תרגיש קדושה בדרגה שאתה נמצא בה..

למדנו מיוסף שמעבירות צריך לברוח, שאשת פוטיפר ניסתה לפתות אותו, הוא לא התעכב אפילו לא רגע אחד.. ראיתם פעם אדם שמשאיר את 'כלי הרצח' כראיה? ראיתם גנב שמשאיר את התעודת זהות שלו בבית שפרץ? זה מה שעושה יוסף, משאיר את הבגד שלו אצל אשת פוטיפר שעם זה היא מפלילה אותו, העיקר לא להיות עוד רגע עם היצר הרע... גם משה עושה זאת.

ובס"ד התחדש לי על הפסוק: וַיִּבְרַח מֹשֶׁה מִפְּנֵי פְרַעֲה וַיֵּשֶׁב בְּאֶרֶץ-מִדְיָן וַיֵּשֶׁב עַל-הַבְּאֵר (ב,טו) ויברח משה מפני פרעה שרומז ליצר הרע ולכן ברח? לארץ מדין, וישב על הבאר.. מה זה מדיין? דינים.. הלכות.. לשם ברח לבאר, לתורה שרמוזה לבאר.. כי רק התורה יכולה להציל את האדם מן היצר הרע..

ולא רק שאדם צריך לעסוק בתורה, כדי להיות אדם שלם, צריך לקחת את התכונות שהשם חנן אותו ועם זה לעבוד את השם, לקחת את החומרות לתוך הקדושה.. בסוד: וַיִּקַּח מֹשֶׁה אֶת-אִשְׁתּוֹ וְאֶת-בָּנָיו, וַיֵּרָכְבּוּ עַל-הַחֲמֹר (ד,כ)

וַיִּקַּח מֹשֶׁה - רמז לאדם את אשתו- זוהי התורה שנקראת אשת חיל ואת בניו- אלו המצוות שנקראים בניו של האדם כי הם התולדה של מעשיו ואת זה להרכיב על החמור, על החומרות.. ואז גם מעשיו בחומרות הופכים לכלי לעבודת השם.. כמו שאדם מברך לפני אכילה הוא מקדש את האוכל ומברר משם את ניצוצות הקדושה.. ככה גם בממון.. שהוא קונה ומוכר במשא ובאמונה וביושר.. מקדש את כספו.. וכן בשאר התחומים ..

רשום בתורה ויקח משה את עצמות יוסף עמו משה לקח מיוסף את העוצמה של יוסף.. למד ממנו שמעבירות בורחים.. לכן ברח מפרעה.. וברח מדתן ואבירם.. ברח מהשפעה רעה.. הלך להיות רועה צאן.. לפעמים אדם צריך להתבודד, להיות רועה צאן.. לצאת לדרך חדשה.. בסביבה נקייה..

בע"ה שנזכה תמיד להיות בסביבה נקייה וקדושה.. ונקח מוסר מיוסף הצדיק ומשה רבינו שמעבירות בורחים.. ואם בורחים.. אז הכי טוב לברוח למים המתוקים של תורתנו הקדושה, כי היא הבאר שמשקה את הנשמה שלנו, ונותנת לנו כוחות.

הגאון רבי יצחק זילברשטיין שליט"א על הוויכוח שהוכרע בדרך פלא

ואלה שמות בני ישראל (א,א)

הגיע אלינו סיפור מופלא, וממנו אפשר ללמוד כיצד יש להתנהג בבית, בעת שמתעורר ויכוח בין בני-זוג. המדובר היה בבני-זוג שהתקרבו ליהדות, כאשר הבעל היה כבר בדרגה גבוהה יותר, ואילו האישה נותרה מעט מאחור. והנה, בהיולד להם בן בשעה טובה ומוצלחת, הביע הבעל את רצונו להעניק לרך הילוד שם יהודי מקורי, בו הוכתרו אבותינו ואבות-אבותינו מיום היותם לגוי, בבחינת 'שמי ושם אבותי'.

האשה, לעומת זאת, התנגדה, ודרשה לתת לילד שם 'מודרני'. ככל שהתקרב מועד הברית, הלך הוויכוח והחריף, ושני הצדדים לא הגיעו להסכמה. הבעל, שלבד מהיותו ירא שמים, היה גם איש חכם, החליט לא לפתוח במריבה בנושא זה.

ביום שלפני הברית, הוא שאל את אשתו איזה שם היא רוצה לתת לבנם, וזו השיבה שהשם שבחרה בו הוא 'נועם'. הבעל לא היה מרוצה, אך כאמור גמלה בלבו החלטה לא לעורר מדנים בנושא זה. מקירות ליבו הוא התפלל אל הקב"ה מקירות ליבו, שיסייע בידו להיחלץ מן המצב אליו נקלע, ובינתיים החליט לבקש מאשתו להצמיד שם נוסף, כזה המקובל מדורי דורות, ליד השם שהיא בחרה בו.

כיון שראתה שבעלה בא לקראתה, נענתה גם היא לבקשתו זו. בלילה שלפני הברית יצאו השניים לסדר כמה דברים לקראת האירוע, ובדרך הם מבחינים במודעות התלויות ברחובות, הקוראות לציבור להשתתף בהילולא לזכרו של רבי אלימלך מליז'ענסק.

כיון שזה עתה נכנסו אל תוך עולם התורה, לא הכירו שניהם את המושג המקודש 'נועם אלימלך', אולם משראתה האשה את השם 'אלימלך' מתנוסס על המודעות צמוד לשם 'נועם', מצא חן בעיניה, והציעה לבעלה להוסיף לבנם את השם 'אלימלך' ליד השם 'נועם'... גם בעיני הבעל מצא חן השם הזה, והוא הסכים, ושוב – מבלי שידע שיש קשר בין שני השמות הללו, נועם ואלימלך.

משהגיעו בברית ל'ויקרא שמו בישראל', הכריז הבעל: 'נועם אלימלך', ועל פני הכל ניכרה הפתעה מרובה מה'המצאה המקורית' והמקודשת, לקרוא לתינוק על שמו של ה'נועם אלימלך', הלא הוא הרבי, רבי אלימלך מליז'ענסק, למרות שההורים כאמור לא התכוונו לכך... או-אז נתוודעו הבעל והאשה למושג זה, והחליטו ללמוד בבית בצוותא את הספר 'נועם אלימלך', ולימוד זה העניק לשניהם חיזוק רב ביהדות ובקיום המצוות. הילד עצמו, נועם אלימלך, גדל על מבועי התורה והיראה, והעובדה שהוא נקרא בשמו של אחד מרועי החסידות, תעניק לבטח גם לו שפע של קדושה.

מה למדנו? – שעל הכל אפשר וצריך להתפלל! יש לך בעיה עם אשתך בענין השם? עמוד והתפלל. שא עיניך השמימה, ובקש ממי שהכל בידו שיעזור לך, שייתן לך את העצה הנכונה וישנית, בשום אופן לא כדאי לעורר מריבות ומהומות בבית. אם נלך בדרך של הארת-פנים וקירבה, ונוכיח שאנחנו מוכנים להסכים לדעתו של הצד השני, יאירו לנו מלעילא את דרכנו ונתיבותינו, ויוליכנו בדרך הישר.

(מתוך 'שמחה בבית' – משיחותיו של הרב יצחק זילברשטיין, בעריכת ר' משה מיכאל צורן).

ואלה שמות בני ישראל (א,א)

איש יהודי היה בעיר מונטריאל שבקנדה ושמו 'רבי מרדכי וויינבערגער' (נלב"ע לפני כמה חודשים בשנת תשע"ח) מקום מוצאו ולידתו היה באירופה שלפני ה'מלחמה'. מתחילה היה שם משפחתו 'גרינפעלד' אך משום מעשה שהיה היסב שמו ל'וויינבערגער', וכך הוה מעשה:

לרבי מרדכי זה היה ידיד נעורים שנקרא בשם 'ענגיל', יחדיו שהו במחנות הפליטים מיד אחר ה'מלחמה', גם השתדלו יחדיו להשיג לעצמם אישור כניסה לקנדה. בכדי לקבל את ה'אישור' היה עליהם להיבדק אצל רופא לראות אם בריאים, כי אין מדינה בעולם שתסכים להכניס לתחומיה חולה ל"ע.

ואכן, ר' מרדכי קיבל 'אישור', ואילו רעהו הבחור ענגיל לא קיבל כרטיס אישור מאחר שחלה אז ב'טיפוס' ל"ע. בהגיע עת הפלגת האוניה לחוף מבטחים בא הבחור הידיד להיפרד מר' מרדכי, ובתוך כך פרץ בבכי מר, באמרו, מה יעלה בסופי, הרי לעולם אשאר כאן, כי אף לכשאבריא בעזהשי"ת לא תסכים שום מדינה להכניסני אחר שחליתי בעבר בטיפוס ה"י, ומה יעלה בסופי וכי לעולם לא אוכל להקים בית בישראל...

נכמרו רחמי ר' מרדכי עליו, ובכוחות למעלה מהטבע, נתן לידידו את ה'אישור' שלו, באמרו לא יקרא שמך עוד 'ענגיל' אלא 'גרינפעלד' – הפלג למרחקים בשמי ותנצל נפשך. והוא חזר למקום השממה.... רק אחר זמן ארוך השיג רבי מרדכי 'אישורים' להפליג גם לקנדה על שם מאן דהוא (שכבר נלקח לבית עולמו) בשם 'וויינבערגער', ומאז נקרא שמו ר' מרדכי וויינבערגער, והצליח ה' דרכו ברוח ובגשם ונתאחדו תורה וגדולה על שולחנו.

כעבור שנים רבות נכנס ר' מרדכי אל רבו הרה"ק ה'אמרי חיים' זי"ע ושאל את הרבי אולי אשוב לשמי הראשון ואקרא את עצמי בשם 'גרינפעלד', אמר לו הרבי, בכל פעם שמאן דהו נוקב בשמך -ר"מ וויינבערגער, נעשה רעש גדול בשמים עד היכן הדברים מגיעים – כמה יש ביד יהודי למסור נפשו עבור הזולת. מדוע תפסיד זאת.

הוסיף לזה חכם אחד, שהנה מצינו בתורה לקרוא ל'יוכבד ומרים' – שפרה ופועה – ובחז"ל (עיין ברש"י שמות א טו) ביארו שפרה שמשפרת לוולד, פועה שפועה לוולד. ועדיין צריך ביאור מדוע לא נקראו בשמם האמיתי יוכבד ומרים? אלא מכאן, כי לא ייקרא שם האדם אלא על שם פעולותיו שפועל ומיטיב לאחרים. (באר הפרשה)

זכות דברי התורה בעלון יעמדו:

בע"ה זיווג הגון: עוז בן מרים, לירון בן פנינה, אפרת בת מוול, נועה בת יעל, קרן בת רחל, עדן שירה בת גילה.
לודע בר קיימא: רווית רבקה בת אורלי, מוריה בת אורנה, מורן בת רותי.
לפרנסה טובה: שגיא בן מרים, מורן בת רותי, לירון בן פנינה.
לרפואה שלמה: ציפורה בת מורוור, ציפורה בת מרים, אורלי בת מלכה, אייל בן שרה, שי בן רחל, יחזקאל בן אידה, רבקה בת מסעודה, אלכס בן רימה, יצחק יעקב בן יפה, אילן בן מסעודה, יוסי בן ציפורה, יוסף בן ציפורה, עזיזה בת שוליקה, שולה בת עזיזה.

לעילוי נשמת: אביגיל בת מרים ז"ל, אהרון רפאל בן רבקה ז"ל, בנימין בן סולי ז"ל, חביב בן סולי ז"ל, בתיה בת סולי ז"ל, גבריאל בן מורוור ז"ל, מיכאל בן מורוור ז"ל, רחמים בן מורוור ז"ל, יחזקאל בן יהודית ז"ל, דבורה בת טובה ז"ל, ישראל בן חנה ז"ל, דבורה בת מרים ז"ל. ארז בן חיה ז"ל, יוסף מיכאלשולי בן רפאל ז"ל, חנה בת שמחה ז"ל, דוד אמנו בן מזולה ז"ל, משה בן שושנה ז"ל, שרה רוסיקו מנשרוב בת תמרה ז"ל, ז'קלין לוי בת מסעודה ז"ל, יוסף בעדאש בן נוארה ז"ל, ירושה בת רות ז"ל, זהרה ואסתר ושמחה ומכלוף בר חנינה למשפחת בן שבת ז"ל, אברהם בן חנה וזבולון הכהן ז"ל, אסתר בת מרים ז"ל, רות בת יוכבד ז"ל, אליעזר בן אסתר ז"ל.

בעלון נעסוק בתוכן שיעור 562 שנערך ביום ב' ברמת השרון ברחוב הקוצר 2, בשעה 19:00, במדרשת "ברינה יקצור", מיסודו של מו"ר הגאון רבי יעקב אדלשטיין זצ"ל.

עלון מס' 449 שנה י' העלון מוקדש לחמי מרכוס מרדכי בן רבקה ויוסף ז"ל - ט"ו טבת י"ז טבת תש"פ

שמות - תוכן ענייני הפרשה

999 ה'תשפ"ו

- א. ירדת יעקב ובניו - 70 נפשות למצרים, בני ישראל במצרים ומיתת דור זה.
- ב. גזירות פרעה על שעבוד עם ישראל בעבודת פרך.
- ג. גזירת פרעה להמית כל זכר, והמיילדות החיו את הזכרים למרות הסכנה וקבלו שכר.
- ד. לידת משה, הצפנתו בבית, מרים עם משה ביאור, בתיה בת פרעה רוחצת ביאור ולוקחת עמה את משה לבית פרעה.
- ה. משה גדל ויוצא להיטיב עם בני, ומונע הכאת יהודי ע"י רעהו, ומציל יהודי ממכה המצרי והורגו. הדבר נודע לפרעה ודן את משה למיתה. משה בורח למדין ומגיע ליתרו, ונושא את ציפורה בת יתרו לאשה.
- ו. משה רועה את צאן יתרו, מראה ה' בסנה, וה' ממנה את משה לשליח לגאול את ישראל.
- ז. משה חוזר למצרים עם צפורה אשתו, יחד עם בניו.
- ח. מלאך מבקש להמית את משה, עד שצפורה מלה את אליעזר.
- ט. פגישת אהרן ומשה לאחר עשרות שנים שלא נפגשו.
- י. משה מספר לזקני בני ישראל על בשורת הגאולה, ומראה להם את האותות, "וַיֵּאֱמֶן הָעָם".
- יא. משה ואהרן באו ואמרו לפרעה לשלוח את ישראל לעבוד את ה'. ופרעה מכביד את השעבוד יותר ויותר.
- יב. משה התפלל על כך לה', וה' אומר לו שהדבר לטובה, ולצורך הגאולה.

"וַתִּקְרָא שְׁמוֹ מֹשֶׁה... (ב, י) - מדוע נקרא בשם

משה רבינו ולא רבינו משה'

ב'ספר החיים' (ספר זכיות פ"א) כתב: למה נקרא שמו בחז"ל 'משה רבינו' ולא 'רבינו משה', וכן מצינו שהנביאים נקראו בשמם תחילה לפני שם התואר, כ"שעיה הנביא, 'ירמיה הנביא', ולא קראו 'הנביא ישעיה' או 'הנביא ירמיה' והטעם, להורות שאין אנו מחזיקים בתורת משה בשביל רוב חכמת משה, כי אם שהיה עניו מכל אדם, וחשב על עצמו שהוא כ'משה' בעלמא, ולא סמך על חכמתו כלל, רק על מסורת התורה שנמסרה לו בסיני מפי הקב"ה, ולימדה לבני ישראל, וע"י זה נעשה 'רבינו'. וכן כל הנביאים לא הגיעו לדרגת הנביאות ע"י חכמתם, רק ע"י אור ושפע אלוקים. ורבי חיים קניבסקי שליט"א אמר ש"משה רבינו הוא שם כללי (המתפשט בלומדי תורה בכל דור) ואינו רק שמו הפרטי של משה". ויש לציין שמשה רבינו נקרא "משה הצדיק" (נדדים לא): "רבי יהושע בן קרחה אומר, גדולה מילה שלא נתלה לו למשה הצדיק עליה מלוא שעה".

וב'ספר יוחסין' (מאמר ה') מביא שמטעם זה לא היה הרמב"ן קורא לרמב"ם 'רבינו משה' מפני כבוד משה רבינו שנקרא 'רבינו משה', וכל שכן נמנע מלקרותו 'משה רבינו' שלא להשוותו למשה רבינו, אדון הנביאים (אוצר פלאות התורה).

וראה איזה פלא 'משה רבינו' בגמטריה = 613 כמנין תרי"ג מצוות שלימד את עם ישראל שנאמר עליו בגלל גודל ענוותנותו: "זכרו את תורת משה עבדי".



בשעה טובה ומוצלחת, מתחילים חומש חדש - חומש שמות. הרמב"ן כותב, שהחומש הזה, הוא חומש הגלות והגאולה. בפרשתנו מתוודעים למשה רבינו. ננסה לעמוד על קוים לדמותו - דמותו של מנהיג - שנבחר מאת ה' יתברך לגאול את עם ישראל ממצרים.

משה רבינו, שגדל בבית פרעה, נאמר עליו "ויגדל משה" - אומר המדרש שמינהו פרעה על ביתו.

משה היה ממכובדי מצרים - ישב בארמון פרעה בכבודו של עולם, ועם כל זה יצא אל אחיו - חיפש את אחוות אחיו - להשתתף בצרתם ולישא עימם בעול. כפי שכתוב (ב, יא): "וַיֵּרָא בְּסִבְלָתָם...". וברש"י: נתן עיניו ולבו להיות מיצר עליהם, ע"כ.

והנה על הפסוק: "אם כסף תלוה את עמי את העני עמך", פרש"י: הוי מסתכל בעצמך כאילו אתה עני. עליך להזהרות עמו ולהרגיש בתוכך הרגשותיו ותחושותיו. כדי להגיע לזה, עליך להסתכל על עצמך כעני, וכך תוכל להזהרות עמו, תדע איך להתייחס אליו ובאיזו צורה לתת לו את ההלוואה. וזה "נתן עיניו ולבו להיות מיצר עליהם" - ואומר "מי יתן מותי עליכם" - צערו הגיע עד כדי בכיה ומסירות נפש למות תחתיהם. עוד כתוב במדרש (שמו"ר א, כח): "וירא בסבלותם" - ראה שאין להם מנוחה, הלך ואמר לפרעה: מי שיש לו עבד, אם אינו נח יום אחד בשבוע - הוא מת. ואילו עבדיך, אם אין אתה מניח להם יום אחד בשבוע - הם מתים. אמר לו פרעה: לך ועשה להן כמו שתאמר, הלך משה ותקן להם את יום השבת לנוח.

והנה על השתתפות משה בצרת אחיו מצינו "שהיה מניח בגדי מלכות והולך ומיישב להם סבלותיהם" - לא רק שהשתתף בצרתם, אלא גם עזב את בגדי מלכותו כדי לצאת ממעמדו המכובד ולהיות עם ישראל בצרתם. ובני ישראל שראו את משה משתתף בצרתם ומסייע לכל אחד ואחד, נשיאה בעול זו חיזקה ועודדה אותם מאוד.

על כך "אמר הקב"ה: אתה הנחת עסקיך לראות בצערן של ישראל ונהגת בהן מנהג אחים, אני מניח העליונים והתחתונים ואדבר עמך".

אומר המדרש: ואף משה לא בחנו הקב"ה אלא בצאן. אמרו רבותינו: כשהיה משה רועה צאנו של יתרו במדבר, ברח ממנו גדי ורץ אחריו עד שהגיע לחסית, ושם נזדמנה לו בריכת מים, ועמד הגדי לשתות. כיוון שהגיע משה אצלו, אמר: אני לא ידעתי שרץ היית מפני הצמא, עייף אתה. הרכיבו על כתפיו והיה מהלך.

אמר הקב"ה: יש לך רחמים לנהוג צאן בשר ודם, כל חיך אתה תרעה צאני ישראל (שפתי חיים).

בספר "איש צדיק היה" מובא מעשה המלמדנו כיצד מקיימים מצוות "נושא בעול עם חברו": דמות מופלאה היה רבי אריה לוי זצ"ל. לא אחת היה רבי אריה שוהה במשך שעות ארוכות ליד מיטת ילד חולה.

אחד ה"מלמדים" ב"עץ חיים" מספר: בננו חלה קשות, לילה אחד היינו מרותקים למיטת חוליו עד אחר חצות, והדבר השפיע עלינו נפשית וגופנית. בא רבי אריה לביתנו בלוויית רעייתו, ואמר: "לכו לישון ואנו נהיה עם בנכם". כמובן שסירבנו, ואז הוסיף רבי אריה: הבינו, יש דברים חשובים שאני חייב לשוחח עם רעייתך, אולם איני יכול לעשות זאת בביתנו, מאחר וילדינו מצויים בחדרנו, ואיננו רוצים שיאזינו לדיבורינו...

משה רבינו הנחיל לנו איך צריך להיות מנהיג אמיתי...

ממדרשי חז"ל על משה רבינו:

- א. כשגדל משה רבינו בבית פרעה, הוא לא אכל ושתה שם מאומה, אלא היה מלאך שהביא לו מאכל ומשתה (שפתי כהן פר' שמות ד"ה "אח"כ מצאתי").
- ב. הבאר שאליה הגיע משה במדין היא הבאר שאליה הגיע יעקב אבינו, ונבראה בערב שבת של ששת ימי בראשית בין השמשות (זוהר י"ב).
- ג. משה רבינו ישב על הבאר וראה שהמים עלו לקראתו, כך הוא הבין ששם יזדמן לו זיווגו (זוה"ק פר' ויצא קנ"ב).
- ד. כשבא משה רבינו להשקות את הצאן של בנות יתרו, עלו המים לקראתו (רבינו אפרים שמות ב, יט).
- ה. כשמשה סיפר ליתרו שהוא מלך בכוש ושלחוהו משם, חשב שברח, והניחו בבית הסוהר להחזירו להם (ספר הישר).



"וַתִּשְׁלַח אֶת אֲמֹתָהּ וַתִּקְחֶהּ" (ב, ה)

המהר"ם שפירא, ראש ישיבת חכמי לובלין, כינס פעם אחד כמה מראשי הקהילה לדיון דחוף בנוגע לעניין מסוים שעמד על הפרק שהיה בו משום פיקוח נפש. הוא דרש מהם לעשות דברים גדולים ורציניים למען המטרה הזו. ראשי הקהל ענו לו שדרישותיו גבוהות מידי, הן למעלה מכוחם, וממילא אין בכוחם לבצעם. נענה המהר"ם שפירא ואמר להם: חז"ל אמרו שבת פרעה שלחה את ידה אל התיבה הרחוקה. ויש לתמוה, מה ראתה בת פרעה לשלוח יד אל התיבה הלא רחוקה היא? וכי אם יראה אדם חפץ המונח על גג בניין, ויחפוץ בו, כלום יושיט את ידו? ומכאן שכאשר נדרש מאדם לעשות מעשה - אל לו לחשב חשבונות! האם אצליח לעשות או שמע לא? עליו לעשות ומן השמים יסייעו לו.



"וַיִּזְעְקוּ וַתַּעַל שׁוֹעֲתָם... (ב, כג)

בספר "ומשה היה רועה" מסופר, שאחד מן הכללים שהיו שגורים על פיו של רבי משה פארדו, כאשר נתקל בקשיים כלשהם, או שספרו לו אודות בעיות שונות, היה: "מי שבוכה - זוכה"! כשכוונתו, שאדם הבוכה לאביו שבשמים, זוכה שיענו לו שלא על פי גדר הטבע. פעם אחת סיפר כי זה לא מכבר נכנסה לחדרו כלה חסרת אמצעים ובקשה את עזרת קופת 'עזר הנשואין' על מנת לרכוש מתנות לחתנה. בדיוק באותה שעה היתה הקופה ריקה, ובלית ברירה השיב את פניה ריקם ויעץ לה לגשת אליו שוב למחרת. למשמע התשובה התמלאו עיניה של הכלה בדמעות, ורבי משה, שהזדעזע לראות זאת, אמר לה מיד: "שבי נא, בתי, הבה נאמר ביחד פרק תהלים". הוא הושיט לה ספר תהלים, פתח את שלו, ויחד החלו לומר בחום פסוק אחר פסוק. עוד בטרם סיימו את המזמור, וכבר צלצל הטלפון. "הרב פארדו"? ... מעבר לקו נשמע קול בלתי מוכר. "ברשותי סכום כסף פלוני עבור הכנסת כלה, להיכן אוכל להעבירו"? הרב המשתומם שמע מפיו את גובה הסכום, שהתאים בדיוק לבקשת הכלה!!!

"וַיִּעֲצְמוּ בְּמַאד מְאֹד... (א, ז)

דיקדק מרן הראש"ל הרב עבדיה יוסף זיע"א שהיה לו לאמר, מַאד מְאֹד, ומדוע אמרה התורה "בְּמַאד מְאֹד"? והסביר שבא ללמדנו שנעשו בעלי מסחר ותעשייה, והתעשרו בממון הנקרא "מַאד" - כמו שכתוב "בכל מַאדָּךְ" - בכל ממוןך (ברכות נ"ד), וזהו שאמר: "וַיִּעֲצְמוּ בְּמַאד", בכסף, וזהב מַאד, שנתעשרו עושר גדול, ומסיבה זו נתקנאו בהם המצריים, וביקשו לרוששם ולהביאם לידי עוני ע"י מיסים וארנוניות, וכמו שכתוב (א, ז): "וַיִּשְׂימוּ עָלָיו שְׂרֵי מִסִּים". ולכן נפרע הקב"ה בהם בעשר מכות, שעל ידם נתעשרו ישראל ועל כולם מכת דם שעל ידם נתעשרו ישראל מַאד, ורמז לדבר עֶשֶׂר בְּשִׁבְלִי שֶׁתִּעֲשֶׂר'.



"וַתִּקְרָא שְׁמוֹ מֹשֶׁה וַתֹּאמֶר פִּי מִן הַמַּיִם מִשִּׁיתְהוּ" (ב, י) - קריאת שם משום הכרת הטוב

במדרש (רבה פ"א, כו) כתוב על הפסוק: 'ותקרא שמו משה': "מכאן אתה למד שכר גומלי חסדים, אף על פי שהרבה שמות היו לו למשה (10 שמות), לא נקבע לו שם בכל התורה אלא כמו שקראתו בתיה בת פרעה, ואף הקב"ה לא קראהו בשם אחר". ועניין זה של קריאת שם משום הכרת הטוב, מצינו גם באבות דרבי נתן (סוף פט"ו) שכתב שאותו גר שגיר הלל הזקן כפי שמופיע בגמרא (שבת לא:): נשא אשה ונולדו לו שני בנים, לאחד קרא 'הלל' ולשני 'גמליאל'. וכן כתוב בגמרא (שבת קל"ד): "אמר רבי נתן, פעם אחת הלכתי לכרכי הים, ובאה אישה אחת לפני, שְׁמֶלָה בנה ראשון ומת, שני ומת, שלישי הביאתו לפני. ראיתיו שהוא אדום, אמרתי לה: 'המתני לי עד שייבלע בו דמו', המתינה לו עד שנבלע בו דמו, ומלה אותו וחיה, והיו קורין אותו 'נתן הבלל' על שמי. שוב פעם אחת הלכתי למדינת קפוטקיא ובאה אשה אחת לפני שמלה בנה ראשון ומת, שני ומת, שלישי הביאתו לפני, ראיתיו שהוא ירוק, הצצתי בו ולא ראיתי בו דם, אמרתי לה 'המתני לי עד שיפול בו דמו', והמתינה לו, ומלה אותו וחיה, והיו קורין שמו 'נתן הבלל' על שמי". הרי שקראו על שמו של רבי נתן מפני הכרת הטוב. וכן מצינו באבות דרבי נתן (פ"ב, מ"ד) על אהרן הכהן: "אלפים (80,000) היו בישראל שנקרא שמם 'אהרן', שאלמלא אהרן לא בא זה לעולם, שהיה משים שלום בין איש לאשתו, והיו קורין שם הילוד שנולד להם אחרי שחזרו - על שמו". והנה השם שקוראים לתינוק בשעה שנכנס בבריתו של אברהם אבינו, הוא עיקר שמו השייך לשורש נשמתו, והקב"ה מזמין את שם התינוק בפי האב ע"י רוח הקודש, ובשעה שנכנס משה לברית לא קרא אותו עמרם אביו בשם 'משה', אלא בשם אחר, ונמצא שהשם משה אינו שמו השייך לשורש נשמתו, ואעפ"כ נקרא בתורה בשם שקראה לו בתיה - 'משה'. ומזה רואים שכובד משקל הכרת הטוב גובר על רוח הקודש של עמרם ויוכבד, כדי לתת לבתיה שכר על שגמלה חסד עם משה. ומעשה נפלא הובא ב'קב הישר' (פע"ב): בזמן שגלה רש"י מצרפת לספרד, התאכסן בבית עשיר מפרנסי העיר, והפציר העשיר ברש"י שיתעכב בביתו וילמד שם תורה, ולרוב הפצרותיו ובקשותיו התעכב רש"י אצלו וחיבר ספר אחד, וקראו ע"ש העשיר כדי לכבד את בעלי גמילות חסדים.



"וְרֵאךְ וְשִׂמַח בְּלִבּוֹ" (ד, יד)

שיהיו רק שמחות בישראל, אמן. פלוני מספר לרעייתו: "הערב, אני הולך לחתונה."
"של מי החתונה?" היא מתעניינת.

"יעקב מחתן". "מה פתאום אתה הולך לחתונה, וכי אתה מחותן אתו?... "אני מוכרח ללכת, הוא שלח לי הזמנה - וכי לא אלך? האם חסר לי שישתכל עלי ככה, בעין עקומה? אלך ואגמור את העניין. אני נפגש אתו בבית הכנסת, לא נעים, הוא ישאל איפה הייתי בחתונה". "טוב, תלך לחתונה" - היא נותנת הסכמה.

כך ממש בבר מצוה: "מה אתה הולך לבר מצוה?! איזה ענין יש לך בבר מצוה"? והוא משיב: "אני מוכרח ללכת, הוא גם היה בבר מצווה שלנו, לא נעים לי! כמה כבר עולה ספר?... מורי ורבותי, ככה לא הולכים לחתונה, כך לא פוסעים לבר מצוה - לשמחה של השני צועדים עם "וראך ושמח בליבר"! רבי אברהם גרודז'ינסקי ז"ל הי"ד, שָׁמַשׁ כמשיגה בישיבת סלבודקה בחוץ לארץ. הוא גם נסע לפעמים מחוץ לגבולות העיר והישיבה כדי לאסוף כסף. באחד הלילות התקיימה חתונה של בחור מהישיבה, והוא כמובן היה במרחק רב באכסניה באמצע הדרך. בשעה עשר וחצי בלילה, שקט ושלווה באכסניה.

לפתע שומע בעל האכסניה רעשים בוקעים מחדרו של האיש (ר' אברהם גרודז'ינסקי) ניגש לראות מה קורה, והנה הוא מבחין במחזה פלאי: האורח רוקד ומנגן לעצמו - רוקד ושר... חלפו חמש דקות, עשר דקות, רבע שעה, והשירה לא פוסקת...

בעל האכסניה שהיה רגיל לאורחים מכל הסוגים, חשב שהיהודי שתה משקה חריף וזחה עליו דעתו, אבל הוא הבחין כי האיש מפסיק, מעיין בספר, ואחר כך שוב: רוקד ורוקד, משהו לא ברור.

למחרת בבוקר נכנס אליו בעל האכסניה ושאל: "רבי יהודי, מה קרה? לא פורים היום, לא שבת ולא ראש חודש. מה היה לך אתמול? אה, היה לך מצב רוח טוב? מה רקדת פתאום?" ורבי אברהם הסביר לו: "תראה, בסלבודקה התקיימה חתונה של אחד הבחורים. לא יכולתי להיות שם, אבל מה הנפקא מינה? כל כך הרגשתי את השמחה של החתונה, של החתן של הכלה, ושל ההורים המאושרים... אז מה נפקא מינה איפה אני נמצא? רקדתי כאן מתוך שמחה!"

כאשר אדם בא ונכנס ומשתתף בשמחה של השני, יש לו אפשרות להגיע לדרגה - להרגיש ממש כמו שנמצא בשמחה של עצמו. לא ריקוד מלאכותי או לתת לו יד - לצאת ידי חובה. אם יענק'ל שמח שהקב"ה זיכה אותו לחתן את הבן, אם יענק'ל מאושר שעושה הוא כעת ברית לבן בס"ד, צריך לשמוח בשמחתו! לחוש אותו! להרגיש כמוהו ממש - ואהבת לרעך כמוך! בלי פוליטיקה כזו - מה יענק'ל יאמר אם לא אבוא ל'בר מצוה'...

למדנו את שני הצדדים: נושא בעול עם חברו - להרגיש את הצער של השני, את החיסרון שלו, ואם מרגישים את השני, מוצאים כבר את הדרך לעזור לו. וכל זה כלול במצוה מהתורה, כי לשאת בעול עם חברו, אין זו מידת חסידות אלא מצוות עשה מן התורה: "ואהבת לרעך כמוך". ובמצוה זו ישנה מעלה נוספת: לשמוח בשמחת חברו. לא רק בגשמיות שלו אלא גם ברוחניות שלו. אם אתה שמח כאשר אתה עושה חסד או לומד תורה ברציפות, כאשר השני לומד ומצליח - שמח גם אתה בשמחתו, תרגיש את השמחה שלו. זה מה שעלינו להסיק מהפרשה, כי לכן משה רבינו נהיה משה רבינו, ואהרן הכהן זכה למה שזכה לנצח נצחים.

רקוד עם התינוקת

בהיותי באמריקה, פגשתי יהודי יקר ז"ל, שלפני המלחמה למד אצל רבי ברוך בער זצ"ל. אחרי המלחמה, כאשר התאספו פליטים לאירופה, הוקמה ישיבה של פליטים - שאחד מהם היה אותו יהודי. שם שימש כראש ישיבה קדוש עליון, רבי מרדכי פורגמנסקי זצ"ל, שגם הוא ניצל בנסי נסים מהמלחמה (רבי מרדכי טמון בבני ברק - בבית החיים זכרון מאיר. ה"חזון איש" הלך בלוויה שלו עד הקבורה ובכה בכי רב).

רבי מרדכי פורגמנסקי היה פלא מהלך בגאונותו וצדקותו. שמעתי מפי רבי שלום שבדרון זצ"ל, שרבי אליהו לופיאן הוא זה שהיתה לו את ה'זכות' על הגאון הזה. הוא פגש אותו באקראי בתחנת רכבת, ובשיחה של כמה דקות הבין כי לפניו בחור יהודי צעיר בעל מח אדיר, שבא ממשפחה שלא יודעת כלום. הבחור הגאון המופלא היה באמצע דרכו ללמוד בגימנסיה. רבי אליהו הציע לו לבוא איתו, הכניסו לביתו והחדיר בו מה שהחדיר בזמן קצר, ומהר מאוד המשיך את דרכו בישיבת טלז כקדוש וטהור, ונעשה לאחד מגאוני הדור ממש. הוא העמיד תלמידים שהקימו מכוחו תורה והלכה בארץ ישראל ובגולה, לדוגמא: רבי משה שטרנבוך שליט"א למד אצלו, רבי יוסף רוט מבני ברק, הרב מילר זצ"ל מבת ים, ועוד חכמי תורה.

לפני הסיפור אליו נגיע, נזכרתי בעובדה אחרת אודות רבי מרדכי שסיפר לי אותו תלמיד: לאחר שברח מהמחנות הוא עסק גם בהצלה, וכידוע הרבנית שטרנבוך עשתה גדולות ונצורות להצלת ילדים - היא ובעלה (גם בבר מצוה של בנם הם לא היו, כי כל העת היו עסוקים בהצלת נפשות). כיון שנפלו לפניו אין ספור של הכרעות קשות על כל צעד ושעל, היתה מתייעצת בכל פרט עם רבי מרדכי פורגמנסקי, שהכריע לה כמו אורים ותומים בתורתו, בחוכמתו ובתבונתו.

נשוב לענייננו. הוא סיפר: בישיבה ההיא התאספו פליטים מכל מיני ישיבות, ובס"ד כל תקופה קצרה התקיימה חתונה. היו רבים שה' נתן בהם כוח ולב לחפוץ ולרצות לבנות מהר את העולם החדש שאחרי החורבן. רבי מרדכי עצמו היה עדיין בחור, ראש ישיבה, אבל בחור. כאשר היה מגיע לחתונות, כראש ישיבה ישב ב'מזרח' עם החתן. והנה הגיע העת וגם הוא מצא את זיווגו. בעת שמחת החתונה ישב למעלה, באותו מקום שישב תמיד ליד החתנים, ועתה הוא החתן... משום מה ההבעה שלו היתה סטנדרטית לכאורה, כמו בכל החתונות. סיפר לי היהודי: "אני מסתכל על הרב'ה, הוא יושב כרגיל כתמיד ללא שינוי. נגשתי אליו ואמרתי לו בהתלהבות: 'ראש ישיבה! עכשיו זה החתונה של ראש הישיבה, ראש הישיבה לא יושב בחתונה של מישהו אחר. עכשיו הרב יושב בחתונה שלו, עצמו'..."

אתה יודע מה הוא ענה לי? 'תאמין לי, חתונה שלי או חתונה של מישהו אחר - שוות אצלי. אין לי נפקא מינה'... וצריך לדעת שכל מילה שלו היתה מדודה ושקולה! ממשיך אותו יהודי לספר: "אחרי החתונה נולדה לי בת, ראש הישיבה רצה לבוא אלי לביקור. כאשר הגיע והראינו לו את הילדה, החזיק אותה בידיו, ואז התחיל לרקוד בחדר הגדול במהירות רבה - הלוך ושוב, הלוך וחזור, וצעק: 'זו הילדה שלי, זו הילדה שלי!' כך הרגיש בשמחת השני. "כמוך" - שמח בשמחת חברו. אין לתאר איזו שמחה היתה לו בילד של השני.

הקב"ה יעזור שנתחזק במ"ח הדברים שהתורה נקנית בהם, "נושא בעול עם חברו" ו"הבא לטהר מסייעין אותו", נעבוד על כך והקב"ה יהיה בעזרנו. [מתוך יחי ראובן]



ברינה יקצורו

"וַיִּזְעָקוּ, וַתַּעַל שׁוֹעֲתָם..." (ב, כג)

בכתה אחת, ובה כ-20 ילדי חמד בגילאי 8 ו-9, ביקש המחנך לאתגר את תלמידיו: הוא סיפר להם מעשה על משפחה גדולה אחת שערכה טיול לגן החיות, הילדים דילגו מכלוב לכלוב והתפעלו בקול למראה בעלי החיים על שלל צורותיהם וגווניהם. המחזה המרתק ביותר עבור ילדי המשפחה היה כמובן מתחם הקופים. אין מרתק ועליו ממנו. הילדים היו מולהבים כל כך, עד שזירזו ההורים את הילדים להמשיך הלאה כי עוד מעט יורד הערב ועומדים לנעול את גן החיות. הקטן בבנים סירב לעזוב את הקופים, החזיק בכל כוחו במעקה שמול הכלוב והתעלם מדברי השכנוע של הוריו להצטרף אליהם בדרך הביתה. החליטו ההורים שאם הוא מתעלם - יתעלמו אף הם ממנו. החלו צועדים לכיוון היציאה, בטוחים שידל'ה יבוא אחריהם... אך יודל'ה חפץ לראות כיצד הקופים מתארגנים לשנת לילה. הוא נותר על עמדו, לא שומע הכרזות ממשרד הגן שעל כולם לא יבוא, ולא מבחין בשומרים העוברים עם רכב קל ממונע כדי לוודא שכולם יצאו, ואף הם לא הבחינו בו. רק כשכבר שקט הגן ורק קולות ונהימות של בעלי חיים נשמעו במקלה, הבחין לפתע הילד העקשן שהוא לבדו בין המוני החיות. הוא רץ אל השער ומצאו נעול. החל דופק עליו בכל כוחו, ולשווא. 'מה הייתם אתם עושים אתם במצבו של יודל'ה?' שאל המחנך את ילדי הכתה לפי סדר. התשובות היו מגוונות: חלק מהילדים השיבו שאינם יודעים מה היו עושים, אחד ענה שהוא יטפס מעל הגדר, ילד נוסף, אמיץ במיוחד, השיב שהוא במצבו של יודל'ה יניח עצמו על ספסל בגן וישן עד הבוקר, שיפתחו השערים, והוא ימצא דרך לשוב הביתה. ורק ילד אחד, יחיד ומיוחד, השיב תשובה יהודית מאלפת: 'אני במצבו של יודל'ה אתפלל אל הבורא שיחלצני מהמצר, ואם יותיר אותי ה' בלילה - אדע שכך טוב לי. אם זה רצון העליון - סימן שכך טוב...'

אנשים רבים נקלעים לצרה בחייהם, ונוטים לפנות לכל מיני אמצעים שיוכלו לעזור להם, אולם שוכחים לפנות לבורא העולם, מסובב הסיבות, שיכול ברגע להפוך הכל לטובה!

הסיפור הבא שהובא בספר 'זמתוק האור' ייטיב לבאר זאת: בעיר ראשון לציון מתגורר יהודי יקר העוסק לפרנסתו בבניית פרגולות וסככות. יהודי זה נהג שלא לעבוד בימי ששי, אלא להקדישם ללימוד התורה ולסיוע בביתו. באחד הימים, זמן קצר לפני חג הסוכות, ניגש אליו שכן המתגורר ברחוב הסמוך, והפציר בו לבוא ולבנות עבורו סוכה. 'מצטער', השיב היהודי, 'לא אוכל לעזור לך, עד חג הסוכות נותרה לי עבודה רבה'. אולם השכן לא התכונן לוותר, שוב ושוב הפציר והתחנן, סיפר כי אין לו סוכה, וביקש שיבוא לביתו בערב שבת 'שובה'. לבסוף מצא את עצמו יהודי זה עומד על גג בית השכן ביום ששי, כשהוא בונה עבורו פרגולה. תוך כדי כך, נשמעה לפתע קריאה מהרחוב.

שני אנשים זרים עמדו שם, העבודה נשאה חן בעיניהם, והם החליטו להזמין עבודה לעצמם. ברצון רב נתן להם היהודי את מספר הטלפון שלו, והם סיכמו ביניהם כי מיד לאחר החג יבוא הוא לבנות בעבורם. מה שלא ידע אותו יהודי הוא, ששני זרים אלו היו חוקרים של מס הכנסה. כעבור זמן מה, מקבל מיודעו הזמנה לבוא עם פנקסיו לביקורת.

הוא חשש שהחוקרים מחפשים משהו מסוים מאוד. הם קבלו מידע על הפרגולה שבנה ביום ו', וחפשו את הקבלה עליה. מאחר שקבלה מעין זו לא הייתה ברשותו של מיודעו, הם פקדו עליו לבוא בעוד 10 ימים לבדיקה חוזרת, ולהסכת מסקנות מתבקשות, כלומר קביעת התעריף הקנס שעליו לשלם על העלמת המס שבוצעה על ידו. בימים הבאים לא הצליח האיש לתפקד כלל; לא לאכול, לא לישון וכמעט שלא לתפקד... חבריו הקרובים, אשר שמעו את פרטי המקרה, ניסו להתגייס לעזרתו. הראשון היה השכן שאצלו נעשתה העבודה, 'מדוע צריך לפחד? שאל, 'ביפו', המשיך כממתיק סוד - 'ישנו אדם שמומחה בהוספת דפי קבלות לפנקסים... כדאי לך לשוחח איתו...'. חבר אחר נגש ואמר לו: 'אל תהיה בלחץ, חכם שמעון המתפלל ביחד אתנו, עבד לפני כמה שנים במשרד הממשלתי ההוא... הוא מכיר היטב את כולם, ועם כמה לירות הכל

יסתדרר...! ואילו השלישי בא וספר לו שאחיו עובד איתם כיום, ותמורת תשלום סמלי בהחלט, ביכולתו לדאוג לך כהחקירה תעבור בשלום... כל הצעה כזו גרמה לו לתקווה מחודשת, והוא לא חסך בכסף ובמאמץ כדי להוציאה לפועל. והנה, לאחר שהפעיל את כל הקשרים האמורים, ישב אותו יהודי עם עצמו וחשב: 'ריבוננו של עולם, מה, בדיוק, אתה רוצה ממני? הלא אתה מכיר את הפנקסים האמיתיים שלי... אתה יודע שמעולם לא הרווחתי גרוש מבלי לעשור! אתה יודע שלאחרונה השאתי את בתי עם תלמיד חכם, ושילמתי על כך במיטב כספי ודמי! מה אתה רוצה ממני? במה חטאתי? מה עלי לתקן?!

ופתאום הבין: כאשר הייתה לי בעיה במקום לפנות ישירות לבורא העולם פניתי לבשר ודם. מיד קם ממקומו וניגש לעבר מכשיר הטלפון. חייג את מספרו של העובד מיפו והודיע לו: נא להפסיק את העבודה על הפנקסים, אין בה כל צורך הסתדרתי כבר... לאחר מכן התקשר לחכם שמעון ולעובד השלישי והודיע שאין צורך בשום פעילות, הוא הסתדר כבר בעצמו... או אז, כאשר ה'שטח' התפנה, הוא פנה לבורא העולם: 'ריבוננו של עולם כעת אני אצלך...! יום החקירה הגיע. הוא הגיע עם אשתו למשרדים ונשלח הישר לחדר המנהל... 'אוי ואבוי! מספיקה מחשבה מהירה לחדור למוחו, והרגליים התקשו לפסוע מרב פחד... כשהתיישב, החל הלה לתחקר אותו על כך שלא הייתה קיימת קבלה, על המחסור בפנקס הזמנות, ועל עוד פרטים ופרטי פרטים שלא דווח בהם כראוי על הכנסותיו. עם כל מלה שיצאה מפיו, הוא חש שסיכוייו לצאת ללא עונש פוחתים והולכים. לפתע אומר לו המנהל: "אינני יודע מדוע, אבל אינני מסוגל לעשות לך מאומה... כאילו מישהו רשם על מצחך 'אל תגע בו'... אני כותב לך ד"ח ומכניס אותו לתיק האישי שלך, וכעת עליך להתפלל שאיש לא יפתח את התיק"... ובמילים אלו נפרד מהם לשלום.

אכן, כאשר ה'שטח' התפנה, דאג 'בעל הבית העיקרי' שלא יאונה לו כל רע! [האמנתי ואדברתי] **ללמדנו שאם יש בעיה ולא משנה מהי אם זה בבריאות, בפרנסה, בחינוך הילדים ובעסקים, דבר ראשון לפנות לבורא העולם! הרי הוא כל יכול!!! ואחרי שפנית אליו רק אז תעשה את ההשתדלות.**

בברכת התורה רון ברינה

"לְאֲדָם מְעַרְכֵי לֵב וּמַה' מַעֲנֵה לְשׁוֹן" (משלי טז, א)

לעילוי נשמת מו"ר אבי: יעקב בן רחל וצדוק מרת אימי: שרה-סרח בת שמחה ויוסף מרכוס מרדכי בן רבקה ויוסף - ט"ו סבת: דינה בת שרה נפתלי בן רוח: סמי בן שמחה: גורלי בן שמחה רבי מאיר בן אשר: יוסף חיים בן לאה: יהודה בן טובה סלמן בן חבו ודוד: יעקב בן סאלם: חיים בן דוד ורחל אשר מסעוד בן זוהרה: רחמים בן חאורו אברהם אפרים בן ציון ורבקה: עופר בן יחיא: סמי בן חנה



משה אהרן בן מאיר יצחק: חנינה בת כמיסה: מאיר בן שמחה: שלמה בן זוהרה מינה בת מרדכי שמואל: יפה נדרה בת נעימה: ג'וליה חיה בת גריסה מרים בת עזיזה: נוראני בת מרים ורבי: כתון בת חביבה: אהובה (דייני) בת טובה שמחה בת סרח: חיה בת יוסף: רחל בת חנה: ישראל מאיר בן עטרה

להצלחת: אריה (לאון) בן מלכה
זיווג הגור: זהבה בת אטו: ג'ימי שמואל בן אסתר (Jimmy Shmuel ben esther)
רחלי בת זהבה: עדינה בת שמחה: אלקנה רחמים בן איריס

לרפואת:
הרב מאיר נסים בן כמסאנה שליט"א אברהם בן חנה: יעקב ישראל בן גלית אורטל בת גלית: ויקטוריה בת שרה: זילית בת חנה דוד בן שמחה: מנחם בן עליזה: איתן חיים בן שלומית פאולה בת דינה: זהבה בת הודיה: לילך בת מרגלית מרים קרן בת רבקה: אילנה לאה בת ציפורה שרה בת רבקה: שירה תהילה בת חנה: גלית בת חת אברהם בן אטו: פיבי בת חביבה בן חמו מרית בת רחל: רחל בת נארה: חת בת לינה

לזרע של קימא:
יהודה יחזקאל יוסף בן רחל מרים נפתלי שלמה בן לאה: ליאור בן דינה שושנה ריזל בת מינה: שירה בת שושנה מיטל בת לילי: ליאת בת ויקטוריה שמחה צביה בת רחל יובל בן שלומית הודיה בת ציפורה: רחל בת חיה עדי בת מזל

להזמנות, להקדשות ולתרומות בסלולרי - 050-3828752
או במייל: Ronbarina@gmail.com
כתובת: רח' הקוצר 2 רמת השרון
מצוה לתרום מכספי מעשר לזיכוי הרבים
ניתן לשלוח צ'ק לכתובת: רח' הקוצר 2 רמת השרון

מוקדש לעיני הרה"ג הרב יהודה צדקה זיע"א, הרב הגאון בן ציון אבא שאול זיע"א והרב הגאון עובדיה יוסף בן גורגיה זיע"א



עין ערב
שבת

עלון מס' 1104



להצלחת צבי בן יפה ורעייתו ובי"ב הי"ו	לרפואת מרדכי ניר בן רחל הי"ו	לעיני רפאל בן פרחא ז"ל
שלמה בן מרגלית זיווג הגון	שמות	לעיני מזל בת שרה ע"ה
להצלחת מרים בת שרה תחי	כ"א בטבת תש"פ, ירושלים	לעיני אליהו בן מרים ז"ל
להצלחת אליהו בן מלך ז"ל	4:22 כניסת שבת	לעיני שמעון בן שמה ז"ל
לרפואת והצלחת ר' יעקב בן תופחה הי"ו	5:40 יציאת שבת	לעיני חזקיה בן אסתר ז"ל
לרפואת הרב ידידיה ציון בן שרה הי"ו	6:15 רבינו תם	לעיני אירן מרים בת דוולאת ע"ה

וילך איש מבית לוי, תיבת וילך איש. מספרו „זה הוא עמרם" עם שלש תיבות הכולל, (ב) ויגרשום, פרש"י שפירש מע"ז ונידוהו מאצלם; תיבת ויגרשום ר"ת ובעבור ריחק יתרו גילולים שעבד, ונידוהו מאצלם, (ג) וימת מלך מצרים, פרש"י נצטרע והיה שוחט תינוקות וכי תיבת וימ"ת ר"ת ויהמצורע יחשב מ"ת ת"מיד, כשרז"ל ארבעה חשובין כמת ואחד מהם מצורע, והיה שוחט ילדי ישראל ק"ג בכוקר וק"ן בערב וטובל מדמם, והיה מרע"ה מצטרע. א"ל השי"ת קוצים הם ורעים, לכן אני מכלה אותם, והוציא מרע"ה את מיכה שהיה מעוך בבנין בטיט, ועשה פסל והכעים את השי"ת, וזהו שאמר התנא באבות אל תסתכל בק"ן ק"ן. דהיינו מה ששוחט ק"ן ק"ן בכוקר, ובערב. אלא כמה שיש בו. והיה גלוי לפני השי"ת שהם רעים, (ד) וישב על הכאר, פרש"י לשון ישיבה. למד מיע"א שגזדמן לו זיווגו על הכאר, תיבת ויש"ב ר"ת וזיווגו שימא יזדמן ב"באר, גם אותיות שכיו. היא האשה כמו וראית בשביה אשת, (ה) ויאכל לחם, פרש"י שמא ישא אחת מכם לו לאשה, תיבת ויאכל. לח"ם ר"ת ושמא ישא אחת מכם לו לאשה כ"כל ח'פצו, (ו) ויתן לו את צפרה תיבת צפרה מספרו, השע, לשון הושעת והצלה, שהושיע והציל משה את בנותיו מהרועים מג"ע כמ"ש במדרש. ולכן נתן לו צפרה, ועוד בזמן עשר השנים שהיה מרע"ה במאסר אצל יתרו, צפרה היתה מביאה לו אוכל כשר כרצונו ומרחמת עליו. ככתוב בספר הישר באורך עי"ש, עוד אפשר לרמוז שם צפרה עולה שלושים יותר משם משה, לכן כתוב ויתן את צפרה בתו למשה. עם למ"ד שהוא שלשים. ונשלם שמו כשם צפרה. שהיתה לו זיווגו מהשמים, וידוע מהספרים מעם לועז, זכרון רחמים, שצפרה. ובתיה בת פרעה. לא היו בנותיו של יתרו ושל פרעה, אלא בנות המלאכים שנפלו מהשמים, ככתוב (בראשית ו') ויראו בני האלקים את בנות האדם:

ויפן מה זכח ויד את המצרי, היינו היצה"ד שהוא מיצר לישראל, וע"י מה יוכל לכבוש אותו. לזה אמר ויטמנהו בחול, תיבת בחו"ל ר"ת (ביזכות) ב"כה חזקיו ומשפטיו לישראל, דהיינו התורה. ע"ד מארז"ל (סוכה גב ע"ב) אם פגע בך מגוול זה משכהו לבהמ"ד ויעסוק בתורה, אם אבן נמוח, אם ברזל הוא מתפוצץ (ברית אכרם):

ילקוט המוסר ואבני השוהם

בסיוע 'תכשיטי שמעון' שכונת הבורחים טל' 5824226 י-ם

סיפור השבוע

מוקדש לע"נ שמעון בן רחל ז"ל

הפריץ שנהיה בעל תשובה

פ עם, ביום קיץ לוחט, השכים רבי לוי יצחק מברדיצ'ב והתפלל בשעה מוקדמת מהרגיל. כאשר סיים את תפילתו, קרא לאחדים מתלמידיו הנאמנים, ציווה לרתום את הסוסים לעגלה ו- הורה לבעל העגלה לנסוע לאחד הישובים שבי שמו נקב.

לאחר נסיעה של שעות מספר הגיעו ליער. רבי לוי יצחק אמר לבעל העגלה לתת לסוסים לאכול ולשחרר אותם, שינחו כל צרכם. בינתיים הוא עצמו נכנס לעובי היער ומיד נשמעו קולות ערבים של פרקי תהלים, אותם הוא זמזם במנגינה שובה-נפש. כעבור שעתיים חזר הרבי אל העגלה וציווה לנסוע הלאה.

ברגע שהאיש החל צועק, פרץ מתוך הבית כלב גדול, שחור, והחל גובח בקולי קולות, כשהוא מאיים להתנפל על הסוסים. בעל העגלה נבהל כל כך, שלא היה מסוגל להוציא הגה מפיו. אולם רבי לוי יצחק, ששמר על קור רוחו, התרומם מעל מושבו, כמי שמתכוון לרדת מהעגלה. באותו הרגע שלף הפריץ את אקדחו והחל יורה בכיוון העגלה, אולם האקדח התקלקל לפתע והכדורים לא נפלטו ממנו. זה הגביר את כעסו של הפריץ עוד יותר והוא הרים את האקדח, כדי לראות מה קרה לו. הוא ירה יריה אחת באוויר והאקדח היה בסדר גמור. אולם, כאשר הוא כיוון אותו שוב כלפי העגלה, שוב נתקעו הכדורים והוא העלה חרס בידו. מרוב כעס החל הפריץ לנענע את האקדח ולפתע נפלטו שני כדורים בזה אחר זה, פגעו בכלבו האהוב והרגו אותו. זה בלבד לגמרי את עשתונותיו של הפריץ שנשאר עומד על עומדו, כמי שכפאו שד.

תוך כדי נסיעה נזכרו התלמידים, כי רבי לוי יצחק עדיין לא טעם מאומה באותו יום והם התפלאו מה הסיבה לכך. שרבו שרוי בתענית. בינתיים התקרבה שעת תפילת מנחה, אך הרבי אמר, כי בקרבת מקום מצויה אחוזה של אחד הפריצים והם יסעו לשם ויתפללו שם מנחה. הם המשיכו איפוא לנסוע ותוך פחות משעה הגיעו למקום ישוב, שבו היתה האחוזה של הפריץ.

בשלב זה ניגש אליו אחד התלמידים ואמר לו, כי הנה הצדיק המפורסם, הרב של ברדיצ'ב. עובר כאן בדרכו והוא מבקש רשות להיכנס הביתה, כדי להתפלל מנחה. בשומעו את שמו של רבי לוי מברדיצ'ב, שהיה מפורסם ונערץ בכל הסביבה, גם אצל לא-יהודים, שינה הפריץ את טעמו והשיב, כי אפשר להכנס הביתה כדי להתפלל.

כדי נסיעה נזכרו התלמידים, כי רבי לוי יצחק עדיין לא טעם מאומה באותו יום והם התפלאו מה הסיבה לכך. שרבו שרוי בתענית. בינתיים התקרבה שעת תפילת מנחה, אך הרבי אמר, כי בקרבת מקום מצויה אחוזה של אחד הפריצים והם יסעו לשם ויתפללו שם מנחה. הם המשיכו איפוא לנסוע ותוך פחות משעה הגיעו למקום ישוב, שבו היתה האחוזה של הפריץ.

* * *

הגיעם לישוב, הראה הרבי על אחד הבתים ואמר לבעל העגלה לעצור לפניו. מש- נעצרה העגלה, ביקש הרבי מהעגלון להיכנס לבית ולהודיע, כי הרב מברדיצ'ב עובר כאן בדרכו והוא מבקש רשות להיכנס לבית ולהתפלל בו.

כדי להיכנס הביתה, כדי להתפלל מנחה. בשומעו את שמו של רבי לוי מברדיצ'ב, שהיה מפורסם ונערץ בכל הסביבה, גם אצל לא-יהודים, שינה הפריץ את טעמו והשיב, כי אפשר להכנס הביתה כדי להתפלל.

שרם הספיק העגלון לרדת מן העגלה, כדי לבצע את פקודת הרבי ומהבית יצא במרוצה אדם גבוה בגיל העמידה, בעל גוף, גלוי ראש ובעל שערות מקורזלות, מגולח, שפם-אדירים שחור מקשט את פניו. האיש היה לבוש בהיזור, כמו גנרל בדימוס, חגור חגורת עור רחבה שלמינה תלויה אקדח ולשמאלה - חרב, האיש

* * *

הפריץ את שנאתו הגדולה ליהודים והוא שמח עם כל האורחים שבאו לביתו עד כדי כך, שצויה לכבדם במשקה, בירת, חג מלוח ומיני פירות.

בינתיים הגיע זמן תפילת ערבית ורבי לוי יצחק בכבודו ובעצמו עבר לפני התיבה לפני שהוא התחיל לאמר, "והוא רחום יכפר עוונות", החל הרבי לזמזם גיגון ערב, קודם בקול חרישי ואחר כך בקול גובר והולך, בשמחה ובהתלהבות שגרפה עימה את כל השומעים.

יותר מכולם הושפע מהגיגון הערב הפריץ עצמו. וכאשר רבי לוי יצחק סיים את הגיגון והתחיל לאמר, "והוא רחום יכפר עוונות", לא יכול היה הפריץ עוד להתאפק ונפל מלוא קומתו ארצה, כשהוא ממרר בבכי קולני, שהרעיד את כל שומעיו. רק עכשיו הבינו התלמידים, שכל עצם נסיעתו של רבם היתה מכוונת להציל את נשמתו של הפריץ, שכנראה היה פעם יהודי.

* * *

* * *

ב תום תפילת ערבית געלם הפריץ לשעות מספר ולאחר שחזר והופיע היו עיניו נפוחות מבכי באידיש-גרמנית רצוצה, שערכב בה מילים פולניות, אמר לתלמידים וליהודים הרבים שבאו אל ביתו, שלא יפחדו ולא ירחקו ממנו. הוא סיפר להם, כי גולד יהודי, אולם בנעוריו התחבר עם חברה לא יהודית ולאחר מכן התגייר

לצבא והגיע לדרגה גבוהה, בתוך חצר במשמר האישי של המלך. הוא התחמק מהיהודים והיה דות עד כדי כך, ששכח את מוצאו היהודי. ולא זו בלבד, אלא שהתל שונא את היהודים כגוי אמיתי ושמחתו הגדולה היתה, כאשר יכול היה להרע להם.

עתה, בראותו את רבי לוי יצחק, נתעוררה בליבו הנקודה היהודית, והוא גמר אומר לחזור ולהיות יהודי בכל ליבו ובכל נפשו. כשדמעות זולגות מעיניו הוא ביקש את התלמידים שיזרו לו את הדרך כיצד ומה עליו לעשות כדי לחזור בתשובה. הוא גם ביקש אותם לדבר עם הצדיק ולבקשו שיסייע בידו להיות בעל תשובה.

רבי לוי יצחק היה בשעה זו סגור ומסוגר בחדרו ואי אפשר היה לדבר איתו. למחרת בבוקר, בתום התפילה, נכנס אליו הפריץ ועשה במחיצת הרבי שעה ארוכה. לאחר מכן פקד רבי לוי יצחק שירתמו את חסוסים, כדי לגסוע הביתה.

ב עבור זמן קצר מכר הפריץ את כל רכושו ואחזותיו ונעלם מן המקום. איש לא ידע לאן הוא הלך ומה קרה איתו. רק הצדיק מבר-דיציב ואחדים מתלמידיו הגבתיים, ידעו, כי הפריץ לשעבר התישב בברדיציב, חזר בתשובה ונהיה יהודי שומר תורה ומצוות בכל ליבו ונפשו.

והובא בספר כבוד בית ה' (דף רכ"ה), שסיפר איש אחד מאגמווערפן יצ"ו, כי זכור לו בילדותו שהיה באשכנו איזה בהכנ"ם שנהגו בו מורא מקדש ביראה גדולה, ולא דיברו שם כלל וכלל, וכשהיה נקלע לשם אדם זר והיה מדבר בתפילה היה ניגש אליו השמש עם פתק בידו שהיה כתוב בו: "בבהכנ"ם זה לא מדברים בשעת התפילה", ואם היה אותו אדם ממשיך לדבר היה מגיע אליו השמש ואוחזו בערפו ומוציאו החוצה, וסיפר האיש הנ"ל, שבבהכנ"ם זה לא נחרב בשואה, ולא היה לגרמנים שום שליטה עליו, ונשארו שם כל הספרי קודש ותשמישי קדושה במקומם ללא כל נזק.

הרבה גזירות שניתכו על עם ישראל בגלויותיו השונות, אירעו, כפי שהעידו גדולי ישראל שבאותו דור, עקב השיחות בדברים בטלים בבית הכנסת,

לרפואת הנפש והגוף לגבריאל נפתלי בן אביטל הי"ו

לרפואת שרה בת טוון הי"ו

לרפואת יהודית בת אילנה

לרפואת יצחק בן פורטונה מזל הי"ו

זְלוּזֵל בְּכַבּוּד אַחֲרֵים צָרִיךְ לְזַהֵר הַרְבֵּה, שְׁלֹא לְזַלְזֵל בְּכַבּוּדָם לֹא בְדַבּוּר וְלֹא בְּמַעֲשֵׂה, וְצָרִיךְ דַּעַת גְּדוּל לְהַבִּין מֵהוּ זְלוּזֵל, וְאֵין נָקִי אֶלָּא הַזְהִיר וְזָרִיז לְחַשֵּׁב מְאֹד קִדְּם עֲשׂוֹת שׁוּם דְּבָר לְחַבְרוֹ אוּ דְּבָר דְּבִיבֵר לְחַבְרוֹ אוּ עַל חַבְרוֹ שְׂיַצִּיר בְּעַצְמוֹ אֵלּוּ הֵיךָ חַבְרוֹ עוֹשֶׂה לוֹ אוּ מְדַבֵּר לוֹ אוּ עָלָיו כְּמַעֲשֵׂה זֶה אוּ בְּדַבְרֵים הָאֵלֶּה אִם הֵיךָ נִרְאָה לוֹ זְלוּזֵל וּמְרָגִישׁ צַעַר אִז לֹא יַעֲשֶׂה גַם לְחַבְרוֹ. וְאָמְרוּ ו"ל (שבת לא.): דַּעֲלֵךְ סָנִי לְחַבְרָךְ לֹא תַעֲבֹד * — זֶה כָּלֵל גְּדוּל בְּתוֹרָה. וּבְאִמַּת אָמְרוּ (נגעים ב. ה.): כָּל הַנִּגְעִים אָדָם רוֹאֶה חוּץ מִנִּגְעֵי עַצְמוֹ. וְאָמַר הַחֶכֶם: אֵין נִקְל בְּעוֹלָם כְּמוֹ לְמַצָּא וּלְהַפִּיר מוּמֵי חַבְרוֹ, וְאֵין קָשָׁה בְּעוֹלָם כְּמוֹ לְהַפִּיר מוּמֵי עַצְמוֹ.

וְהָאִישׁ הַשְּׁלֵם הִירָא אֶת ה' לֹא יֵשֶׁה אַחֲרֵי הַבְּצַע וְאַחֲרֵי כְבוֹד עַצְמוֹ וְאַחֲרֵי הַנָּאֵת גּוּפוֹ לְזַלְזֵל בְּכַבּוּד חַבְרוֹ לְכַבּוּד עַצְמוֹ לְהַנָּאֵתוֹ וּלְטוֹבָתוֹ, כְּמוֹ אִם חוֹשְׁדִים אוֹתוֹ בְּדַבָּר אֲשֶׁר לֹא טוֹב, לֹא יֹאמֵר: אֲנִי לֹא עָשִׂיתִי פְלוֹנֵי עָשָׂאוֹ, שְׂאָמְרוּ בְּש"ס (עיין ב"ב קסד.) לְהַדְיָא שְׁוֵה נִקְרָא לְשׁוֹן הַרְעָה. וְכֵן יֵשׁ אֲנָשִׁים רְעִים וְחַטָּאִים שְׂכַדֵי לְהַרְבוֹת שְׁחוֹק וְשׁוֹמְחַת הוֹלְלוֹת, אוּ שְׂיַשְׁחַקוּ הַעֲשִׂירִים וְיַתִּירוּ לָהֶם פֶּסֶת יָד, יִהְיוּ מְזַלְזָלִים בְּכַבּוּד אִישׁ תָּם וּמְרָבִים לְדַבֵּר לְצַנוּת עָלָיו (שְׁהוּא הַנִּקְרָא בְּלִשׁוֹנֵנוּ: מֵאֲזַקְאֲרִיא"ר אִי דִיפְקִלִינִיאָר, וּבְלִשׁוֹן אֲשַׁכְּנוּ: גַּעְרִינְגְשַׁעֲטָצוּנְג אִיזְט פֶּעֶרֶאֲכֶטוּנְג), וְהָרִי הֵם כְּמַתְלֵהֶלֶה הַיְיֹרָה זָקִים וְעוֹשִׂים שְׁחוֹק בְּדָמוֹ שֶׁל זֶה. אוּי לָהֶם, אוּיָה לָהֶם, אָהֶה עֲלֵיהֶם, שְׁגַמְלוּ רַעַה לְנַפְשָׁם, רַעַה תְּבוֹא עֲלֵיהֶם, כְּמֵאֲמָרָם ו"ל (ע"ז יח.) שְׁהַלְצַנוּת תְּחַלְתוּ יִסּוּרִין וְסוּפוֹ כְּלָיָה רַחֲמָנָא לְצַלֵּן וּכְמוֹ שְׂפַתְכֵנוּ בְּמִקוּמוֹ. וְעוֹשֶׂה אֵלֶּה בְּשֵׁרוֹ עָלָיו יְכָאֵב עַל הַכְּעִיסוֹ אֶת בּוֹרְאוֹ, כִּי חוֹשֵׁב דִּמְצוּהָ קַעֲבֹד לְשַׁמַּח אֲנָשִׁים, אֲבָל סוּף הַעוֹשִׂים וְהַשְּׂמַחִים בְּדַבְרֵים רְעִים אֵלּוּ יִרְדּוּ אֲבָלִים שְׂאוּלָה אִם לֹא יִתְּנוּ לָכּ לְשׁוֹב: פְּלֵא יוֹעֵץ

"ומכבדי אכבד" כבדהו בכניסה לביהכנ"ס בכריעה כבדהו על שכרו של העושה כך ויבא על שכרו מאת השם יתברך וזה שער השמים מודים דרבנן: כשהחזן אומר מודים יאמרו כל הקהל בלחש "מודים דרבנן" ויכרעו ראשם לבד. חובה ו"א שיכרע כל גופו וצריך להזהר לענות אמן ואח"כ יאמרו מודים.

אנו קהילת "פנים מאירות" קהילה ספרדית ירושלמית בשכונת "חומת שמואל" (הר חומה) ירושלים. אנו נמצאים בשלבי בניה מתקדמים ומחפשים נדיב לב לבנין בית הכנסת. בית הכנסת יקרא על שמו של הנדיב. בברכת התורה. הרב שי בר אשר 050-6229343.

הודעה חשובה: בכל יום מתקיים מניין ותיקין בבית"כ "אהבת חיים" ע"ש חכם מנחם מנשה זיע"א

* לזיכוי הרביס ניתן לשמוע את שיעורי מרן הרב עובדיה יוסף זצ"ל 054-8594315 ללחץ 2

לרפואה והצלחה: שלמה בן רבקה, הרב יצחק אהרן בן פרוחה, שלמה בן הלה, מולוק מרים בת מול, דוולת רחל בת מולוק מרים, איתן בן בלוריה, מאיר בן רחל, ציון בן מול, חבר חיה בת נוימה, ליאת מרגלית בת מרים

א"י ר' אבישע סמ"י בן עשה, אליהו בן שרה, רינה בת יוכבד, שרה בת רחל, שמואל בן שרה, שמעון בן דולת, ישראל בן נחמי, אריק בת מיכל, ר' בכא בנימין בן אברהם בלחשן, אברהם בן נחמי, יונה רינה בת נחמה, איון בת אבא, רוד בן רחל, שלמה בן שלמה, אהובה בת פריחה, שמואל בן שלמה

לרפואת יגאל רבי בן מלכה הי"ו לרפואת שמחה בת שרה הי"ו לרפואת תמר אליס בת קרן הי"ו

העלון יוצא ע"י הקרן לתומביה מאושר העורך צבי ד. הי"ו נייד: 050-6875601 לע"י עדנה בת מלכה ע"ה

לרפואת מאיר בן רחמה	לרפואת דוד בן מזל הי"ו	לרפואת מיכה בן מסעודה
לרפואת הילד יואל בן אביבה	לרפואת משה בן זוהרה הי"ו	לרפואת רפאל בן נולה הי"ו
לרפואת זכריה בן מזל הי"ו	לרפואת יוסף חי בן שפרה הי"ו	לרפואת שולמית בת יהודית

מתוק מדבש

זמני השיעורים והתפילות
שיעור ביום שישי - בשעה 15.39 - 'ישורון'
שיעור בשבת בשעה 14.30 - 'בית יוסף'
מנחה בשעה 15.30

ראשון עד חמישי 18.45 עד 19.45
א"ד' שיעור בהלכה וגמרא 'עבודה זרה'
ביום חמישי שיעור בפרשת שבוע
בבית הכנסת 'בית יוסף' א"ת ג, אולגה
ברוכים הבאים בשש ה'...

לקט חידושי תורה מתוך שיעור פרשת השבוע שנאמרו ע"י
הרב ברוך בוקרה שליט"א
פנתי הכנסת בית יוסף וישורון מפעל אפיק
ניתן לשמוע את שיעורי הרב ב'קול הלשון' בטלפון 073-2951228

שנה שישיית - גיליון 230
פרשת שמות תש"פ

יעקב (עקב) הינם אומה אחת כנגד כולם. מוסיף ה'שם משמואל' זיע"א: וזה שאומר הפסוק (דברים לב, ז'ח) 'זכור ימות עולם בינו שנות דור ודור... יצב גבולות עמים למספר בני ישראל' 'גבולות עמים' אילו שבעים אומות העולם 'למספר בני ישראל' אילו שבעים נפש יוצאי ירך יעקב. וכותב הרב יסוד חשוב 'הביאור בזה הוא שהיה בידם של כל אחד ואחת מיוצאי ירך יעקב לתקן את כל אחת מאומות העולם ע"י מעשיו הטובים. וכן אחר כך שנתרבו ישראל לששים ריבוא נתרבו גם האומות כעפרות תבל'.

'ובכל איש ואיש מישראל תלויים אלפים ורבות מהאומות שהם שייכים לשורש נשמתו שעליו לתקנם, או חלילה אם לא יאבה שמוע לדבר ה' יינטל מהם הניצוץ הקדוש וישבו כלא היו' וזה שאומר הפסוק 'זכור ימות עולם' והיינו שמצווה על כל יהודי לזכור היטב מה תלוי בו. אם יזכה אשריו שהכריע את עצמו ואת כל אותם אלפים ורבות לחיים. ואם לא, אוי לו שהכריע את עצמו ואתם לכף חובה. וכאשר יזכור זאת יהיה בהכרח נוטה לזכות ולמעשים טובים. **מתוק מדבש!**

וילך איש מבית לוי ויקח מבת לוי (ב', א')

מובא במדרש רבה: 'והחזיר לא נאמר (לאחר שגירשה לאחר גזירת פרעה כל הבן הילוד) אלא 'ויקח', שעשה מעשה ליקוחים, הושיבה באפיריון ואהרון ומרים מרקדין לפניו ומלאכי השרת אמרו אם הבנים שמחה' ובעניין זה שאלה מעניינת: בברכת האירוסין נאמר 'והתיר לנו את הנשואות לנו על ידי חופה וקידושין' ולכאורה היה צריך להקדים את הקידושין לפני החופה שהרי יהודי מקדש את אשתו ואחר כך עורך חופה? מתרץ רבי חיים מבריסק זצ"ל (וכל מאמינים): מצוות הקידושין ניתנה לנו במתן תורה. ולפני כן היו נושאים אישה על ידי חופה, כפי שראינו במדרש על עמרם שבשעה שהחזיר את יוכבד העמיד לה חופה באפיריון. ולכן הברכה מתארת את סדר המסורת בהתרת אישה לבעלה והם על ידי 'חופה' שהייתה נוהגת לפני מתן תורה 'וקידושין' לאחר מתן תורה. **מתוק מדבש!**

ותתצב אחותו מרחוק לדעה מה יעשה לו (ב', ד')

דרש בעל ה'צמח דוד' (במחשבה תחילה): 'אחותו' זו החכמה שנאמר (משלי ז, ד) 'אמור לחכמה אחותי את' ומי זוכה לחכמה? זה שעומד 'מרחוק' ו'יודע' עד כמה הוא לא יודע' ולכן הוא שפל בעיני עצמו, כי הרי הענווה היא הבסיס לחכמה כמו שנאמר (איוב כח, יב) 'והחכמה מאין תמצא' דהיינו במי שמישים עצמו כאין.

ואלה שמות בני ישראל הבאים מצרים (א', א')

אומר ה'שער בת רבים': אותם השמות שניתנו להם בבית יעקב אביהם, באותם השמות נקראו גם בביאתם למצרים. ודרש ה'חתם סופר' זיע"א על הפסוק (תהילים מט, יב) 'קראו בשמותם עלי אדמות' ישנם אנשים שלצערנו כדי למצוא בעיני החברה משנים את שמם העברי הטהור לשמות 'מודרניים' שונים, אבל כאשר אותו אדם נקבר 'עלי אדמות' נזכרים קרוביהם לומר עליהם 'השכבה' בשם העברי המקורי. **מתוק מדבש!**

והצנין לה מילתא דפד'חותא

בצל אחד חכר מבת החוליס בו הייתה מאושפת חמותו.
במצב קשה מאוד.
מה עלה אימא עליו? אלה האיה
נראה לו שהיא צומדת להשתחרר מבת החוליס ולבוא
לדור אצלנו כמה שניט' אנה הצל
מה באמת?! התפלאה האיה 'אבל הרופאים אמרו
שהמצב שלה קשה מאוד?'
אם אני חשתי כק' אמר הצל 'אבל כשיצא הרופאים
מהחצר שלה הם אמרו לי 'תצפה לדורו מכל'...

ויקם מלך חדש על מצרים אשר לא ידע את יוסף (א', ח')

מוסר נפלא דרש הצדיק רבנו יעקב אבוחצירא זיע"א (יום ההילולא כ' טבת) בספרו 'פיתוחי חותם': פרעה רומז ליצר הרע שנקרא גם 'מלך זקן וכסיל' וכדי לנצח אותו צריך האדם להוסיף לעצמו כל הזמן בקדושה ולימוד תורה. וזה שאומר הפסוק 'ויקם מלך חדש' הוא היצר רע 'על מצרים' הוא הגוף 'אשר לא ידע את יוסף' היצר הרע לא מכיר ביוסף, דהיינו לא מתחשב ולא מתרגש מהקדושה של העבר. ותמיד מנסה להפיל את היהודי ברשתו. 'ויאמר אל עמו' היצר הרע מגייס את כל כוחות הטומאה שברשותו לצורך הדחת האדם מן הקדושה 'הבה נתחכמה לו' ואיך? ע"י 'וישימו עליו שרי מסים' משקיע את האדם ברדיפה אחרי הממון והכבוד. ומה הדרך להינצל ממנו? ע"י 'ויבן ערי מסכנות' שהאדם יסתפק במועט ולא ירדוף אחרי החומריות. **מתוק מדבש!**

ויהי כל נפש יוצאי ירך יעקב שבעים נפש (א', ה')

מדוע מנו בני יעקב שבעים נפש ולא יותר? ומדוע התורה מספרת לנו זאת? מובא בזוהר הקדוש (קב ונקי): רבי חייא היה יושב לפני רבי שמעון, אמר לו 'מה ראתה התורה לספור את בניו של יעקב בתחילה שהם יב' ואחר כך שהם שבעים? ומה הטעם שהיו שבעים ולא יותר? אמר לו רבי שמעון 'כנגד שבעים אומות העולם שהם (בני

לעומת זאת, מי שמתנשא ובעל גאווה שחושב שיודע הכל הרי שאין לו סיבה ללמוד ולהחכים ולכן החכמה מתרחקת ממנו. **מחוקק**

מחוקק

ויהי בימים הרבים ההם וימת מלך מצרים ויאנחו בני ישראל מן העבודה ויזעקו ותעל שוועתם אל האלוקים

מן העבודה (ב', כג')

שואל רבי יצחק מואלוז'ין זצ"ל: וכי לפני שמת מלך מצרים הם לא סבלו? אז למה רק כעת הם זעקו? ומתרץ נפלא: כל זמן שפרעה היה חי הם חשבו שאולי לאחר מותו יקום מלך חדש ותלו בו את תקוותם שירחם עליהם. ואולם לאחר מות פרעה הם ראו כי המצב נשאר כפי שהיה, והם הבינו כי רק האלוקים יושיע אותם ולא בשר ודם ולכן דווקא כעת 'ותעל שוועתם'...

וכך גם יהיה בגאולה העתידית וכפי שמובא במשנה (סוטה ט', טו) על עקבתא דמשיחא שהתנאי לגאולה הוא עד שישראל יאמרו ועל מי יש לנו להשען? על אבינו שבשמים' במהרה בימינו, אמן! **מחוקק**

לכבוד שבת האלכה...

ויגדל משה ויצא אל אחיו וירא בסבלותם (ב', יא')

מובא בטור (רפא'): 'כשהיו אבותינו במצרים וראה משה כובד השעבוד שהכבידו עליהם, בקש מפרעה שייטן להם יום אחד בשבוע שינוחו בו ונתנו לו ובוחר ביום השביעי, וכאשר נצטוו על יום השבת שמח משה שבחר בו, וזהו שנאמר 'שמח משה במתנת חלקו'.

ומובא בגמרא (שבת קיח, א') 'כל המענג את השבת נותנים לו נחלה בלי מצרים' דהיינו נחלה ושפע ללא גבול.

הסביר נפלא הרב יאשיהו פינטו שליט"א: נאמר 'כל המענג' (ולא כל המתענג) ללמדנו שמי משפיע על אחרים לשמור את השבת ומענג אותם ע"י שמירת השבת הוא זה שיזכה לנחלה בלי מצרים. **מחוקק**

על השבת נאמר (שמות לא', יג) 'כי אות היא ביני ובינכם' ה'חפץ חיים' זיע"א מסביר מסר זה על פי משל לאדם שהוא בעל חנות ועל הדלת ישנו שֶׁלֶט המתאר את סוג העסק כגון: חיט, שען וכו'... כל עוד השֶׁלֶט קיים, כל הסביבה יודעת על המקום ועל טיבו של המקום, אך ברגע שהשֶׁלֶט הוסר מהדלת, מבינים כולם, כי האיש עזב את העסק.

הנמשל: השבת היא האות - השֶׁלֶט של היהודי המעיד עליו כי הוא קשור לתורה הקדושה, אך ברגע שהוא 'מסיר' חלילה את השֶׁלֶט, המשמעות היא שיום השבת נהיה אצלו כיום חול רגיל בשבוע והוא מנותק למעשה חלילה מהתורה הקדושה.

אחים ואחיות תלו את השֶׁלֶט שנקרא 'שבת קודש' על בתיכם וטראו ברכה בכל מעשי ידיכם, אמן!

רציון וסיפור - החסד שה'ל' אמות...

ויהי כי יראו המיילדות את האלוקים ויעש להם בתים (א, כא')

רש"י: בתי כהונה ולוייה שקרויים 'בתים'...

הלקה המוסרי עבורנו הוא הלימוד שכאשר יהודי עושה

מעשה חסד הקב"ה מחזיר לו ב'מידה כנגד מידה'. כמו כן, לומדים זאת מהחסד של בת פרעה עם משה וכמובא במדרש רבה: 'מכאן אתה למד שכרן של גומלי חסדים, אף על פי שהרבה שמות היו לו למשה, לא נקבע לו שם בכל התורה אלא כמו שקראתו בתיה בת פרעה, ואף הקדוש ברוך הוא לא קראהו בשם אחר...

וכמו כן מובא במדרש: 'אמר לה הקב"ה: משה לא היה בנך וקראת לו בנך, אף אני, לא את בתי ואני קורא אותך בתי 'בת-יה' שנאמר 'ואלה בני בתיה בת-פרעה'.

ובעניין זה סיפור מדהים (ע"פ 'באר הפרשה' ויחי תש"פ):

יהודי שגר בקרית צאנז שבנתניה תכנן לעשות 'מסיבת חנוכה' לכל משפחתו, בליל נר א' של חנוכה בשעה שמונה בערב. והזמין את כל בניו ויוצאי חלציו, ביניהם גם את נכדו הגדול שנישא לפני כמה חודשים, ומתגורר בשכונת 'רמת שלמה' בירושלים.

לקראת חנוכה פנה חמיו של הנכד, ושמר ר' דוד דרוק שליט"א (והוא שסיפר את המעשה), ואמר לו: 'חתני היקר בקשה לי אליך, גיסך (חתני) המתגורר בשכונת 'נווה יעקב' שבירושלים, שוהה עתה בשווייץ, והאמת שכבר היה אמור לחזור, אלא שמכורח הנסיבות הוא נאלץ להתעכב שם, ובבית יושבת בתי עם ארבעת ילדיה. עשה מצוה ותיכנס יחד עם אשתך לשמחם 'ולהעלות את האור' בליבם בליל ראשון של חנוכה.

האברך הצעיר הסכים לקיים את המצווה אבל מאידך התעוררה בעיה, כיצד יספיק גם להגיע למסיבה בבית הסבא בקרית צאנז?

כדי לפתור את הבעיה הוא הדליק את נר החנוכה בביתו מיד עם תחילת זמן ההדלקה, משם מיהר עם אשתו לשכונת נווה יעקב, כשבדעתו לשהות שם זמן מה, ולנסוע משם לנתניה בקו 947 בשעה שש ורבע בערב (קו הנוסע מירושלים לחיפה דרך כמה ערים וביניהן גם בנתניה).

כשהגיע לבית גיסו החל לרקוד עם הילדים ולשמחם, ואכן הייתה שם 'אורה ושמחה'.

כעבור זמן מה אמרה לו אשתו שעליהם למהר ולצאת כדי שלא להפסיד את האוטובוס לנתניה, אבל הילדים הקטנים הפצירו בהם שלא יעזבו אותם.

נכמרו רחמיו עליהם והוא אמר לאשתו: 'אני חושב שבנתניה יוכלו לעבור את המסיבה גם בלעדינו, לעומת זאת כאן זקוקים לנו, מוטב שנישאר כאן. ואכן הם ויתרו ולא נסעו.

ומה אירע לבסוף? קו 947 שבו הם היו אמורים לנסוע עבר כידוע תאונה קשה, כאשר הנהג איבד את השליטה על יד לוד, סטה מדרכו ונכנס בחזקה בתחנה שעמדה שם העשויה מבטון, בתאונה נהרגו (ל"ע) ארבעה מהנוסעים ועוד רבים נפצעו רח"ל.

רבי דוד דרוק שליט"א ואשתו ראו עין בעין את גודל ההשגחה אשר הצילה אותם ממוות לחיים בזכות מעשה החסד שעשו.

כי כל מה שהאדם עושה - **מחוקק**

שבת שלום ומבורך!

לעילוי נשמת: אבי ממוס בן ג'זרה ז"ל ואמי מורתי גיטה בת מנטח ז"ל יעקב בן רבקה ז"ל - מימון טפירו בן מול-טוב ז"ל רחל (רשל) בת נעימה ז"ל - יונה עזרא בן צ'חלה ז"ל

להצלחת: המפיץ היקר יוסף חיים בן תמרה - להצלחה ברוחניות ובגשמיות / ר' ניסן בן מרים ותמרה בת רבקה - רפוי"ש והצלחה / דקל מלכה - להצלחה בכל / אורי ישראל - רפואה שלימה סוזן בת ימנה - רפואה שלימה / אירי בן רונית - רפואה שלימה / אהרון בן מסעודה - רפוי"ש

מאוצרות הפרשה

וימת מלך מצרים (ב, כג) וברש"י נצטרע. ומנלן לרש"י שלא מת אלא נצטרע? וי"ל ע"פ הגמ' על הפסוק ויקרבו ימי דוד למות ומקשה הגמ' למה לא כתוב המלך דוד כמו בכל מקום. ומתרצת הגמ' משום שאין מלכות ביום המוות, וכיוון שהוזכרה מיתה לא כתוב המלך על דוד. והנה כאן הרי כתוב וימת מלך מצרים ואת מת ממש אמאי כתיב מלך, אלא אומר רבי יונתן איבשיץ מכאן הראיה של רש"י שלא הכוונה למיתה ממש אלא שנהיה מצורע.

וירא ה' כי סר לראות ויקרא אליו וכו' ויאמר אל תקרב הלום של נעליך (ג, ד-ה) ומוכא ע"כ בגמ' זבחים ק"ב. אמר עולא ביקש משה מלכות ולא נתנו לו דכתיב אל תקרב הלום ואין הלום אלא מלכות וכו'. שואל המהרי"ל האם משה לא מצא זמן יותר מוצלח לבקש מלכות מאשר הזמן הנורא הזה. ועוד הרי ד"ז לא מתאים לאופיו של משה שהיה עניו מכל אדם. ותיירץ המהרי"ל דיסקין דאיתא כאן ברמב"ן שאפילו שמשוה היה רחוק מהסנה הוא התבקש ע"י הקב"ה לא להתקרב ולהוריד נעלים כי כל ההר היה בקדושתו כקדושת העזרה, עכ"ד הרמב"ן. והנה באותה העת משה היה בן שמונים שנה כמו שמבואר בתורה, ואיתא בחולין כ"ד: שזקן (מעל 70) אינו יכול להוריד נעלים בלי לשבת. והיות ואין ישיבה בעזרה אלא למלכי בית דוד (וימא כה) ביקש משה מלוכה שיוכל לשבת. ולכך נאמר לו אל תקרב הלום אלא לך אחר ושם תחלוץ נעלך כי כאן אסור לך לשבת.

של נעליך מעל רגלך (ג, ה)

היינו שתי נעלים. והנה ביהושע ה' ט"ו איתא ויאמר שר צבא ה' אל יהושע של נעלך מעל רגלך כי המקום אשר אתה עמד עליו קדש הוא. ונעלך כתוב שם בשווא תחת הלמד, שמשמעו נעל אחת, ולא כמו אצל משה שכתוב בו סגול תחת הלמד שמשמעו לשון רבים. וקשה למה אצל משה זה שתי נעלים ואצל יהושע נעל אחת? וי"ל שבעיקרון מצד אדמת קודש מספיק להוריד נעל אחת וכדמצינו בזבחים כד. שעבודה בביהמ"ק כשירה כשרגל אחת של הכהן על הקרקע, וזה הטעם שמהני אצל יהושע נעל אחת כי זה הוא מעיקר הדין. אבל אצל משה י"ל שמשוה היה אבל וזה נודע לו באותו הרגע כי הקב"ה אמר (פסוק ו) אלוקי אביך אלוקי אברהם וגו' והרי אין הקב"ה מזכיר שמו על החיים (רש"י בראשית כח יג) סימן שעמרם נפטר, ואבל חולץ שתי מנעלים, לכך נאמר לו של נעלך בלשון רבים.

ויצא ביום השני והנה שני אנשים עברים נצים... הלהרגני אתה אמר כאשר הרגת את המצרי וירא משה (ב, יג)

וישמע פרעה פירש"י הם הלשינו עליו. והקשה רבינו האמרי אמת למה לא הלשינו על משה לפני פרעה באותו היום גופא שבו הרג את המצרי ומדוע חיכו למחרת. ותיירץ מפני שמשרע"ה הרג את המצרי בשם המפורש, ע"י דיבור ולא ע"י מעשה וסברו, דכיון שמשרע"ה לא עשה מעשה א"כ לא מגיע לו כל עונש על כך דעל לאו שאין בו מעשה אין לוקין ומכל שכן שאין ממיתין, אבל למחרת כשמשרע"ה קרא למרים יד על חבירו רשע, אע"פ שעדיין לא הכה וכפירש"י אע"פ שלא הכהו נקרא רשע, א"כ ע"כ דמשרע"ה ס"ל דמחשבה הוי כמעשה וא"כ כ"ש דדיבור הוי כמעשה וא"כ חייב משרע"ה על מה שהרג את המצרי, אף שהרגו ע"י דיבור ולכן מסרוהו לפרעה.

ויאמר מלך מצרים למילדת העברית וגו' אם בן הוא והמתן אתו וגו' (א, ט"ו ט"ז) איתא בקרא שפרעה אמר למילדות העבריות שאם בן והמתן אותו. והקשה בפנים יפות, אמאי אמר פרעה דוקא למילדות עבריות ולא למילדות מצריות? ומיישב בפנים יפות, דהנה איתא במשנה באהלוח (פ"ו משנה ו') דאם העובר מסכן חיי האם, ולא יצא עדיין רוב העובר, מותר להרוג העובר להציל האם, דבכהאי גוונא לא חשיב העובר נפש.

ולפי זה גם להציל אדם אחר, כגון בגוונא דנכרי מצווה לישראל להרוג עובר, ואם לא יהרוג, הנכרי יהרוג ישראל, יהא מותר להרוג העובר, דעובר לא חשיב נפש.

אמנם כל זה בישראל, משא"כ בבני נח, הא איתא בגמרא סנהדרין (נ"ז:): דבן נח נהרג על העוברים, ואם כן אסור לו להרוג עובר אף להציל האם או להציל עצמו.

הלכך פרעה אמר למילדות להרוג העוברים, ואם לא יעשו כך יהרוג המילדות, ולהאמור, למילדות מצריות אסירא להרוג העוברים, ורק למילדות עבריות שרי. ומשום הכי פרעה צווה רק להעבריות.

ויהי כי יראו המילדת את האלקים ויעש להם בתים (א, כא) פירש"י בתי כהונה ולויה ומלכות שקרויין בתים. ויש להבין מה מדה כנגד מדה יש בשכר שקיבלו המילדות, וי"ל דגם אם המילדות היו שומעות בקול פרעה והיו ממתות את הבנים הזכרים והיו נשארות רק הבנות, גם אז היה ממשיך כלל ישראל להתקיים, דגם אם בנות ישראל היו נישאות למצריים, הרי קיי"ל (יבמות מ"ה). דגוי הבא על בת ישראל הולד כשר, (וכפי שנפסק בשו"ע אהע"ז סי' ד' סעי' ה'), רק שבמקרה כזה לא היו לכלל ישראל כהנים ולויים ומלכים דבכל אלה אזלינן בתר יחוס האב. וכיון שעיי"ז שהחיו את הילדים גרמו שיהיו בעם ישראל כהנים לויים ומלכים לכן זכו במדה כנגד מדה לבתי כהונה ולויה ומלכות. (שי לתורה בשם הגר"ד בן מרן הגר"ז מבריסק)

ויזכור אלוקים את בריתו את אברהם את יצחק ואת יעקב (ב, כד) וקשה למה כתוב את המילה את בכל אחד ולא כתוב את אברהם יצחק ויעקב? ונראה, אומר הרוגוטשובר, ע"פ מה דאיתא בב"מ פ"ה. ש'אליהו' היה מקים את אברהם כל יום ורוחץ לו ידיו כדי להתפלל, וכשגומר אברהם להתפלל, הוא מקים את יצחק כנ"ל, וכשגומר יצחק הוא מקים את יעקב כנ"ל, ומקשינן למה הוא לא מקים את כולם ביחד? ומתרצים שאם הוא יקים את כולם ביחד הם יתפללו יחדיו והתפילה שלהם יחדיו מסוגלת להביא הגאולה קודם הזמן ואליהו לא רצה לפעול שהגאולה תגיע קודם הזמן, ע"כ דברי הגמ'. והנה בפרשת כי תשא כתוב ורחצו אהרן ובניו ממנו את ידיהם ואת רגליהם, וכתב שם רש"י שצריך לקדש ידיים ורגלים ביחד, והטעם שצריך ביחד, אומר שם השפת"ח וכו"ה באוה"ח, כי כתוב את את שתי פעמים, ומשמעו בבת אחת. וכעת הכל מיושב, כי הרי כאן עדיין לא הגיע זמן הגאולה, כי עדיין עוד לא עברו 400 שנה, והקב"ה רצה לזכור את הברית עם אברהם יצחק ויעקב יחדיו כדי שבזכות ה'יחדיו' שמרומז בריבוי המילה 'את', יגאלו בני ישראל. לכן כתוב את גם על יצחק וגם על יעקב כדי להחשיב את כולם יחדיו, שזכותם יחדיו תפעל להקדמת הגאולה לפני מלאת ה-400 שנה.

כוחו של יתור – מעשה שאירע בבית הדין בחולון

להלן סיפור מדהים ומרגש, המעובד מתוך ביטאון 'קול ברמה' – יוש בו כדי ללמדנו מהו כוחו של יתור ולמה זוכה האדם המוותר. הסיפור אירע בבית-הדין בעיר חולון. אל בית הדין הגיעו לדין תורה חתן טרי, והצלם שצילם את חתונתו. הצלם הגיע לתבוע את החתן, מפני שלאחר שצילם והסריט את החתונה, החתן לא היה מוכן לשלם את כל הסכום שנקבע מראש.

החתן מצד שני טען, שאין הוא מוכן לשלם את כל הסכום שנקבע עם הצלם, מפני שהצלם לא עשה את עבודתו כראוי, ומדוע? רבנים חשובים רבים הגיעו לחתונה ולא צולמו, ולכן אין לחתן מזכרת מנוכחותם בחתונה, והדבר מצער אותו מאוד ועל כן אינו מוכן לשלם לצלם את כל הסכום, שכן הוא לא עשה את עבודתו נאמנה.

הצלם, טען מנגד, כי השתדל לעשות את הנדרש ממנו, אך הסיבה שלא הספיק לצלם את כל הרבנים החשובים שהגיעו לחתונה, היא מפני שהרבנים הגיעו לדקות ספורות והתערבבו בקהל הרב שנכח בחתונה, לכן הוא לא הספיק להגיע לכולם ולצלם בטרם אותם לפני שעזבו את החתונה.

בית הדין שמע את הטענות והחל לדון ולחקור בצדדי הדין על פי כללי התורה. לאחר שבדקו את כל הצדדים, נשאר בית הדין בספק: מצד אחד החתן לא קיבל את העבודה כפי שדרש וציפה, מצד שני הצלם עשה כל אשר ביכולתו, על כן, מחוסר ראיות נשאר בית הדין בספק.

מכיוון שכך, פנה אב בית הדין אל החתן ואמר לו: "ראה חתן יקר, הרי החתונה כבר היתה, וכעת אתה יוצא לחיים חדשים עם כלתך. הצעתי היא לך שתוותר לצלם ותשלם לו את כל הסכום שקבעתם ביניכם על עבודתו, וכך בוודאי תזכה לחיים טובים עם רעייתך. אם תשאיר את הצלם עם צער וקפידיא, הדבר לא יוסיף לכם".

אב בית הדין לא הסתפק בכך ואמר לו: "ראה, אם תוותר לצלם ותשלם לו את כל הסכום, אני אברך אותך בנוכחות הדיינים שתזכה עוד השנה לפני בטרם יושקט השתתרות בבית הדין והכל חיכו לשמוע את תגובתו של החתן. אך לתדהמתם הרבה, החתן נעמד לעיני כולם ואמר: "אני מוכן לוותר לו, לא אשלם לו שקל נוסף על העוול, שנגרם לי".

כל הנוכחים בבית הדין היו המומים. לא בכל יום נשמעת פניה נרגשת מאב בית הדין אל אחד הצדדים בתוספת ברכה כי אם יותר ולא יעמוד על דעתו, הוא יזכה לפני בטן, ואם זה לא מספיק, הוא מסרב לקבל את הברכה.

באותו הזמן, נכח באולם בית הדין אברך שהגיע על מנת להתלמד כיצד נעשה דין תורה, ומיד כששמע את פנייתו של אב בית הדין לחתן, הוא התרגש מאוד ואמר: "כבוד אב בית הדין, אני מוכן לשלם לצלם את כל תוספת התשלום שמגיעה לו מהחתן, ובתמורה לכך אני מבקש שהברכה של הרב לפני בטן תחול על אחותי הנשואה כבר מזה עשר שנים ולא זכתה לילדים".

החתן, ששמע באותו רגע את בקשתו של אותו אברך מתלמד, הבין כי ברכתו של אב בית הדין אינה ברכה פשוטה, אלא שווה הרבה. הוא מיד חזר בו והכריז: "אני חוזר בי! אני מסכים לדברי כבוד אב בית הדין ומוכן לשלם לצלם את כל המגיע לו ברגע זה, ובלבד שכבוד אב בית הדין יברך אותי ואת כלתי בפרי בטן".

"זה כבר מאוחר מדי", השיב אב בית הדין לחתן, "לאחר שלא הסכמת להצעה, גילית שאינך באמת מעוניין בכך, ולכן אני מוכן לעשות איתך עסקה זו". החתן לא רצה לוותר על אותה הברכה והחל ממש להתחנן על נפשו: "לא, לא, אני באמת מוותר לו" אמר, וכדי להראות שהוא מתכוון לכך, הוציא מיד מכיסו צ'ק כדי לשלם לצלם, "ובלבד שייתן לי הרב את ברכתו היקרה".

אב בית הדין שתק כמה רגעים והרהר מעט. "אתה, החתן תשלם לו את הסכום, ואני אברך אותך שתזכה לפני בטן. אך גם את האברך המתלמד שמסר נפשו והיה מוכן לשלם לצלם את הכסף ובלבד שיזכה בפרי בטן, אני אברך שתזכה אחותו עוד השנה לפני בטן, בריא ושלם".

הכל היו מרוצים מהפשרה, החתן כתב מיד צ'ק לצלם ונפרד ממנו בידדות, ואב בית הדין עמד בנוכחות הדיינים וברך את החתן ואת אחותו של האברך, שיזכו עוד השנה להתבשר בבשרות טובות. באותה שנה נפקדה הכלה אשת החתן בבת, וכמוה נפקדה אחותו של האברך אף היא באותה שנה בבת בריאה ושלימה, אחר עשר שנים! של ציפיה ארוכה וקשה לפני בטן. (פניני עין חמד ויחי תש"פ, הובא בהפחת בכל יום)

פינת ההלכה

הילדים מגיעים לשיעור, והמבוגרים מפסיקים לבוא?

שאלה: יש לנו בשכונת מגיד שיעור מיוחד שבמהלך השיעור שואל שאלות יפות ומספר סיפורים מעניינים, הרבה ילדים רוצים לבוא לשיעור, והגבאים לא נותנים להם, הם טוענים שאם יהיו הרבה ילדים, המבוגרים ירגישו לא בנוח לבוא לשיעור, האם הם יכולים לעכב את הילדים מלבוא?

תשובה: במשנה בפאה מבואר כשיש ויכוח בין שני צדדים, צריכים לבדוק מי טוען כהלכה, ומי טוען שלא כהלכה, וכמי שטוען כהלכה צריכים לפסוק. טענת הילדים שהם רוצים ללמוד היא טענה כהלכה, ברצוננו לשמוע שיעור ולהחכים בשאלות טובות ומעניינות, וטענת המבוגרים שאינם רוצים ללמוד ביחד עם ילדים, היא טענה שלא כהלכה, מה איכפת להם מי משתתף בשיעור, זה לא מתאים להם, ובשביל זה לא ישתתפו בשיעור תורה?!

ואדרבה רק בזכות הלימוד של תינוקות של בית רבן יש לכלל ישראל זכות קיום, וכמבואר במדרש (פרשת תולדות) א"ר אבא בר כהנא לא עמדו פילוסופין באומות העולם כבלעם הרשע וכאבטימוס הגרדי, נכנסו אומות העולם אצל אבטימוס אמרו להם יכולים אנו להזדווג לאומה זו, אמרו להם לכו וחזרו על בתי כנסיות ובתי מדרשות שלהם, אם מצאתם שם תינוקות מצפצפין בקולם, אין אתם יכולים להזדווג להם, שכך הבטיחין אביהם הקול קול יעקב, כל זמן שקולו של יעקב מצפצף אין הידים ידי עשו. הרי שאמר להם לראות אם יש לומדים קטנים, כי זה הבל שאין בו חטא.

וכן בזמן המן הרשע לא נצלו ישראל אלא בזכות הלימוד של התינוקות, וכמבואר במדרש שאמר ר' חלבו אין העולם מתקיים אלא בהבל פיהם של תינוקות של בית רבן, ואף מחשבתו של המן הרשע לא ביטלה אלא בשבילם, שנאמר מפי עוללים ויונקים יסדת עוון (תהלים ח א), ואין עוון אלא תורה, שנאמר ה' עוון לעמו יתן (תהלים כט יא). (הגר"י זילברשטיין, קובץ ווי העמודים)

חידה שבועית

אינה דמר י' מנחן י' סו'י מאכ'י'ס א"א לאכ'ל'ס יח'ד?

תשובה לחידה פר"ש: בעלי החיים הנאים מופיעים בברכות: שור בברכת שמעון ולוי (מט ב); אריה ולביאה בברכת יהודה (מט ט); גם שני שמות של חמור מופיעים בברכת יהודה (מט יא); החמור בברכתו של יששכר (מט יד); נחש וסוס בברכתו של דן (מט יז); איילה בברכתו של נפתלי (מט כא); זאב בברכת בנימין (מט יב).

תשובה לחידה השבועית: 'היום יום פלוני בשבת' - קודם שיר של יום - לא ניתן לומר ללא התרכזות בשאלה איזה יום היום.... שם הווכה: מושי פקטר נ"י

מזל טוב

מרכז העיר: משפחות פטורבר - הרכבי הולדת הבת הנכדה משפחת זלץ להולדת הבן משפחת ניסנקרן להנכס הבן לעול תורה ומצוות משפחות דודי כהן - גרוס להולדת הבן הנכד משפחת פרובר להולדת הבן **גני הדב:** משפחת ולס להולדת הבן משפחת הלפרין להולדת הבת משפחות שער - חדר להולדת הבת הנכדה משפחת גרוסברד להנכס הבן לעול תורה ומצוות משפחת כהן להולדת התאומים משפחות דינר לאיוסי הבן הנכד

פתרונות לחידות והודעות לשמחות ניתן לשלוח עד יום שני בפקס: 037608833 או למייל a7608833@gmail.com



פתח תקוה. קצב של עיר, לב של מושבה

בגובה
רמי גרינברג, ראש העיר

היחידה לחינוך חרדי
ותרבות מורשת ישראל

לע"נ ר' יצחק זאב הלוי ז"ל
בן ר' אליעזר שלום הלוי ז"ל
לע"נ מרת לאה אלטע הדס ע"ה
בת ר' יעקב הלוי הי"ד

גליון מס' 320

המאמר

שבת אורה

שמות

אזהרה המורה: העלון מיועד אך ורק לרציניים שיודעים את השיבות התפילה, ובשעת התפילה לא מעיינים בעלון ובשאר דברים.

בהשקפה ראשונה

מאמרי השקפה, מוסר והנהגות

סיפר אדם שהוזמן לסעודת שבת אל רבי משה שמואל שפירא זצ"ל, כי הרצה בפניו בזמן הסעודה, מערכה של חידושי תורה, ולהפתעתו רבי משה שמואל זצ"ל הגיב באדישות לדבריו, לאחר מכן העיר לו רבי משה שמואל כי היה עליו להשכיל, שהיות וישבו בסעודת השבת אנשים שלא הבינו את דבריו, והיה עליו לדבר דברים המובנים לכל הנוכחים בסעודה. (שלמי שמחה)

רב אחד ביקר אצל ה"חפץ חיים" יחד עם אשתו, והיא התאוננה בפניו על בעלה, הרב, שלמית טובו לבריות, אין גבול, ויש שמנצלים מידה זו, ולבסוף הם סובלים מכך מאד. ענה לה ה"חפץ חיים": אדם שהוא טוב ומטיב סובל באמת מן הבריות, מאידך, אם הוא רע סובלים הבריות ממנו, כשיבואו לעולם העליון כדאי מאד שיגידו שם: זו היא הנפש שסבלה מכולם, מאשר יאמרו כי כולם סבלו ממנו. (עמוד החסד)

רבי איסר זלמן מלצר זצ"ל הלך עם תלמידו לומר שיעור בישיבת "עץ חיים" בירושלים. בדרך החל לדרת גשם, הם זירזו את פסיעותם, והנה פתאום עצר אותם יהודי אוסף תרומות וביקש להתרימו. ר' איסר זלמן עצר והחל לחפש כסף כדי לתרום לאותו אדם. כל אותה שעה המשיך הגשם לדרת. לאחר שנתן את תרומתו והם המשיכו ללכת אמר לו התלמיד: אין זה ראוי מצדו של אותו אדם לעכבנו בגשם, ומה עוד בשעה שהרבי ממחר לומר את שיעורו. השיב על כך רבי איסר זלמן: אני מלאכתי לומר שיעורים, והוא מלאכתי לאסוף נדבות, אין לדעת מלאכתי של מי חשובה בשמים יותר, שלי או שלו? (מריבי תורה ומוסר)

סיפר רבי אברהם גניחובסקי זצ"ל ראש ישיבת טשעביץ, שאת הסיפור שמע מאיש שאותו היה המעשה, לפני השואה היה לו 'אטליז', חנות גדולה למכר בשר ועופות, בסמוך לביתו החזיק גם לול ענק של תרנגולים חיים, שמשם היה נוטל מדי שבוע את העופות ושוחטן. בכל שבוע היה עורך חשבון מדויק, כמה עופות הוציא מן הלול, כמה נמכרו באטליז, ובסך הכל כמה עופות חיים נשארו בלול. פעם אחת שם לב שחסר עוף אחד מן החשבון, לאחר שבוע נחסר עוף נוסף, ובשבוע שלישי שוב נעלם העוף, כך שבוע אחר שבוע. עד שהחליט לעקוב בעצמו אחר הגנב, הוא התחבא בתוך הלול, והנה באמצע הלילה הגיע קול צעדים לאוזניו, הוא נדרך תיכף ומקום מתבואו ראה אדם חומק חרש דרך החלון פנימה. משחסתכל הישב הופתע מאוד לגלות שהמדובר בשכנו הקרוב לביתו, שהיה אדם עני מרוד, איש מדוכדך, שלא היה מסוגל לעמוד בפני הרעב הנורא של בני ביתו, ובלית ברירה 'סחב' בשקט עוף אחד בלבד, ומיד נשא רגליו לחמוק החוצה. אולם ברצו האחרון ממש בשרם יצא החוצה, הבחין פתאום בשכנו בעל הבית המצוי ומסתכל בו ממקום מחבואו... ומרוב פחד ובושה תפס רגליו ומלם ונס על נפשו. האיש בעל הבית נסער מאוד למראה שכנו, שהתדרדר עד מצב נורא שכזה. הוא ידע היטב שאין מדובר כאן בגנב כלל, שהרי היה באפשרותו באותה גנבה לחמוס שלל רב... ולא נטל כי אם עוף אחד בלבד... כדי לתת אוכל לפי השף שכמעט גועים ברעב! וכמאמר החכם מכל האדם בספר משלי (ו, ל): "לא יבוזו לגנב, כי יגנוב למלא נפשו כי ירעב". והנה יותר ממה שנכלם הגנב משכנו בעל הבית, התיביש בעל הבית משכנו הגנב, בחשבו על הצער הגדול שיהיה לעני זה כשייפגש עמו, שבוודאי יתמלא צער ועונמת נפש, ותתמלא נפשו בושות מהתנהגותו. כשראה בעל הבית ששכנו העני מתחמק ומתחבא ממנו בפנים מלאות בושה וכאב מיוסר. החליט לעקור את מקום מגוריו מאותה עיר: הוא מכר את כל עסקיו ואף את הלול הגדול, ועבר עם כל בני משפחתו למדינה אחרת רחוקה משם. והנה לא חלפה לה שנה תמימה מאותו סיפור ומלחמת העולם השנייה פרצה במלוא עוזה, ואותה עיר שהיתה קרובה אל הגבול היתה תיכף למאכלת אש, מכל יהודי העיר לא נשאר אף אחד בשואה האיומה! כמו גם לול התרנגולים שכלה כולו עד התרנגול האחרון... ואילו זה האיש עם משפחתו שעקר משם ממש לפני המלחמה, כדי שלא לגרום צער ובושת לשכנו הקרוב, היתה לו נפשו ונפש משפחתו לפליטה! הם עלו כולם לארץ הקודש, והקימו משפחות מפוארות ודרות ישרים מבורכים. (ווי העמדים)

פרשה ופירושה

לקט פירושים על פרשת השבוע

הָבָה נְתַחֲמָה לוֹ : אמרו חז"ל (סנהדרין קו, א): "שלשה היו באותה עצה (שגזר) פרעה כל הבן הילוד להשליך לאור) בלעם איוב ויתרו, בלעם שיעץ נהרג, איוב ששתק נידון ביסורים, ויתרו שברח וזכה שמבני בניו ישבו בלשכת הגזית". הקשה הרב מבריסק, רבי יצחק זאב סולוביצקי זצ"ל הרי כל מידותיו של הקב"ה הן מידה כנגד מידה, בלעם שיעץ להרוג את בני ישראל מובן למה נהרג, יתרו שברח על אף הכבוד שהיה לו במצרים כי היה מיועצי פרעה, וזכה שבניו ישבו בכבוד בלשכת הגזית וידונו את עם ישראל. אולם איוב היה מה ששתק, היה כי חשב שלא יועיל כלום אם ינסה להוכיח אותם, לכן קשה מדוע נענש ביסורים? אלא תירץ הרב מבריסק שהביא הקב"ה יסורים על איוב כדי שיעקב על יסוריו, ואולם לכאורה לשם מה יש לו לצעוק על יסוריו, וכי יש בכך כדי להועיל, וכי צעקותיו ירפאו את יסוריו? אלא זהו הכלל כשקובא צועקים, למרות שאין בכך כדי להועיל מאומה, וזוהי התביעה ממנו מדוע לא צעק כששמע על גזירת הבנים, על כרחך שלא נגעה זאת ללבו ולא כאב לו ולכן נענש כך.

וַיֵּלֶךְ אִישׁ מִבֵּית לִוִי וַיִּקַּח אֶת בַּת לָוִי : אותה בת לוי היא יוכבד, שילדה את משה ואהרן, ובאותה הזמן שילדה את משה פירש רש"י נהפכה להיות נערה. ובת מאה ושלושים שנה היתה! הקשה רבי אברהם אבן עזרא, מדוע לא הזכיר הכתוב את הנס הגדול שקרה כאן? והרי שרה כאשר ילדה בגיל תשעים, פרסם הכתוב את הדבר כנס גדול, ולכאורה, כאן הנס גדול עוד יותר - שילדה בגיל מאה ושלושים? על שאלה זו השיב המגיד מדובנא, כדרכו, במשל נפלא: פעם אחת ישבו עניים בחבורה ופתחו בשיחה על מצבם הקשה, ועל הירידה הגדולה שחלה במתן צדקה. אף העשיר הגדול ביותר בעיר - אמר אחד מהם - שפעם היה נותן לכל עני סכום נאה, אינו נותן עכשיו מאומה. נכון - הסכים חברו - אף אני שמתי לב לכך. אנשים ממעטים בצדקה. איני יודע מה אתם מדברים - אמר אחד העניים שישב כל העת בצד לאחרונה, כאשר עברתי בבתי לבקש נדבה, נתנו לי כולם בעין יפה. בכל בית ובית קבלתי סכום נאה. מתי קרה הדבר? תמורה חברי, הדבר קרה בפורים. ענה העני. אם כך אין זו ראייה - ענו חבריו - שהרי בפורים כל אחד מרבה במתנות לאבינו, ולא פלא שנתנו לך, אולם אם היית מספר לנו כי ביום רגיל העניקו לך סכום נאה, זה ממש פלא! כן הוא הדבר גם כאן - סיים המגיד: שרה ילדה כאשר היתה בת תשעים ופרסם הכתוב את הדבר כנס גדול, שכן בימיה היה בזה חידוש עצום. אולם במצרים, נסים רבים היו שם שלא כדרך הטבע, שכן כך דרשו חז"ל שכל אשה ילדה בכל יום ששה ילדים, אם כן אין זה דבר חריג שאשה אחת ילדה בגיל מאה ושלושים...

וַיִּמַת מֶלֶךְ מִצְרַיִם וַיֵּאָנְחוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל מִן הָעֶבְרָה וַיִּעְקְרוּ וַתַּעַל שׁוֹעֲתָם אֶל הַאֱלֹהִים מִן הָעֶבְרָה : שאל רבי יצחק מולוז'ין זצ"ל - מדוע רק עכשיו הם נאנחו ועקרו, וכי לפני כן, קודם שמת המלך לא היה להם על מה להיאנח? וכי קודם מצבם היה יותר טוב? אלא התירוץ הוא: כל עוד המלך חי, סברו שרק פרעה זה מתאכזר ליהודים, אבל לכשימות ויקום תחתיו מלך חדש, ישתפר המצב. והנה 'וַיִּמַת מֶלֶךְ מִצְרַיִם' ודבר לא נשתנה לטובה, לכן: 'וַיֵּאָנְחוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל מִן הָעֶבְרָה וַיִּעְקְרוּ' ראו שהייתה תקוותם תקוות שווא, ואכן כל הפרעונים שווים, ורק בורא העולם יוכל להושיעם!

וַיֵּאמֶר מֹשֶׁה אֶל ה' .. כִּי כָבַד פָּה וְכָבַד לְשׁוֹן אֲנֹכִי : ויש להבין מדוע לא ריפא ה' יתברך את משה לאחר מכן, בכדי שיוכל לדבר בלשון צחות ללא שום גמגום, מאחר שהוא שליח ה', היפלא מה? לעשות כן? התשובה לכך היא שאילו היה הקדוש ברוך הוא מרפא את משה והיה מדבר בצחות לשון, היה בכך פתחון פה למלעיזים לומר שבגלל שמשה היה נואם מעולה לכן הצליח להשפיע על העם ולסחוף אותם אחריו ולהוציאם ממצרים ונתנה על ידו התורה. משום כך נשאר משה רבינו ע"ה כמות שהוא כבד פה וכבד לשון, למען ידעו הכל כי השפעתו היא אך ורק מהשכינה שמדברת מתוך גרונו, ולא בכוחות עצמו. (ורשת הר"ן)

סיפור מההפטרה

הַאֲזִינוּ וְשִׁמְעוּ קוֹלִי הַקְּשִׁיבוּ וְשִׁמְעוּ אִמְרָתִי: כָּל יְהוּדִי, מֵעַצְם הִיתוּ יְהוּדִי, בֶּן לֵאבוֹי שְׁבַשְׁמִים, סָפוּג בְּאִמּוֹנָה זָכָה בְּבוּרָאוֹ, וְאוּמָה רֹאִים לִפְעֵמִים יְהוּדִים שֶׁלְכֹארוֹהַ הָאִמּוֹנָה מֵהֵם וְהֵלֵאָה, וְעַל־פְּנֵיו נִרְאָה שֶׁאֵין בָּהֶם שִׂמְךָ שֶׁל אִמּוֹנָה, הָאִמָּת הִיא שֶׁאֵם נִנְסָה לְחִדּוֹר אֶל תּוֹךְ לֵיבָם, נִגְלָה שֶׁהֵם מֵאִמְנִים גְּדוֹלִים, וְצִדִּיק רַק לְהִסִּיר וּלְקַלֵּף מֵהֵם אֶת הַקְּלִיפּוֹת הַמִּפְרִיעוֹת לָהֶם לִישֵׁם אֶת הָאִמּוֹנָה בְּחִיָּהֶם הַיּוֹמִיוֹמִיִּים. מִי שִׁתְּבֹנֵן בְּצוּרָה כְּזוֹ עַל יְהוּדִים, לֹא יוֹכֵל לְעוֹלָם לְקַטְרֵג עֲלֵיהֶם, וְלֹא תִישָׁמַע מִפִּיו מִלֵּלָה רַעָה עַל כָּל יְהוּדִי בְּאִשְׁרֵי־הוּא. יְבוֹא הַסִּיפּוֹר שֶׁלִּפְנֵינוּ וְיֹכִיחַ וְיֹכִיחַ שֶׁבִּאִמָּת אִי אֶפְשֶׁר לְהַכִּיר אֶת תְּכֻנּוֹתָיו שֶׁל יְהוּדִי עַל פִּי קְלִסְתָּרוֹ הַחִיצוֹנִי. הַסִּיפּוֹר הִיָּה בְּפִי שֶׁל תַּלְמִיד חֹכֵם הָאוֹמֵר שִׁיעוֹר בְּאֶחָד הַיְשׁוּבִים הַמְרוּחָקִים, וְהָאֲנָשִׁים הַמִּשְׁתַּתְּפִים בְּשִׁיעוֹר זֶה עוֹשִׂים רוֹשֵׁם כִּי־יְהוּדִים פְּשׁוּטִים, אֲבָל מֵתוֹךְ מַה שֶׁהִתְרַחַש עִם אֶחָד מֵהֶם, נוֹכַל לְדַעַת שֶׁכֻּלָּל לֹא פְּשׁוּט לְהִיטֵי יְהוּדִי פְּשׁוּט...הַמְעַשָּׂה אִירַע עִם יְהוּדִי שְׁהוּא בְּעֵלְיוֹ שֶׁל מִפְעַל לְצַרְכֵי תֹארוֹהַ, שְׁבֹא לְהִיוֹעֵץ עִם מְגִיד הַשִּׁיעוֹר שֶׁלּוֹ בְּאִשְׁרֵי לְעִסְקָה שֶׁהִיָּתָה אִמּוֹרָה לְהִיחֵתֶם עִימוֹ לְמַחְרַת. "פְּנֹ אֵלַי מִמִּסְגֵּר פְּלוֹנִי, וְהִצִּיעוּ לִי לְהִתְקִין אֲצִלָּם תֹּארוֹהַ יִקְרָה מֵאוֹד", סִיפֵר הָאִישׁ, וְהוֹסִיף שֶׁהֲרוּחַ הַמְשׁוּעָר הַמְעִיִּסָּה הִזּוֹ אִמּוֹר לְהִנְיֵעַ לְכַחְצֵי מִלִּיּוֹן שְׁקָלִים טְבִין וְתַקְלִיָּן. שְׁאֵלְתוֹ הִיתָה, הָאֵם מוֹתֵר לוֹ לְבַצֵּעַ אֶת הָעִיסְקָה וְלְהִתְקִין תֹּארוֹהַ בְּמִסְגֵּר, אוֹ שְׂמֵא לֹא, הַתְּלִמִּיד חֹכֵם הַשִּׁיב שֶׁהוּא־עֲצֵמוֹ אֵינוֹ יוֹדֵעַ אֶת הַתְּשׁוּבָה, אֲבָל "כִּיֹּן שְׁחַבְרֵי הַטּוֹב הוּא נִהְנֵג שֶׁל רַבִּי מִיכָל יְהוּדָה לִיִּפְקוּבִין זִצְ"ל, אֶתְקַשֵּׁר אֵלָיו עֵתָה וְאֶבְקֵשׁ מִמֶּנּוּ שִׁיכַסֵּם אֶל הָרַב וְיִצְיֵג אֶת הַשְּׁאֵלָה. בְּנוֹכַחַת הַשְּׁוֹאֵל מֵתְקַשֵּׁר מְגִיד הַשִּׁיעוֹר אֶל הַנְּהַג, מְצִיג אֶת הַשְּׁאֵלָה, וְהֵנָּה הוּא מֵתְבַשֵּׁר שֶׁבְּרַגְעַת זֶה יוֹשֵׁב הַחֹבֵר הַנְּהַג בְּאוֹטוֹ, עִם רַבִּי מִיכָל יְהוּדָה, וְהוּא יוֹכֵל הַשִּׁיב מִיֵּד. תְּשׁוּבַת הָרַב הִיָּתָה: "הַדְּבַר אֵינוֹ אִסּוּר, אֲבָל בְּרַכָּה לֹא תִהְיֶה מֵהָעִיסְקָה הַזֹּאת. מִשְׁשִׁמַּע בְּעַל הַמִּפְעַל אֶת הַתְּשׁוּבָה, הוֹדִיעַ שְׂכִינֹן שֶׁהָרַב פִּסַּק שֶׁלֹּא תִהְיֶה בְּרַכָּה מֵהָעִיסְקָה, הוּא מַחְלִיט שֶׁלֹּא לְהִתּוּם עִם הַמִּסְגֵּר עַל הַתְּקַנַּת הַתֹּארוֹהַ, אֲבָל בִּיקֵשׁ לְצִיָּן פֶּרֶט נוֹסֵף. "דַּעוּ לָכֶם, שִׁישׁ לִי מִתְחַרְהַ מוֹבָהֵק בְּעַסְקֵי, וּבְטוֹחָנִי שֶׁבְּרַגְעַת שְׁאוֹדִיעַ לְהִנְהַלֵּת; מִסְגֵּר שְׂאִינִי חוֹתֵם, הֵם יִפְנֹו אֶל הַמִּתְחַרְהַ שְׁלִי, וְיַחְתְּמוּ אִתּוֹ עַל הָעִיסְקָה". הִיָּה בְּכַךְ נִסְיוֹן קֶשֶׁה מֵאוֹד, שְׂכָן אֵף בְּעַל־עַסֵּק אֵינוֹ מְעוֹנִין הַמִּתְחַרְהַ שֶׁלּוֹ יִכְבוֹשׁ שׁוּקִים חֲדָשִׁים "עַל חֲשׁוֹבוֹנִי", וְכִידוּעַ. "אֲבָל אֵם הָרַב אִמֵּר אֲמַר כֵּךְ, אֲנִי אֲצִיֵּת לְפִסְקוֹ, לְמִרוֹת הַקּוֹשִׁי הַעֲצוּם שִׁישׁ לִי בְּדַבְרִי", אִמֵּר. וְכַפִּי שִׁצְפָה, כֵּךְ הִיָּה. הַמִּתְחַרְהַ קִּיבֵל אֶת הָעֵבֹדָה. לֹא עָבַר חוֹדֵשׁ יָמִים, וּבְעַל הַמִּפְעַל נִיגַשׁ אֶל מְגִיד הַשִּׁיעוֹר, וְאוֹמֵר לוֹ "בּוֹא וְאֶסְפֵּר לָךְ מַה אִירַע בְּסוֹפוֹ שֶׁל דַּבְּרִי. לְאַחַר שֶׁהִמְתַּחַרְהַ שְׁלִי קִיבֵל אֶת הָעִיסְקָה, וּבֹא לְהִתְקִין אֶת הַתֹּארוֹהַ בְּמִסְגֵּר, נִתְּנָו לוֹ מִקְדָּמָה בֶּסֶךְ 50,000 שְׁקָל, עַל מְנַת שִׁיקָנָה אֶת הַחוֹמְרִים, הַבְּשִׁיחוֹ שֶׁאֵת כָּל הַשְּׂאִר יִתְּנֹו מִיֵּד בְּתוּם הָעֵבֹדָה. הָאִישׁ רִכַּשׁ אֶת הַחוֹמְרִים שֶׁהָיוּ שׁוֹיִם כִּי־300,000 שְׁקָל, הִנְיַחֵם בְּמִסְגֵּר, וְתִיכְנֵן לְהִנְיֵעַ מִיֵּד לְמַחְרַת בְּבוֹקֵר, וְלְהִתְחַיֵּל לְעֵבֹד. וְהֵנָּה, לְמַחְרַת, כִּשֶׁהִתְדַּפֵּק עַל שַׁעֲרֵי הַמִּסְגֵּר, רָאָה אוֹתוֹ הַשׁוֹמֵר וּבִיקֵשׁ לְדַעַת מַה מְבוֹקֵשׁ. אִמֵּר לוֹ הָאִישׁ, שֶׁהוּא הוֹמֵן לְהִתְקִין תֹּארוֹהַ בְּמִפְעַל, וְכִבֵּר אֶתְמוֹל הַכְּנִים יְכָאֵן אֶת הַחוֹמְרִים, וְעֵתָה הוּא בֹא לְעֵבֹד. הַתְּקַשֵּׁר הַשׁוֹמֵר לְהִנְהַלֵּת הַמִּסְגֵּר, וּמִיֵּד לְאַחַר מִכֵּן הַחֵל לְצַעוֹק עֲלָיו, עַל אִיזָה תֹּארוֹהַ אֲתָה מְדַבְּרִי: הַמִּסְגֵּר לֹא הוֹמֵן אֲצִלֵּךְ שׁוֹם דַּבְּרִי, תִּסְתַּלַּק מִכָּאֵן מִיֵּד; וְכִשֶׁהִיָּדִיר הַשְּׁתַּהַר רַעַע קֵט, וְלֹא צִיֵּית לְהוֹרָאָה לְהַסְתַּלַּק מִן הַמְּקוֹם, דִּרְךְ הַשׁוֹמֵר אֶת נִשְׁקוֹ, וְאִיִּים עֲלָיו. הַמִּתְחַרְהַ שְׁלִי לָקַח אֶת הַרְגֵּלִים שְׁלִי, וּבְרַח כָּל עוֹד נִפְשׁוֹ בּוֹ, וְהִלֵּךְ מִשֵּׁם בְּפָחֵי נִפְשׁ, תוֹךְ שֶׁהוּא מִשְׂאִיר אֶת כָּל הַצִּיּוֹד הַיִּקְרִי. מְרוּב פַּחַד, הוּא לֹא רִצָּה לְתַבּוּעַ אֶת הַמִּסְגֵּר, וְכֵךְ הַפְּסִיד בְּפוֹעַל 250,000 שְׁקָלִים. הֵנָּה לָנוּ שְׁדַבְרֵי גְּדוֹלֵי הַתּוֹרָה חַיִּים וְקִיּוּמִים, וְדַבְּרֵי מְדַבְּרֵיהֶם לֹא יִפּוּל אֲרַצָּה, וְכָל מִי שֶׁשׁוֹמֵעַ לְחַכְמֵי יִשְׂרָאֵל, לְעוֹלָם לֹא יִינַק. וְהֵנָּה לָנוּ דַמּוּת שֶׁל יְהוּדִי פְּשׁוּט, לְכֹארוֹהַ, שֶׁהִיָּה מוֹכֵן לְהַקְרִיב אֶת עֲצֵמוֹ וְאֶת פְּרַנְסָתוֹ, בְּצוּרָה כֹּה מוֹפְלָאָה, גַּם כֹּאשֶׁר יִדַּע מֵרָאשׁ שֶׁהִמְתַּחַרְהַ שֶׁלּוֹ יִקְבֵּל אֶת הָעִיסְקָה. אַחַת הַמִּסְקָנוֹת הַמִּתְבַּקְּשׁוֹת מִסִּיפּוֹר זֶה הִיא, שֶׁאֵין יְהוּדִי פְּשׁוּט. (בְּרַכִּי נִפְשׁ)

ועל הכל...

"פרפראות"

סיפר המגיד הנודע רבי שלום מרדכי שבדרון זצ"ל: "במשך עשרות שנים נהגתי לדרוש בפני קהל רב בלילות שבת בבית הכנסת "זכרון משה" בירושלים. פעם, פגשתי, לאחר שנים רבות של פרידה את אחד משומעי לקחי, ושאלתי אם הוא זוכר איזה חידוש או דבר מוסר מיוחד שמע בדברותי. אכן זוכר אני היטב חידוש נפלא ששמעתי מפי כבודו, השיב האיש. "פעם הרים הרב את קולו ואמר: הדבר תורה ששמעתם עכשיו, הוא ממש "מחיה נפשות", והוא מתוק מדבש וערב לחיך כמשקה קר ותוסס לאחר אכילת החמין (ששולנט) בשבת." ומה הוא אפוא הדבר תורה ששמעתם? שאל רבי שלום את האיש. צר לי", השיב האיש, את "דבר תורה" עצמו איני זוכר, אך מאז ששמעתי את דרשת הרב, החילתי לשתות משקה קר ותוסס לאחר אכילת החמין, ואני חייב להודות שאני זוכר את כבודו לטובה... (ורדכי אבות)

"ענין של טעם"

הטעם שאומרים בברכת התורה בלשון הווה "נותן התורה", אפילו שכבר נתנה, לפי שהקב"ה נותן בכל יום לכל אחד ואחד חלקו המגיעו ומוכן לפניו, כשיעין וישריה את עצמו כראוי. (מדר"ל מפראנ)

"מפי כתבם"

אחד מראשי הישיבות שליט"א אמר לי בחמימות: "תורה ויישר כח לכם הרב אינפלד בהערתכם בדין ברכת המזון שצריך לברך כתפילת "שמונה עשרה". התחלתי לברך יותר טוב ברכת המזון, ואחד התוכח אתי בתחילה שאולי כוונת ה"שולחן ערוך" לפסוקי דזמרה, אבל אחר שעיינ שנית אמר לי שאני מאד צודק, יש להוזהר בברכת המזון כמו ב"שמונה עשרה" ממש ותורה רבה לכם. וידוע לי באחד הכוללים שהכריזו הלכה זו ברבים ושיש להזהר בזה. כל זה ראיתי לחובה לעזור שיקפידו לברך בלי כל הפסק ושם תנועה בברכת המזון, משום שראיתי רבים שאין מקפידים בזה, ועושים כל מיני תנועות ורמוזים בברכת המזון, ואין יודעים דין זה. וכן הרבה לא יודעים זה, לא פעם קורה שתלמידים באים אלי בשאלה שאינם זוכרים אם ברכו ברכת המזון, ואמרתי להם שאיני מבין איך לא זוכרים? והרי יש לברך כתפילת "שמונה עשרה", ובפרט בברכת המזון שיש ארבע ברכות ארוכות, ואיך יתכן שלא זוכרים כלום!! והתשובה, שלא מברכין כהוגן.. אלא בלי שום דקדוק וכוונה, ובחטף ובקלות ראש. ראיתי אנשים שנגשים באמצע ברכת המזון כשהטלפון מצלצל, ואומרים הלא. נו נו.. וכן נגשים לדלת לפתוח כשמצלצלים או דופקים בדלת, ובוודאי שהוא שלא כדק, ואסור לעשות שום דבר ברכת המזון כמו בתפילת "שמונה עשרה", ומצוה לפרסם הלכה זו ברבים. ואחר זמן רב ראיתי ב"בן איש חי" שכתב מפורש שדין ברכת המזון הוא ממש כ"שמונה עשרה", וזה לשונו: (בפרשת חקת אות ג'): ד' ברכות של בהמ"ז דינם כתפילת י"ח ואין לענות בהם אפילו קדיש וקדושה וברכו וכו'; ובשמעו קדיש וקדושה ישתוק, וישמע כדין תפילת י"ח. וכך כתב שם (באות ה') בזה הלשון: "ברכת המזון ותפילת העמידה (שמונה עשרה) דינם שוה בענינים אלה ואין הפרש ביניהם כי אם בדבר זה שהתפלה מעומד וברכת המזון מיושב. והן בעוה"ד רבים מעמי הארץ מזלזלים בברכת המזון לברך אותה במהירות מאד, ויש עוסק בעת הברכה גם רומז בעיניו קורץ בשפתיו מולל באצבעותיו וכיוצא בזה, וצריך להוכיחם על זאת במוסר השכלי". ובזכות ברכת המזון כתקונה וכהלכתה, נזכה לברכת כל טוב. (מנחת נתן)

"מקום לשאלה"

שאלה: איך יתכן ברכה, שמברכים או ביום רביעי או ביום חמישי?
תשובה: ברכה על עירוב תבשילין. כשיום טוב חל ביום שישי כדי שיהיה מותר לבשל ולאפות מיום טוב הסמוך לשבת, מגיחים את העירוב תבשילין ביום חמישי, וכשחל יום טוב ביום חמישי ושישיראש השנה ויום טוב שני של גלויות בחו"ל) מכינים את העירוב תבשילין ביום רביעי, נמצא שמברכים ברכת "עירוב תבשילין" או ביום רביעי או ביום חמישי.

מפתגמי אור יתא

פתגמים, נצנוצי מחשבה, ורעיונות בדרכה של תורה

קבל את האמת ממי שאמרה. (רמב"ם)

הלב הוא נסתר, ויתגלה ויתוודע בסכלות או בחוכמה. (אבן עזרא)

אל תגנה מקח חבריך, ואל תחליש דעתו, כי זה מנהג לחסירי דעת. (הרא"ש)

אור האמונה

פרשת שמות

שבת קודש ♦ כא' טבת, תש"פ

גיליון מס. 717

פסוק

כל מטרתנו בהפצת העלון היא זיכוי הרבים.

קחו חלק בהפצה ותזכו למתנות הנפלאות
שמבטיחים חכמנו זכרונם לברכה:

"כל המזכה את הרבים, אין חטא בא על ידו"
(פירקי אבות)

"כל המזכה לאחרים, אותה הזכות עומדת לו
ואינה סרה ממנו" (הזהר הקדוש)

מותר להדפיס, לצלם, לשכפל ולהפיץ את העלון כנאמר:

"אין חפץ ה' כי אם במי שמזכה את הבריות"
(חסד לאברהם)

”וְאֵלֶּה שְׁמוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הַבָּאִים מִצְרָיִם” (א,א)

”טוב שם משמן טוב”. שמן טוב הוא מי שניתנה לו גדולה מן השמים, כענין הכהנים, אבל טוב מי שמרויח בעצמו, ע”י יגיעתו. וזה נקרא שם טוב”. (שפת אמת).

”וְרֹאךְ וְטַמַּח בְּלָבוֹ” (ד,ד)

הקב”ה ברא את האדם עם שני יצרים, יצר הטוב ויצר הרע, כדי שתיהיה הבחירה בידו לבחור בטוב ולקבל שכר על בחירתו. כל חיינו אנחנו שואפים להיות יותר טובים ויותר טובים ועיקר העבודה זה בסביבה הכי קרובה שלנו שזה הבית. כי דווקא שם מתעוררים ויכוחים, ומחלוקות, וכעסים, ומתחים וצריך הסתכלות חיובית על כולם, על בני זוג, וילדים, והורים, ושאר בני משפחה, ושכנים, וידידים, על כולם. רבונו של עולם, תן לי לב שמרגיש את הצער של השני ושמח בהצלחתו. כמו אהרון הכהן שאפילו שהיה בכור, שמח בהצלחתו של משה ובזכותו קיבלנו את הפסוק מתוך הפרשה שהפך לסמל העיניים הטובות ”וראך, ושמח בלבך”.

המשימה של החיים שלנו זה לסגל לעצמנו עין טובה. לא לקנא בשני. לשמוח בהצלחה שלו גם אם לי עצמי יש חסרון או קושי בדבר הזה שהשני מצליח בו. אם תשמח, ה' יתן גם לך. זה נסיון כל כך קשה, בואו לא נשקר את עצמנו, לכולנו יש עדיין עין רעה, קשה לנו לראות שהשני מצליח, שהוא מתקדם הרבה יותר מאיתנו.

כמה צריך לבכות לה', ה' מה אני עושה עם העין הרעה שלי, אני כבר לא יכול לקנא יותר, תציל אותי, כבר אין לי כוח לקנאה הזאת, תעזור לי לזכור שאני אגיע אליך לפי הדרך שלי והקצב שאתה קובע לי בלי קשר לשני.

עין רעה לא יכולה לסבול שמישהו אחר מצליח, שלמישהו אחר טוב, ישר פוסלים. אבל שוכחים שהפוסל, במומו פוסל. אם אתה אומר: את זה אני לא יכול לסבול, סימן שיש לך את התכונה הגרועה הזו. אם אתה אומר על מישהו משהו לא טוב, סימן שזה נמצא בך.

אם אתה מסתכל על החבר שלך בחיור, באהבה, ומעודד אותו, ומשבח אותו, על המקום, אפילו שהוא כזה קצת רע, הרע פתאום מסתלק ממנו, פתאום הוא מחייך אליך, וזאת בעצם עיקר העבודה שלנו פה.

קודם כל תלמד כף זכות על עצמך ואחרי זה יהיה לך את הכוח ללמד זכות על השני. כי אם אתה לא קיים, אז מי ילמד כף זכות? אם אתה לא שווה, אז בוודאי אתה רואה רק רע אצל השני, כדי להרגיע את עצמך, אבל אם אתה רואה שאתה גם שווה, אם אתה מרומם את עצמך ורואה את הנקודה הנפלאה שבך, מזה תלמד לראות נקודות נפלאות שיש אצל השני ולא תהיה לך עין רעה עליו כי לא ראתי בעין רעה את עצמך. אפילו שיש בי עדיין כל מיני מידות רעות, ואנשים אומרים עלי דברים לא טובים, ואני רואה אחרים טובים ומוצלחים ממני, אני לא חושב שאני לא שווה. אם אני מבזה את עצמי אני מבזה את צלם אלוהים, את הנשמה האלוהית שה' נתן בי, אין לי שום רשות לבזות אותה. זכיתי להיות כלי, אפילו בטיפה, במשהו קטן ביותר לאור אלוהי שמשתקף בי, זה כלום? זה דבר אדיר.

אנחנו עצובים, ולא מרוצים, וקיפחו אותנו, ולא קיבלו אותנו, לשני זה לא קרה ולי זה קרה, ומה יהיה איתי, ואין זה שלשכן הולך מצויין, הוא עבר לבית חדש ואני כל כמה חודשים עובר דירה, אנחנו שוכחים שיש מישהו למעלה שמנהל פה את הכל וכל פעם שאנחנו מתלוננים, וכועסים, ומרגישים מקופחים, זה כאילו אנחנו אומרים להקב”ה: אתה לא מנהל בסדר את העולם.

”איולת אדם תסלף דרכו ועל ה' יזעף לבו”. אדם יש לו איזה הסתכלות לא נכונה וזה גורם לו שהוא כועס על ה'. אדם כל הזמן מתלונן, כואב לי פה

וכואב לי שם וחסר לי זה ואין לי זה. מי אמר שצריך להיות לך? אולי נבראת ככה שבכלל זה לא יהיה לך? אולי זה זיקך לך ח"ו?

אם אדם מסתכל לצדדים אז תמיד תהיה לו עין רעה. כי אם יש לו את זה אז אין לו את זה, ואם יש לו את זה אז אין לו משהו אחר. ואז תמיד יש במי לקנא. כי תמיד חסר לו משהו שיש לאחרים. אבל אם אדם מסתכל אל ה', לא לצדדים, אז שום דבר לא חסר לו ואת כל השפע שהוא מקבל הוא יכול להרעיף על אחרים. כשאדם מסתכל כל הזמן אל ה', אז הוא יסתכל בעין טובה על כל אדם, כי כולם ילדים של ה'.

עין טובה אפשר ללמוד מהצדיק. מה הצדיק עושה? הוא מגלה את הטוב, מגלה שהמהות של יהודי טובה. גם במשפט קורה אותו דבר. מגיע קצין נוער, מגיעה עובדת סוציאלית, מגיע איזה חבר שמתחיל לרכך את השופט. אני מכיר אותו, הוא עזר לי, הוא איש חסד, מספרים עליו אין ספור סיפורים והשופט מתרכך, הוא רואה דבר חדש.

זאת העין הטובה שהיא שיא החיבור, כמו שעין רעה זה שיא הפירוד. זאת העין הטובה, וכשיש עין טובה ה' נותן שפע בלי סוף.

עין טובה פירושו שהאדם יכול לאהוב את השני איך שהוא, לשמוח איתו, לדון אותו לכף זכות, לזכור שהוא יצור אלוהי. זאת העין שרואה משהו טוב בכל אדם כי אין דבר כזה שאי אפשר למצוא משהו טוב בשני, זאת עבודה לכל החיים, להעביר את זה הלאה, לבנים, לנכדים, להסתכל בעין טובה על כל אחד.

כשאתה דן מישהו לכף זכות הוא מרגיש את זה בנשמה שלו גם אם לא אמרת לו מילה. וזה עוזר לו להתגבר על הקשיים שלו כי אם אתה מסתכל עליו בצורה חיובית זה מעודד אותו לראות את הטוב שבו ולהאמין בעצמו. ואם אתה גם אומר לו מילה טובה, זה יכול להיות התחלה של שינוי. כי כשאדם שומע שהוא טוב, הוא יתאמץ להוכיח שזה באמת נכון, שהוא באמת כזה.

לכל יהודי ויהודי יש נקודה של יראת שמים מה שאין בחבירו, אחד מתפלל יותר טוב, אחד יש לו יותר קדושה, אחד עושה יותר חסד, אחד יותר למדן, וכשאתה מאמין בכולם, נדבק בכולם, מעריך את כולם, אתה זוכה לקיים מצוות עשה של "ובו תדבק".

צדיקים אמיתיים, יש להם עין טובה על כלל ישראל. כל שמחה של יהודי, זה ממש שמחה של עצמם. כל צער של יהודי, זה הצער שלהם. כמו משה רבינו. בתיה בת פרעה מגיעה לשפת היאור ומגלה שם תיבה עם ילד בוכה. תינוק בן שלושה חודשים בוכה. מה החידוש שהוא בוכה? למה מציינים את זה בכלל, הרי כל ילד קטן בוכה! בפרט כשהוא כבר כמה שעות בלי אמה שלו! ודאי שהוא יבכה! אלא שמשה בכה על צרות ישראל. מהיום שהוא נולד הוא לא הפסיק לבכות ולהתפלל על עם ישראל. (עשרה מאמרות).

גם אם מישהו מתייחס אלינו בצורה פוגעת, להמשיך להסתכל עליו באופן חיובי, לא מייד להרחיק אותו, לא מייד להתרחק ממנו, וגם אם לפעמים צריך בכל זאת להתרחק ממישהו, זה לא צריך לגרום לנו לחשוב עליו רע, ולדבר עליו רע, להתרחק ממנו בלב, אסור לנו לחשוב שאנחנו יותר טובים מאחרים. כל יהודי יש בו משהו שאין בחברו. לכל אחד יש את המשבצת האישית שלו בתוך פסיפס הענק שלל ישראל שותפים בו. לכל אחד יש את הנקודה המיוחדת שלו בה הוא צדיק.

זה מתחיל באנשים הכי קרובים אליך. כמו שיודעים להתחבר לילד עם איזה קושי, כך צריך לדעת להתחבר לבן זוג עם איזה קושי. במקום לראות

שהוא לא כזה סימפאטי, הוא לא כזה חכם, הוא לא כזה שיודע לתת מחמאות, הוא לא כזה מבין, הוא לא כזה מתחשב, הוא לא כזה מקשיב, תראה מה הוא כן.

אדם יכול להתלונן על הבן / בת זוג, לחשוב שאשתו מאד גרועה. או להתלונן על איזה רבה בחיידר, או על השכנים שגזלו לו את השמש, או על ילד שמקצר לו את החיים, והוא בטוח שהצרה היא בגלל הדבר הזה ואחר כך הוא מגיע לאיזו השגה, לאיזו הבנה, הוא קולט שהצרה נמצאת בתוכו. כי אם היה מסתכל אחרת על החיים, אז פתאום הכל היה נראה לו אחרת וזה בכלל לא הבן/ בת זוג, וזה בכלל לא השכן ולא הילדים, זה הכל העיניים שלו, שכשהן טובות, שכשהן מחפשות את הנקודה הטובה בשני, אז כל החיים נראים אחרת. מעט מן האור דוחה הרבה מן החושך. תתרכז בנקודה הקטנה שבה אתה רואה טוב אצל השני, ופתאום תראה שאין רע, שהנקודה הקטנה הזאת זאת המציאות שלו, וכל הדברים הרעים שלו זה קשקושים. ככה תעשה עם השני וככה תעשה עם עצמך. זאת התורה שמקרבת המונים לרבינו. כי אין דבר כזה שאדם הוא כולו רע. כל יהודי יש לו נשמה קדושה, אי אפשר להגיד עליו שהוא חילוני, שהוא קשור רק לחול, שאין לו שום קשר עם הקודש.

אהבה זה חובה. אהבת חנם, זה מה שביא לנו את הגאולה. כי עם ישראל זה דבר אחד. אנחנו לא כל כך מרגישים את זה כי תמיד ישארו עוד נשמות שאיתם קשה לנו, קשה לנו לקבל אותם. אבל הקב"ה הוא אבא של כולם, ואין לנו הפרויילגיה לא לאהוב את השני. צריך להשקיע בזה את כל המאמצים. כי כמה שזה נראה פשוט, זה עדיין קשה, אהבת חברים אצלנו זה עד גבול מסויים, זה בתנאים מסויימים. אבל זה מה שה' רוצה מאיתנו. שנלך בדרכיו. ה' דרכיו חסד, אז גם אני אעשה חסד, ה' אוהב כל יהודי, אז גם רוצה לאהוב כל יהודי. אתה לא יכול להיות דבוק בה' ובאותו זמן לברוח מבני אדם, להראות להם פנים קשות, למחוק בני אדם מהחיים שלך ולחיות עם זה בשלום לאורך שנים כאילו זה בסדר. כל שרוח הבריות נוחה ממנו, רוח המקום נוחה ממנו. כשם שצריך אדם לצאת ידי חובתו מידי שמים, כך צריך לצאת ידי חובתו מידי אדם. אנחנו אומרים כל בוקר בתפילה "לעולם יהיה אדם ירא שמים". קודם תהיה "אדם", רק אחר כך "ירא שמים".

התיקון של העולם זה העין הטובה. הגאולה של העולם זה העין הטובה. כשהעיניים טובות אז הכל טוב, אז יש ברכה בחיים, "טוב עין הוא יבורך". כשיש עין טובה ה' נותן שפע בלי סוף.

כיצד נבחר משה מושיענו להיות מנהיג? פעם אחת ברח ממנו גדי, עזב את הצאן והתרחק, ורץ אחריו משה כברת דרך עד שהגיע למקום מים. ראה שעמד הגדי לשתות, הבין שהיה צמא וחפץ מים, ואמר: "אני לא הייתי יודע שרץ הייתי מפני הצמא, עיפי אתה". הרכיבו על כתפיו והיה מהלך. אמר לו הקב"ה: יש לך רחמים לנהוג צאנו של בשר ודם כן, חיך, אתה תנהג את צאני ישראל (שמות רבא). רק אחד כמון ראוי לרעות את צאני ישראל.

עין טובה היא זאת שתוביל לנו את החיים כך שיהיו לנו חיים טובים ונעימים ושמחים ומאושרים וכל פעם שקורה משהו לא טוב, אז נבין שזה בעצם נובע מהעין הלא טובה שלנו, שהסתכלנו לא טוב על העיניים. וצריך אז ללכת קצת הצידה, ולהרהר, לחשוב, מה בעצם קרה פה, עד שנגיע למסקנה שהכל תלוי בנו, בעיניים שלנו, ונצליח לעורר את העין הטובה וככה נוכל להתקדם הלאה והלאה עד שיבוא משיח צידקנו שהוא יפה עיניים וטוב רואי, והוא בזכות העין הטובה שלו זכה למה שזכה.

"ישראל אשר בן אתפאר". עם ישראל הוא העם היחידי שה' יכול

להתפאר בו. ה' ברא אותנו עם יצר הרע, וכל נקודה קטנה של כל יהודי, שהוא מתגבר על היצר הרע ה' מתפאר בנקודה הזו. זה הכוח של העין הטובה, שמחפשת את הנקודה הטובה שגנוזה בפנים, בעומק הנשמה של הבן אדם, שאפילו לא רואים את זה, שיכולים לחשוב שהוא לא כל כך חיובי, לא כל כך מוצלח, לא כל כך טוב, אבל אצל הקב"ה הוא טוב, אצל הצדיקים הוא טוב, וגם אנחנו צריכים ללמוד את הדרך הזאת איך ללמד זכות על כולם, איך לאהוב את כולם.

כשאתה לא מוצא בשני שום דבר טוב, תמשיך לחפש עד שבסוף תמצא, כמו משה רבינו שחיפש את נקודת האור של הלבנה החדשה ולא מצא, ובא הקב"ה ועזר לו ואמר: "כזה ראה וקדש". אתה רואה את הנקודה הקטנה הזו שבקושי רואים אותה? כמה שהיא קטנה היא גדולה, היא נפלאה, תקדש אותה כי היא תפרח ותגדל עד שתהפוך לאור גדול. להסתכל בעין טובה על השני, זה הסוד של החיים, כמו בסיפור הבא:

לא יוצלחית

זה התרחש לפני 24 שנים. ניתן היה למשש את החשמל באוויר. בלובי המלון המרוכז, למול גלי הים טרופי הדעת, אשר לא מפסיקים את תאוצת חלום כיבוש היבשה, ישבו להם הממתנים לתחילת הסמינר. רענן ואורנה גביש מתל אביב, רועי ואיילה רימון, ושושי יפתח עדיין רווקה. אט אט עשרות זוגות צעירים אקדמאים פוקדים המלון, על מנת לתהות על קנקנה של היהדות מזוית העין החרדית מחד, אך הפתוחה והמבינה מאידך. הם ידעו כולם, שהפצצה הרוחנית מתקתקת, הם אף שמעו על נפגעי הפצצה הזו, וסקרנות רבה פרצה מתוכם, ועלתה על גדותיה, על מנת לוודא אם אכן מסתתר סוד גדול, אי שם עמוק עמוק בעולם החרדי.

"איני סבור שמישהו יצליח לשכנע אותי לשנות את אורח חיי מן הקצה אל הקצה כפי שזה קרה לכמה מחברי", הצהיר רענן גביש סטאז'ר עריכת דין במשרד חשוב. "יש הפתעות בחיים, ודומני שהצהרות חד משמעיות אינן חכמות. גם אני לא רואה את עצמי מחר חרדי, אבל לא אתפלא אם נובס כאן מבחינה אינטלקטואלית ויתכן שנעשה קצת חשבון נפש" איזן את הדברים רועי רימון כלכלן מתחיל בסניף בנק מרכזי בת"א. "יש לי סימפטיה לחרדים" הודיעה איילה רימון, רואה חשבון מתחילה: "הם אנשים סימפטיים אבל אני לא רואה את עצמי בעוד עשרים שנה נכנסת עם בת חרדית לחופה בבני ברק, זה נשמע לי הזוי למדי. אני אסתפק בהאזנה לדברי החכמים שישמיעו כאן, ותו לא".

"נו טוב כולכם כאן צדיקים, אני הגעתי לכאן שלא מרצוני" עדכנה אורנה גביש מורה מקצועית בתיכון יוקרתי: "אילמלא בעלי לחץ לבוא ולשמוע מקרוב, הייתי נשארת בבית, או ממשיכה ללמד כרגיל ולא לוקחת חופשה. אין לי שום ענין אישי בנעשה כאן". שושי יפתח בת ה-30 פיערה זוג עינים תמהות "שתהיו בריאים, אתם אנשים משכילים עם תארים, עם ג'ובים חשובים, כל הכבוד. אני אשה פשוטה, באמת אין לי מושג איך הכניסו אותי לסמינר של אקדמאים חוכמולוגים. מאז שאני ילדה אני שלומייזלית, לא יוצלחית. נכשלת במבחנים, מאחרת לאוטובוסים, שוכחת פגישות, לא מרוכזת. בקיצור עד היום לא הצלחתי בשום כלום. חתן? מי יקח אשה כמוני, שבקושי יודעת לקרוא, בקושי לכתוב, נו מילא, מאז שאני קטנה אני מכנה את עצמי, "שושי יפתח טיפוס לא יוצלח". הארבעה חייכו ביבושת עם קורטוב של רחמים. הלא יוצלחית, סגנון דיבורה, לבושה ומעמדה, לא השתלבו היטב עם המעמד וההצלחות של שני הזוגות רימון את גביש. "אבל מה, אני אוהבת דתיים ודת": הדגישה שושי הלא יוצלחית "אולי

שם סוף סוף אצליה, מי יודע". פרוצי צחוק קטנים הבליחו להן ברקע. העממיות היתה אומנם חביבה וכובשת, אך בואו נסכים ביננו, שפער מנטלי ואינטלקטואלי ענק, נמתח בין הרווקה הפשוטה לשני הזוגות האקדמאים שבאו להריח יהדות ממרום הצלחתם הצפויה ומעמדם הכלכלי המצויין. מה נאמר ומה נגיד, שושי יפתח המבדחת, הפכה במהלך הסמינר לדמות מרכזית, שמיקדה סביבה צחוק וחיוכים, הומור ללא סוף, ואולי אפילו לעג לא מועט. שאלותיה התמימות, המבולבלות, עוררו פרוצי צחוק מביכים בקהל. לכולם היה ברור שהרווקה הנאיבית הזו נחתה כאן בלי כוונה, וצריך לסחוב עמה שבוע לא קל, אז סוחבים.

הסמינר הסתיים. הזוג רימון והזוג גביש נפרדו בידידות, איחלו זה לזה הרבה הצלחה בהמשך הדרך. אף אחד מהם לא הכריז על עצמו כחוזר בתשובה בעליל, אם כי אצל הרימונים היו איתותי קבלת עול מלכות שמים, בתדר הנמוך אומנם, אך גם זה משהו. אצל הגבישים נרשמה הבעת פנים נבוכה משהו, אבל שום הצהרה לא נשמעה בסביבתם. מספר חודשים אחר כך עוד נשמרו כמה קשרי טלפון בין הזוגות, עד שהמציאות תבעה כליל את העלמותם בתוך הסער הגדול של החיים. שושי יפתח טיפס לא יוצלח נפרדה מהגבישים והרימונים בהצהרה ברורה "זהו, אני דתייה". יפה מאד.. ולמען הסדר הטוב נציין כאן, ששושי הפכה בשני הבתים לסוג של בדיחה משעשעת, היתה זו דמות עליה גדלו ילדיהם, אלא שברבות השנים הגבישים והרימונים עשו תשובה לעילא, כך שהם ידעו ללקט מדמותה העממית את החן והתום, שיהודי עובד אלוקים כה זקוק לו. אך מה עלה בגורלה של שושי? האם נישאה והקימה בית? האם עשתה תשובה שלמה כפי שהצהירה או שחזרה אל סדר חייה הגלמודים? הגברות גביש את רימון, מפעם לפעם כל אחת במקומה, שאלו את עצמן את השאלה החידתית הזו, אך לא היה להן זמן לברר, ולא היכן לברר, וגם לא חשק לברר.

זה למעשה המונולוג של גב' גביש, כפי שרשמתי מפיה לא מכבר. "מה אספר לך, יש לנו בן בכור, מרדכי שמו, חמד של בן ישיבה, ירא שמים, מאיר פנים, שלא מכבר יצא לשידוכין. העניינים התגלגלו יפה מאד. הבחורה שפגש ענתה על שאיפותי, וכן ההיפך, כך שפחות משבועיים ימים נסגר וורט בשעה טובה ונקבע תאריך הארוסין. השמחה הרקיעה שחקים. 24 שעות לפני האירוסין, אחרי שאורחינו כבר הוזמנו, וקינינו מתנות, השדכן היה על קו הטלפון וקולו היה סדוק: "צר לי, אין לי שום הסבר, הצד של הכלה חוזר בו. אני מבקש סליחה". "התראסקנו, זו מילה פשוטה. שבירת שידוך, אתה יודע, זה סוג של אות קלון ועוד אצל בן בכור שענייני כל נשואות אליו. אף אחד לא נדרש לתת לנו הסברים ברורים, הערפל בבית היה אפלולי וכבד מנשוא, וניתן היה למשש אותו. הבן נשבר, בקושי אחז ראש בלימודים. מבטי חבריו חרצו בו תלמים של כאב, אי, אוי, אי. שבירת שידוך, אומנם לא מהצד שלנו, תמיד מעוררת תהיות וחקירות מביכות.

חודש אחר כך החתן הדחוי הודיע, שהוא מקבל על עצמו לקרוא "פרק שירה" 40 יום ברציפות בכותל. סגולה טובה כמובן, אך לא על חשבון הסדרים. אם לא יועיל בוודאי לא יזיק. "חודש לאחר מכן בשעת לילה, מצלצל הטלפון בביתנו: "שלום מדברת גב' ברגמן יש לי הצעת שידוך לבנכם. מעוניינים לשמוע?" "בהחלט גב' ברגמן, אך אני חייבת להקדים ולומר לך שנשבר השידוך של בננו, אומנם לא מצידנו, אבל למען הגילוי הנאות אני מניחה את הדברים על השולחן". "כן אני יודעת גביש, יש לי כלה מתאימה". "היא לא תסכים להכיר חתן שבור שידוך". "אל תשאלו גב' גביש, גם אצל הכלה נשבר השידוך, ולא הם ששברו, ולכן כל אחד במקרה שלנו מגיע עם הגיבנת הקטנה הזו, ונקווה שיעלה יפה" כך ברגמן. "כך נמשכה לה

שושנה ברגמן. "וואווו אני לא מאמינה" השתאתה רימון. "אם איני טועה זוהי שושי יפתח, טיפוס לא יצלח" נדהמה גביש, "הזאת ברגמן?". "מזל טוב, מזל טוב" התחבקה עמן שושי, ובשניים שלווה משפטים סיכמה את מסכת חייה. "חזרתי בתשובה, נישאתי לחוזר בתשובה שהוא תלמיד חכם עצום, ובזכותו גם אני השכלתי והתקדמתי. המומחיות שלי לשדך בני זוג, דווקא עם גיבנת קטנה וכבר שידכתי עשרות זוגות שכאלה... אגב, אחרי שנפרדנו בלובי בית המלון לפני 24 שנים, ליבי אמר לי, שבעתיד עוד ניפגש... למרות שאני לא אקדמאית. אגב, כששוחחתי עמכן בעניין השידוך העדפתי לא לזהות את עצמי. למה? כי אתן מכירות אותי לא בדיוק בזווית שמחמיאה לי, נכון?"

אחרי חצות כשהתפזרה החגיגה, צעדו האמהות המחותנות המאושרות גביש את רימון זו לצד זו עם מבט רציני בעיניהן ומילמלו "לא יאומן, הלא יוצלחית הזו, היא כל כך מוצלחת."

(מתוך סידרת ספריו של הרב יעקב (קובי) לוי)

השיחה הנעימה, והמנחמת יחסית. העברתי להם מספרי טלפון ופרטים, ושאלתי מי זו הנערה. "שמה רבקה רימון, בוגרת סמינר "מעמקים"... וכיום מורה מצליחה... קחי בבקשה מספרי טלפון לברר על המיועדת" השיבה השדכנית. רימון, רימון, השם צילצל לי בראש. "רימון זה לא שם של חרדית מבית, נכון גב' ברגמן?" "נכון גברת גביש, אבל דומני שגם גביש זה לא שם חרדי מבית, תקני אותי אם אני טועה". נכון". והנה המעגל נסגר.

הזוגות רימון את גביש נפגשים שוב. מן ההיכרות שלובי המלון, עד לחופה וקידושין של צאצאיהם. רבקה עם בן גילה, מרדכי רימון. מזל טוב. כן, ביום הארבעים לקריאת "פרק שירה" נערכו הארוסים. הסגולה הוכיחה את עצמה. תודה להשם. התזמורת מנגנת, בני השיבה ורקדים "כיצד מרקדים". "הייתי מאד רוצה להכיר את השדכנית גברת ברגמן" אמרה גביש לרימון. "יש לה זכויות רבות בהקמת הבית הזה. אך חוץ משיחה קצרה בטלפון, לא תהיתי עדיין על קנקנה". "היא בהחלט הפתיעה אותי עם ההצעה הזאת. ובכלל, מנין לה המידע המדויק והנקודתי, על שירת השידוך של שני הצדדים"... תמהה רימון. שתי דקות אחר כך נכנסה פנימה השדכנית

תפלה

ריבוננו של עולם!

זכה אותי סוף סוף לנקות את הפה מכל גרגיר של לשון הרע ורכילות. כל כך הרבה שנים מדברים על זה, שומעים על זה, מבקשים את זה, וכמעט שום דבר לא זז. זכה אותי אבא להבין שאם יש בדברים שאני אומר משהו שיכול לפגוע בשני, לפגוע בכבודו, משהו בגנותו, אז אסור לי.

ריבוננו של עולם, מתי אני אלמד שאתה מנהיג את העולם במידה כנגד מידה ואם אני

מדבר לא טוב על השני, איך אני יכול לבוא בטענות ולהרגיש ממורמר כשמדברים עלי לא טוב? הרי אני כמו פי הזמנתי את זה כשדברתי לא טוב על השני?! ואם אני אשמור על פה נקי ולעולם לא אגיד מילה רעה על השני, אז גם עלי לא יגידו שום מילה רעה.

ריבוננו של עולם, איך אני יכול לשפוט את השני? אני יודע מה הוא עובר? מה עבר עליו בחיים? איפה הוא גדל ועם איזה הורים? מתי אני אזכה להאמין שאם אני הייתי במקומו,

אז הייתי פי מליון יותר גרוע? ואם הוא היה במקומי, הוא היה פי מליון יותר טוב?

ריבוננו של עולם, אני רוצה לראות רק טוב, ולחשוב רק טוב, ולדבר רק טוב, ולזכור כל שניה שכולם הם ילדיך ואתה אוהב אותם אהבה אינסופית ואפילו אם הם לא הכי טובים, אתה מחכה שהם יהיו. שיחזרו בתשובה. בדיוק כמו שאתה מחכה שגם אני אעשה תשובה על כל הפגמים שלי.

ריבוננו של עולם, תן לי פה נקי.

שמר שנות והחובות!
מנחם אזולאי

בכל נושא אישי - ניתן לפנות לכותב העלון בפקס. 02-6242148

בכל נושא אחר - ניתן לפנות לטלפון 050-4178148

העלון טעון גניזה

להורדת העלון: מאתר "אור האמונה" - ohrhaemuna.com

מאתר "לדעת" - http://ladaat.info/gilyonot.aspx

להצטרפות לרשימת התפוצה: r.m.azolai@gmail.com

{ אז נדברו }

פרשת שמות תש"פ | עלון מספר: 449 | לסדר: "בני בכורי ישראל"

להצטרפות לרשימת התפוצה

במייל,

להערות והארות:

a8447168@gmail.com

מה ההבדל בין גלות מצרים לבין השואה???

אחת הטעויות שלנו בסיפור יציאת מצרים זה שכשאנחנו מדמיינים ומתארים את עם ישראל במצרים... אנחנו מדמיינים אותם עבדים עצובים ומדוכדכים... והגדות של פסח בכלל... מכניסות אותנו לטראומות עם כל מיני ציורי זוועה של אנשים שפופים וזבי דם... **ותדע לך שזה לא נכון!!!** מי שחושב שעם ישראל במצרים היו עצובים ומדוכדכים ומוכים... הוא מפסיד את כל הההנקודה!!! הוא הופך את גלות למצרים לאסון בסגנון של השואה... וזה לא נכון!!! גלות מצרים זה לא שואה!!! **זה משהו אחר לגמרי!! סוג אחר לגמרי!!! שונה לגמרי!!**

יש הבדל מהותי בין השואה לבין גלות מצרים... **אתה יודע מה ההבדל??**

בשואה האנשים היו מאוד מאוד עצובים ומדוכאים עד דכדוכה של נפש... אבל במצרים?? למרבה האבסוד עם ישראל לא היו בהכרח עצובים... (לפעמים אמנם כן... מסתמא כשהתחילה העבודת פרך והשרי מיסים... כל זמן שעם ישראל עדיין לא התרגלו לגזירות החדשות אז בודאי שהיה צער גדול... גם כשהיו מקרים יוצאי דופן כמו כשמת מלך מצרים והוא היה שוחט ילדי ישראל אז כן כתוב ויאנחו... ויזעקו... וגם בסוף בסוף... כשפתאום נוצרה הסלמה ותבן לא ניתן לעבדך ולבנים אומרים לנו עשו... כאן כבר כן היה מצב של כאוס ש"הנה עבדיך מוכים" אבל ביום יום... במשך שמונים שנות עבדות מצרים זה לא היה ככה...) אדרבה... עבד אמיתי ברמ"ח ובשם"ה הוא בדרך כלל לא עצוב... באופן יחסי עם ישראל היו דווקא מרוצים מהמצב שלהם... בטח יותר מרוצים מהתקופה של דור המדבר!!!

המשפטים האלו נשמעים מאוד מאוד מוזרים... נכון??

זה נשמע לך בדיוק ההיפך מההיגיון הנורמלי והמקובל??

אני מסכים איתך שהמשפטים האלו הם רעידת אדמה בשבילך!! אז לצורך העניין אני אתן לך קצת רקע... **אני טיפ טיפה אמהיש לך איך עובד ראש של עבד... ואז תנסה להיכנס לראש:** אל תשכח שלעם ישראל היה קישואים במצרים!! אבל לא רק קישואים... היה עוד משהו... היה גם... גם... גם אבטיחים!! ולא סתם אבטיחים... אבטיחים כאלו גדולים... שכל אחד קיבל פלח אחד שלם אחת לכמה ימים... ולפעמים לפעמים... כשהם היו מאוד חרוצים... אז הם גם היו מקבלים בצלים!! אתה יודע מה זה בצלים?? אתה יודע איזה טעים זה... חתבל לך על הזמן... ואל תשכח שזה עוד חוץ מהקישואים וחוץ מהאבטיחים... תחשוב: בארוחה אחת יש לך גם קישואים... גם אבטיחים וגם בצלים... **זה פשוט גן עדן עלי אדמות!!!** ו... ו... ואל תשאל... יום אחד הוד מלכותו פרעה החליט ברוב טובו לתת לנו דגים!! כן כן... דגים אמיתיים... לא תאמין... כמו שפעם תמיד היינו מריחים במסעדת דגים מרחוק והיינו מתגרים. אבל הפעם אנחנו בעצמנו קבלנו... ואתה בטח חושב שזה עלה לנו הון תועפות?? לא!! תתפלא לשמוע שלא... זה היה בחינם!! חינם אין כסף!!! איזה אושר... איזה שמחה... תחשוב מה שזה... פעם הייתי צריך לעבוד יום שלם בפרך בשביל לקבל אבטיח... והיום אני מקבל חתיכת דג שלימה ועוד בחינם... ומי?? מי פרגן לנו את זה?? פרעה!!! אין עעעעליו... ואל תשאל... יום אחד בהיר ללא הודעה מוקדמת... פתאום עשו לנו הנחה ושחררו אותנו מהעבודה חצי שעה לפני השקיעה! אתה קולט? תמיד אנחנו עובדים בפרך עד רבינו תם... ועכשיו פרעה החליט לפרגן לנו יום אחד ושחרר אותנו מוקדם... לא בשקיעה... אלא עוד חצי שעה לפני השקיעה... אין!!! אין על פרעה... אנחנו משוגעים עליו. איזה מלך של חסד... אנו מביטיחים לך פרעה שתמיד נשמור לך נאמנות. גם אם מיישהו יפתה אותנו לצאת ממצרים... אנו לא נבגוד!! תמיד נזכור את החסד שהרעפת עלינו...

הנה!!! אתה שומע את התיאור הזה?? **הנה לך תיאור איך עובד ראש של עבד!!** עבד אמיתי ברמ"ח ושס"ה הוא חי בתוך כזו קופסא מצומצמת של ראש קטן... שאין לו שום ציפיות... רמת החיים שלו נמצאת בכזה שפל שאף פעם לא תצליח לעשות אותו מאוכזב ועצוב... כי אין לו לאן לרדת... לא נותר לו אלא רק להיות מאושר ומופתע ומבסוט מהכיוון החיובי... מאושר על כל קמצוץ הכי קטן של הטבה בתנאים המינימליים שלו... **זה התיאור היותר מדויק והיותר נכון איך עם ישראל נראו במצרים!!** לא!! זה לא כמו בהגדות של פסח יש ציורים של פרצוף עצוב ומעונה ומושפל... לא!!! עבד לא נראה ככה!! עבד לא נראה עצוב!!! עבד הוא אף פעם לא מרגיש מושפל... אתה יודע מי נראה עצוב ומושפל?? יהודי בשואה!!! לשואה הגיעו יהודים מכובדים שעד לפני כמה חודשים הם היו אנשים אמידים ומסודרים ויושבים ברומם של עולם... ומשם המצב הדרדר תוך תקופה לא כ"כ ארוכה... עד שהובילו אותם למחנות השמדה של החיה הנאצית... לכן השואה הייתה כ"כ עצובה ומרירית ונוראה!! **לעומת זאת עבדות זה סוג אחר!!** עבדות זה משהו מצד אחד הרבה פחות עצוב ומרירי... **אבל הרבה יותר עמוק!!!** עבדות זה משהו כפייתי באופן מובנה...

המשך בעמוד 2 בגיליון זה...

להשתתפות בהוצאות

הגליון:

בבנק:

חשבון 53957

בנק דיסקונט

סניף 106

באשראי:

"נדרים פלוס"

- "קהילות"

בטלפון:

(מענה ממוחשב)

0799-654321

תודה מראש!!!

כל שותפות

שלכם מחזקת את

ידינו...





לקוח חדש!!!! נשמה חדשה!!!

לפני כמה שנים נפתחה ליד הבית שלי איזה חנות של פלאפונים (כשרים...) ואיך שזה נראה... דווקא מאוד הולך לו... החנות כל הזמן מלאה... כל הזמן אנשים נכנסים... אף פעם לא יצא לי לראות אותה עומד שם משועמם... תמיד אנשים עומדי ומחכים בתור. בקיצור: חנות מצליחה...

יום אחד הגיע תורי להיכנס אצלו... הפלאפון שקניתי אצלו לפני חצי שנה קיבל מים ולא שומעים טוב... ונכנסתי אצלו ומצאתי את עצמי עומד שם עם עוד כמה אנשים... וכל הזמן נכנסים עוד אנשים ואני עומד שם ומחכה לתור שלי... היה לי הרבה זמן לעמוד שם... (כידוע: היום פלאפון שמתקלקל זה כמו רכב... חצי יום אתה מבלה במוסך...) ואז שמתי לב למשהו מעניין... **כולם!!! כמעט כל מי שנכנס... אף אחד כמעט לא בא לקנות פלאפון... כל מי שהגיע זה כבר אחד שפעם קנה כאן פלאפון... רק הוא התקלקל ועכשיו הוא מגיע לתקן אותו... לרוב האנשים כמובן יש עדיין אחריות והתיקון זה שירות בחינם... בקיצור: עמדת שם שעתיים ועברו שם הרבה אנשים ואף אחד כמעט לא הוציא כסף... כולם רק באו לתקן... לקבל שירות ו... ובחינם!!! (כן... לפעמים היה שם חמישים שקל פה... מאה שקל שם... אבל לא משהו רציני...) **אמרתי לו: תקשיב... אני בהלם...** עד היום הייתי בטוח שאתה מיליונר... כ"כ הרבה אנשים נכנסים אצלך... אבל עכשיו אני רואה שאף אחד לא בא באמת לקנות... כולם באים **רק לתקן**... להתלונן... אם ככה... אז מאיפה אתה בכל זאת מתפרנסת??? אם אתה כל היום נותן שירות לאנשים שכבר קנו פעם... **אז ממה אתה כן מרוויח?****

עודני מדבר איתו... עודני עומד לו על הראש יחד עם עוד כמה אנשים נוספים... עודנו מבריג לזה... מנקה לזה... מנתק לזה... והנה נכנס עוד אחד לחנות... אבל הוא לשם שינוי רצה לקנות פלאפון **חדש**... ואז ככה באלגנטיות... המוכר פתאום עזב את כולנו... הזיז את כולנו לצד ופנה אליו בשיא האדיבות... כן... מה אני יכול לעזור? איזה פלאפון אתה רוצה?? כזה או כזה?? תוך חמש דקות הבן אדם החליט איזה פלאפון הוא קונה... שילם ארבע מאות שקל... **ותוך כדיוני!!! המוכר קורץ לי...** נו... שאלת ממי אני מרוויח?? אז הנה... **הוא!!! האיש הזה!!! עליו אני עושה את היומית שלי...** החנות הזו ריווחית רק בזכות השתים שלוש לקוחות **חדש** שיש שם שמגיעים וקונים פלאפון **חדש!!! הם הכסף הגדול שלי!!!!** כל החנות הזו עומדת על אותם כמה לקוחות חדשים שמגיעים מידי יום...

ואז הוא הסביר לי: מה אתה חושב... אני עושה כל שבוע פרסומת רצינית בידיעון של השכונה... אני משלם הרבה כסף על פרסום שיש לי את השירות הכי טוב והמחירים הכי זולים וכו'... **מה אתה חושב... אל מי אני פונה בפרסומות האלו???** אל הלקוחות הישנים שלי?? מה פתאום!! הלקוחות הישנים שלי יודעים טוב מאוד את הכתובת שלי... הם לא צריכים פרסומת... אבל הלקוחות החדשים?? התושב החדש... האורח החדש שרוצה

לקנות פלאפון **חדש**... והוא פתוח לכל כיוון... הוא פותח את הידיעון ומחפש איפה יש חנות סלולר... **כאן מתחיל המאבק האמיתי!!!!** כעת יש ארבעה חנויות סלולר שכל אחת רוצה לקחת את הלקוחות החדשים אליה... ואז אני עושה פרסומת מפוצצת בעמוד הראשון של הידיעון... ואילו החנות השניה עושה אמנם בעמוד האמצעי אבל על שני עמודים וכו' וכו'... **כל המלחמה היא על הלקוח החדש!!!!** הלקוח שעכשיו משפשף את העיניים ומחפש איפה לקנות ופתוח להצעות... אבל הלקוח הישן?? אתה שכבר קנית אצלי פלאפון... ואנחנו כבר מכירים... והתרגלת לשירות שלי... (ובפרט אם גם יש לך אחריות אצלי...) עליך אני לא צריך להשקיע בפרסומת... כי אתה יודע יותר מידי טוב את הכתובת שלי... עד כאן נאום ידידי מהחנות הסלולר...

קעת נחזור אלינו: כלפי מה הדברים אמורים???

בחור יקר... אתה שבור ורצוץ... למה היצר הרע עזב את כל הבחורים בישיבה והוא מתעסק רק איתך?? אתה שואל אותי: מה היצר הרע נפל עלי?? למה יש לי חברים שהיצר הרע אף פעם לא הציע להם להיות חוטאים גמורים ואילו אלי הוא לא מתבייש להגיע על כל הקופה?? למה?? במה אני "מיוחס" אצלו יותר משאר החברים שלי??

התשובה היא: בחור יקר: אתה נשמה חדשה!!!! שמעת פעם על מושג ששמו נשמה חדשה?? כן... בתורת הנסתר יש מושג שקוראים לו **נשמה חדשה!!!** האר"י הקדוש בשער הגלגולים מתייחס הרבה למושג של נשמה **חדשה**... נשמה חדשה במילים אחרות זה **לקוח חדש!!!** הנשמה הזו כעת יצאה לדרך... והיא כעת פתוחה לכל כיוון... ברגע שלקוח חדש מחפש את עצמו ורוצה לקנות פלאפון והוא רק לא יודע איפה...

עליו כולם מתנפלים!!! דווקא עליו! כי הוא הכסף הגדול!!!

הוא הלקוח הפוטנציאלי... המוכר מחנות הסלולר יש לו מאות לקוחות... אבל הם לקוחות ישנים... יש להם כבר פלאפון... ביום יום הם לא יגיעו לקנות אצלו פלאפון חדש... הם רק יבואו לתקן פה ושם... ומהם הוא לא יכול להתקדם הלאה... אין לו ברירה... הוא חייב לפנות ללקוחות **חדשים**... שמהם מגיע הכסף הגדול!!! הם הריווח העיקרי!!!

אז זה!!! שאתה... אתה נשמה חדשה!!! אתה כעת ירדת לעולם... ולכן כולם מתנפלים עליך... היצר הרע חייב אותך כקליינט שלו...

אבל!!! לא פחות ממנו... והרבה יותר ממנו... אבא שבשמים רוצה אותך אצלו... הסיבה שאתה מרגיש כ"כ קרוע כ"כ... כי... כי אתה **לקוח חדש!!!** ולכן כל אחד מושך אותך עם כל הכח לכיוון שלו...

תבין: רוב הנשמות כיום הם נשמות ישנות... מדובר בנשמות שכבר היו כאן בעולם הזה והתמקמו... כמובן שפעם!!! פעם הם גם היו נשמות חדשות... פעם חבר שלך גם היה נשמה חדשה... כן... חבר שלך שהיום היצר הרע רק מפריע לו להגיע בזמן לסדר...

הרי בגלגולים הקודמים... חבר שלך גם היה נשמה חדשה ואז היצר הרע הלך גם איתו על כל הקופה!!! וחבר שלך כבר עשה את העבודה אז... הוא כבר אז בחר להיות עבד ה'... אבל הוא לא גמר!!! הוא לא סיים את העבודה... ולכן הוא חזר כאן לעולם הזה **לתיקונים!!!** הוא צריך כעת להשלים חלקי תורה מסוימים שהוא לא השלים או להשתלם בבין אדם לחבירו וכו' וכו'... (הוא כמובן יכול להרוס... הוא יכול לקלקל הרבה יותר ממה שהוא מתקן... הכל פתוח...) היצר הרע לא מבזבז יותר מידי פרסומת על קליינטים ישנים... היצר הרע לא מנסה לקחת חרדי נורמלי שמצביע משולבה למפלגת יהדות התורה ולנסות לשכנע אותו להצביע פתאום ליכוד... מה הקשר?? למה שזה יקרה?? הוא יודע שהמצביעים הנצחיים של יהדות התורה בחיים לא יערקו לליכוד... **אז על מי הוא משקיע???** על לקוחות **חדשים!!!** על עולים חדשים... על אנשים לא ברורים שעדיין לא התמקמו במדינה... ולכן!!! לכן כל המפלגות מפעילות את כל התותחים רק לכיוון שלך!!! כן... לגוש הימין יש שתי מיליון מצביעים... וגם לשמאל יש מיליון וחצי מצביעים... אבל עדיין את עיקר הקמפיין על מי מפעילים?? על איזה שש מנדטים בודדים שהם פתוחים לכל מקום... **והם הם הלשון מאזניים!!!** הם אלו שיכריעו את הגוש... ולכן כל העליהם מופנה דווקא עליהם...

כן... זה נשמע מוזר... אתה לומד בישיבה שיש בה מאות בחורים עמלי תורה... אתה מסתובב בין אלפי תלמידי חכמים יראים ושלימים... שיש להם לכאורה נתונים הרבה יותר טובים ממך... הם הרבה יותר עובדי ה' ממך... הרבה יותר מתמידים ותלמידי חכמים ממך... ובכל זאת אתה מרגיש מכולם היצר הרע מתנפל דווקא עליך... מה הוא רוצה ממך??

נו... מה התשובה?? גם לליכוד יש יותר ממיליון מצביעים... אז למה את עיקר הקמפיין הוא משקיע דווקא באיזה ארבע מנדטים מתנדנדים??

כי... כי... כי הם הלקוחות החדשים שלוו!!! לליכוד לא מספיק שלושים ושתיים מנדטים בשביל לנצח... הוא חייב בסה"כ עוד!!!! עוד ארבע מנדטים!!!! והארבע מנדטים האלו הם קריטיים... עליהם יכול דבר... ואותם צריך לגייס **מבחוץ!!!** זה לקוחות חדשים!!! מה הפלא שכולם מתנפלים דווקא עליהם?? אז הנה... זה המקום שלך...

אתה נשמה חדשה!! אתה אמנם יושב בבית המדרש עם מאות תלמידי חכמים שעל פניו הם יותר ממך... ואתה צודק... יתכן שהם באמת יותר ממך... אבל הם נשמות ישנות... הם כבר שותפים טבעיים של קודשא בריך הוא ושכנתיה... אל תדאג... היצר הרע לא טומן ידו בצלחת... הוא מערים עליהם מספיק קשיים... יש לו הרבה עבודה גם איתם... אבל להפעיל מולם קמפיין כדי להוציא אותם לגמרי מהבית מדרש... הוא אפילו לא מנסה... אבל אתה?? אתה נשמה חדשה!!! אתה הלשון מאזניים של יחוד קודשא בריך הוא ושכנתיה!!! כולם רוצים אותך אצלם... לכן האר"י הקדוש אומר שלנשמה חדשה יש קשיים מיוחדים שאין לנשמות ישנות... בטח... מפעילים עליה את כל

אם אני כ"כ חשוב... אז תן לי יצר הרע... תן לי להחליט לבד למי אני מוכר את עצמי... (קני!!!) בפוליטיקה זה תמיד ככה עובד... אם ראש הממשלה מתרפס לאיזה מפלגה קטנה ומנסה לקנות אותם... דווקא זה גורם להם להקשיח עמדות ולענות לו... כן... ראש הממשלה... אם אנחנו כ"כ חשובים... אז תן לנו לקבל את ההחלטה למי אנחנו נותנים את המנדט... ככה זה בכל דבר!!! והכי הכי בעבודת ה'...

אם יש לך כ"כ הרבה קשיים... אם היצר הרע מערים עליך כ"כ הרבה ניסיונות ולא מתייאש מלפתות אותך ולגרור אותך לדברים הכי גרועים... **זו אידינקציה!!!** יש פה אבחון מדעי שזועק ממנו עד כמה אתה יקר לאבא שבשמים... רק מה??? אתה מצפה שגם הקב"ה יתחיל למשוך מהצד השני ויתחנן לפניך שתלך אחריו כמו שהיצר הרע מושך???

לא!!! לא מאחל לך!!! אל תתן לקב"ה להגיע למצב הזה!!! אל תתן לאבא שבשמים "לגנוב" לך את המשפטים... אל תתן לקב"ה "לגנוב" לך את הביטוי האישי... **תקדים אותו!!! תדבר במקומו!!!** אל תחכה שהוא יגיד את זה ממקומך... אם הוא מכבד אותך שתגיד את זה מעצמך אז קפוף על זה... כן... **כי לך תכרע כל בוך-** ביום המיתה... **תשבע כל לשון-** לפני הלידה... לפני הלידה ואחרי המוות כולם כבר יודעים את האמת ומכריזים בקול ניחר שהם שייכים לאבא שבשמים... **אבל כעת!!! ביניהם!!!** בין יום הלידה ליום המוות יש תקופת ביניים... תקופת החיים!!!! שבה הקב"ה נותן לך את הבמה... מכבד אותך ונותן לך את המקרפון... בבקשה... תתבטא!!! אני נותן לך את ההזדמנות להפגין נאמנות בשבילי... הכל פתוח לכל כיוון ואתה עומד מול היצר הרע שמושך עם כל הכח לכיוון שלו... והקב"ה לא מתערב... מי כמון באלמים ה'... הוא מכבד **אותך!!!** נותן לך בחירה חופשית להמליך אותו!!! לבטא את הנאמנות שלך אליו! **קפוף על ההזדמנות!!!** תפגין נאמנות לאבא שבשמים!!!! ותקנה את עולמך... סו"ס בשביל מה אנחנו פה אם לא בשביל לתת לקב"ה כתר מלוכה... לעמוד מול חלל ריק שכביכול מלכות ה' עדיין לא התגלתה בו... ושם!!! שם כתר יתנו לך ה' אלוקינו!!! איפה זה??? בקבוצי מטה... מטה... מטה... איפה שיחוד ה' עדיין כביכול לא הגיע... ואתה הוא זה שיכול ליחד את הקב"ה שם!!!

כאן המקום להבהיר: במאמר הזה כביכול הוצגה תמונה שהלקוח החדש והנשמה החדשה היא הכסף הגדול... אבל הנשמה הישנה שיושב בבית מדרש ולומד... אין ממנו הרבה ריווח... אני סומך עליך שאתה מבין שזה לא ככה!!! כי אין לקוח לגמרי ישן... מי שהנשמה שלו ירדה לעולם זה כבר אומר שיש שטחים ריקים ומכובדים שצריכים להתמלאות... בקיצור: הדוגמא היא לא לגמרי נכונה... חוץ מזה שמירת הקיים היא עבודה קשה לכשעצמה... עיין ערך המפלגות שנאבקות על הקולות הטבעיים שלהם... בקיצור: אני סומך על הנשמה הישנה שלא תרצה להחליף עם הנשמה החדשה. (עוד ידובר על זה אי"ה עוד כמה שבועות)

וזו הסיבה שיש לך קשיים יותר מכל אחד אחר... כולם מתנפלים דווקא עליך... שתי הגושים מסתערים עליך ודווקא עליך!!! לכן היצר הרע דוגר עליך כ"כ חזק... אוהו... אבל גם קודשא בריך הוא רוצה אותך ועוד יותר מהיצר הרע... **זא עקא!!!**

שאת זה אתה פחות רואה...

נו... למה באמת??? אם היצר הרע כ"כ הרבה משקיע בשביל למשוך אותי אליו?? אז למה אבא שבשמים לא משקיע קמפיין נגדי... בשביל לאזן את ההסלמה... ולמשוך אותי בחזרה אליו? למה זה חד צדדי??

מה התשובה?? בשביל זה אנחנו פה!!! אל תשכח... אנחנו נמצאים בעולם של הסתרה!!! אכן אתה קל מסתתר!!! והתפקיד שלנו זה לגלות את הקב"ה... ממילא אל תצפה שהקב"ה יציץ עליך מהעננים ויגלה לך כמה אתה יקר לו... כי ברגע שהוא יעשה את זה הפסדנו את הכל... הפסדנו את סיבת הבריאה... ממילא החכמה והפקחות שנדרשת ממך זה לגלות כמה אתה חשוב אצל אבא שבשמים... אבל לזהות את זה ממקום אבחוני!!! לזהות את זה מהדלת האחורית... להוציא את הסוד הזה מהמחבא... **והדרך הכי קלה!!! והרמז הכי גס!!! אין לקלוט עד כמה אתה חשוב לאבא שבשמים...** זה דרך היצר הרע בכבודו ובעצמו!!! אם היצר הרע כ"כ מוכן להשקיע בך... והוא כ"כ הרבה מנסה להוציא אותך החוצה מהנאמנות לקב"ה... ה... סימן שאתה מאוד מאוד חשוב ויקר בשמים!!! ולכן דווקא!!! דווקא כשהוא מערים עליך כ"כ הרבה קשיים כעת בתחילת הדרך... הקשיים האלו רק אמורים לתת לך יותר מוטיבציה להאמין איזה פוטנציאל יש לך להפגין נאמנות לקב"ה...

רוצה לשמוע סיפור מצחיק??? כשהייתי ילד נשארתי עם משקעים חמורים מהרופאי שיניים... לכן יום אחד נתתי להם גט כריתות... לא רוצה יותר לראות רופא שיניים... והנה... כצפוי... לאחר עשר שנים של הזנחה חזרתי על ארבע... ונכנסתי אצל איזה רופא שיניים אחד סתם אנונימי... הוא ביקש שאני אפתח את הפה... רק פתחתי את הפה והוא לא יכל להתאפק... נפלטה מפיו כזו קריאת התפעלות!!! אאווה אאווה...

נבהלתי... מה קרה??? הוא ענה לי בחיוך ובכנות:

תבין... **רק על הפה שלך לבד אני כבר יכול לגמור את החדש!!!**

יש לציין שלמרות שהתפעלתי מהכנות שלו... בכל זאת משום מה פתאום הסתייגתי ועזבתי את הרופא שיניים הזה וחיפשתי לכבד מישהו אחר שיגמור עלי את החדש... **תנחש למה???** כי ברגע שאותו רופא הסביר לי עד כמה השיניים שלי מיוחסות... עד כדי כך שהוא לא יכול להתאפק מלראות כזה פה פוטנציאלי!!! אז... אז תן לי... תן לי לבדוק את הנושא קצת יותר ביסודיות!!! תן לי לחפש רופא שיניים קצת יותר מקצועי ורציני שאם יש פה כ"כ הרבה מה לעשות... שזה יהיה שווה... **הבנת???** אם היצר הרע עושה עליך כזה אמבושט וכ"כ משקיע בך... זה רק נותן לך אמת מידה להבין כמה אתה כסף גדול אצלו... ואם ככה!!!

הקמפיין... מכוונים לעברה את כל התותחים... אז בטח שקשה לה יותר...

האר"י הקדוש אומר: שדוד מלכא משיחא היה נשמה חדשה!!! ולכן היו לו ניסיונות הרבה יותר קשים משאר קדושי עליון אחרים... **תחשוב:** יושב לו תלמיד חכם בבית מדרש ולומד תורה כל היום... ופתאום הוא לומד במדרש שלדוד המלך וליהודה וליוסף היו ניסיונות בקדושה... הוא חושב לעצמו... מה הסיפור?? מה היה להם כ"כ קשה?? גם לי יש ניסיונות מידי פעם... ובסיידר... אף פעם לא יצאתי מהכלים... אז מה התורה כ"כ מתפעלת מההתמודדות שלהם?? **מה התשובה?? יידי היקר:** הליכוד היה רוצה שככולם יבחרו למפלגה שלו!!! גם אתה!!! עקרונת הליכוד היה מאוד שמח אם שלושה מנדטים מיהדות התורה יערכו אליו... זה יהיה מאוד נחמד מצידנו... אבל היות והוא לא חולם שזה באמת יקרה לכן בקמפיין שלו הוא פונה גם אליך... אבל לא ישיר אליך!!! הקמפיין שלו לא מכוון ישר לתוך הלב שלך!!! לא שווה לו להפעיל את התותחים ישירות אליך... **אבל יש כאלו שהם כן פונה ישר אליהם!** והוא מפעיל את כל כושר הרטוריקה והדיקו איך לקלוע ישר לתוך הלב שלהם... ונראה אותך במקום הזה מתגבר... נראה אותך עומד כמטרה לחץ... כשכל התותחים מכוונים ישירות לנקודת הלב שלך... נראה אותך ממשיך לדבר ככה באדישות?? **זו הנקודה!!! אתה נשמה חדשה...** היצר הרע ממקד אותך!!! הוא צריך דווקא אותך... ברור שהוא גם היה רוצה את החברותא שלך הקדוש והטהור הזה... אבל הוא לא באמת בונה עלי... אז הוא מסתפק בזה שהוא מקשה עליו את החיים בעבודת ה' ופוסל לו קולות ועושה לו שיבושים במערכת (העיכול) אבל עליך הוא בונה שתהיה איש שלו... אתה הכסף הגדול שלו!!! אתה הלקוח החדש שיכול להכריע את כל העולם לכל כיוון... אתה הלשון מאזניים...

אתה כ"כ חשוב!!! ולכן אתה גם כ"כ קרוע...
אתה הוא הטלית שכולם אווזים בה... כל אחד מושך בך חזק: כולה שלי!!!!!!!

ואתה עומד בתווך... היצר הרע צועק **כולה שלי...** ואבא שבשמים גם אומר **כולה שלי...** ואתה קרוע באמצע ואם לא יקרה פה משהו אז יהיה פה רח"ל יחלוקו... (אישיות כפולה כפי שכולנו מכירים) אבל אתה הוא הטלית שיכולה בכל רגע נתון להסתער כמו אריה שכול ולהכריז בשאגה אני שייך לאבי שבשמים!!!! היצר הרע לפעמים אווז בך בכל הכח וצועק: **אני מצאתיה!!!** אבל באותה גמ אבא שבשמים היה רוצה לטעון: ומצאתי את לבבו של מוטלה שלי נאמן לפני... **ואתה תכריע!!!!**

אתה הוא זה שיכול להפגין נאמנות לקב"ה... ולהצביע: אני שייך לרבש"ע!!! הוא מצא אותי!!! אני ממציא את עצמי נאמן לפניו!!! כולי שלו!!! בלי יחלוקו... כולי כולי שלו!!!

זה השיבר האדיר שעליו יושבת נשמה חדשה!!

הסידור קידושין שנעשה בשלט רחוק... הרחק הרחק מעיני החתן והכלה...

ישיבת פומבדיתא... בוקר אחד באמצע העמדת הגירסא... יוחנן האשתאולי מקבל מברק מהבית... "בתך בגרה בא ואשיאנה..." בקיצור: תחזור הבייתה!!! כן... הוא כבר לומד כאן למעלה משנה... והגיע הזמן לחתן את הבת... יוחנן התחיל בהתארגנות לקראת החזרה לארץ ישראל... לבנתיים הוא תלה מודעה בכניסה לבית המדרש: בעוד שבוע ימים אני עולה לארץ ישראל!!! מי שצריך משהו יכול לבא בין הסדרים... ואז התחילה קבלת קהל... אנשים הגיעו בזה אחר זה... והעמיסו על יוחנן רשימה של שליחויות חשובות...

יוחנן כעת עושה את דרכו מפומבדיתא לארץ ישראל... רכוב על חמור... לבו מפרפר... ידיו רועדות... איזה שליח מצוה אני!!! אני מרגיש חיל ורעדה כאילו אני מחזיק מיליון דולר בכיס... כן... זה לא פשוט... הטילו עלי כאלו שליחויות תורניות חסרות!!! הרבה יותר מלחיצות מסכום כסף אגדי...

כן... בכיס השמאלי של החליפה יש מעטפה קטנה ותמימה!!! אבל זה גט שבעל אחד סוף סוף הסכים לשלוח לארץ ישראל... הסבירו לי שזו בשורה גדולה... מדובר בבעל שרצה לצער את אשתו וכל הזמן מערים קשיים וסו"ס הצליחו לשכנע אותו לתת... וגם עכשיו הוא כל הזמן הוא מסרב את שליחת הגט ועושה כל מיני תנאים מטופשים... אבל תכל'ס... יש לתנאים האלו חלות מדאורייתא!!! וכעת סו"ס הצלחנו לשחרר ממנו את הגט... אבל הוא מתנה שזה יסמר לה תוך שלושים יום ובטבריה!!! דווקא בטבריה... אז נכון שאני גר בכלל באשתאול שבגבול בין נחלת יהודה לדרן... אבל מה לא עושים בשביל עגונה אומללה שמייחלת לגט... הזהירו אותי באלף אזהרות שלא אתעכב בדרך... כי זה מה שקרה פעם שעברה... (הבעל היתנה תוך שבועיים והבן אדם קיבל שפעת והתעכב בדרך... אבל הפעם הוא אמר חודש ואנחנו נעתיר שבכות המצוה יש לך דרך צלחה) בקיצור: יש פה פג תוקף!!! אחרי שלושים יום פג תוקף הגט!!! עכ"פ: אני לא יכול לחלום בדרך... גם אם תכנתי לקפוץ לישיבת סורא ולהתעדכן מה המחלוקות האחרונות שבין רב ושמואל... אבל אני מחזיק פה מסמך מידי כאוב שאי אפשר לחגוג איתו... עד כאן מה שיש לי בכיס השמאלי... אבל חכה... לא הכל שלילי...

בכיס הימני שלי יש עוד משהו... והפעם זה כבר משהו שמח!!! ובכן: יש בישיבת פומבדיתא שני אמוראים קדושים שלומדים חברותא בקדושה ובטהרה כבר כמה שנים... כמובן ששניהם מגיעים מארץ ישראל (לדכון אמרי דלהון היא עיין סוכה מד. ברש"י ותוס' שם) ואחד מהם קיבל מברק מהבית... כן... כמו שאני קבלתי כך גם הוא... אבל ההבדל הוא שאצלי הבת **בבר** התבגרה וצריך להשיאה ולכן אני מוכרח לחזור הבייתה... אבל אצלו הסיפור שונה... לפני שבועיים הוא קיבל מברק מפתיע ומרגש מאשתו... **כלתה**: לבעלי התלמיד חכם... הגיע הזמן לחתן את בנו חיים שהגיע בשעט"מ לגיל 17... אבל!! התפללתי לה' שלא אצטרך להפסיק אותך מלימוד התורה וה' שמע תפילתי... ולפני שבוע הייתה בת מצוה לבתו של החברותא שלך... וכמובן שבאתי להגיד מזל טוב לשותפה הקרובה שלי באהבת תורה ובהמתנה המשותפת לבעלינו שלומדים תורה מרחוק. ובאותו מעמד שמתי עין על בת המצוה והתרשמתי עמוקות מאהבת תורה העצומה שלה שכמובן היא קיבלה את זה מינקות... ואני טרם אכלה לדבר על לבי והנה נגישה אלי הסבתא ולקחה אותי ואת שותפתי לתורה לחדר ושם הציעה לנו את מיכל בת השתיים עשרה לבנו חיים... ההצעה הזו הייתה בשבילנו התרגשות עזה... דמעות נשפכו שם כמים... מצידנו זה היה סוג של סגירת מעגל ונתינה של עוד תעצומות וכח כדי להמשיך להסתין לכם מרחוק... לא רק בתור נשות החברותא המשותפת אלא גם בתור מחוננות... הגשתי את ההצעה לבנו חיים... והוא הסכים מיד!!! ומעתה: והיות ומיכל היא כעת רק נערה ועדיין לא בוגרת... א"כ נכון לחצי שנה הקרובה אביה מקבל קידושה ולא היא... לכן בנו חיים הלך לראש ישיבה שלו ר' אמי שהיה מסדר קידושין... והוא באמת סידר לו וכתב יחד איתו את שטר הקידושין... והנה צרפתי את שטר הקידושין... מצורף למכתב זה... ומעתה: האישור הסופי והמכה בפטיש מוגש כעת לפניכם!!! אם שניכם... אתה והחברותא מתרצים ושמחים ומעוניינים בשידוך... לא נותר לך אלא להגיש את השטר בידי של החברותא וברגע שהוא מקבל את השטר בתו מיכל מקודשת ונאסרת על כל העולם לבנו חיים!!! ולא נותר לי אלא לשלוח אותו לישיבת פומבדיתא לעוד שנת עסק התורה עד הכניסה לחופה... החותמת בברכת ספק מזל טוב... אמא, באהבת התורה... (ג.ב. נא לעדכן אותנו בהתפתחות העניינים לטוב ולמוטב...) המברק הגיע לישיבת פומבדיתא וגרם לסערת רגשות... החברותא הותיקה ישבו אחד עם השני בכובד ראש וסגרו את הפינות... ואז!!!! בשעות אחרי הצהריים... נפתח שולחן לחיים... וכולם התאספו למעמד הקידושין... עמדו שם החברותא ר' יונתן ור' יאשיהו... ר' יונתן מסר לר' יאשיהו שטר וכולם הכריזו מזל טוב!!! מקודשת מקודשת מקודשת... כן... ברגעים אלו בתו של ר' יאשיהו נהייתה אשת איש מדאורייתא... אבל היא בעצמה עדיין לא יודעת את זה בבירור... לכן מחפשים בדחיפות מישהו נאמן שנוסע לארץ ישראל כדי שיביא את בשורת הקול ששון וקול שמחה לחתן ולכלה... אז הנה!!! בחרו ביי!!!

ואני כעת רכוב על החמור ועושה את דרכי מבבל לארץ ישראל... והידיים שלי מלאות במסמכים חשובים!!! כן... למרבה האבסורד אני מחזיק כעת בכיס השמאלי גט כריתות מאוד טעון עם המון כאב שצריך להגיע לטבריה... ובאותה מידה בכיס הימני אני מחזיק הרשאה של שטר קידושין??? שצריך להגיע לחתן ולכלה שבצמק חפר ולבשר להם שהם אכן מאורסים!!! עד כאן תכולת הכיס הימני והכיס השמאלי שלי...

אבל חכה... זה לא נגמר בזה... יש לי עוד כמה שליחויות מגוונות שנתבקשתי בדרכי לארץ ישראל... אחד מהאמוראים נישא אלי ואמר לי שהוא כבר שנתיים וחצי לומד כאן ועדיין לא חזר הבייתה... והיות ויש לו שדה תבואה באזור הר אפרים שנוד מעט חולפים עליה כבר שלוש שנים תמימות שהוא לא דרך בה... והיות ושטר המכירה של השדה נאבד לו אז מחובת ההשתדלות לבדוק שלא הגיע מישהו והחזיק בה... כי אם הם הוא החזיק בה שלוש שנים היו חזקה ואין כבר אפשרות לבא ולמחות!!! אז שהגעתי לארץ ישראל... יום אחד טענתי את החמור ויצאתי במיוחד לדרך לא כ"כ קצרה!!! כן... לעשות חסד עם ידידי האמורא... כדי להשקית את לבו שיוכל להמשיך לעמול בתורה... אל דאגה... גם אני לא בטלתי תורה כל כי כל הדרך גרסתי ושננתי את פרק חזקת הבתים שיתכן שאזדקק לו בשעות הקרובות... ואז הגעתי לשדה ולתדהמתי אכן גיליתי שמישהו באמת התנחל בה!!!! הלכתי בשקט וברתי אצל השכנים ביסודיות מי זה המחזיק וכמה זמן הוא פה... ואת אשר יגורתי קרה... הם אמרו לי שהוא פה כבר קרוב לשנתיים וחצי... הצטרעתי צער רב!!! יש לי פה אמורא שעמל בתורה בביגיעה במשך שנתיים תמימים... ועכשיו בשביל לקיים דין מחאה על השדה הזו... הוא יצטרך לבטל מתורתו ולבא במיוחד לארץ ישראל!!! רק בשביל דין מחאה??? לא כואב הלב??? החלטתי שאני מתאמץ עוד קצת... התחלתי לברר שתי וערב אצל כל בעלי השדות הסמוכות... מה... מי... חתי... ואז אחד מהם שלף לי בדרך אגב ששנה שעברה המחזיק הוביר את השדה משיקולים בוטניים... הופה!!! קפצתי כמוצא שלל רב... מה... מה אמרת? הוא הוביר את השדה??? מצוין... אז אין פה רצף של שלוש שנים... וידיי יכול להמשיך ללמוד בשקט לפחות עוד שנתיים... אבל מה אתה חושב??? לא סיימתי... יש עוד רשימה ארוכה של בקשות מגוונות שנתבקשתי לעשות בא"י... אולי שבוע הבא... מה שבטוח הפעם זה לא הלכה בקרוב ממש למעשה!!! אלא יותר עניין המחשה של מושגים תורניים שפחות מוכרים לנו...

"למען לא נבוש..." - מושגים בסיסיים בהלכה.

קריאת מודעות בשבת...

בכניסה לבית הכנסת יש כידוע לוח מודעות!!!! בפרט בתקופה האחרונה שיש עידן חדש של עיתוני קיר מעניינים שאנשים עוצרים לידם וקוראים בהם בימות החול... דא עקא!!! שמרוב שהתרגלנו לזה אז לפעמים גם בשבת אנחנו נעצרים מול הלוח המודעות.

וכאן צריך לדעת שיש מודעות שאסור מדינא לקרא אותם בשבת!!! בא ננסה בקצרה להגיד מה מותר ומה אסור...

בא נתחיל מהדבר הכי פחות חמור... הכתבות בעצמם!!! זה עוד הדבר הכי קל... לכאורה זה כמו כתבה רגילה בעיתון ש... שיש יהודים שמקילים לעצמם לקרא בעיתון בשבת כפי שמבואר ברמ"א... אבל המשנה ברורה מביא שיש הרבה אחרונים שהולקים ואוסרים... (עיין רמ"א סי' ש"ז סעיף ט"ז ובמ"ב סק"ד) אבל את זה בא נשאיר פתוח... סו"ס זה כבר תלוי איפה הבן אדם אוהו... וזה עוד הכי פחות בעיה מדינא...

אבל הפרסומות של יציד הכתבות האלו??? אסור מדינא לקרות!!! אסור מדין שטרתי הדיוטות!!! לעומת זאת בקשת תרומות לצדקה ולבית הכנסת... לבתיבת ספר תורה... אבות ובנים וכדו'?? **מותר!!!** לקרא מודעת אבל?? **מותר!!!** לוח אירועים של החנוות ושלוש זכר ובר מצווה?? **מותר!!!** מודעה של ברכות לראש משביר לרודף צדקה והסד על פעולי הרבים למען הקהילה??? אאהמ... מותר איכשהו... למה רק איכשהו??? כי... כי בינינו... מאוד תלוי מה יש בשולי המודעה... כי כידוע... הרבה פעמים מודעה כזו היא קידום מכירות... ובשולי המודעה כתוב אנו תמיד לשרותך לתיאום ניתן לפנות למשרדנו או ב... לכן צריך מראש לרחרח מה הולך להיות אופי המודעה... ואולי יהיה מותר לקרא את המודעה הזו "לשם שמים" רק עד השורה הזו ולא עד בכלל!!! (נו נו... סו"ס הרי לא לזה התכוין המשורר... הוא הרי התכוין נפו לפרסומות... אז מי אתה שתיהו יותר מוצלח מאיש השיוק שלו...??)

להסתכל במחירון של הספרים של בלוי... **אסור בשבת!!!**

להביט בפרסומות של דרשו להצטרף ללומדי הדף היומי... **מותר!!!**

בקיצור: העקרון הוא מאוד פשוט: כל דבר שהוא פרסומות שיש לה מטרת מסחר אסור לקרא בשבת, ואילו כל מודעה שהיא דבר מצוה מותר... **וכמובן שיש את השטח האפור המאוד הרחב שזה משהו כאמצע בזה**... ניקח לדוגמא... בגיליון זה שבסופו זה בעמוד הראשון כתוב מודעה שניתן לקנות את הספר "יומאן", האם מותר לקרא שורות אלו בשבת??? **תלוי!!! במי זה תלוי??**

זה תלוי ביי!!! תלוי אם אני עושה את זה לצרכי מסחר... נו... מה באמת??? אז ככה: אם הייתי עושה את זה לצרכי מסחר הייתי מוכר את זה ב-40 שקל ולא ב-15... (הייתי גם אולי מוסיף קצת קומיסק וזה היה עף...) אז ברור שאין כוונתי לצרכי מסחר... אבל!! מצד שני: להגיד לך שאני לא אדיה שמח אם יש פער קטן של ריווח בין ההוצאות להכנסות... ברור שאני אשמח מאוד!!! להגיד לך שזה קורה?? ברוב הפעמים לא... בדרך כלל אני מאוד שמח שאני לא יוצא בגרעון... וזה המון... אבל ברור שאני גם אשמח להרוויח... נו... יצאת ממני??? האם זה נקרא שהספר הזה הוא לצרכי מסחר או לא?? לא לגמרי ברור...

אז תחשוב שברוב הדברים בעולם זה ככה... בכל בשורה טובה לשוהרי התורה וכדו' יש אחוזים מסוימים לשם שמים ויש גם את שיקולי הריווח וזה לא עבירה... (כן... ננסה לנו בראש שיה כן עבירה אבל לא... ואכמ"ל...) ומאוד קשה להכריע מה בגדר מסחר ואסור לקרא בשבת ומה לא... למה שאני אכריע?? תתמודד!!!! אגב: הנושא לא מוצה... אולי בהזדמנות אחרת... מה שבטוח... זה נושא... תפתח אותו... סימן ש"ז בשו"ע.

תנחש מהו המושג הכי נדוש ביהדות???

נו... מה אתה אומר?? מהו באמת המושג הכי נדוש ביהדות???

א מ ו נ ה ! ! ! ! הרי מה זה אמונה?? אמונה זה לא פחות ולא יותר להאמין בה... הוי... באמת... מה אתה מדבר איתי על אמונה?? אתה חושב שאני חילוני...?? חילוני לא מאמין בה... יש לו שאלות באמונה... לכן צריך לדבר איתו אמונה... אבל לעמוד מול בני תורה ולדבר איתם על אמונה... זה כמעט הוצאת שם רע... זה להעליל עליהם שעד הרגע היין שלהם היה יין נסך... בקיצור: אמונה זה הדבר הכי בסיסי ביהדות וממילא הוא גם הכי נדוש... **ובכל זאת!!! ולמרות זאת!!! ועל אף זאת!!!** למרבה ההפתעה והאבסורד והייתי אומר אפילו התסכול...

כל אחד מאיתנו... ברגעים של חולשה פתאום מוצא את עצמו **חסר אמונה!!!** פתאום מגיע איזה רגע של התמודדות... רגע של פחד וחוסר אונים וכמובן מי שמאמין לא אמור להרגיש ככה... ואנחנו כן נבהלים פתאום ומפחדים ונכנסים לפאניקה ולקוהים את החיים לידיים שלנו כאילו הכל מתחיל ונגמר אצלנו... איך אחד אמר לי?? סיימתי את הש"ס... אבל עדיין לא התחלתי לעבוד על אמונה... כן... הדבר הנדוש הזה והכ"כ מובן מאליו הזה ששמו אמונה!!! כל זמן שזה בגדר תיאוריה זה מובן מאליו ומיותר לדבר על זה... אבל כשמגיע רגע האמת אתה פתאום מגלה ש... ש... שאני אשטיקל חילוני... **כן... יהודי שלא מאמין הוא כזה חילוני כזה... בלי כיפה כזה...** לפעמים אני מתעצבן על עצמי... למה אני כזה מאוכזב וכועס...?? הרי הכל בגזירת עליון... ואז אני מאמין על עצמי ואומר לעצמי: אז אני לא נרגע ברגע זה... אני מוריד את הכיפה!... כן... אם אין לי אמונה אז אני חילוני... את מי אני מרמה בדיוק... **אבל תכל'ס... צריך לנתח את התופעה הזו אחת ולתמיד:**

מה באמת הפשט בזה?? הרי אני לא חילוני... ואני כן מאמין... ואני מאמין באמונה שלימה במציאות ה' ובהשגחה פרטית... ואני מוכן למסור על זה נפש כל יום בק"ש... (אמנם אני לא משקיע בזה מידי הרבה... כי אם הייתי משקיע בזה יותר... אז זה כן היה מתבטא ביום יום בשלוות נפש הבוטח...) אז למה תכל'ס... כשמגיע איזה רגע של היסח הדעת... איזה התמודדות הכי קטנה במרוץ החיים... פתאום כחלום יעוף... כל האמונה שלי נעלמת **כאילו מעולם לא הנחתי כיפה על הראש???** מה פשר הכנפיים האלו שיש לאמונה... שמצד אחד היא כ"כ ברורה לנו... ומאידך: ככל שהיא ברורה לנו... ככה היא פתאום מתעופפת כלא הייתה... ואתה מוצא את עצמך בודד ומפחד ללא אמונה כלל???

העניין הוא כך:

רק בתור דוגמא: עכשיו בחורף... אם רוצים בבית מים חמים... צריך להדליק את הבویلר!!! כמה זמן? חצי שעה... שעה... וזהו!!! מעכשיו יש כבר מים חמים... כעת אפשר כבר לכבות את הבویلר... **אבל!!! כל זה רק בתנאי שאף אחד לא משתמש במים תוך כדי...** אם המים עמדו כעת בדוד כמות שהם... מספיק להם חצי שעה שהבویلר דוגר עליהם בשביל שהם יתחממו לגמרי... **אבל!!!** אם תוך כדי שהפעלת את הבویلר משהו משתמש במים תוך כדי... אז אתה אף פעם לא יכול לכבות את הבویلר... לא רק שאי אפשר לכבות את הבویلר... אלא צריך הרבה תפילות שהמים בכלל יתחממו... במקרה הטוב המים יהיו אולי פושרים... ולמה? כי ברגע שמישהו משתמש במים... אז על כל ליטר מים שסו"ס מתחממים מהבویلר... מגיעים מים קרים חודשים שצריך שוב לחמם אותם... ממילא הבویلר אף פעם לא גומר לחמם את המים... הלוואי והוא יעמוד בקצב של השימוש... וכידוע לא... הוא לא עומד בזה!!! אם מישהו משתמש במים... הבویلר ע"פ רוב לא יכול לחמם את המים... נכון?

על אותו משקל: מחשבה של אמונה זה בוילער!!! אם אתה שוכב במיטה וחושב על אמונה... וחושב וחושב וממשיך לחשוב אמונה... משהו פה באמת מתחיל להתחמם... ואם תמשיך לשכב במיטה עוד כמה ימים וכל הזמן תחשוב רק אמונה... הבویلר של האמונה יתחיל אותך באמונה חושית ואתה תגיע למדרגות גבוהות באמונה... זה בדיוק מה שקרה לבחורי ישיבת נובהרדוק!!! הם היו מתנתקים מהעולם החיצון... לא מתעסקים בשום חובת השתדלות... ומפעילים את הבویلר של אמונה בלי להזרים מים קרים... מה הפלא שהם היו מגיעים לפסגות באמונה חושית?? ש... ש... שהיום כל גדולי עולם מודים פה אחד שאנחנו לא אוהזים שם ואין לנו רשות להתנהג ע"פ אמונה חושית!!! למה???

כי אתה בן אדם מן הישוב... ואתה חושב מחשבת אמונה... ואחרי חמש דקות אתה צריך להיפגש עם העולם... עם החיים... וכל מפגש הכי קטן עם העולם שלנו זה נוגד אמונה!!! כל הליכה למכולת... או זהירות מגפרור בוער מפגישה אותך עם מציאות שכביכול נוגדת אמונה!!!

סליחה... בא לא נגיד שהמציאות שלנו סותרת את האמונה... אבל היא כמו מים קרים וחמים... מים קרים זה סתירה לבוילער?? לא!!! אבל מים קרים צריכים כל הזמן בוילער שירתח אותם... אותו דבר כאן כל תנועה הכי קטנה שאני צריך לעשות בשביל החיים שלי... אם זה להתלבש טוב בחורף... ואם זה ללכת למכולת... ואם זה לקחת איתי ארנק... כל פעולה פשוטה כזו... מה טמון בה?? שגם אני פה בתמונה!!! יש פה מים קרים שאומרים כביכול שגם אני פה... וצריך כל פעם לחמם אותם מחדש באמונה... לא... הכל בגזירת עליון... כן... אני לובש צעיף כדי לא להתקרר אבל הכל בגזירת עליון... כן... אני לוקח ויטמין סי אבל הכל בגזירת עליון... יש פה כל הזמן מים קרים שנכנסים שצריך כל הזמן בוילער של אמונה שיעבוד ללא הפסקה... וכולי האי ואולי... שהמים האלו לא יהיו קפואים... אלא לכה"פ פושרים... הבנת???

זו הסיבה שכמה שנדבר אמונה... וכמה שנשנן אמונה... האמונה תמיד תתקרר ותמיד נצטרך שוב להפעיל את הבویلר... כי המציאות של החיים שלנו כל היום מכניסה עוד מים קרים... שלא אמונה! לבוילער לחמם אותנו... כל מפגש הכי קטן עם העולם שלנו... זה מפגש מקרר אמונה!!! **שצריך להפעיל בוילער של אמונה כנגדו!!!** ולכן אנחנו אף פעם לא נעמוד בקצב... **אף פעם לא יהיה מיותר** לדבר על אמונה... כי החיים חזקים מהכל... ואנחנו לא יכולים לחיות כמו תלמידי נובהרדוק... אנחנו כן צריכים להיות מעורבים בחיי העולם... רצונו יתברך שנחיה כאן בעולם... שנתמודד כל הזמן מול המים הקרים אלו ונחמם אותם...

אגב: יש את החידוש של ר' נחמן מברסלב שאמונה גם יכולה לשמש לפעמים כחובת השתדלות... ומותר אחת לכמה זמן להיכנס ל"פסק זמן" בחובת השתדלות... למה?? כי

עכשיו אני רוצה להרחיק את הבویلר של האמונה... ולכן אני לא מכניס מים קרים!!! עכשיו חובת השתדלות שלי מתבטאת בדרך אמונה בחרתי... עכשיו אני מחמם את בוילער עד הסוף ולא נותן למים קרים להיכנס... חד פעמי מותר ואכמ"ל

---**בא ננתח את זה קצת יותר לעומק: לדוגמא:**

תאונות דרכים זה הקטל מספר אחד בעולם!!! לכל הדעות!!!

זאת אומרת: עקרונית... בן אדם נורמלי היה אמור לפתח במשך החיים חרדה אמיתית מוצדקת מכלי רכב... כי לפי כמות התאונות דרכים שיש... הרי כלי רכב הוא מסוכן הרבה יותר מלהתגורר כעת בתל רומדה בחברון... **לכל הדעות ולכל השיטות!!!** נו... אז למה אנחנו בכלל בכלל לא מפחדים מרכבים?? למה אפילו בן אדם שעבר תאונת דרכים בעצמו... ממשיך לנסוע ברכב בלי לחשוב פעמיים??

אני אסביר לך למה: כי ברגע שיש חלילה תאונת דרכים... מה קורה באותו רגע?? פקק!!! זאת אומרת: ליד הרכב המעוף אתה רואה עוד **המון המון רכבים לא מעוכים...** גם האמבולנס שמגיע... מה זה?? **רכבו!!!** מה המכבי אש שמגיע לחלץ את האנשים מהרכב המעוף... מה זה המכבי אש?? רבו!!! והמשרה שבאה לחקור את נסיבות התאונה היא **גם רכב...** ואם אתה רוצה לברוח מזירת התאונה... איך אתה בורח מפה?? נכנס **לרכב** שיקח אותך מפה... זאת אומרת: ליד כל רכב שכן עשה תאונה!! יש סביבו אינספור רכבים שממשיכים לחלוף לידו והם לא עשו תאונה!!! כך שכמה שהרכב יהיה קטלני... עדיין הכלי הזה ששמו רכב אף פעם לא יצר לנו בזכרון בתור קטלני!!! כי על כל רכב אחד קטלני!!! יש רבבות רכבים לא קטלניים!!!

זה בדיוק הקושי באמונה!!! אמונה זה מצד אחד התפיסה הכי בסיסית בחיים של יהודי!!! כל יהודי מאמין באמונה שלימה בקב"ה וזה ברור לו כשמש!!! **דא עקא שכמה שזה ברור לך...** סו"ס אתה נמצא בעולם שכל המציאות שלו כלפי חוץ מנוגדת לאמונה!!! ממילא החיים תמיד יהיו יותר חזקים מהאמונה שלך... היסטואציות הכי פשוטות בחיים שלנו כלפי חוץ הם נוגדות אמונה!!! כי אם באמת הקב"ה לבדו עשה ועושה... אז למה צריך ללכת למכולת?? שהאוכל יגיע אלי... ולמה צריך ליהרר בכביש?? הרי הכל בגזירת עליון וכו' וכו'... רק מה?? זה גופא מה שנדרש ממני!!! לחיות בעולם שכל כולו מקרר באמונה!!! ובכל זאת נדרש ממני להפעיל עליו בוילער של אמונה!!! ממילא זה כמו רכב... כמה שהרכב הוא קטלני!! עדיין היות ויש עוד אינספור רכבים לא קטלניים... וס גוברים על אותו רכב קטלני!!! אותו דבר כאן: אמונה זו מחשבה אמיתית שכל אחד מאיתנו חי אותה!!! אבל החיים תמיד יהיו חזקים מהכל... ועל כל מחשבה של אמונה אחת... יש לך מאה פעולות בחיים שצריך לעשות והם מנוגדות לאמונה!!!

ממילא אף פעם לא גומרים לדבר על אמונה!!!

אגב: זה הסוד של החוברות הנפלאות של הגה"צ ר' אלימלך בידרמן שליט"א... שהנושא העיקרי שלו זה אמונה ואמונה ואמונה... וזה אף פעם לא נגמר ואף פעם לא משעמם... כי כמו שלחם אף פעם לא נהיה נדוש... כי הרעב מקרר והבטן תובעת את שלה... ככה אמונה!!! אנחנו חיים בעולם שבאופן מובנה שטף החיים הוא מקרר באמונה... ואם אתה לא מחמם את הבویلר ומחדש אותו כל פעם מחדש... תוך ימים ספורים אתה נהיה קפוא לגמרי ושוכח לגמרי מה זה אמונה...

בפתח המאמר שאלתי איך יכול להיות שהאמונה פתאום בורחת לי בין האצבעות... ופתאום אני מוצא את עצמי מפחד כאילו אין אמונה?? **איך אני פתאום נהיה חילוני בלי כיפה?? מה התשובה??**

לא!!! זה לא חילוני!!! אתה יודע למה?? כי גם כל בוקר... ברגע שאני מתעורר מהשינה... אתה יודע מה אני ברגע זה?? חקקפתא דלא מנח תפילין!!! יהודי צריך להניח תפילין כל יום... כן?? וזהו? הרי הבוקר עדיין לא הנחתי תפילין... נו... אז לכאורה אני חילוני?? כי גם החילוני וגם אני לא הנחתי תפילין... **נו... אז למה אני לא חילוני??** כי הלו... תרגע... השניה התעוררתי... אני מתארגן עוד רגע אני מניח תפילין... אז מה ועדיין לא הנחתי תפילין... בשביל זה **כל יום** צריך להניח תפילין... ואתמול ב"ה הנחתי תפילין... והיום עדיין לא... אז עוד רגע אני מניח... **על אותו משקל:**

אמונה זה משהו שצריך לחדש אותו כל יום!!! כמו שכל ערב התפילין "נכבות" כביכול וצריך שוב לחדש אותם למחרת בבוקר מחדש... ככה אמונה... כל כמה שעות (או יותר נכון כל כמה דקות) האמונה מתקררת וצריך לחמם אותה מחדש... ולפעמים אני שוכח לחמם אותה... ופתאום אני מוצא את עצמי חסר אמונה... אז להגיד שאני חילוני?? לא!!! בסה"כ שכחתי להדליק את הבویلר... חכה רגע... אני מפעיל אותו שוב... הכל בגזירת עליון וכו'... הבנת את התשובה???

השאלה הגיע מנקודת הנחה כאילו אמונה זה משהו שמכניסים אותו עם ניתוח ראש... פותחים את הראש... מכניסים... סוגרים... וזהו... הוא בפנים!!! **אז זהו שלא!!!** אמונה זה בוילער... שאם אתה רוצה שיהיה חם... אתה צריך להפעיל אותו כל כמה שעות... ואם האמונה שלך פתאום התקררה זה לא אומר שנהיית חילוני... זה אומר ש... לך הרגע ותפעיל שוב את הבویلר... **רק מה הבעיה??** שכאמור בתחילת המאמר... אמונה זה נדוש!!! מה יש לדבר על זה?? וכי מישהו מאיתנו לא מאמין?? אז זהו!!! שאמונה זה כמו לחם!!! הכי נדוש אבל גם הכי הומינטרי!!! הלחם אף פעם לא נהיה נדוש כי הבטן מקרקרת ומריצה אותך לחנות על ארבע שתקנה לחם... ככה שטף החיים מקרר אותנו באמונה... וצריך כל הזמן לרענן ולחדש את האמונה שלנו... **וכנסו כעת לפרשיות של האמונה!!!** הפרשות שמדברות על יציאת מצרים... ממתי שאנחנו ילדים סיפרו לנו את יציאת מצרים... וגם כשאנחנו מתבגרים אנחנו מצווים לספר לילדים שלנו על יציאת מצרים... די... כמה אפשר... יאלה תגוון! תעבור לסיפור הבא... מה התשובה?? זה אמונה!! זה לעולם לא יגמר.

מספורי המגיד

"מתוך ההפיכה" (סיפור היסטורי מפעים מהעבר הלא רחוק)

פרק י"ב "אנטישמיות מבית"

תקציר: חיים שלום עליו נזיר מאמשינוב מאבד את אביו מחנכו באופן פתאומי לנגד עיניו, הוא שוקע בדיכאון עצום ויורד מטה מבחינה לימודית ואנושית, לעזרתו נחלץ יהודי חם וטוב לב בשם רב משה יוסף הויזמן ידיד אביו שמחליט להתגייס בכל כוחו להצילו, הוא קובע עמו חברותא יחד עם בנו בן גילו אפרים זלמן, החברותא מצליחה באופן מדהים חיים שלום משתחרר מהמצב הקשה ומתחיל ללמוד כפי שהיה בעבר, רב משה יוסף מחליט לארס את בתו הבכורה עם חיים שלום למרות התנגדות אשתו, רב משה יוסף ממורר בעיניו כי הוא מרגיש שבקרב היטלר ימ'ש יכבוש את פולין. הוא מחליט לעזוב לארץ ישראל ורוצה לקחת את משפחתו יחד עם משפחת החותן, אך אם החתן מתלבטת מאד ואינה ממחרת להגיב, הזמן קצר ועוד מעט מועד ההפלה מאיטליה. מה יביא את ההחלטה, בפרק הזה.

תחילת ניסן תרצ"ט.

אינג' קרול מייבסקי מאמשינוב הוא במקור גרמני שהיגר לפולין בתחילת שנת תרצ"ב, מה עושה גרמני טהור בפולין?! שאלה טובה. הסיבה היא פשוטה, קשיי פרנסה, במינכן עירו לא מצא את עצמו, אמנם למד להיות מהנדס בתחומים רבים והיה מוכשר מאד, אך משום מה לא ידע להפיק מכישוריו המגוונים תועלת מרבית, רבים היו כמותו בתחום שבחר, ו...משהו בכימיה האישית שלו עם הזולת היה פגום, כשראה שלא מתפעלים ממנו בעירו עבר לפרנקפורט אולי שם יאיר מזלו, אך לא עשה חייל, מתחרים רבים היו לו בענף שידעו טוב יותר ממנו אך לפתות קליינטים, משם נדד לברלין אך גם שם אכל את לבו, משום מה איש אינו מתפעל מכישוריו הגאונים ופרנסתו דחוקה ביותר, נראה כי ה"שליימזל" דף אחריו בכל מקום בארצו.

בצר לו החליט להגר לפולין הנחשלת, בה אין לו הרבה מתחרים, לאחר שהסיק את המסקנות לא הלך לערים גדולות בהן יש הרבה מהנדסים והתחרות תעמיד אותו בצד, בפרט שהוא מהגר גרמני, אמשינוב הייתה הבחירה שלו, הפעם קלע אל המטרה, היא הייתה מוצלחת מאד, מרגע שהתיישב במקום עלתה קרנו (תרתי משמע) לא היו לו כמעט מתחרים והיו מאות תושבים שזקקו לשיחותיו, כך יכול היה לסחוט מהם תשלומים מפולפלים ולא היה לתושבים את היכולת להתנגד, מולו היו רק כמה מתמחים לא מקצועיים, כך הצליח במשך השנים שגר באמשינוב לצבור הון ניכר.

כיון שרוב יומו היה עסוק במקצועו לא נתן דעתו לנעשה בארץ מולדתו, גם כאשר החלו להתפשט תוכניות הרייך השלישי בעולם, אבל אשתו ובניו לא זנחו את הקשר שלהם לגרמניה מולדתם, הילדים ראו את עצמם כ"אריים" ששפר עליהם גורלם להיוולד לגזע הנכון, שלושת בניו ובתו היו אנטישמיים לא קטנים, הם האזינו לתחנות הרדיו בגרמנית שהעבירו להם את כל הנעשה בארצם, לבם גאה בקרבם על כל התקדמות של הרייך השלישי, הם לא פסקו מלחלום על הרגע המיוחד בו יגיעו פלוגות המחץ הגרמניות Sturmtruppen והם יקבלו את פניהם בזרי פרחים, הם יתגייסו לצבא הגרמני, והיו מאלו שישמחו להרוג כמה שיותר יהודים במיתות המשוונות ביותר.

אביהם קרול עצמו לא היה שותף פעיל בחגיגה בשל עיסוקיו הרבים, אבל אין ספק שהתסיסה בביתו הדליקה אצלו את רגשות הפטריוטיות, הוא עצמו לא היה מסוגל להציג את תדמיתו המעוותת ברבים שלא להפסיד את פרנסתו, אבל ודאי שלא עצר את היינריך וברני בניו הגדולים (תאומים בני 16) להתקדם בכך, הוא דגל בשיטה, הכה ביהודי וסחוט את כיסו.

כשראו שאביהם מעודדם לממש את חלומם, החליטו כי עליהם לצאת למולדתם הישנה להתבשם מניחוחות הלאום ולהיות ממשיכי הרייך בארצם, הם דאגו להיות פייטרים אמיתיים (לוחמים בעיקשות שלא נרתעים משום מכשול) ששייכים לגזע הנכון ומטים את שכםם לסבול, בכסלו תרצ"ח יצאו מפולין לברלין ומינכן ללמוד את אומנות הלחימה. הם פגשו חברים ותיקים שהתגייסו ל"היטלר יוגנד" דרכם השתלמו להיות שלייערס (מרבצים) אמיתיים.

הגאוה הלאומית גאתה בלבם מאד, הם נשבעו אמונים למפקדם אוברסט (סרן) פרנץ פון שליכטער (הממונה על כל ההיטלר יוגנד בברלין) הם למדו בפנימייה צבאית שתפקידה היה להכשירם לשרת כחיילי הצבא הנאצי בבוא העת, אך לאחר לחצים רבים של הוריהם שהתגעגעו אליהם מאד, חזרו לאמשינוב באדר תרצ"ט, לא לפני שגמרו אומר להקים סניף גדול ל"היטלר יוגנד" בעירם, לפני ששבו לארצם קנו מדים צבאים מעוטרים בצלבי הקרס המכוערים, לזה הייתה השלמה מלאה, מגפי עור מבריקים, אקדחי מאוחר מבריקים חגורים למתניהם ושוטים ארוכים מעור חמור שאחזו בידם הימנית. כך החלו להסתובב ברחובות העיר אמשינוב עם כל התפאורה, כשהם מפריחים סיסמאות לאום שכללו הצדעה במועל יד לפירהר הגדול, אדולף היטלר ימ'ש.

היהודים נבהלו למראה המחריד, עד לאותו זמן הייתה עירם ישנונית מאד, לא ניכרו כל חיכוכים בין התושבים, אפילו תושביה הנוצריים שמרו על שקט ולא הפגינו יחסי איבה כלפיהם, אך מאותו רגע שהגיעו הצוררים הצעירים השתנה המצב במהירות, הרוגע פג ואיירה דחוסה ומכבידה חדרה לעיר, עתה החלו היהודים להפנים כי קרה משהו איום בעולם, אם בעירם הישנונית יכולים שני זוזירים להתסיס את האוכלוסייה הנוצרית כנגד היהודים בהצלחה מרבית, מה יהיה במקומות בהם האנטישמיות תמיד מורגשת, ואם חלילה וחס יגיעו הגרמנים הארורים לפולין, ברגע אחד יגחו כל האנטישמיים ממערותיהם והשם ישמור מה עלול להיות? המצב אם כן מתחיל להיות מסוכן ביותר.

מספורי המגיד

כשראו היינריך וברני החצופים כי היהודים לא יוצאים נגדם ושוברים את עצמותיהם כפי שהתכוונו לכך, הסיקו כי היהודים חלושים ומפוחדים, דבר זה הגביר אצלם את התאבון לחולל ונדלזים לשמו. יום אחד יצאו מביתם כשהם מבושמים, הם דהרו על גבי סוסים שהשיגו מחברים והחלו להכות כל יהודי שנקלע לקרבתם בשוטיהם עד זוב דם.

בעיר התחוללה סערה אדירה, קרול מייבסקי נהנה רבות מהתושבים היהודים, הוא צבר ממון רב על השירותים שהעניק להם כשהוא דורש על כל פעולה מחירים מפולפלים, בעוד שהתושבים הגויים שבעיר מיעטו לקחתו בשל תאבוננו הגדול והעדיפו לקחת כולבויניקים ומאכערים שנזקם רב מיעילותם, לא נמנעו היהודים עד עתה מלשכור את שירותיו, עתה גילו שבביתו גדלו נחשים ארסיים מאד בלי שיעצור בעדם. בבית הכנסת הגדול "אהל משה" התכנסה אסיפה דחופה בראשות ראש הקהל ר' גרונם שפיצבערג שזעק בדם לבו על התבוסתנות שמאפיינת את יהודי העיר.

"האם אי אפשר לעשות לסיפור הזה סוף? זעק בקול נחר, כל גמגום מצידנו יגביר את תאבונם של השקצים המרושעים, אם היום הצלילו בשוטים, מחר יירו באקדחיהם ואנה אנו באים?!"

לבסוף נחלצו ארבעה גברתנים חושים, הם ניגשו עוד באותו יום לבית קרול מייבסקי לזעוק את זעקת הקהילה היהודית שנרדפת על ידי כפוי טובה שכמותו.

קרול קיבל אותם באדישות רבה, הוא עשה את עצמו לא מבין, בראשונה ניסה להכחיש כי היינריך וברני מתנהגים כמו פורעים.

"זה לא יתכן, אתם לא מכירים את ילדי הם בחורים אציליים שלא נוגעים בזבוב לרעה. סמל הטוב והעדינות על פני תבל, אין לי ספק כי החלפתם אותם באחרים" העיר בעוקצנות, אבל כשראש המשלחת הקים עליו צעקות על שקריו הנלחים שינה מיון.

"אוקיי יתכן שבני נסחפו קמעה ועשו שטויות ברבים, אבל מאימתי אני נושא באחריות על מעשה ילדי השובבים? הם כבר גדולים ואחראים למעשיהם. אם יש לכם טענות תבואו אליהם ישירות, אין מניעה מצדי שתצעקו כנגדם כמה שתירצו ואף תתבעו אותם למשפט, אבל אני מחוץ לתחום, יש לי הרבה דברים על הראש ואין לי את הכוח לחנך אותם, מי שנפגע שייגש ויסדר איתם עניינים".

ההלם של המשלחת היה גדול מאד, כך מתנהג אדם שאכל מפיתם במשך שנים, ברגע שהרגיש שהמצב בעולם משתנה נעשה חצוף, אם כך צריכים להתכונן לבאות.

הם יצאו בפנים חמוצות אל ביתו של רב גרונם לדווח לו על המצב. השאלה שניצבה הייתה: האם לתבוע את הנערים למשפט כפי שהציע האבא, או להפליא בהם מכות, יראו הנערים שיש גם צד שני למטבע זה יקרר את דמם התוסס.

בירור קצר העלה שתביעה למשפט לא תתפוס, הם עדיין קטינים בעיני החוק, עוד לא מלאו להם 18 שנים מלאות וכראע הם חסינים בפני החוק. האפשרות השניה נבחנה בעיון, אך ר' גרונם היסס מאד, אם לצאת כבר עתה בכוח הזרוע, עוד מעט חג פסח ומי יודע אולי עוד ירקמו עלילת דם שרוצים לשחוט את הנערים לאפיית מצות מהדרין.

גב' פינקלשטיין באותם ימים הייתה עסוקה בלהמין את הפסח, לפיכך לא דרכה רגלה מחוץ לבית, ברם ילדיה היו ערניים למצב, הם הביאו את הבשורות הרעות לבית, כי המצב ברחוב נעשה מסוכן מאד, הבנים של קרול מייבסקי משתוללים ועושים ככל העולה על רוחם. הם היו מבוהלים מאד וביקשו את אמם לעזוב את העיר המסוכנת עד שהמצב יירגע.

עתה קלטה מרת אסתר פינקלשטיין בחוש כי מחותנה רב משה יוסף הויזמן צודק במאת האחוזים, עוד בטרם פרצה המלחמה כבר מרגשים את ספיחיה ומי יודע מה יהיה בעוד תקופה קצרה, יתכן שהגרמנים ימ'ש יכבשו את פולין החלושה בסערה ויהרגו את כל היהודים רח"ל, חייבים א"כ לעזוב את פולין לפני שהשערים נסגרים. היא רצה לאחיה ולאחיותיה שהתגוררו בעיר וזעקה כי על כולם לצאת מהארץ מיד לאחר חג הפסח ולברוח לארץ ישראל, כי ישנה הבטחה מהצדיק הקדוש הכהן הגדול מאחיו, מן החפץ חיים זיע"א, כי בהר ציון תהיה פליטה, אותו ימ'ש בס"ד לא יצליח להיכנס לארץ ישראל. אך אחיה ואחיותיה לא היו היסטוריים כמוה, אי אפשר לעזוב ברגע אחד את הארץ, וודאי לא בתאריך כה קרוב, זו ממש התאבדות, רוב הסיכויים שלא יקלטו בארץ ישראל ואולי עוד יאלצו לחזור חזרה לביתם בעוני ומחסור.

גב' פינקלשטיין הייתה במיצר, היא הפנימה בכאב כי אם תצא כעת בחופזה תהיה בודדה בארץ, מלבד ממשפחת המחותן אין לה כל מכר וגואל. היא גם לא יכלה להתעלם מטענת בני משפחתה, כי בלי הון רציני תסבול חרפת רעב שלא הורגלה בו עד עתה. דבר זה הרתיע אותה מאד. היא לא ידעה מה עליה לעשות כעת, מצד אחד מרחפת סכנה איומה על כלל ישראל כולל אותה, אם כך, כל אשר לו יתן האדם כדי להינצל, אך מאיך, ארץ ישראל עניה מאד היא תצטרך להיאבק קשות על פרנסה בלי שתהיה לה כתף תומכת, משפחתה וחברותיה הקרובות ביותר אינם חושבים כמוה, כולם בטוחים כי בקרוב תגיע הישועה, המשטרה תעמיד את הפורעים לדין ובית המשפט יעניש אותם קשות, מלחמה עולמית לא נראית באופק, גרמניה לא תסתכן להילחם בכל העולם כולו, אחרי שהפסידה במלחמה העולמית הראשונה, היא אמנם מספחת לעצמה כמה חלקים שבעיניה שייכים לה, אבל היא לא מתכוננת לכבוש את כל העולם כפי שהיא מציירת.

לאחר הרבה מחשבות החליטה כי תתייעץ עם הרבי הקדוש בעת שיגיע לחג, מה שיאמר לה תעשה.

מספורי המגיד

כשהגיע חג הפסח הגיע הרבי לשהות בכל ימי החג בעיר, השמחה הייתה הפעם מהולה בתוהו רבה, אותם קוזקים הצליחו להטיל את חתתם בעיר. היה אמנם ניסיון אחד רציני של מספר גברתנים שהחליטו ליטול את החוק לידהם, הם ארבו יום אחד לאותם שקצים והפליאו בהם את מכותיהם, אך קרול אביהם לא טמן את ידו בצלחת, הוא הסגיר למשטרה והם נכלאו למספר ימים כשהמשפט אמור להיערך תיכף לאחר החג. מעשה זה הבק את הקהילה היהודית שגמרה אומר, לא לתת פרנסה לאותו מהנדס רשע, אך שלוות נפשם ניטלה מעמם, הם כבר הרגישו את הגלות בצורה האכזרית ביותר.

באמצע ימי המועד פגשה הגב' פינקלשטיין את הרבנית הצדקנית וביקשה להעביר את שאלתה לרבי שליט"א. שלוש אפשרויות עומדות בפניה: (1) לצאת את הארץ יחד עם משפחת הויזמן, למרות שלא תספיק להתארגן בצורה נאותה, למכור את ביתה וחנותה במחירים סבירים. היא תוכל לקחת עמה את תכשיטיה וסכום כסף מכובד שהכינה לימי סגיר, משפחת הויזמן מצדה מבטיחה שתעשה כל מאמץ למצוא לה סידור מתאים במקום, אך הדבר אינו בטוח במאות האחוזים. (2) לחכות לזמן נוח יותר, חצי שנה או יותר, כדי שיהיה סיפק בידה להתארגן בצורה יסודית, למכור את הנכסים ולהעביר חלק גדול מהנכסים בדרכי הים כפי שעשתה משפחת הויזמן. (3) או אולי... להישאר בעיר בשל מצבו הרעוע של אביה כראוי לבת שמאד מכבדת את הוריה היקרים.

אך הדיבורים יצאו מקוטעים ולא מובנים, מעולם לא נראתה גב' פינקלשטיין כל ק מבולבלת ולא מובנת כפי שנראתה ברגעים אלו. אותות הספיקות והלבטים שכרסמו בה עמוק ניכרו עליה היטב. היא סיפרה לרבנית עד כמה היא נקרעת בסבך הלבטים ואינה יודעת להשית עצות בנפשה.

הרבנית הייתה אשה מאד איתנה וחזקה וניסתה להרגיע בדברי אמונה, היא הרעיפה עליה דברי אמונה וחיזוק, עד שגב' פינקלשטיין נרגעה מעט, עתה יכולה הייתה להבהיר יותר את סבך הלבטים: מצד אחד, היא חשה שעם משפחת הויזמן תהיה הנסיעה קלה יותר, תהיה לה כתף תומכת במשך הנסיעה ובשלבי ההתארגנות הראשונים בארץ, מאידך, הזמן להתארגנות הזו קצר ביותר, מועד היציאה נקבע לתחילת חודש איר, עוד חצי חודש. אמנם היא הזהרה לפני מספר חודשים ע"י המחותנים לעשות בעניין, אך לא עשתה דבר, כי היא לא קלטה את חומרת המצב, סבורה הייתה לתומה שישנן הגזמות מצדם, אולם עתה שמרגישים את האנטישמיות היטב בחלל האויר מבינה היא עד כמה המצב אינו פשוט להישאר בעיר.

ישנה בעיה נוספת שהיא אינה יכולה להתעלם ממנו כל עיקר, היא רוצה להיות בת מסורה להוריה ולהישאר איתם בימים הקשים של הזקנה, אבל היא גם אמא ואבא במשרה מלאה וחוששת מאד לגורל ילדיה, האחריות מוטלת עליה בלבד, מה שהיא רוצה לעשות נראה לה אבסורדי לחלוטין, לפיכך מבקשת היא מהרבנית לשאול את הרבי הקדוש מהי העצה הנכונה עבורה? לצאת לדרך כבר בזמן הקרוב או להישאר בעיר? היא מבקשת מהרבנית לשתוח את כל השאלות ולבקשו שיכריע בנושא המסובך.

לאחר יומיים הגיע התשובה דרך הרבנית בצורה חותכת ובהירה: עלך לצאת את הארץ כבר עתה, כי בעוד מספר חודשים המצב ישתנה ואסור להוציא מהפה... הרבי אינו אומר ל"עולם" לברוח מפולין, כי אין כמעט לאיש סידור טכני יאות אך לצאת מפולין וארץ ישראל עצמה אינה ערוכה למאסות אדירות של יהודים שיגיעו אליה בבת אחת, גם ק מצירים האנגלים הרשעים בכל דרך אפשרית להיקלט בארץ ישראל, אבל מי שיש לו כעת את האפשרות לצאת עליו לצאת, וירחם המרחם על כל שארית עמו ישראל שסכנה איזומה מרחפת עליהם שהקב"ה יאמר לצר המשחית די.

עתה הייתה התשובה ברורה וחלקה, אין להתעכב יותר, מי יודע אם זה לא הרגע האחרון ממש לצאת את הארץ.

תיכף לאחר ששמעה את התשובה באה בכבודה ובעצמה למשפחת הויזמן לתת את התשובה החיובית.

מיד לאחר החג נכנסה בכל הרצינות לעניין, היא החלה לארוז מזוודות ונטלה עמה בתוך ארגז מיוחד את כל חפצי החן וכסף שהיה מצוי ברשותה, היה זה סכום רציני אך רק להתחלה, רוב נכסיה נותרו תחת השגחת משפחתה שהבטיחו לעשות כל מאמץ למכור אותם במחירים שלא יחשבו כ"מחירי הפסד".

רב משה יוסף עצמו היה מאורגן בכל הפרטים, הוא חשב על כל הפרטים חודשים ארוכים, עתה אשרד עבורם את הכרטיסים האחרונים להפלגה, בחלקה השני של האוניה שלא יקלעו יחדיו בכל עת ההפלגה, מלבד זאת ארגן תמורת סכום רב, שני רכבים גדולים שיסיעו אותם עד לטריאסטה נמל היציאה מאיטליה, לוקסוס כזה לא יכול היה להרשות לעצמו כל אחד, בכל חלקי הארגון היה מעורב ר' בערל שפרעכעקר המאכער הגדול שידו הייתה נטויה על כל מיני הסעות מורכבות.

יומיים לפני שיצאו מהעיר פרסם ר' משה יוסף את הידיעה כי הוא יוצא מפולין לארץ ישראל, ברמיזה הוסיף כי עוד משפחה מצטרפת אליו, מי שרצה להבין הבין כי מדובר במשפחת פינקלשטיין, איש לא ידע על הקשר שנתקם בין שתי המשפחות, אבל כולם הבינו כי חיים שלום נ"י התלמיד הנאמן הוא הציר המחבר.

כשנשאל לסיבת הדבר, אמר משפט חמור ביותר: "פולין עומד להישרף כליל, מי שתופס את המצב אין לו ברירה אחרת, רק לקום וללכת ויפה שעה קודם. עד עתה לא היה המתרע בשער כי חשב שלא ישמעו לו, אך זמן רב שהוא ער למצב הקשה, הוא מעודכן לפרטי פרטים בכל המתרחש בגרמניה ואוסטריה, האנטישמיות שם עברה כל גבול, ליל הבדולח הוא רק רסיס קטן

העלון מוקדש לע"נ האשה הכשרה:
חממה (יונה) בת גד'ל ע"ה.

המרכז לערבות הדדית

איי"ה
עלון שבועי בעניני הפרשה והיהדות,
יוצא לאור ע"י ארגון תורה וחסד:



(ע"ר)

גליון מס': 77. פרשת: שמות. כ' בטבת ה'תש"פ.

זמני שבת קודש: שמות.

כניסה יציאה ר"ת			
18:09	17:36	16:44	ירושלים:
18:05	17:33	16:41	תל אביב:
18:05	17:32	16:41	חיפה:
18:09	17:36	16:44	בית שמש:

הזמנים עפ"י לוח אור החיים.

מדורים חדשים:

שו"ת כלכלי

מאת הרב אליהו אלקיים.

בשביל הנישואין

מאת הרב יעקב חבה.

עוגיות נגד פגזים.

סיפור לשבת

לפתוח שערי דמעות

פניני אוה"ח.

למה נידמו בני ישראל ל'קוצים'?

עלי עין.

'אפקט הצפרדע'

התיגרה, אומרים חז"ל, משולה לסכר מים – כשנוצר בו סדק קל, צר, חור זעיר, ניתן לסותמו בנקל. אך כשהפירצה תתרחב, הכל יקרוס, יקצוף ויציף וישטוף באין מעצור.

וכמו בסכר מים שמאחוריו יש לחץ של אלפי טונות מים, המחכים לפירצה שתיווצר, כך גם בתיגרה. יש כאן מטען רגשות עצום, מדוכא, שאם רק ינתן לו מוצא, יפרוץ כהר געש מקיא לבה!

"יש כאן מטען רגשות עצום, מדוכא, שאם רק ינתן לו מוצא, יפרוץ כהר געש מקיא לבה!"

"אין העולם מתקיים, אלא על מי שבולם פיו בשעת מריבה", והעולם נהרס בגלל מי שאינו בולם פיו בשעת מריבה! ובראש ובראשונה נהרס עולמו שלו.

לפני הדיבור, האדם הוא האדון על המילים, לאחר מכן, המילים שולטות בו, מוות וחיים ביד הלשון. חיצוי גיבור שנונים" קוראת הגמ' על הלשון המושחזת.

וחץ כיוון שיצא לדרכו, קשה - עד בלתי אפשרי להחזירו...

הבה נתרגל עם עצמנו, לחשב את תוצאות מעשינו ודיבורנו, רווח מול הפסד, ועל פי זה ננהל את מעשינו, ונגיע לתוצאות טובות יותר.

זה קשה? – ודאי שזה קשה. אך כל נשכח שהעולם מתקיים על קושי זה. ובראש ובראשונה עולמו של הבולם עצמו, שקנה את עולמו בשתיקתו!

(ע"פ 'מעייני השבוע')

שמר שזם ומקרב

אלכס מרת ירושלים

מוקדש לזיווג הגון: אפרת מזל בת אהובה (ענת) תח"י. ולהצלחה בכל העניינים.

מבט מהפרשה:

הסתכלות לחיים מפרשת השבוע.

אין מידה טובה שאינה כתובה בתורה, אין הנהגה טובה שאינה רמוזה בה.

אין כדורנו דור מתוח, הכל אצים ורצים, מה שגורם ללא מעט נורגנות ורוגזה. הכל מתקש לסיר לחץ גועש. המצב הביטחוני, הכלכלי, החינוכי, הכל.

אין פלא בכך שמציאות החיים שלנו, כוללת הרבה אנשים רוטנים, רוגזים, מקניטים ועוקצים. ומילה גוררת מילה, משפט גורר משפט, וכבר אש להבה, מדורה מכלה.

וכתב הרב "כסא רחמים", הגאון ר' רחמים מאזוז זצ"ל מגר'בא על הפסוק בפרשתנו, "וכאשר יענו אותו כן ירבה וכן יפרוץ" – כך דרכו של ריב, אם עונים חזרה, הרי זו סגולה בדוקה שהריב ירבה ויפרוץ... אלא הפתרון לכך הוא – "ויקוצו מפני בני ישראל" – יש לקצץ במילים ובכך לקצוץ ולגדוע את הריב. ואין דרך יותר טובה מאשר לבלום עצמו, לא לענות, לשתוק. וכמו שאומרים בימנו – 'לבלוע את הלשון', וכך לקטוע את הוויכוח העקר, שאינו גורם אלא להסלמה!

על הפסוק "ותעל הצפרדע" אומרים חז"ל שהיתה זו צפרדע אחת, ענקית, והמצרים נבהלו והחלו להכותה, מה שגרם ל'נחילים נחילים של צפרדעים לצאת בכל הכאה, והמצרים לא התרגשו ממראה זה, אלא המשיכו להכות, ונחילי הצפרדעים המשיכו לפרוץ, עד שהתרבו וכיסו את ארץ מצרים.

ושואל הגאון בעל ה'קהילות יעקב' זצוק"ל: מדוע המשיכו להכותה, הלא ראו שהמכות משיגות תוצאה הפוכה, ומביאות המוני צפרדעים?

ומשיב: מאותה הסיבה של אותם בני האדם, העונים חזרה בעת ריב, למרות שיודעים היטב שבכך רק הוא רק יתגבר, ואין חפצים בליבוי – אבל גם קשה – קשה מאוד להפסיק.



כא ליטול שכר כולם.

"אם ראית את הבריות שנתיאשו ידיהם מן התורה מאוד,

עמוד והתחזק בה ואתה מקבל שכר כולם"

(ירושלמי ברכות סח.)



באפשרותך להקדיש את הלימוד להצלחתך, או להבדיל לע"נ יקירך, חייג עכשיו: 052-7100-955.

עוגיות נגד פגזים

לעכשיו, הכל יכול לחכות. כעת הוא בבית אמו ומרוכז בתפקידו האחד והיחיד: לכבד את אמו!

שניה לאחר קבלת ההחלטה, נשמע לפתע קול פיצוץ עז, שהחריד את השכונה כולה - - - בום!

פגז ענק והרסני, נחת על מפתן דלת בית הוריו, בקול רעש עוצמתי ומחריד. ענן אבק היתמר צמוד לדלת הבית, ור' משה ואמו נפלו המומים, כמאובנים, על מקומם. רק אחרי כמה רגעי התאוששות הצליח רבי משה לקום מהכסא, ולצאת לבחון את מימדי ההרס...

הוא מביט החוצה, ומגלה כי גרם המדרגות בו היה אמור לרדת באותן שניות גורליות - התפרק לרסיסים, נהרס ונחרב עד היסוד. שיירי הפגז עוד העלו עשן סמיך, רסיסיו התפזרו לכל עבר. 'נס!' - שאג ר' משה בהודאה עמוקה לבורא עולם, 'נס שלא יאומן!'

דקות ארוכות עמד ובחן את ההרס הרב שגרם הפגז, והבין כי לו היה ממחר לדרוך ולא נותר בבית אמו כבקשתה - היתה גופתו פזורה בין חלקי הרסיסים רח"ל. באותן שניות גורליות בהן קיבלת את ההחלטה הנכונה, עשה הפגז את דרכו הישר אל המקום אליו היו מועדות רגליו, ולו היה יוצא את דלת הבית - כי אז מי יודע אם היה ניתן עוד להצילו...

את סיפור נס הצלתו האישי, היה רבי משה מרבה לספר לתלמידיו, למען יידעו ויבינו עד כמה גדול כוחו של כיבוד ההורים, המצוה שהגנה עליו והצילה את חייו. תלמידו, הרה"ג רבי ישראל חיים אושרי שליט"א ששמע ממנו את הדברים לאשורם, סיפר את הסיפור בשמו למען נדע ונבין: נכון, כולנו עסוקים, טרודים במגוון משימות, לחלקנו יש כבר משפחות ברוכות, ואיש איש שקוע במעשיו ובמשימותיו. למרות כל זאת, חשוב לזכור את הזכות והחובה לעלות לביקור בבית ההורים, גם אם זה לוקח זמן, גם אם זה דורש מאמץ, למרות שזה נוטל נתח מסדר היום שלנו.

ביקור בבית ההורים, הוא שעת פז (ואולי פגז) של הוקרה נלבבת, על השעות, הימים והלילות שהקדישו לנו הורינו מהרגע שנולדנו ועד לרגע הנוכחי. ואם אנו נורא עסוקים - נראה לנגד עינינו את תמונתו של רבי משה רץ בין הפצצות והפגזים לביקר את אמו במסירות נפש, ודווקא הזכות הזו היא שעמדה לו והגנה על חייו!

(הרב אשר קובלסקי - אור דוד)

היה זה בשנת תש"ח, בעיצומם של ימי המלחמות והקרבות בין היהודים לישמעאלים בארץ. כראש ישיבת בעלזא בירושלים, כיהן באותה עת הגאון רבי משה שובקס זצ"ל. הוא היה דמות מופת של התמדת התורה ועמלה ביגיעה, לוח הזמנים שלו היה מוקפד וגדוש בסדרי לימוד, ולצידם היה סעיף אחד בסדר יומו, עליו שמר מכל משמר:

מדי ערב, בקיץ כבחורף, בזמני עומס כבזמני שגרה, בתחילת שנה כבסופה - היה רבי משה עולה לביקר בבית אמו המבוגרת. היה משאיר מאחוריו את הישיבה הקדושה ועיסוקיו החשובים בה, ועולה לבית אמו לביקור יומי קבוע, להרנין את ליבה ולשמח את נפשה. בעד כל הון שבעולם לא ויתר על ביקורו זה, עבור כל מטרה חשובה לא ביטל את הביקור היומי. אחת היא לו - ביקור מדי ערב אצל אמו, זה הכי חשוב!

גם בימי המלחמה הנוראיים שעברו על ירושלים הנצורה, גם כשפגזים התעופפו מכל עבר ואנשים מיעטו לביקר בחוצות, לא נסוג רבי משה ממנהגו זה. פגזים שרקו סביבו בעוז, פצצות נפלו ברחובות בהם עבר בדרכו, אך דבר לא הניא אותו מכיבוד אמו בביקורו היומי במעונו. מדי יום ביומו, למרות הסכנה והחרדה, הוסיף לצאת ולביקר בבית אמו, בכל מחיר שבעולם!

באחד הימים בעיצומה של המלחמה, שהה רבי משה בבית אמו כדרכו, וכשביקש לצאת - קירב את אוזנו לחלון הבית לוודא שאינו שומע קול שריקת פגז. כשחש שהמצב שליו ורגוע, קם לצאת מן הבית, ואז שאלה אותו אמו: 'לאן אתה ממהר היום, בני יקירי? הרי עוד לא טעמת מהעוגות הטעימות שהכנתי במיוחד עבורך?'

רבי משה הביט בשעון ובמגש העוגות שעל השולחן, ומלחמה התחוללה בלבו. מצד אחד, הוא יכול בהחלט להסתדר בלי העוגות הללו, וסדר יומו המוקפד זועק לו להמשיך ליעד הבא, כי הוא ממהר. מצד שני, הרי אמו עומדת לפניו ומבקשת שיטעם מהעוגות, הוא יודע שהדבר ישמח את ליבה אם יתעכב עוד קצת, יטעם משהו, וגם יחמיא לה על העוגות הנפלאות. מה עושים עכשיו?

חולפות שניה או שתיים של התלבטות, ואז מכריע רבי משה בגבורה: כבוד אמו עדיף. סדר היום יכול להמתין, המשימות הדחופות לא בוערות

'מעלת הבכיה,

ושערי דמעות לא ננעלו'

ולכן נאמר 'והנה נער בוכה', ולכאורה קשה שהרי היה 'ילד' ולא 'נער', אלא שהבכיה היתה על כלל ישראל המכונים 'נער', וכמו שאומר הנביא הושע 'כי נער ישְׂרָאֵל וְאֶהְיֶה וּמִצְרַיִם קָרָאתִי לְבָנִי'.

ומלמדת אותנו התורה את דברי חכמינו שישערי דמעות לא ננעלו, ואם נבכה מעומק הלב ירחמו עלינו מן השמים.

וזה הרמז בפסוק: 'והנה נער בוכה' - אם בני ישראל הנקראים 'נער' יבכו - 'ותחמול עלי' - הקדוש ברוך הוא ירחם עליהם.

[אור החיים שמות פרק ב פסוק ו, מאור החיים לתלמיד רבינו]

פניני אור החיים:

מתורתו של רבנו הק' ר' חיים בן עטר זיע"א



בפרשתינו מסופר שמשה רבינו נזרק ליאור ובתיה בת פרעה הלכה להצילו, 'וַתֵּדַךְ בַּת פְּרָעָה לְרַחֵץ עַל הַיָּאֵר וַתֵּרְאֵךְ אֶת הַתַּבֶּכֶה בְּתוֹךְ הַסּוּף וַתִּשְׁלַח אֶת אֶמְתָּה וַתִּקְרָהּ, וַתִּפְתַּח וַתֵּרְאֶהוּ אֶת הַיֶּלֶד וְהִנֵּה נֶעֶר בֶּכֶה וַתַּחֲמַל עָלָיו וַתֹּאמֶר מִלֵּדֵי הָעֶבְרִים זֶה' ודרשו רבותינו שהיא זכתה לראות את השכינה הקדושה, שדרשו את המילה 'את הילד' שפירושו 'עם הילד', שהיא ראתה את השכינה שהיתה יחד עם משה רבינו.

ומפרש רבינו האור החיים הקדוש את עומק הענין, שהיות שמשה רבינו בכה על גלות ישראל, ראתה את השכינה, שהיא משתתפת ונמצאת בגלות יחד עם ישראל, וכמו שנאמר 'עמו אנכי בצרה'.

לבריאות והצלחה:

- דוד ראובן בן נלי נעכא.
- רבקה אפרת בת שרה.
- אברהם בן דליה.
- יוסף אברהם בן טובה.
- יעל בת בתיה.
- נועה בת מזל פורטונה, - לזיווג הגון
- דניאל בן מהין, אסתר בת יעל. - לרפוא"ש, וזש"ק.
- אסתר הדסה בת אילנה.
- נועה בת אסתר הדסה.
- אליה שאול בן מיטל.
- אייל אליהו בן אילנה.
- סימה יוכבד בת רות סולטנה יהודית.
- שירלי בת דינה.
- ליאון בן אסתר.

לע"נ:

- יהודה אריה בן ר' צבי דוד ומינה.
- אברהם בבר חי בן שמחה אבלין.
- דניאל בן סעדה.
- יוסף בן משה וליאה.
- זכריה בן שלום.
- חממה (יונה) בת ג'ל.

מורנו ורבנו הגאון הגדול הרב עובדיה יוסף בן גורג'יה.

- יהודה בן אסתר.
- ברוך פרג' בן יצחק ומרים.
- עזת אסתר בת מרים.
- בוריה בוריס בן ספירה.

החזרת מוצר שקנה

שו"ת כלכלי:

ניתוח מקרים בידי ממונות מאת הרב אליהו אלקיים שליט"א

בן פורת עלי עין: עין הרע וסגולות במקורות חז"ל.

קוצים בעיניים

שבת שלום ומבורך

פרשתנו פרשת שמות פותחת "ובני ישראל פרו וישרצו וירבו ויעצמו במאוד מאד ותמלא הארץ אתם" אפשר להסביר שכבר כאן בתחילת השיעבוד רמז ה' לדבר שתמיד נזכר ובזכות זה עם ישראל יגאל, והוא הזכרת יצאת מצרים בקריאת שמע. (וכאן ה' הצילנו על שם הסוף) וזה רמז בכפילות הלשון: "ויעצמו במאוד מאד" -פעמים, כמו שאנו אומרים בתחילת קריאת שמע "ואהבת את ה' ... בכל מאודך" שזה פעמים מאוד (-לשון רבים). ומסתיים הפסוק "ותמלא הארץ אתם" אתם זה אותיות אמת כמו שמסתיים קריאת שמע "ה' אלוקים אמת" ובכוח הזה נגאלו עם ישראל.

לאחר מכן ממשיכה התורה ומספרת לנו "וכאשר יענו אותו כן ירבה וכן יפרץ 'ויקוצו' מפני בני ישראל". אומר המדרש מלמד שהיו דומין ישראל בעיניהם (של המצרים) "קוצים". ונשאלת השאלה מדוע נדמו דווקא כ'קוצ'.

ואפשר לבאר לפי דברי הגמרא (ב"מ מ"ב.) על הפסוק "יצו ה' אתך את הברכה באסמך" רבי יצחק אמר שאסמך מלשון אוצר שזה סמוי מן העין ורבי ישמעאל אומר אין הברכה מצויה אלא בדבר שאין העין שולטת בו ובביאור ההבדל בין דעותיהם, מבאר ה'בן יהודה' שנחלקו אף בעצם הענין ולא רק בצורת דרשת הפסוק שלדעת רבי יצחק די בכך שהדבר יהיה סמוי מהעין הגשמית (כעין דבר שמכוסה עם כיסוי אך בני אדם יודעים מה יש בתוכו אבל לא רואים מה יש בתוכו) וכך תשרה הברכה. אך לפי רבי ישמעאל אין די בכך שהדבר סמוי מעין הרואה אלא צריך שלא תהא 'עין השכל' שולטת בו דהיינו שלא ידעו בני אדם כלל שיש לו משהו בתוך הדבר המכוסה.

ובזה מובן מדוע בני ישראל בזכות הקדוש ברוך הוא נהיו כקוצים בעיני המצריים. שהרי אדם שנכנס לו קוץ בעין לא יכול לחשוב לרגע, לא על האדם שעומד מולו, ולא לספור את הקהל מולו, ובנוסף חושב הוא תמיד על הקוץ. ובה המצריים לא יכלו לעשות עין הרע לעם ישראל ומובנים דברי הרש"י שמשמש המצריים 'קצו בחיים' מפני בני ישראל.

המשך בעמ' 4

מעשה ביעקב אשר לו גינה רחבת ידים, אשר יום אחד החליט כי די לבוץ ולעשבים. - יעקב החליט לפתור את הבעיה ע"י פריסת דשא סינטטי על אדמת גינתו, והלך לחנות הסמוכה לביתו לרכוש לו גליל שלם של דשא איכותי, עליו שילם במיטב כספו וזהבו.

אחר שקנה הלה את גליל הדשא, התחילו הרהורי חרטה בליבו - אולי עדיף לו בכלל לרצף את גינתו בריצוף, או שמא יגדל בה ירקות וכדו'. וכי אולי כעת אין צורך בהשקעה מיותרת זו.

אחר יממה של הרהורים, ניגש יעקב לחנות בה רכש את הדשא וביקש להחזיר את הדשא שלא עשה בו שימוש, וביקש לקבל את כספו בחזרה. המוכר אשר לרוב מגרש זבובים מחנותו, לא היה מוכן לקבל את הפכפכותו של יעקב. והתנה את החזרה בהשבת רק 80% מהסכום - מקסימום 90% בלבד.

לעומתו טוען הקונה כי הוא מוכן שינכו לו הכי הרבה 5% עמלת ביטול עיסקה כפי החוק והנהוג במדינה.

לשמע טענה זו התפרץ עליו המוכר: אתה דתי אתה?? מה הקשר חוקי המדינה?

נשאלת השאלה, האם יכול המוכר לסרב להחזיר ליעקב את כספו על פי כללי החוק במדינה.

תשובה: המוכר חייב להשיב ליעקב את "כל" כספו, ללא נטילת אחוזים מן המכירה מעבר לנהוג בחוק. וכל 'שקל' יותר שלוקח המוכר עבור החזרה שהוחזרה תוך 48 שעות מזמן הקנייה הינם גזל גמור.

המשך בעמ' 4

אין לדמות הלכות למקרים דומים, ניתן לפנות לכותב השו"ת, הרב אליהו אלקיים שליט"א, במספר הטלפון: 054-846-8383.

(מו"צ בהלכות נדה מבית ההוראה 'אפיקי מים' מחבר סדרת 'חלקת אליהו' - קונטרסי הכנה למבחני הרבנות הראשית).

כמו"כ ניתן להשיג במספר זה את ספרי הרב במחיר מסובסד.

"וְשָׁמַע פְּרָעָה אֶת הַדָּבָר

הַזֶּה וַיִּבְקֶשׁ לְהַלְגֹּת אֶת מִנְּשָׁה"

(פרק ב' פס' ט"ו)

בקיצור:

חיזוש קצר לשולחן השבת.

שואל רבנו החיד"א: הרי משה רבנו היה בנה החביב של בתיה בת פרעה, ואם כן מה קרה שפתאום החליט המלך ההפכפך להרוג את משה שהיה כמו הנכד שלו, וכי לא יכל פרעה לטייח את פרשיית הרצח?

ועוד משמע מלשון הפס' שמייד פרעה קיבל את הדבר (מבלי חקירות ודרישות)

ומבאר: שכיוון ששמע פרעה שמשוה הרג את האיש על פי הדיבור, פחד מזה פרעה שמא יום אחד יבוא ויהרגו גם בצורה כזאת ואף אחד משומריו לא יוכל למנוע זאת ממנו, ולכן קיבל מייד החלטה להורגו.

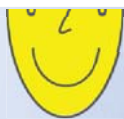
זוה נרמז גם במילים: "וישמע פרעה את הדבר הזה ויבקש..." שבגלל שהרג בדיבור החליט להורגו.

(פני דוד)

הרב יעקב חבה שליט"א - מדריך חתנים מוסמך.

יעוץ - הלכות - הנהגות - הדרכה מעשית.

ליעוץ טלפוני (ללא תשלום) חייגו: 054-846-8927



ציטוט לשיחה ממזכירות הספארי:

- "שלום ספארי כאן דוב" - "ה" דוב, אפשר לדבר עם זאב?"

- "זקה אני 'בדוק עם אילה במזכירות" - "טוב תודה"

- "ביררתי. זאב בפגישה עם דבורה"

- "תוכל להגיד לזאב שהפגישה עם יעל ועופר במשרד של יונה?"

תודה פשוט"

בשביל הנישואין:

הכנה לנישואין והנהגת הבית מאת הרב יעקב חבה שליט"א

בלי חשבונות

החשבונות של הקב"ה! עשה את המוטל עליך, ואל לך לדאוג מן התוצאות, וכך לימדה מרים את אביה שלפעמים אדם בטוח שמחשבותיו ופעולותיו נכונים, אבל האמת היא שכל אדם יכול לטעות.

ב. **אמירת תוכחה:** לפעמים אדם רואה שחברו עושה משהו שלפי דעתו הוא טועה, וייתכן שהחבר הזה הוא אדם גדול מאוד, אך הנכון הוא לא להסתיר את המחשבות ולומר אותם לחבר, אמנם בכבוד גדול ובדרך ארץ הראויה, אבל אל תעלים את מחשבותיך, וזהו מכלל מצות הוכח תוכיח.

ג. **מידת הענווה:** ואם אכן השומע הוא אדם גדול אז יש לו גם ענווה גדולה וכשישמע ממך טענה מוצדקת - הוא יחזור בו ויתקן את מעשיו.

המשך בעמ' 4

המדרש מספר שכאשר פרעה גזר להשליך הזכרים ליאור עמד עמרם וגירש את אשתו באמרו, בשביל מה אנו מביאים ילדים לעולם? בשביל שישליכו אותם ליאור?! והיות והיה נשיא הדור נהגו כך אחריו כל ישראל. עמדה מרים ביתו ואמרה לו: גזירתך קשה משל פרעה. שפרעה לא גזר אלא על הזכרים ואתה גזרת אף על הנקבות! וברוב ענוותנותו שמע בקול תוכחת ביתו והחזיר את אשתו, ומנישואין שניים אלו נולד משה רבינו.

אנו יכולים וכדאי לנו מאוד ללמוד מכך מספר דברים:

א. **ריבוי ילודה:** לפעמים בני זוג מחשבים חשבונות שעל פיהם הם מחשבים את הרחבת המשפחה, אבל כבר אמר ישעיהו הנביא לחזקיהו: אל תעשה את

חידה של פרשה:

חידה לפרשה עפ"י רש"י והפסוקים.
בעריכת הרב ישראל בראורין שליט"א.



בין הפותרים נכונה תערך
הגרלה על: **עניבה יוקרתית**
מתנת 'דיוויס'
בשווי 120 ש"ח

פתרונות ניתן לשלוח עד ליום רביעי.

במייל: ALONHLH@gmail.com **או בטלפון:** 02-5-696-515

בעמדות "גדרים פלוס": באמצעות "שלח הודעה".

יש להשאיר תשובה מלאה בצירוף שם הפותר, והיכן קיבלתם את העלון.

בהצלחה!!!

זה הבהיר מיוזם לאזו בשל כבוד העם, כבר.
והבהיר באזות בשל כבוד האזו, יותר מאוזר.
זה היסוד הנוז על ידי הרע בנן עדן, ועבר.
כמה בפרשתנו, בכל השורות, בזיידה מדובר.

פתרון החידה לפרשת יגש:

(בראשית פרק מ"ה פסוק כ"ג רש"י)

"שלח כזאת": כחשבון הזה, ומהו החשבון, עשרה חמורים וגו' רצונו לומר שמלת כזאת המיותרת, ובכ"ף הדמיון, מורה על כי מעולם לא שלח לו עשרה חמורים ו' אתונות, רק הכי קאמר קרא, ולאביו שלח בעגלות כזאת וגו' כלומר כחשבון הזה שהוא משא י' חמורים ו' אתונות. והשתא אתי שפיר, דלא מצינו נכתב אלא יורא את העגלות, ולא שום חמורים ואתונות וק"ל. בשם הגאון מהר"ל:



הזוכה:
מיכאל ישר
הי"ו.
- ירושלים.

החידה מפרשת יגש:

ישנם שמות הנושאים אשר בפרשה כתובים.

הם אינם, רק לכמות המה אמורים.

עובדה שלארץ כנען לא הובאו כלל.

כדברי רש"י המביא ראיה מדברי חז"ל.

התדע מהו השוויון בתוכן בו מדובר?

ונאה אם פתרונוך 'כפתור ופרח' עם כתב החידה יסופר.

המשך 'שו"ת כלכלי' מעמ' 3

נימוק ההלכה: איתא בשו"ע (חו"מ סי' רלב ס"ו) – דלגבי מקח טעות, וחזרה מן המקח ד"כל הנושא ונותן סתם על מנהג המדינה הוא סומך" וכן בסעי' י"ט איתא ד"מנהג מבטל הלכה".

על אף שמדין תורה רק כאשר נמצא מום שלא ידע בו הלוך ניתן להחזיר את המוצר אפילו לאחר כמה שנים, כדאיתא בשו"ע שם ס"ג. מ"מ מנהג המדינה וחוקי המדינה הוא שיכול אדם להחזיר מוצר תוך 48 שעות מזמן קנייתו אם לא עשה בו שימוש, ולקבל את כספו. ואף מוכר הדשא יצטרך לצערו להשיב ליעקב את כספו לפי החוק, ולהמשיך לגרש זבובים מחנותו עד לביאת הקונה הבא.

אין לדמות הלכות למקרים דומים, ניתן לפנות לרב בטלפון:

054-846-8383

המשך 'עלי עין' מעמ' 3

וכן נרמז דבר זה בגימטריא של המילים "ויקצו מפני בני ישראל" = 995 = "בשביל עם ישראל", שזה שקצו המצרים מבני ישראל היה למען בני ישראל. וכן עולה בגימטריא - 'שערי קדושה' שבזכות שעם ישראל שמר על קדושתו במצרים ולא התערבב בגוים, זכה לשמירה וגאולה מה' יתברך. שבת שלום ומבורך, שפע עד בלי די, אמן.

המשך 'בשביל הנישואין' מעמ' 3

ובאמת עמרם רק הרוויח ממידת הענווה שהתנהג בה, שבזכות זה נולד לו מושיען של ישראל.

לכן כל אחד צריך לעשות המוטל עליו בלי חשבונות. ואם גבר מקבל תוכחה מאשתו או אשה מקבלת מבעלה – אם יש להם מה להשיב ולהצדיק את עצמם, חייבים הם לעשות זאת בזמן המתאים ובצורה המתאימה. ואם צדק המוכיח בתוכחתו – ראוי לנהוג במידת הענווה ולקבל את התוכחה, ובמידת הצורך אף להתנצל.

דברים אלו הם שהביאו ובעז"ה יביאו ברכה לכל אחד ואחד, ואף פעם לא מפסידיים מכך.

בברכת שבת שלום, ושלוש בית מבורך.

נהנים מהעלון? רוצים לקבל אותו מידי



שבוע ישירות לתיבת המייל שלכם?

ALONHLH@GMAIL.COM

והעלון בעז"ה אצלכם במייל די שבוע.

תגובות / הארות / הערות / הצעות ליעול, יתקבלו

בברכה במייל זה או בקו המערכת: 02-5-696-515.

כל יהודי הוא 'כוכב'

"ואלה שמות בני ישראל הקאים מצרימה" (א, א)

כתב הרש"י: אף על פי שמנאן בחייהן בשמותם חזר ומנאן במיתתן להודיע חבתן שנקמשלו לכוכבים.

וביאר השפת אמת: למי מודיע הכתוב חיבתן? - לעם

ישראל. - כי התורה רוצה **שכלל ישראל בעצמם ידעו**

חשיבותם, וחשיבות שאר חבריהם בני האדם, ושכל

יהודי בפני עצמו מחויב לדעת כי השם יתברך אוהבו ומונה

אותו וכל אחד נמשל לכוכב.

והבעל שם טוב צ"ל ביאר שכמו שהכוכבים נראים למטה

קטנים אבל באמת למעלה בשמים הם גדולים מאד

ועצומים, כן בני ישראל נראים קטנים למטה בעולם הזה,

אבל באמת למעלה בשמים הם גדולים ועצומים מאד.

(ע"פ 'סימן לבנים')

ניתן לתרום בכל עמדות

הדפסה והפצה:

העלון יוצא לאור בסיעתא דשמיא ע"י ארגון תורה וחסד:

"המרכז לערכות הדינית" 580646396 (ע"ר). רח' חנה 1. ירושלים.

טלפון: 052-7100-955 / 02-5-696-515 **מייל:** HLA580646396@gmail.com

פרטי חשבון: בנק דיסקונט-11 סניף: 64, מ"ח: 155024.



שלוחה: 6500

ע"ש המרכז לערכות הדינית mediabar99@gmail.com



אלפי התודות
שבפי לקוחותינו
הנאמנים, נדמים
בעינינו כמו שיר
מקסים של
להקת ציפורים



הצטרפו לאלפי
לקוחותינו המרוצים

ותהנו גם אתם ממבצעים מיוחדים

בהזמנת
1000 כרטיסי
ביקור דו צדדי

תוספת
לימנציה חינם!

בהזמנת
1000 הזמנות
לחתונה
קבלו 200
הזמנות לכלה
במתנה!

A4 צבעוני
ב-0.75 אגו'
בלבד

בהזמנת מינימום
400 יחידות

משלוחים
לכל חלקי
העיר

שרות
מהיר
במיוחד

מחירים
נוחים
במיוחד

כל סוגי
ההדפסות
וההפקות

הדפסות
באיכות
גבוהה